MAXIMILIANI STOLL

S. C. R. A. M. CONS. NOSOCOMII SS. TRINIT.
PHISICI ORDINARII, ET PROF. PRAX.
MEDICAE P. O.

PARS QUINTA

RATIONIS MEDENDI

IN NOSOCOMIO PRACTICO VINDOBONENSI

Nova editio accuratior et emendatior.

TICINI MDCCXCV.

Apud Balthassarem Comini.
Cum approbatione.

SECTIO I.

OBSERVATIONES MEDICAE ANNORUM 1774. et 1775.

HISTORIA MORBI I.

Die 27. Novemb.

1774. 27. Nov. Pleuritidis.

Famulus sanus fuit perfecte. Ante quinque annos saeva pleuritide laboravit.

Hodie mane horruit. Vesperi caluit. Somnus exiguus turbatus. Sitis, cephalalgia. Difficilis, dolensque respiratio, tussis exigua. Sputum croceum, dolor in latere dextro punctorius. Lingua alba. Conatus ad vomitum.

Die 28. Nov.

Mane venae sectio.

Crusta phlogistica. Eadem omnia. Vesperi denuo.

Venae sectio.

Nulla crusta. Somnus ut pridie.

Die 29. Nov.

Mane vocatus deprehendi pulsum celerem,

non durum, aequalem. Dolor idem punctorius. Uti heri et nudius tertius. Dedi sequentia:

R. Specier. dialtheae Fernelii.
— — — Herb. pector. aa. unc. ij.
Flor. verbasc.
— — Rhoead. aa. Mj.
M. D. U.

R. Aqu. flor. sambuc. unc. vj.
Oxymell. simpl.
Syrup. fl. rhoead. aa. unc. ij.
Nitri puri dr. ij.
Spiritus sulph. per Camp. dr. j.

M. Sumat omni hora cochlear ordinarium superbibendo duo vascula decocti pectoralis. Tempore intermedio bibat decoctum hordei tepide. Omni die vesperi clysma emolliens. Item

R. Flor. malv.
— — Altheae aa. lib. j.
D. U. Divid. in p. ij. Pro cataplasmate ad latus dolens, et pectus.

Vesperi sitis minor, pulsus ut antea, dolor idem. Tussis modica, et respiratio melior, sputum album, tenax, absque striis sanguineis, Somnus noctu turbatus ut antea.

Die 30. Nov.

Mane maior sitis, respiratio paulo difficilior, quam heri vesperi. Dolor tamen mitior.

Vena secta.

Sanguis cum magna crusta.

Repetita priora.

Sputum album, tussis humidior, nullae striae. Sputum difficilius solvitur, sed est copiosius, minus album. Dolor punctorius longe minor post venae sectionem, et vagus. Urina minus

ruffa a meridie, eneorema subsidens. Pulsus ut ante. Nox ut heri, aut forte paulo melior.

Die 1. *Dec.*

Mane dolor punctorius versus scapulam sentitur subinde, item iuxta latus colli dextrum. Dolor non continuus, tamen paulo maior quam heri vespri, respiratio modo difficilior, sputum paucum et difficilius. A meridie sputa crassa, cocta copiosiora, dolor mitior. Urina hucusque ruffa cum eneoremate subsidente. Urina hodierna post IX horas incepit turbari absque sedimento.

Nota Exacerbationes redeunt tempore matutino. Hodie epispastica ad pedes adplicata. Bina clysmata emollientia, data alia mixtura, cum priorem respueret ob nimium, ut aiebat, acorem.

R. Aquae flor. sambuc. unc. viij.
Oxymel simpl.
Syrup. flor. rhoead. aa. unc. ij.
Nitri puri dr. ij.

M. Omni hora duo cochlearia ordinaria cum binis vasculis decocti.

Heri alvus copiosa, cocta prodiit. Vesperi per horam fere pacare dormivit. Noctu vix aliquas convulsivas membrorum tractiones sensit, quae tamen hucusque frequentiores fuere. Dormivisset, sed tussis modo frequentior, sputaque cocta, copiosioraque somnum turbarunt. Dolor punctorius non continuus, levior, et pectus oberrans.

Die 2. *Dec.*

Mane absque siti inventus. Pulsus mollior,

quam hucusque, sputa copiosa, cocta. Dolor exiguus, vagus, renovata sunt.

epispastica,
clysma,
cataplasma.

Item vesperi incipiat sequenti mixtura uti magis expectorante.

R. Aquae flor. sambuc. unc. vj.
Oxymel. simpl. unc. jv.
Nitri puri dr. ij.

M. D. U. Omni hora duo cochlearia sumat.

Nota. 1) Notandus error eorum, qui vesicantibus nimis mature utuntur.

2) Quis effectus vesicantium? Quando adhibenda in pleuritide? Quandonam *methodus stimulans*, quae a quibusdam laudatur, adhiberi potest.

3) Quid circa venae sectionem observandum in pleuritide? Quare aliqui in quavis fere pleuritide ad sextam, septimam, imo et decimam, aut plures etiam venae sectiones deveniunt?

4) Unde *desumenda* necessitas repetendi venae sectionem, an ex dolore persistente, an ex crusta? an in pertinaciori graviorique pleuritide *maturior* usus vesicantium? An non potius contraindicatur.

5) Quae tempora pleuritidem facilius producunt? Quare in civitatibus atque adeo in manibus medicorum graviores sunt pleuritides? Verum quidem est: victus oppidanorum minus simplex, sanguinem reddit acriorem, at, an non ipsa medicatio intempestive sedula, nimiae venae sectiones, et abusus vesicantium potissi-

ma caussa periculi et tardae convalescentiae est?

Ruri vidi et curavi multas gravissimas pleuritides, non inter rusticos solum, sed inter nobiles vino et carnibus victitantes, facili negotio duabus, ad summam tribus venae sectionibus. Vidi regulariores crises, citamque reconvalescentiam, et frequentiorem per *expectorationem* crisin; ubi e contra urbani nostri medici paucas *per expectorationem crisin* experiuntur, quod et ego in quodam nosocomio vidi. Attamen expectoratio *tutior* omni alia crisi est in pleuritide, et *Hippocrati* saepius visa, etsi, uti notum, aliae succedaneae et subalternae crises comitari aut subsequi *hanc principalem* soleant.

Die 3 Dec.

Somnus paulo melior, sputa copiosa. Hodie (dies septima morbi) uti et heri urina turbida fit, sedimentum rubellum imperfecte deponit. Multum et per vices hodie dormit. Nullus in quiescente dolor punctorius. Sputa glutinosa multa, item multa cocta prodeunt copiosissime. Heri et hodie nulla sitis. Urina minus ruffa. Pulsus celerior naturali, at mollis. Appetit.

Die 4. Dec.

Nox minus quieta, sputum minus copiosum, valde glutinosum. Paulo maior oppressio, pulsus celerior, quam pridie. Sitis denuo. Urina brevi turbatur, et deponit sedimentum rubellum.

Die 5. Dec.

Nox quietior. Sputum facilius, copiosius, pulsus minus celer, quam hucusque. Hac nocte largus sudor. Urina ut heri. Pectus levius. Alvus mucosa.

Die 6. Dec.

Nox ut heri. Pulsus aut naturalis, vix celerior. Pectus leve. Nullus dolor. Urina paulo magis flava, quam in statu naturali.

Die 7. et 8. Dec.

Ut sexta Dec.

Die 9. Dec.

Somnus bonus et appetitus.

Die 10—11 Dec.

Somnus bonus. Appetitus. Pectus leve. Sputa pauca, minus glutinosa.

Die 12. Dec.

Omnia bene se habent, multum his diebus dormit. Pulsus naturalis. Sumat cras sequens:

R. Aquae laxat. Vienn. unc. jv.

D. u. Sumat mane mediam partem, et post bihorium sumat reliquum.

Die 13 Dec.

Quinquies, aut sexies absque incommodo purgatus est. Et bene per omnia se habet.

Nota. In pleuritide duplex considerari status debet:

1) *Inflammatorius*, ubi cura mere antiphlogistica adhiberi debet.

2) *Status solutionis* pulsa iam inflammatione: Hoc in statu, si e. g. sputo solvi morbus incipiat, omnis generis *expectorantia* dari possunt, quaeve leniter movent.

Hic status pleuritidis secundus, qui leniter moventia medicamenta requirit, convenit aliquo modo cum *peripneumonia notha* a materia viscida, uti in senibus, item in pueris persaepe experimur.

HISTORIA MORBI II.

Die 30. Nov.

1794 die 30. Nov Paralysis.

Puella decem annorum, anno aetatis primo atrophica facta, curata est. Ante quinque annos variolas paucas et boni moris habuit. At post illas innumeris circa caput furunculis vexabatur. Achoribus saepe laboravit per vitam. Ante tres annos ex morbillis aeque convaluit. Ante tredecim menses nulla cognita caussa praegressa debilitatem, spasmum in utroque crure querebatur, brevi post frigus pedum, et insistendi iisdem impotentiam sensit. Motus et sensus, uti et nutritio debita in pedibus et cruribus persistunt. At standi impotentiam, et frigus conqueritur. Dolores colicos, tenesmumque frequentem experitur. Aestate hac saepius observati lumbrici. Appetit, dormit. Habitus corporis plenus, et puella ceteroqnin vegeta. Per annum circiter dorsum circa sui medium excrescere incipit. Hac aestate per aliquot septimanas balneo Badensi usa id lucrabatur, ut insistere tamen pedibus, et iuxta directionem mensae ambulare possit.

R. Pulv. cort. peruv.
Sem. santon. aa. dr. ij.
Corallin.
Corn. cerv. ust. aa. dr. j.
Vitriol. mart. artif. scr. j.
Pulv. hier. pic.
— — rad. ialap. aa. dr. jß.
M. Omni mane cochlear coff. in melle.

R. Aquae serpilli dr. vj.
Spirit. serpilli,
— — lumbric. aa. unc. ijß.

M. Ut crura, femora, lumbos bene fricet. Item utatur balneo ex lixivio cinerum, sulphure et sale marino, ac herba rutae parato quotidie per horam. Deinde crura fricet dato spiritu.

Die 17. *Dec.*

Utitur praescripto pulvere quotidie. At nimiam propinando dosin sex, septemque sedes per diem puella habuit. Vermes nulli a matre advertebantur. Iussi, ut omni quarta die medicamentum det. Balnea non diligenter adhibita sunt. Nullam in cruribus emendationem sentit.

Die 15. *Ian.* 1775.

Iuxta directionem mensae et parietum diutius, facilius et saepius ambulare potest. Si diutius sedeat, accedit tumor pedum circa malleolos, id quod etiam ante usum medicamentorum fuit. Utatur pulvere superius praescripto omni tertio die. Balneo uti non potest ob lignorum penuriam, quae ad balnei calefactionem requiruntur. Bis per diem fumum baccarum iuniperi admittat ad crura, et eadem fricet panno (*Flanel*), dein sequenti spiritu probe inungat et fricet crura, femora, lumbos.

R. Aquae serpill.
Spiritus serpill. aa. unc. v.
— — salis amon. dr. v.
M. D. U.

Nota. Opus esset, ut succussio electrica adhibeatur; at adplicandi occasio deest. Danda pariter forent gummi-resinosa, solventia, robo-

rantia etc. nervina: sed parentum paupertas prohibet.

Die 14. Octobr. 1775.

Hodie mater puellam ad me adduxit sanam, et prompte incedere valentem, mihique gratias egit.

HISTORIA MORBI III.

Die 12. Dec.

Pleuritis.

Ferrarius 45. annorum, per omnem vitam frequentibus narium haemorrhagiis obnoxius, potui deditus. Ab aliquot septimanis oppressio pectoris, tussis, et largum sputum.

Die 13. Dec.

Copiosa narium haemorrhagia.

Die 15. Dec.

Vesperi horruit, dein aestuavit, cum respiratione difficili, sitique. Demum accedit dolor punctorius sub mamilla dextra. Tussis per vices ingens, potenter et sicca. Facta eadem vespera

Venae sectio.

Crusta phlogistica. Nullus somnus.

Die 16. Dec.

Mane eadem omnia. Facta

altera sectio venae.

A meridie eadem omnia. Facta

denuo venae sectio.

Sanguis semper cum crusta. Somnus nullus, sitis, et valde magnus capitis dolor.

Die 17. Dec.

Omnia, ut heri. A meridie larga diaphoresis per totum corpus. Nox, ut antea. Hucusque usus est.

Decocto hordei cum oxymelle et nitro.
Speciebus de althea,
Unguento de althea ad latus.

Die 18. Dec.

Mane vocatus aegrotum inveni cum pulsu pleno, duro, citato, sitientem, capite valde dolente, tussis potenter per vices invadens, dolor fixus, et aeque vehemens, ut antea. Lingua humida, materia obducta flavo-virescente. Sputa nulla; urinam videre non potui. Alvus aperta per clysteres. Facta est denuo

Venae sectio.

Sanguis cum ingenti crusta flavo-virescente. More delirantis properanter et alta voce loquitur, suasi praeter

emulsionem,
decocta emollientia etc.
balneum pedum ad vesperam.

Die 19. Dec.

Hodie sputa apparent partim glutinosa, partim cocta. Pulsus minus durus; tres per diem sedes laxae; larga a meridie diaphoresis. Tussis per vices ingruit. Dolor punctorius non continuus; somnus noctu exiguus; ad auroram tamen obdormivit, et sequenti

Die 20. Dec.

Mane nulla, ut alias, exacerbatio animadvertebatur. Alvus mollior hoc mane; sitis nulla. Dolor et tussis per vices ingruunt. Minor pectoris oppressio; pulsus celer, mollis; lingua mucosa et materia leviter flavescente obducta, minus tamen, quam nuper. Sputa copiosa mucosa ut plurimum, aliqua cocta, cum pauculo purulento. Urina minus ruffa cum eneoremate subsidente in globum collecto.

Nota. Aeger hucusque sumsit decoctum hordei cum oxymelle et nitro. Species de althea cum cataplasmate ad latus. Nitrum et oxymel omissum modo est, ne oborta fors diarrhaea expectorationem supprimat. Data sunt sequentia:

R. Semin. melon.
— — cucum. aa. unc. ij.
— — papav. alb. unc. j.
F. l. a. cum aqua hordei libr. jv. emulsio. Cui adde
Syrup. rhaead.
— — papav. alb. aa. unc. ij.
M. D. U.

R. Syrup. de althea,
— — rhaead. aa. unc. jv.
Spirit. vitrioli dr. j.
M. D. U.

Sumat una hora cochlear ordinarium huius syrupi, et altera hora vasculum emulsionis.

Hodie vesperi nullus dolor.

Nota. Vidi plures catharrhosos, de oppressione pectoris, dolore punctorio inter tussiendum questos hisce diebus.

Pleuritis huius temporis id peculiare habet, atque a *pleuritide essentiali* aliquantam differt.

1) In eo scilicet, quod aegroti linguam habeant non siccam, sed humidam, viscidam, materia flavescente obductam.

2) Quod sputa potissimum sint mucosa, viscida potius, quam *cocta*. Ergo pulmo simul et *inflammatus* et *glutinosus* est. Dispulsa phlogosi emollientia et mere solventia non nimis diu protrahenda, sed ea danda sunt, quae glutino-

sam materiam lenissime incidant, et promota expectoratione eliminent. Hac in specie pleuritidis repetita etiam lenia catarthica circa finem morbi ad abstergendas mucosas reliquias conveniunt.

Die 21. Dec.

Nox ob ingruentem tussim minus quieta. Sputa ut heri, urina ut heri, sed cum eneoremate suspenso. Mane circa sextam circiter horam placidus somnus; pulsus liber, naturali celerior; minor pectoris oppressio; alvus semel, bona. Vegetior et hilarior apparebat hodie. Respiratio, ut et loquela minus praecipitata, magis producta, ac placida apparet, levior. Sumat una hora vasculum emulsi, altera hora duo vascula decocti pectoralis, cum singulo misceat cochlear ordinarium syrupi heri praescripti.

Die 22. Dec.

Noctu somnus, sed aliquoties tussi interruptus; sitis nulla, nec capitis dolor; respiratio bona; sputa partim glutinosa, partim cocta: linna humida, modice albescens. Multum et aequabiliter per totum corpus sudat, praecipue si dormiat, et a somno. Pulsus paulo minus celer quam heri, aequalis, liber. Medicamenta eadem, quae heri, sumat. Urina paulo minus ruffa, cum eneoremate suspenso; nullus dolor ad latus; alvus bona semel.

Die 23. Dec.

Noctu somnus bonus; pectus non oppressum; tussis minus molesta; sputa minus tenacia, partim glutinosa, partim cocta; nulla sitis; pulsus ut heri; nullus lateris dolor. Urina, post mediam noctem missa, sedimentum copiosum ex albo rubellum imperfecte deposuit. Vox rauca.

Nota. Urina ad finem diei septimae mutata.

Sumat eadem, quae heri.

Die 24. Dec.

Toto die bene se habuit. Vesperi autem leve frigus; tussis pauca; respiratio bona. Nox bona. Urina paulo coloratior, naturalis, absque sedimento.

Die 25. Dec.

Tussis pauca; respiratio bona. Queritur pectus siccum, attamen non oppressum. Vox rauca; pulsus fere naturalis; sitis nulla; lingua bona; alvus libera. Non sitit. Sputa facilia, non copiosa, partim glutinosa, partim cocta; larga transpiratio.

R. Hord. mund.
Herb. verbasc. et rhaead. aa. man. ij.
Glycyrrh. unc. jv.
C. C. D. U. Divis. in jv. part.
Singulam coq. per $\frac{1}{4}$. hor. cum libr. jv. aquae. Omni bihorio duo vascula coff. Singulo autem vasculo addatur cochl. ord. sequentis:

R. Oxymell. squillit.
Syrup. de hyosciam. aa. unc. jv.
Stibii diaphoret. non alb. dr. ij.
M. D. U.

Die 26. Dec.

Noctu somnus; urina citrina; sputum vix ullum; pulsus modice celerior hesterno. Queritur dolorem pungentem sub scrobiculo cordis extrorsum, si paulo fortius tussitat. Flatus, borborygmi et lumborum dolor iam per duos, tresve dies; alvus facilis, bona, subinde glutinosa;

sitis aliqua; pectus non oppressum; tussis rara admodum; lingua bona.

Die 27. Dec.

Vix ullus somnus; pulsus naturali celerior, mollis; sitis nulla; dolor punctorius ad scrobiculum nullus. Cetera omnia ut heri.

Nota. Indicatur lene purgans, quo gluten ad intestina delatum educatur.

Die 28., 29. Dec.

Omnia ut die 27. Dec.; urina tamen naturalis, aut fere naturalis.

Die 30. Dec.

Est decimus quartus morbi dies. Post decimum quartum diem purgatus est aqua laxat. Vienn. unc. jv. Sumat med. partem, et bihorio post sumat reliquam. Bene valet.

HISTORIA MORBI IV.

Hippocondriasis.

Dominus de H**. A tribus fere annis vertigo, flatus, alvus dura, tubercula haemorrhoidalia molestant. Subinde dolores colici. Tremor crurum, et genua quasi fracta subinde. Terrores repentini. Anxietas, et ingens pusillanimitas. Si flatus erumpant aliquot, cessat et pectoris constrictio et sensuum confusio, atque vertigo. Hoc anno, quo officium censoris librorum agit, gravius infestatur his incommodis: flatus, et vertigo gravius incumbunt mane ante sumptionem ientaculi; sumpto Caffe cum cremore lactis, loco ientaculi melius habet; ab hocce ientaculo id commodi etiam habet, quod alvus inde facilior evadat. A spirituosis peius habet. Minus appetit per hos tres annos, quam alias.

Tran.

Tranquille dormit. Corpus plenum, succulentum, color sanus. Suasi hirudines, motum, et abstinentiam a spirituosis. Item si subinde nulla alia ratione alvum reddere morigeram possit, sumat mane ante ientaculum cochlear tincturae rhei aquosae. Tempore verno utatur herbis, equitatione et aura rurali.

HISTORIA MORBI V.

Die 20. Decemb.

Febris inflammatoria.

Auriga quidem 30. annorum querebatur de paroxysmo febrili omni vespera cum frigore, et subsequente calore ingruente, aliisque febrium symptomatibus stipata. Lingua humida, modice viscida et albo flavescens. Appetit. Somnus inquietus, tussit. Pectus modice oppressum. Pulsus extra paroxysmum celer.

Fiat venae sectio in brachio.

Sanguis crustam *laetissime roseam* ut plurimum, ab una tamen parte *modice phlogisticam* habuit. Vesperi vix aliqua paroxysmi admonitio. Utitur sequenti potu

R. Rad. Gramin.
— tarax. aa. unc. iij.
— glycyrrh. unc. ij.

C. C. D. U. divis. in p. iij. Singulam coquat per horam cum M. jß. aquae. Bibat quater per diem duo vascula cum melle.

Eodem die, ut et duobus sequentibus melius quoad omnia se habuit.

Nota. Dispositio febrilis inflammatoria, pro

be dignoscenda, ne periculoso errore pro intermittente quotidiana habeatur.

Die 24. Decemb.

Heri et hodie circa matutinam horruit, deinde aestuavit. Sitit. Lassitudo. Oppressio pectoris. Pulsus celer. Lingua humida, et crusta alba obducta.

Fiat venae sectio et sumat sequentia

℞. Hord. mund.
Fol. Altheae
— malvae.
Flor. verbasc. aa Mij.
Glycyrrh. Unc. jv.

C. D. U. divis. in part. jv. Singulam coquat per ¼ horam cum Libr. jv. aquae. Omni hora vasculum. Singulo autem vasculo addat cochlear ordinarium sequentis.

℞. Syrup. de Symphyt.
Oxymell. simpl. aa unc. jv.
Nitri puri Dr. jß.
M. D. U.

Die 26. Decemb.

Pulsus bonus, sitis tamen, minor pectoris oppressio. Pergat in usu priorum.

Die 28. Decemb.

Per omnia bene se habet. Pulsus lentus, aliqua tamen lassitudo.

HISTORIA MORBI VI.

Die 26. Decemb.

Morbilli.

Puella 15. mens. Ante quatuordecim dies scilicet (25. D.), vesperi caluit, oculi lacri-

mosi, tumidi. Sternutavit frequenter. Nox inquieta.

Die sequenti in facie primum morbilli. Post tres ab eruptione dies tussis accessit, difficilisque respiratio. Tussis, oppressio pectoris, sitis, calores manent hucusque; ab octo diebus diarrhoeam habet, moderatam tamen, ex quo tempore dentes canini prorumpere conantur. Salivatio continua, gingivae tensae, inflammatae. Os, lingua, labia pellicula alba glabra, nitidaque obducta, idque a tribus iam diebus.

R. Succi sempervivi maioris unc. ß.
Syrup. violar. unc. iij.
Spiritus sulphur p. camp. gr. xij.
M. Pro inungendis gingivis, lingua, labiis.

R. Radic. gramin. unc. jv.
glycyrrhiz unc. j.
C. C. D. U. fiat inde decoctum pro potu ordinario tepide exhibendo

R. Aquae flor. rhead.
— — sambuc. aa unc. ij.
Syrup. glycyrrh.
— — papav. alb. aa unc. ß.
M. D. U. Omni hora cochlear ordinarium.

Die 27. Decemb.

Hac nocte minus frequenter tussitavit. Per duas horas quiete et uno tractu dormivit. Labiorum, linguae crusta minus alba. Vegetior puella apparet. Copiosa salivatio. Semel per noctem alvum posuit boni caloris et consistentiae, pergat in usu praescriptorum.

Die 7. Ianuar. 1775.

Bene se habet, excepta aliqua adhuc tussi. Hucusque repetita priora sunt.

HISTORIA MORBI VII.

Die 11. *Ian.*

Abortus.

Femina bis feliciter peperit. Mense Iulio prioris anni, elapso nono mense graviditatis, prolem peperit mortuam. Historia autem huius tertiae graviditatis est sequens: usque ad quintum mensem huius graviditatis, quo tempore motum prolis experiri solebat, vomitum patiebatur, si carnes comederet, a quibus summopere abhorrebat inde a conceptione usque ad primum infantis motum, ita ut nequidem carnium odorem, dum forte macellum praeteriret, ferre potuerit. Carnes assas non vomuit quidem, attamen non appetit. Farinosa aliaque et appetiit et retinuit. Haec omnia etiam in primis duabus graviditatibus experiebatur. Statuto tempore, mense scilicet quinto motum infantis sentit quidem, sed debilem. Unde suasu mulierculae venam brachii secat. Mox nullum penitus infantis motum experitur, et abdomen collabitur, attamen non penitus. Incipit languere femina, seque male habere, abiecti animi esse; horret subinde, cum intermixtis caloribus, sudat noctu, faciei color luridus, et anhelitus foetens ab adstantibus observabatur. Retinuit tamen carnes comestas, ut et in aliis graviditatibus post quintum mensem. Exacto nono mense post saltum patitur dolores parturientium, atta-

men foetum adhuc retinet per octo dies, tandem absque doloribus dum ambulat, foetum integrum, sed solito minorem, putridum et foetentem enititur. Convaluit facile a partu: at inde menstrua omni altera septimana, aut tardius, irregulariter et parcissime fluebant. Sanguis foetens et nigerrimus. Nihil aquosi, nihil albi in menstruis.

Quarta vice concepit cum iisdem ut alias, incommodis; post duos menses graviditatis abortum patitur cum magna haemorrhagia, longeque maior in tribus aliis partubus simul sumptis, per duos hosce graviditatis menses colicos et ventriculi dolores patiebatur, hunc autem abortum passa est ante quindecim dies. Nunc ventriculus dolet, caput obtusum. Debilis est, et valde sudat noctu, sudor foetidus.

R. Sapon. venet. unc. ß.
Extract. amaric.
Mass. pil. Ruff. aa. dr. ij.
Sal. polychrest. dr. jß.
Oxymell. squill. q. s.

M. f. pill. gr. jv. S. ter de die quatuor cum vasculo sequentis:

R. Herb. salv.
— — Roris marin.
— — Abrotan aa. m. jß.
C. D. U.

Nota. Tempore primorum mensium graviditatis, quo vomitu solebat vexari, appetiit summopere potum caffee cum cremore lactis, quo saepius per diem usa est. Similem vomitum et nauseam a carnibus primis mensibus passa est Dom. de A*** et pariter optime se habuit a

potu coffe. Alia Dom. de H*** vomitum et nauseam a carnibus semper in graviditate patitur; facile autem fert farinacea. Haec praesens aegra assas carnes non vomuit, sed nec appetiit, bubulam vero elixam praeprimis nauseavit, vomuitque.

Die 15. *Ian.*

Paulo minus sudat. Quater per diem a pilulis purgatur.

Die 2. *Febr*:

Die 20. Ianuarii menstrua redierunt debito scilicet tempore. Fluxere copiose per quatuor dies. Bene se habet, dormit, appetit, non est defatigata. Subinde adhuc sudat.

R. Gummi ammon.
Extract. martis pomat.
— — gentian. aa. dr. ijß.
Mass. pill. Ruff. dr. jß.
Ol. menth. gr. jv.
Therebinth. q. s.

M. f. pill. gr. jv. Bis de die pilulas quatuor. Tum

R. Rad. gentian. dr. ij.
Cort. aurant. dr. j.
Vini rubri budensis libr. ij.
M.

Hora ante prandium et coenam sumat unc. ij.

HISTORIA MORBI VIII.

Die 9. *Ian.* 1775.

Mors apoplectica.

Mortuus est circa hos dies quidam homo coelebs, dives, corpulentus ex apoplexia, cuius

historia sequens fuit: In audientia apud Caesarem apoplecticus cadit; defertur domum, mox copiosae venae sectiones factae sunt. Crustae in sanguine phlogisticae, statim phlogisticae, statim applicata vesicantia, statim copiose data est aqua laxativa. Aliquoties mens rediit. Primis diebus exacerbatione non ita erant manifestae. At die quarto aut quinto manifestae aderant exacerbationes, more febrium continuarum remittentium. Exacerbatio quotidiana cum comate, a quo excitari nulla ratione potuit durante exacerbatione, cum pulsu summe febrili. Ergo ab hoc die, quarto aut quinto, dari cortex peruvianus cepit omni forma, dosi largissima; nullus effectus. Urinae hypostaticae versus diem decimum quartum nullam amplius hypostasin monstrarunt. Circa initium diei decimae quartae mors. Qua aetate fuerit ignoro, puto tamen, me audivisse, fuisse quinquagenarium.

Novem vesicantia universim erant adplicata. Nonies vena secta. Bis sanguisugae ad tempora adplicatae. Ultra centum vices hoc morbi tempore alvum posuit datis purgantibus ex aqua laxativa viennensi et nitro.

Plures hic fieri questiones possunt.

1) An in apoplexia sanguinea, quae fors nihil aliud est, *quam inflammatio cerebri*, *uti pleuritis, sed quae eas partes occupat, quae ad peragendas sensuum functiones requiruntur*, an, inquam, bene vesicantia adplicentur, praecipue ad initium. Iis in hoc morbo *Baglivius* non favet. Puto ego, eadam aeque certo nocere in hoc casu, sicut in omni morbo vere *inflammatorio* circa initium.

2) An purgans bene datur? Videtur pur-

gantia aeque male *hic* convenire, uti in omni alio morbo *vere inflammatorio*, e. g. pleuritide, peripneumonia, phrenitide.

3) An in omni accessione, sive exacerbatione fieri venae sectio debeat? Puto, contrarium, si enim debita sanguinis quantitas emissa sit, aeque male ulterius vena secatur, quam in pleuritidis, singula exacerbatione id fieret.

4) An cortex bene datur in tali casu? Respondeo; cortex exacerbationes a sanguine phlogistico ortas adeo non tollit, ut easdem etiam augeat. Patet id in sanguisputis exacerbationes patientibus.

HISTORIA MORBI IX.

Die 30. Dec.

Artritidis.

Iuvencula annorum 23. Ab annis ossa metacarpi et digiti praecipue, circa articulos tument, tument et ipsae partes carnosae, Digiti non possunt omnes extendi. Color affectarum partium naturalis. Manus difficulter movetur. Sique diutius manum teneat quietam, difficulter eandam postea movet. Primis annis dolores magnos in affectis partibus, praecipue in lecto sensat, at modo uullos. Tumor non aquosus, sed molliter elasticus. Si partes affectas diligenti motu exerceat, melius se habet. Idem vitium etiam in pedibus. Menstrua ordinata semper. Bona semper valetudine usa est. A balneis pedum manuumque sulphuratis melius habuit. A balneo totius corporis budensi pessime habuit quoad reliquam sanitatem, etenim multum inde debilitabatur, etsi quoad pedes melius ad initium se

habuit. A coctis sudoriferis, purgantibus in partibus affectis peius habuit, simulque inde emaciebatur. Primis viis gaudet debilioribus et delicatioribus, ita ut ab insolito aut paulo duriori cibo, diarrhoeam facile patitur. Suasi usum frictionum, balneorum, crurum, manuumque, item usum herbarum antiscorbuticarum. Dissuasi evacuantia, omniaque, quae debilitant. Utatur diaeta nutriente. Pisa, lentes, farinosa non fermentata non adhibeat. Habitationem humidam, qua per multos annos utitur, deserat. His omnibus adhibitis ea etiam in usum trahuntur, quae solutioni scilicet humoribus, corpori roborando, et invigorando sanguini dicata sunt. Suasi et usum vini absynthitis, eorum memor, quae *Baglivius* roborando ventriculo de cura chronicorum quorundam morborum ait fol. 66. operum omnium.

HISTORIA MORBI X.

Die 13. *Decemb.*

Colluvies serosa ad ventriculum

Puella annorum 19. Sana semper fuit. Ante quinque menses questa est de amarore et glutinositate oris, ventriculi tumore et duritie. Appetiit tamen, dormivitque. Sitis per intervalla, dolores capitis, mane praeprimis a somno alvus tarda, omni altero die, difficilis. Menstrua plerumque ordinata. Aliquoties tempore inter menstrua intermedio fluor albus, moderatus tamen, observabatur. A quo tamen datis a medico pilulis curata fuit. Ante aliquot tempus menstrua eodem mense bis sat copiose fluxere.

Nunc sunt satis ordinata. Crura ad malleolos interdiu modice tument ab aliquot septimanis. Mane tument hypopia. Datis a quodam medico pilulis per epicrasin purgantibus, magnam aquosae materiae quantitatem deiecti, et diutius inde sat bene habuit. Id semper observatur, ut ad quodvis purgans copiosas et aquosas sedes habeat, indeque levamen sentiat. Corpus et facies turgidula, plenaque saepe bene coloratur, subinde colore lurido valde. Semel dato emetico bene inde se habuit.

Nota. Constitutio corporis laxior esse videtur, praedominari serum, quod ad ventriculum subinde copiosius fertur, eundemque replet, relaxat. Colluviem huius seri in glandulis succum gastricum et entericum secernentibus factam esse arbitror. Indicantur ea, quae glandulas emungant; serum ad intestina et alvum determinant, simulque laxiorem corporis habitum reddunt strictiorem.

HISTORIA MORBI XI.

Die 8. Ian.

Colica a glutine.

Dom. de A** 26. circiter annorum maritata et semper sana fuit, nisi quod ante duos annos dolorem ad regionem ventriculi et hypochondrium sinistrum passa fuit: dolor erat *contorquens*, cum vomitu assumptorum. Tumor simul in abdomine ortus atque etiam locum mutavit, et per abdominis latus sinistrum hinc inde vagabatur. Alvus libera. Nulli calores, nulla sitis, dolor ad attactum maior. Per hoc bien-

nium subinde rediit dolor hic ad ventriculum, sed admodum mitis et absque vomitu. Menstrua copiosa, omni tertia, subinde etiam omni secunda septimana.

Nudius tertius motu idem dolor graviter infestat, cum vomitu assumptorum et deinde etiam materiae biliosae.

Secta mane vena est. Sanguis bonus. Perserverante dolore, absque vomitu tamen, nunquam plene intermittente, attamen remittente, quique etsi ad dextrum etiam hypochondrium excurrat subinde, locum tamen suum nunquam plene deserit, sed fixus manet: datum purgans lenissimum per epicrasin ex aqua laxativa Vienn. et syrupo de cichoreo cum rheo.

Ternas alvos posuit non liquidas, albas et levissime flavescentes. Levamen nullum.

Hodie (die 8. Ian.) omnia inveni vocatus, uti narratum supra est. Omnia ea symptomata adsunt, quae ante biennium adfuere, si tumores illos vagos per abdomen excipias. Dolor exasperatur, si rudius attractetur ventriculus, item si se convertat in alterutrum latus, aut sese moveat. Nulla sitis. Nullus calor. Nullus capitis dolor. Urinae turbidae, biliosae; dolor ventriculi maior, dum mingit. Lumbi valde dolent. Pulsus mollis, naturale paulò celerior. Somnus nullus; lingua humida, appetitus.

R. Empl. de galb. croc. Unc. j.
Ol. nuc. moschat. express. drag. j.
Opii crudi gr. xij.
M. f. Scutum stomachic.
R. Aqu. menth. Unc. v.
Spirit. menth. Dr. j.

Essent. Succin. Dr. ß.
Syrup. menth.
Syrup. Diacod. aa. Unc. jß.
Laud. liquid. Sydenh. Scr. ij.

M. Omni bihorio duo cochlear. ordinaria.

Iniecta fuere clysmata tria, iussu prioris medici. Iussi denuo dari clysma ex decocto furfurum, vitello ovi et oleo lini.

Post primam dosin dolor vix non totus evanuit. Ad vesperam nullus dolor. Urina facile prodiit. Sudavit a meridie. Pulsus naturali celerior. Sitis modica. Ab alio medico praescriptum sal absynthii non sulphurati ad dr. ij. cum succo limonum in ipso actu effervescentiae datum effecit graviorem vomitum.

Die 9. Ian.

Nox bona et somnus. Mane circa quintam alvum compactam, copiosam, albam, sive argillaceam odoris teterrimi habuit. Cum alvum deponeret dolor a scrobiculo cordis versus hypochondrium sinistrum et lumbos tendens recruduit, mitius tamen, et per intervalla remisit. Sitis. Larga transpiratio, et pruritus in facie tota, praeprimis ad nasum (procul dubio ab opiatis) urina flava, brevi turbida. Os siccum. Caput non dolet. Sumat pro potu ordinario tenuem emulsionem seminum frigidorum, dein cataplasma ad latus dolentem. Item

R. Aquae laxat. Viennens. Unc. jv.
Cremor. tart. Dr. iij.

Sumat mediam partem illico, et alteram post bihorium.

Dum purgatur, copiose bibat infusum flor. sambuci cum cremore tartari. Item iniectum clysma. Vesperi sumat paregoricum.

Nota. Ante duos annos cum illum tumorem haberet mobilem in abdomine, qui tamen ple rumque in sinistro abdominis latere perstitit, peius habuit a cibis carneis; melius a piscibus. Semel deposita alvo copiosissima, scybalis durissimis exiguiis, quasi caprillo stercore consistente, sanabatur.

Nonies purgabatur. Sedes quatuor aut quinque copiosae, compactae, argillaceae, reliquae vero liquidae intermista alba sive argillacea. Ante ultimam sedem et etiam post illam dolor recruduit. Sumsit postmodum vesperi mixturam paregoricam. Sitis nulla, nullus capitis nec ventriculi dolor: appetiit. Os non siccum. Pulsus mollis et celer.

Nota. Ante duos annos a quodam medico curabatur sumptis iusculis copiosis cum cremore tartari. Tunc autem a carnibus abstinere iussa, piscibus vescebatur, qui bene cesserunt. In anamnesi etiam hoc habet, quod durioribus cibis assumptis facile lienteriam patiatur, et tempore sanitatis plenariae frequenter alvum albam, sive argillaceam habent. Ergo firmandae primae viae, vappidaeque bilis vitium corrigendum myrrha, et extractis amaricantibus diu assumendis.

Die 10. Ian.

Somnus interruptus, dolores aut nulli aut exigui. Mane bene se habuit; appetiit. Data sunt sequentia.

R. Seri lactis tamarind. libr. jß.

D. omni hora uncias quatuor sumat, cum decem guttis sequentis

R. Liquor anod. m. Hoffm. dr. j.
Tincturae succin. scr. j.
M. D. U.

Nullus per diem dolor; borborgymi multi, nulla sitis. Nullus capitis dolor. Pulsus naturaliter vix celerior. Larga transpiratio. Binae sedes flavae, pultaceae. Urina brevi turbata copiosum sedimentum furfuraceum deposuit, sed ipsa remansit turbida.

Sumat vesperi duo coclearia mixturae paregoricae. Ante somnum duae sedes bene coloratae, liquidiores.

Die 11. *Ian.*

Nox praeterita bona, nullus dolor, nulla sitis. Urina ut heri. Appetit. Minus súdat hac nocte, quam prioribus.

R. Seri lactis tamarindinat. lib. j.

Dosis pro die variis vicibus absumenda cum aliquot guttis liquoris anodin. min. Hoffmanni. Alvus unica liquidior, flava. Caput modice obtusum. Urina ut heri, attamen perfectius deposuit. Alvus ad noctem bona, consistentior.

Die 12. *Ian.*

Noctu somnus interruptus.

R. Tinctur. rhei aquos. unc. jv.
Extract. amaric.
— — helen. aa. dr. j.
Syrup. de absynth. unc. jß.
Liquor. anod. min. Hoffm. gr. xxx.

M. Sumat mane et vesperi cochlear ordinarium.

Hodie alvus nulla.

Die 13. *Ian.*

Somnus noctu inquietus. Mane levissime horruit. Sitis, caput obtusum, os glutinosum, lingua ex albo flavescens, pulsus celerior, quam antea, urina hypostatica valde. Circa decimam

ante meridiem alvus copiosa castanei coloris, melius se habuit, et in latus sinistrum cubare prima vice iterum potuit, quod hucusque ob dolorem eiusdem lateris non potuit. Appetiit. A meridie pulsus fere naturalis. Sitis exigua. Alvus adhuc ter posuit postmodum.

Die 14. *Ian.*

Noctu somnus modice turbatus. Mane sitis modica, pulsus paulo celerior, quam heri vesperi, appetiit. Alvum ante meridiem bis posuit, mollis, castanei coloris. A duodecima hora meridiana ad sextam usque extra lectum transegit. Tunc levissime horruit, quales horrores illa etiam in sanitate frequenter experitur. Bis vesperi alvus posita.

Die 15. *Ian.*

Noctu *dolor colicus*, nullus autem amplius dolor ventriculi, somnus aut nullus, aut valde exiguus. Urina dum dolore mittitur, sedimentosa est ut antea. Mane binae sedes liquidae, dolores mitiores. Nulla sitis, nullus dolor in capite. Lingua, quam hucusque sordidam vidi, hodie prima vice pura est. Appetit. Pulsus mollis, paulo celerior naturali.

Nota. Heri vesperi ira se commotam fuisse ait. Inde fors dolorum reditus. At fortassis dolor inferiora petens, ventriculus non amplius affectus, lingua hodie pura denotant, materiae biliosae reliquias hucusque circa ventriculum stabulantes inferius promotas, et excretioni alvinae proximas esse.

R. Aquae menth. unc. iij.
Spiritus menth.
Tinctur. succin. aa. dr. ß.

Syrup. diac.

— — Menth. aa. unc. jß.

Laud. liquid. Sydenham. gr. XL.

M. Omni bihorio duo cochlearia. Cras autem sumat mane et vesperi medium cochlear mixturae superius praescriptae, scilicet ex Tinctura rhei aquosa etc.

Die 16. *Ian.*

Noctu somnus bonus, et quietus. Mane dolores vix ulli, appetiit, diutius et facilius extra lectum fuit. Tres per diem sedes liquidae. Urina cum sedimento semirubro, copioso. Hodie graviter ira commota est. Vesperi levis horror.

Die 17. *Ian.*

Noctu dolores infimi ventris, nullus somnus. Mane dolor. Urina ut hucusque. Incepit hodie corticem sumere cum omni altera die redire dolor et gravius et cum horrore incipiat.

R. Pulver. cort. peruv. dr. j.

Castor. gr. ij.

Laudan. puri gr. ß.

M. D. U. et f. tales no. jv.

Hac die tres adhuc pulveres sumere potuit. Fuit extra lectum, facilius. Sitis nulla, nullus capitis dolor. Heri et hodie urinam difficulter et stranguriose misit.

Die 18. *Ian.*

Noctu somnus bonus. Subinde tamen subito excitabatur fors ob laudanum. Mane alvus semel liquida. Tumor ad abdominis latus sinistrum versus inguen durus ad levissimum attactum dolens. Dolores etsi mitiores, etiam alibi per abdomen. Vesperi non horruit, pulsus tamen

men celerior, dolores maiores; inappetentia toto die. Sumsit hodie quinque drachmas corticis absque castoreo et laudano. Urina hodie pauca, sedimentosa ut antea.

Die 19. *Ian.*

Nox insomnis, dolores abdominis. Sitis nulla, nullus dolor capitis. Mane ante septimam praegressa leipothymia, sudoreque frigido alvus copiosa, compacta partim, partim liquida, coloris corticem referentibus. Urina copiosa, non mucosa amplius ad latera vitri, cum nubecula subsidente, et absque illo sedimento furfuraceo, albo, rubelloque. Hora nona, praegressa denuo lipothymia alvus ut mane. Dolor mitior. Pergit in sumendo cortice, emulsione, et cataplasmate. Vesperi alvus cum scybalis duris et glutine tenaci, multo, ceterum liquida. Venter mollis. Urina ut mane. Hodie semel assumptum corticem evomuit cum multo glutine. Sumsit universim quinque drachmas.

Die 20. *Ian.*

Noctu somnus sed interruptus. Alvus una alterave per noctem. Mane binae sedes liquidae cum glutine multo, et scybalis. In altera sede ex hisce binis integrum semen melonum non decorticatum ipsemet vidi. Constabat autem iam a mense Augusto melones non comedisse. Durities modica in latere dextro abdominis; in sinistro disparuit.

Nota. Abdomen ad mollem attactum summopere dolet. Urina mane minus flava cum exigua nubecula subsidente.

Per hosce dies nec sitis, nec dolor capitis. Vomuit semel corticem cum multo glutine: os

valde glutinosum. A meridie alvus quinquies posita, non copiosa, liquida semper, at tum intermixtis scybalis et multo glutine. Dolores hodie mitiores, quam heri et nudius tertius. Vesperi nullus paroxysmus, sed somnus placidus per 1½ horam. Urina vespertina cum multo ad latera vitri muco, et cum sedimento subrubro. Hodie quatuor drachmae corticis assumptae. Sera vespera binae adhuc aliae sedes cum scybalis.

R. Seri lactis tamarind. lib. jß.
Liquor. terrae fol. tartari dr. j.
Syrup. de flaved. cort. aurant. unc. ij.
M. Omni hora vasculum.
Sumsit universim circiter libram huius seri.

Nota. Plura hic notanda veniunt.

1) Colicam hanc esse a glutine valido, acrive.

2) Quae distinctio ab alia colica, scilicet inflammatoria? Attactum aeque parum fert.

3) Quae subiecta huic colicae magis obnoxia? Qui caseo, butyro, oleo, fumatis delectantur, qui male masticata deglutiunt, qui frequentes lienterias patiuntur.

4) Haec Domina videtur habere hinc inde in saccos ampliata intestina, ubi scybala remoram faciunt, ibique tumores abdominis mentiuntur. Origo saccorum horum intestinalium fors sunt graviditates praegressae, intestina premente utero; aut spasmi intestinorum, quos adhuc infans a vermibus aut undecunque passa est.

5) Doloris acuties, pulsus celer, attactus dolorem in abdomine contrectato excitans aeque in hac *colica biliosa aut viscosa* est, uti in *inflammatoria*.

6) Purgans non iuvat, etiam saepe repetitum, ut videre est ex nostro casu. Nam et ante morbum purgante usa est. At vero *solventium lungus usus* cum leniter purgantibus requiritur. Huc facit serum lactis tamarindinatum cum terra foliata tartari, addito fors exiguo stimulo. Emulsiones parum prodesse videntur. Nocent opiata, nisi doloris atrocitas ea exigat. Nocet per se venae sectio.

Nota. Etiam datis largiter opiatis dolor tamen non penitus conticuit.

7) Iuscula bubulina, mucilaginosa etiam non indicantur.

Die 21. Ian.

Nox bona, somnus bonus. Mane tres sedes. Duae primae cum glutine multo et scybalis; tertia solum gluten, in speciem gelatinae habuit. Heri et hodie urina est cum muco ad latera vitri et sedimento copioso subrubello. Dolores exigui. Pauca abdominis durities ad latus eius sinistrum. Cum dosi corticis magnam pituitae copiam emovuit. Ad prandium panatellam sumsit cum pauxillo macis. Circa tertiam pomeridianam dolores redierunt, inde ad seram usque vesperam sexies alvum posuit, paucam quidem, at semper glutinosam, absque scybalis. Sumsit sequens:

R. Seri lacti tamarind. lib. jß.
Liquor. terrae fol. tartari dr. ij.
Syrup. de flaved. cort. aur. unc. ij.
M. D. U.

Sumsit toto hoc die paulo plus quam libram huius seri. Sumsit mane et vesperi dosin corticis.

Die 22. Ian.

Nox sat bona: somnus bonus ter interruptus. Mane dosin corticis sumsit circa octavam: binae sedes absque scybalis cum pauciore glutine magis dissoluto. Urina ut heri. Priori ut et hac nocte sudavit. Hodie sumit reliquam seri lactis superstitis partem. Abdomen molle attactum facilius fert.

Nota. Per duos hosce dies de stranguria, et dolore ex renibus versus inguina tendente sub mictu non est conquesta amplius. Conqueritur autem adhuc de dolore lumborum. Lingua, ut hucusque, ex alba flavescit. Os non glutinosum. Rara et exigua sitis. Caput non dolet. Pulsus celerior naturali.

Notat *Baglivius*, dolores *nephriticos*, uti et *colicos* a *viscido* oriundos, quos et in hoc casu hucusque descripto adfuisse constat. Uti necessarium omnino est, colicam a *viscido* ortam rite ab *inflammatoria* distinguere, ita dolores *nephritici* ab inflammatione orti bene distingui debent ab iis, quos creat *viscidum*. Vide *Bagliv*. l. 5. de colica.

Dolores hodie vix ulli, et non nisi ad vesperam. Alvum circiter octies, aut nonies posuit, semper cum multa pituita ex albo flavescente. Vesperi binis vicibus pituitae flavescentis et tremulae magna frusta eiicit alvo. In omni alvo erant frustula quasi lactis coagulati.

Dolores, quos antea in regione ventriculi; dein paulo inferiores experiebatur, sentit modo longe inferius, et utrinque versus inguina, ita ut in dextro latere dolor se ad femur dextrum

extenderit, illiusque motum reddiderit dolorificum. Sumsit hodie residuam seri lactis tamarindinati partem, cuius singulo vasculo aliquot guttas liquoris anod. min. Hoffm. cum aequali portione tincturae succini instillavit, id quod hucusque factitatum est. Iterum mane et vesperi sumsit dosin corticis, partim ad impediendum reditum, partim etiam, ut sensim labefactata intestina roborentur. Pro die sequenti sequentia praescripta sunt:

R. Emplast. de galban. croc.
— — oxycroc. aa. unc. jß.
Balsam. peruv. q. s. ut malaxetur.

Imponat hoc emplastrum loco cataplasmatis ad infimum abdomen.

R. Seri lactis tamarind. libr. j.
Liquor. terrae fol. tartari dr. j.
Syrup. de flaved. cort. aurant. unc. j
M. D. U.
Variis haustibus per diem absolvat.

Nota. Non assumat frigide, nam ab assumptis frigidis dolor recrudescit, uti observavi.

R. Syrup. diacod. unc. iij.
Laud. liquid. Sydenhami gutt. xv.
M. D. U.
Sumat omni nocte cubitum concedens duo cochlearia syrupi, et si mane dolores etiam sentiat, sumat pariter duo.

Ordo sumendi medicamenta sequens est: mane hora sexta corticem; octava panatellam; nona, decima, undecima serum lactis tamarindinatum, cum liquore anodyno et tinctura succini; duodecima panatellam; secunda et tertia serum lactis; quarta corticem; sexta panatellam;

octava et nona vesperi serum lactis; decima ante somnum diacodium.

Die 23. *Ian.*

Somnus noctu bonus, subinde interruptus. Non sudavit noctu. Hac nocte tediere menstrua, post tres septimanas ab ultimis menstruis. Urina absque muco ad latera, sed cum multo sedimento; ut hucusque nulli hac noctu, nec mane dolores, nihilominus tamen etiam hodie mane sumsit duo cochlearia diacodii. Mane nulla alvus. Hodie appetitus bonus. Hodie ter alvum posuit cum pituita vitrea.

Nota. Se quondam curatam ab hoc morbo ait, multis aliis frustra adhibitis, solo tartari cremore, quem copiose in panatellis et iusculis sumsit, adposito insuper emplastro ex una emplastri de galbano et unciis duabus emplastri de galbano et unciis duabus emplastri oxycrocei et sufficienti quantitate olei menthae malaxato. An etiam tunc pituitam vitream egesserit, ignoro, attamen probabile videtur.

Die 24. *Ian.*

Nox bona; attamen somnus interruptus, flatibus per noctem infestabatur. Nulli dolores; pulsus celerior naturali. Os non glutinosum, appetit: non sitit. Alvus mane valde copiosa cum pituita vitrea. Universim alvum quinquies posuit, parum pituitae advertebatur; in una alvo quasi oleum supernatabat, cum tamen oleosa nulla, nec ore, nec ano fuerint ingesta. Sumsit mane corticem, ante meridiem serum lactis residuum; a meridie vero sumsit cremorem tartari in iusculo carnium floribus chamomilla infuso Reliquae sedes ut plurimum aquosae, spu

nosae. Dolores exigui, et fere nulli, iique so um versus inguen dextrum.

Die 25. Ian.

Nox sat bona; somnus subinde interruptus; ingua pura; os non glutinosum. Appetit, non sitit. Nuper mane oleum supernatabat urinae, globulos olei lini referens. Pridie clysma oleo sum iniectum erat, at urinam in matulam misit, in quam antea alvus cum enemate oleoso missa est; hinc fors globuli oleosi. Aiebat autem, obtectas pingui pellicula urinas saepius prodire, easque morbum instantem significare. Sumit mane et vesperi corticem, item circiter tres, aut quatuor drachmas cremoris tartari variis per diem vicibus in iusculo bubulino florum chamomillae; vesperi paregoricum. Hodie sexies, aut septies alvum liquidum absque glutine posuit.

Nota. Cum die nona Ianuarii sumeret purgans, durante purgantis operatione mitius habebat a colica, quam post eius operationem: id quod iam *Sydenhamus* in colica biliosa observavit.

Dolor crudelis per vices ingruens, ita tamen, ut nunquam plene remittat. Eiulatus miserabilis, compressis dentibus, occulis protuberantibus se lamentabilem in modum contorquent. Levamen aliquod habent a cataplasmatibus abdomini adplicatis.

Baglivius ait, saepe observari in iis, quibus obstructiones sunt in primis viis cum maximo humorum apparatu crudorum in mesenterio, urinam diminute procedere, et aliquando supprimi: quia humorum eiusmodi in mesenterio haerentium caussa, lymphae cursus in limphaticis

viscerum vasis turbatur, et impeditur. Diuretica quantacunque et cuiuscunque activitatis dederis, urinam non educes, imo magis supprimes; purgantia educendo mesenterii impuritates, pro modulo, quo tales educuntur impuritates, urinae quoque cursus aperitur, et egri sanantur.

Die 26. Ian.

Nox bona; somnus bonus valde circa aurorам; urina facilis et copiosissima. Mane cortex; bihorio post vasculum chiocoladae. Dein alvus copiosa, mollis, non liquida, naturalis. Binis ante meridiem vicibus cremorem tartari sumsit in iusculo chamomillae. Prandium sit panatella ex pane tosto, pulmentum ex pomis cum pauxillo cinamomi et vini rubri modico; hora post sumat vasculum caffee; a meridie abstineat a cremorc tartari; vesperi corticem, et demum paregoricum sumat. Optime se habet; nulli omnino dolores.

Nota. In sanitate comedere solet crudiores carnes, easque cito, et male masticatas devorat. Hodie quater alvum posuit mollem, non pituitosam.

Die 29. Ian.

Somnus optimus. Appetit. Nullus dolor. Binae sedes molles absque pituita. Pergat in usu corticis, cremoris et diacodii vespere sumendi. Adhibat per menses aliquot frictiones quotidianas abdominis. Media hora ante prandium et coenam sumat pauxillum vini amaricantis et medicati.

HISTORIA MORBI XII.

Die 17. Ian.

1775. Phrenitici extispicium.

Hodie secui cadaver hominis quinquagenarii, robusti, quive ex pleuritide occubuit. En historiam:

Ante septem septimanas pleritide laboravit, quae rite et breviter curabatur, nec enim gravis fuit. Fungebatur denuo sanus munere aurigae, uti ante.

Die 14. Ianuarii de dolore capitis quaeritur, uti et die sequenti, attamen nondum decubuit, sed adhuc aurigae labores absolvit. Hac die versus meridiem M. j. vini ebibit. Hora prima pomeridiana de immani capitis dolore conquestus decumbit, mox delirat, et toto corpore convellitur. Facta statim venae sectione crusta summe phlogistica. Alius vocatus medicus senex vomicam pulmonis ex pleuritide, ut aiebat, mala curata oriundam, ruptam modo esse pronunciat, deditque flores arnicae cum camphora. Aeger exacto die circa primam, aut secundam noctis horam moritur. Die decima septima ante meridiem cadaver secui. Pectus sanum ex toto, nisi levem pulmonis adhaesionem ad pleuram paulo infra mamillam dextram excipias. Superficies cerebi tota superius, et in fundo calvariae inflammata, attamen maior et profundior inflammatio cerebri in ea parte, quae fronti respondet, maiorque adhuc inflammatio in cava frontis parte, quam dextra; aiebant adstantes aegrum delirantem, convulsumque constanter ad mortem

fere usque elatis manibus frontem contrectasse.

HISTORIA MORBI XIII.

Die 31. Ian.

1775. Convulsio capitis et brachiornm.

Puer decem annorum. Mense Augusto anni prioris (1774.) dolor capitis ad frontem et tota anteriori capitis parte; dolor hic continuus fuit, calores subito ascendentes, genarum rubores et sitis adfuit. Adplicabantur tunc matracia herbis cephalicis spirituoso liquore irrorata. Inde maior capitis dolor factus est, et tantus demum, ut attactum paulo rudiorem ad verticem capitis ferre non potuerit, facta ad verticem levi percussione plana manu, mox postmodum, cum iam convulsionibus laborabat, paroxysmus convulsivus excitabatur. Post aliquot septimanas alteruter oculus saepius per diem delabente palpebra claudebatur, perque aliquot minuta prima clausus mansit. Dum antea capitis dolor urgeret, puer eum sensum habuit, ac si globus in capite modo in hoc, modo in illud latus capitis relaberetur, prout ipsemet caput modo in hanc, modo in illud latus capitis relaberetur, prout ipsemet caput modo in hanc, modo illam partem reclinaret. Hinc quidam medici hydropem capitis esse pronunciarunt, et medicamenta ex iunipero parata, praescripserunt. At post usum matraciorum, et diureticorum oculus, ut supra relatum est, claudi coepit. Alius vocatus medicus praescripsit vesicans ad nucham: inde per unicum diem oculus non claudebatur; at die sequenti et pluribus post septimanis quotidie uterque oculus claudi coepit

saepius per diem, et frequentius quam antea. Ergo idem medicus ad utrumque brachium curat vesicantia adponi, eaque aperta conservat. At inde brachia saepius per diem convelli coepeperunt, tandem post aliquod elapsum tempus etiam pedes et crura convellebantur saepius per diem, et longo tempore distorti et convulsi remanserunt pedes, ita ut decumbere continuo cogeretur, neque pedibus insistere posset. Convulsiones erant *dolorificae* primis septimanis, et postmodum *absque dolore*.

Tempore convulsionum sui plenarie compos; vigebant omnes sensus et loquela, cum paroxysmum praesentiret, statim ad sellam se posuit, donec abiret paroxysmus. Datus est cortex peruvianus absque ullo emolumento. Datae pilulae ex gummatibus ferulaceis nervinis, antihystericis etc., sed peius inde habuit, et statim deiectum adpetitum inde accepit. Rediit tandem usus pedum, id quod parentes magnetismo adscribebant. Nam Pater *Hell* et Dr. *Mesmer* eidem multos magnetes adplicuerunt, et usum cerevisiae prohibuerunt, interdicta severa diaeta.

Manserunt ergo solummodo convulsiones in brachiis et capite, quod concutiebatur tempore paroxysmi, et in omnem partem morabatur; oculi liberi perstiterunt.

Datum tandem Mense Decembris prioris anni oleum animale Dippelii; at frequentior paroxysmus, et deiici appetitus coepit; macrior evasit et pallidior.

Ante quatuordecim dies conquaeri coepit de ardore in pectore, et tussicula, quam tamen iam diu habuit, sed minus frequentem; guttur

exsiccatum. Ante quinque dies de vertigine, dolore capitis ad vesperam, ardore conquerebatur. Sumsit decoctum specierum herb. pectoralium. At hodie (die 31. Ian. 1775.) vocatus sum. Maiores ardores in pectore, subinde dolos punctorius in laeva thoracis parte, respiratio brevis, difficilis; lingua alba, pectoris oppressio. Sitis, praecipue a meridie et noctu. Circa meridiem a pastu, et vesperi praecipue genae rubebant *intensissimo rubore*, qualem ne quidem colore ullo facile imitaberis. Item a meridie facies summopere caluit; friguit tamen reliquum corpus, praecipue manus et pedes. Noctes inquietae, et subinde anxietates subitaneae; calores subito ascendentes, et *quasi suffocandus* esset statim, idque noctu in lecto existenti contigerit. Rubor, et quasi scintillatio a meridie. Facta est venae sectio hodie (31. Ian.), crusta summe phlogistica, crassa, tenax, *labiis assurgentibus*, et *contracta*. Iussus decoctum specierum de althea cum flor. verbasci, rhoead. bibere.

Pulsum ante venae sectionem inveni durum, celerem admodum, inaequalem, remittentem saepius, et intermittentem.

Die 1. Feb.

Nox quietior; minor in pectore ardor, pulsus melior, attamen subinde remittens, et intermittens.

Die 2. Feb.

Nox minus quieta; tussis sicca; subinde ad latus sinistrum iuxta mamillam sinistram dolor punctorius; gravitas et oppressio paulo supra scrobiculum sinistrorsum; Pulsus aequalis, sat liber, celer; rubor genarum, praeprimis genae

sinistrae; appetitus. Facta a meridie venae sectione, crusta contracta, assurgentibus labiis, crassa, et ad modum, ut ante, libr. ß. Deliquium repetitis vicibus post venae sectionem passus est. Sumit quater per diem duo vascula de althea, cubitum potens sumit emulsum. Item

R. Aquae flor. rhoead.
— — sambuc. aa. unc. iij.
Syrup. capillor. vener.
— — glycyrhiz. aa. unc. ij.
M.

Omni bihorio duo cochlearia.

Nitrum studiose non addidi, ob nervos pueri debiles, nimiumque mobiles.

Nota. Vix una, alterave vice post venae sectionem, et non nisi levissime convellebantur brachia.

Die 5. *Feb.*

Tussis sicca; nullus dolor punctorius, nisi si validius tussitat; melior respiratio; adhuc tam oppressio supra scrobiculum, licet minor. Rarissimae convulsiones.

Die 15. *Feb.*

Per duos dies nullae convulsiones; nulla pectoris oppressio; nullus dolor punctorius: at ardor in parte medii thoracis, non continuus. Sitis adhuc perseverat, et a meridie friget. Calores subitos non amplius experitur. Pulsus fortis, celer, plenus, regularis; somnus sat bonus. Appetit. Hodie fauces habuit inflammatas. Utitur potu specierum de althea, emulsis, diaeta excarni, et sequenti mixtura:

R. Olei amygd. dulc. rec. unc. jß.
Vitell. ovor. nro. ij.
Aquae veronic. unc. jv.

Syrup. diacod. unc. j.

M.

Omni bihorio duo cochlearia ordinaria.

Nota. Facile rancescit hoc medicamentum, hinc in loco non calido asservetur, et in pauca quantitate praescribatur.

Die 19. *Feb.*

Hodie vocatus sequentia deprehendi: nudius tertius mane dolor ad latus dextrum abdominis paulo supra marginem ossis ischii. Dolor hic punctorius est, et attactum non fert. Externe nil adparet. Exiguam plagam obtinet. Oppressio pectoris paulo maior heri et hodie. Ad mamillam dextram dolores punctorii non continui. In thoracis parte sinistra sensus rei intus se moventis, reptantisque. In medio pectore sensus impactae cuiusdam rei (als wenn et was dorr stecken bleibt) sitis toto tempore pomeridiano et frigus extremum eodem tempore. Somnus turbatus. Hodie et heri exiguus appetitus. Alvus libera. Heri ex integro convulsiones emanserunt, et universim rarissimae sunt. Pulsus celer valde, intermittens et remittens, ac omni modo irregularis. Nuper (die 15. Febr.) pulsum inveni evolutum, fortem et magnum; hodie vero *contractum*, *durum*. Tussis sicca, frequentior.

R. Aquae florum rhoead.
Oxymell. simpl. aa. unc. jv.
Nitri puri dr. j.

M

Omni bihorio duo cochlearia ordinaria, emulsis utatur, et thee prescripto, ac diaeta excarni.

Fiat venae sectio in brachio dextro ad unc. jv.

Die 19. Feb.

Hoc die secta vena crusta phlogistica contracta. A meridie bene se habuit; frigus pomeridianum non rediit, sitis ut ante. Respiratio melior, dolor supra os ischii dextrum minor. Nox paulo quietior.

Die 20. Feb.

Mane vocatus vidi pulsum adhuc inaequalem, at minus quam antea, leipothymiam aliquoties patiebatur. Ab assumpto oxymelle et nitro alvus bis mota est, et de ventriculo querebatur. Iussi ut hodie a medicamentis abstineat. Vesperi huius diei omnia bene. Pulsus liber, plenus, aequalis, modice celer. Respiratio vix impedita. Appetitus. Modica tussis.

Die 21. Feb.

Hodie bibit decoctum graminis, scorzonerae, altheae et liquirit. quater de die duo vascula coffeana, cum duobus cochlearibus mixturae superioris. Vesperi tussis minor, pulsus subinde intermittens. Appetit, sitis minor. Nullum a meridie frigus. Nullae convulsiones.

Die 22. Feb.

Commode se habet.

Die 23. Feb.

Hodie a meridie circa tertiam leipothymias passus. Sitis longe maior, deglutitio paululum impedita. Fauces inflammatae, earumque exsiccationem queritur, pungentesque subinde in gutture dolores. Pulsus saepe intermittens, celerque. Ad mamillam sinistram pungentes dolores attamen non continuos, nec vehementes. Urina copiosissima, limpidissimae aquae instar, et fre-

quenter missa. Non friget. Largius perspirat.

Die 24. Feb.

Bene se habet. Sitis longe minor, fauces meliores. Pulsus mollis, aequalis, naturali celerior, appetit, alvus semper bona, urina vesperi denuo copiosa, limpidissima. Heri et hodie sequenti linctu utitur.

R. Mucilagin. gummi tragacanth.
Aquae rosarum extract.
Syrup. flor. rhoead.
— — de symphyt. aa. unc. ij.

M. D. U. Saepius per horam cochlear coffeanum lente deglutiat. Utitur decocto graminis et mixtura saepius descripta. Nudius tertius levis mane convulsio rediit; hodie vero nullae convulsiones.

Die 25. Feb.

Sitis hodie non magna. Dolor lateris subinde remittit. Ad vesperam dolor capitis, non continuus. Nocte praecedente somnus bonus.

Die 26. Eeb.

Somnus sat bonus. Circa meridiem palpitatio cordis per aliquot minuta. Nullus dolor capitis. Sitis et dolor lateris, ut heri. Nullae convulsiones. Hucusque semper aliqua adhuc faucium inflammatio. Fauces hodie minus rubent. Pulsus naturali paulo celerior, aequalis.

Nota. Ad anamnesin etiam sequentia pertinent: saepius pugnis cedebatur a praeceptore in caput et faciem. Habuit per duos fere menses fluxum materiae purulentae ex aure dextra, attamen parcum. Parentes suasu chirurgi oleum olivarum et aquam tepidam aliquoties iniecerunt.

Inde

Inde fluxus cessavit. Post octo dies a cessante fluxu dolor ille capitis, qui morbo praesenti praelusit. Nunquam obnoxius fuit haemorrhagiis narium. Sub usu corticis tussiculam acquisivit siccam, qua hucusque affligitur.

Die 27. Febr.

Somnus sat bonus. Bene omnino hodie se habuit, et mane uti et a meridie aliquod tempus extra lectum transegit commodius quam unquam alias. Toto hoc tempore ab ultima venae sectione in lecto fere semper fuit, quia extra lectum leipothymias nuper post venae sectionem aliquoties passus fuit. Tussis per hosce dies non magna.

Praescripsi sequentia;

R. Hb. Baccabungae
Hederae terrest.
Urtic.
Tarax. aa. m. j.

Contusas et conscissas infunde cum lib. ij. seri lactis. Dosis pro die.

Pro potu autem ordinario sumat decoctum graminis, scorzonerae, altheae. Vescatur vegetabilibus copiosis, pomis *crudis*, *tostisque*. Sumat quater per diem cochlear ordinarium mixturae ex oxymelle et nitro.

Die 28. Febr.

Hodie fere tota die extra lectum fuit. Pectus fere semper a dolore liberum, pulsus minus celer, plenus. fortis.

Nota. Ad anamnesin etiam pertinet sequens: sub usu cucupharum et inunctionum spirituosorum in vertice capitis talem ibi loci teneritudinem acquisivit, ut locum illum (summus capi-

tis vertex) exulceratum esse clamaret. At nihil poterat ab inspicientibus detegi. Sensus iste exulcerationis postmodum cessavit, et non rediit amplius nisi pectine aut manu rudius tangeretur, quo facto statim paroxysmus convulsivus excitabatur.

Paroxysmum convulsivum uno alterove momento antea praesenserat, ita ut vix potuerit sat cito sedare aut decumbere, antequam venisset paroxysmus. Sensus paroxysmi venientis erat iste, ac si scilicet globulus saltitando curreret ab infimo ventre versus utrumque crus ad pedem usque, inde sursum per dorsum ad utrumque brachium, inde per utramque genam ad oculos.

A tribus diebus nullum convulsionis vestigium.

Die 9. Martii.

Hucusque nunquam penitus defuit dolor lateris sinistri thoracis, et faucium. A duobus diebus dolor paulo maior, pulsus celer, duriusculus, tensusque, at aequalis. Sitis, genarum rubor. Hodie mane gravior pectoris oppressio, respiratio difficilis, dolor punctorius gravans, pungens, et urens. Secta vena in brachio sinistro. Crusta in sanguine. Sumit decoctum radcum graminis, scorzonerae, altheae cum mixtura sua antiphlogistica et magna quantitate mucilaginis seminum cydoniorum et sacchari lactis: Omnia meliora post venae sectionem.

Die 7. April.

Hucusque dolor mitis ad pectus, non continuus. Sputa habet ab aliquo tempore glutinosa et cocta. Aliquantum emaciatur. Nullae prorsus convulsiones.

Die 12. April.

Nullae prorsus convulsiones. Sitis naturali maior. Dolor et convulsio pectoris saepe, non continua, et vaga. Pulsus modice celer, subinde remittens, rarissime intermittens, saepius celeritate inaequalis. Tussis et sputa aquosa, mucosa, et aliqua cocta. Pergit in usu diaetae vegetabilis, decocti et mucilaginis seminum cydoniorum cum saccharo, nulla pectoris siccitas, nullus ardor, nullae puncturae.

Die 24. April.

Macies minor, pectus levius, subinde penitus liberum habuit. Ab aliquot diebus omni vespere rigor ipsum invadit. Pulsus aequalis, celer, sat fortis.

Die 28. April.

Pectus bonum, subinde dolores vagi ad attactum aucti in musculis thoracis. Rigores cessarunt. Carnibus paucis vesci incepit iam nuper. Sumit sequentibus diebus omni mane mediam libram lactis caprini recentis.

Per aetatem emaciabatur, autumno ineunte tumor pedum, summa macies, sputa copiosa, purulenta. Circa finem Octobris moritur.

HISTORIA MORBI XIV.

Die 31. Ian.

Sputum sanguinis.

D. W*** 30. annorum, ante duodecim annos bis leve sputum sanguinis passus est. Dein acute laboravit, et uti videtur peripneumonice. Intra septem dies iudicabatur. Per decem dein

annos nullum sanguinis sputum. Omni anno semel, subinde etiam bis venam secuit. A multis annis vîta sedentaria. Ante duos annos circa finem quadragesimae post aliquod exercitium vehementius sputum sanguineum eiecit, paucum et solummodo striatum. Facta tunc est venae sectio, deinde eodem anno (1773.) circa pentecosten rediit idem sputum sanguine striatum; facta etiam est venae sectio; sex flascones aquae Roitschianae bibit. Elapsis duobus mensibus post usum aquarum catarrhum accepit, exiguum quidem, tussiculamque dein graviorem circa medium Augusti: facta tunc est venae sectio. Circa nonam Septembris ob pulsum plenum facta venae sectio denuo. Crusta in sanguine tunc deprehensa; tunc vero dolor punctorius de nocte ab hypochondrio utroque versus latus sinistrum thoracis, exiguus quidem, attamen qui ipsum prohiberit eidem sinistro lateri incumbere, sumserat autem ante hunc dolorem punctorium corticem peruvianum per tres septimanas omni die circiter drach. iij. Mense octobri eiusdem anni sputum sanguine striatum; facta venae sectio tunc est; sanguis cum crusta. A mense autem Septembri incepit uti lichene islandico, utebatur eius infuso, cui addebatur lac, quater per diem duo vascula. Die nativitatis Christi noctu praegressis antea animi aegritudinibus leipothymiam passus est. Nunquam conquestus est hucusque de haemorrhoidali affectione, nisi quod alvo difficili, dolore lumborum non magno saepius laboravit. Nunquam ardorem aut oppressionem in pectore sensit. At saepius raucedinem et siccitatem in faucibus experiebatur. Ab multis

annis; scilicet ab anno 1754. dolore vehementi capitis laboravit, non iuvit venae sectio, iuvit autem tabaca ex herbis, proliciendo copiosum mucum. Inde tamen subinde dolor per annum rediit, quem tamen eadem tabaca sustulit. Ab annis circiter tredecim saepius pollutiones sibi manustupratione caussavit. A semialtero anno abstinuit. At passus est frequentes nocturnas pollutiones ex illo tempore hucusque. Anno 1774. circa novum annum sputum mere sanguineum, fluidumque sanguinem reiecit non tussiendo sed excreando, ac si a scrobiculo cordis praeveniret. Facta est venae sectio. Circa finem eiusdem mensis eodem modo sanguinem reiecit, tunc non est facta venae sectio. Sumpta frigidae quantitate magna sistitur sanguinis sputum, et secuta mane alvus copiosa.

Nota, quod post sputum sanguinis statim binae, etiam tres sedes copiosae sequi semper soleant. Usus est tunc saccharo lactis per octo dies. Toto Februario nullum sanguinis sputum, et sat bene se habuit, optimusque tunc appetitus.

Nota, hoc autem mense copiosis pomis vescebatur.

Circa 14. Mart. venae sectio praeservandi gratia. Post 3. aut 4. dies a venae sectione sputum sanguinis exiguum, uti fere semper exiguum esse solet. Sputum sanguinis autem primo floridum, dein sequentibus diebus grumosum, nigrescensque esse solet cum glutine mixto. Nulla pectoris oppressio.

Initio Aprilis ob ophthalmiam facta in pede venae sectio. (Mense Martio et nunc san-

guis cum crusta). Post duas a venae sectione septimanas sputa tenacia, viridescentia, simul accessit raucedo post pastum.

Circa finem Aprilis post mixturam pectoralem sputum floridum, dein grumosum sumptis herbis pectoralibus sputa pauciora, meliora.

Initio Iunii sputum floridum dein grumosum. Sumsit denuo thee pectorale.

Initio Iulii valde exiguum, striatumque sanguinis sputum. Sumsit thee pectorale.

Initio Augusti iterum tenax sputum copiosumque, quod hucusque continuat. Hoc mense et sequenti, licet egregias commotiones fecerit, tamen bene se habuit, non recordatur sputi sanguinei. Circa finem tamen Septembris tussis, raucedo post pastum, et sputa magis tenacia. Maior post cerevisiam raucedo. Tussis mense Octobris maior maiorque. Sumptis expectorantibus fortioribus raucedo mansit, et post octo dies exiguum sputum sanguinis praegressa valida tussitatione. Alvus statim repetita copiosaque uti semper post sputum sanguinis.

Circa medium Decembrem sub actuali tussi validiore striatam sanguine sputum, iterumque alvus repetita copiosa statim a sputo.

Circa initium Ianuarii 1775 sputum sanguinis copiosius paulo quam ante, sed tamen exigua quantitate, non floridum, sed grumosum, dein successit floridum et paulo copiosius, alvus secuta repetita, copiosa.

Initio Februarii, cum valde exiguum sputum sanguinis animadverteretur, denuo cum alvo copiosa, repetitaque facta venae sectio est. Crusta phlogistica. Post sex dies a venae sectio

ne sputum sanguinis exiguum, grumosum, non floridum. Ante sputum sanguinis alvum habuit difficilem.

Circa initium huius mensis post venae sectionem sputa paulo tenaciora. A venae sectione lumborum dolor minor. Subinde tamen puncturae leves in pectore. Levis subinde pectoris oppressio. Ab aliquo tempore, ex quo medicamentis acidis, adstringentibusque utitur, sentit inter respirandum sibilum strepentem a scrobiculo cordis et inferius adhuc incipientem, et per pectus ascendentem. Ceterum nulla sitis, nullus capitis dolor, et rarissima ac exigua pectoris oppressio, nullus ardor in pectore, nulla siccitas pectoris, sed quandam tamen *imbecillitatem ac infirmitatem* (*Schwaeche*, *Müdigkeit*) pectoris hoc anno sentire se ait. Attamen circa caput asperae arteriae *sensum siccitatis* se habere ait. Appetit, dormit.

Utitur a 10. Ianuarii 1775 speciebus de althea, flor. verbasci, rhoead. et glycyrrh. Sputa inde pauciora, minus tenacia, non amplius fusca. Mucosa cum pauco pure albo. Strepitus sibilans rarior, nec amplius a scrobiculo oriri. sed a medio pectore videtur. Utitur modo die 11. Febr. sequentibus:

R. Specier. H H. pectoral.
—— de althaea aa. unc. ij.
Flor. verbasc.
—— rhoead. aa. m. j.
Glycyrrhiz. unc. ij.
Nitri puri dr. iij.

M. D. U. Quater per diem duo vascula coffeana.

Nota. 1) Alvus aliquoties soluta, copiosaque statim post sanguinis sputum. Hinc spasticum quid *simul adesse* sub actuali sputo sanguinis videtur.

2) Alvus plerumque difficilis et sputa tenaciora praecedere solent paulo ante sputum sanguinis.

3) Adstringentia, acidaque pectori sanguisputarum inimica.

4) Cortex nocuit huic homini.

5) Alvo plerumque adstricta laborat, melius habet, si libera alvus sit, eamque sibi conciliat comestis pomis copiosis, crudis et coctis.

6) A cerevisia male habuit, non autem ab illa, quam *Hornebier* vocant, cui cremorem tartari admixtum esse dicunt.

7) Omni fere mense sanguinis sputum habebat priori anno. Hinc periodicum menstruumque sanguinis sputum.

8) Plerumque primo die floridum sanguinem eiecit, dein grumosum et magis fuscum, quod forte remansit extravasatum, dein tussiendo sensim eiectum fuit.

Die 1. *Mart*.

Hodie nullo praegresso symptomate peculiari sputum unum alterumve stria sanguinea striatum, inde mox alvus copiosa soluta est; id quod semper post sputum sanguinis fieri ipsi solet. Longe parcius erat hoc sanguinis sputum, quam nuperum; et nuperum minus, quam tertium abhinc. Alvus facilis hucusque, ex quo scilicet copiose vegetabilibus et horaeis utitur. Dolor lumborum mane, minor tamen, ac olim, et non continuus. Sputa pauca, flava, plerum

que faciliora, nullum in toto alias corpore incommodum, nisi quod cum sensum haberet subinde, quam quis ab aqua gelida epota habet, ubi aliquid frigidi descendere per pectus ad hypochondrium sinistrum videtur.

Utatur modo herbis vernalibus cum sero lactis, deinde omni mense circa 26. mensis diem curet sibi adplicari hirudines.

R. Herb. beccabung.
— — Urtic.
— — Hederae terr.
— — Chaerifolii aa. m. ij.

C. C. infunde cum libr. ij. seri lactis ferv. per horam colatura sortiter expressa detur usui.

Nota. Alvum semper apertam servet, et si usu seri lactis et vegetabilium non emolliretur, sumat drachmam magnesiae nitri.

Die 16. *Mart*.

Circa hos dies ad meridiem sputum striatum sanguine exiguo, utroque nullum in pectore incommodum nec ante, nec post sputum. Sputa pauca, glutinosa, aquosa, raro difficilia. Bene ceteroquin se habet. Ad vesperam eiusdem diei hirudines ad anum adplicatur. Post sputum sanguinis non hahuit consuetas illas alvi deiectiones.

Die 5. *April*.

Hodie screando sanguinis filum grumosum et nigrescens eiecit; sequebatur tunc pauxillum floridi sanguinis.

Die sequenti denuo grumosi quid eiecit. At nec ante nec post sputum sanguinis ullum in pectore aut alibi incommodum sensit. Bene dormit, appetit. Lumbi non dolent. Tussis ra-

rior, sputa faciliora, subinde tamen tenacia albo flavescentia.

Nota. Videntur vascula quaedam varicosa in pulmonibus esse, quae rupta sanguinem grumosum nigrumque in varicibus contextum fundunt, dein subsequentem floridum emittunt.

Die 8. *April*.

Pulsus mollis, sed paulo celerior. Bene ceterum se habet.

R. Tarax. rec. cum toto
Hederae terrestr.
Chaerefol. aa. q. s.
Ut expr. Succ. unc. vj. cui adde seri lactis libr. iß. Mane duas tertias absumat, reliquum vesperi.

Die 28. *April*.

Hirudines adplicatae. Sanguis ad unc. decem detractus. Pectus liberum, non oppressum, sputa pauca, faciliora, coloris mane modice flavescentis, at alias albicantis. Sumsit postmodum succum cochleariae et nasturtii aquatici ad lentorem sputorum magis solvendum. Sputa pauca et usu harum antiscorbuticarum minus tenacia. At

Die 2. *Iunii*.

Leve sputum sanguinis floridi, striati pauci praegresso praevio calore totius corporis. Dedi tunc cremorem tartari quotidie ea dosi sumendum, ut alvus bis terve inde moveatur.

Die 4. *Ian*.

Facta etiam est venae sectio in brachio ad unc. viij. Sanguis non phlogisticus bonusque. Facta ad alvum derivatione cogito adhibere fumos ad pulmonem roborandum admittendos.

Die 11. Iunii.

Ab octo diebus circiter circa mediam duodecimam meridie debilitatem et quasi leve animi deliquium patitur. Vesperi praegressa levissima horroris admonitione facies excalescere incipit, absque siti, absque lassitudine, doloreque capitis. Hesterna et hodierna nocte valde tussitavit, inquiete dormivit, praegressa heri ad vesperam solito maiori alterave accedente scilicet lassitudine genuum. Sputa copiosiora, alba, modice tenacia. Suasi, ut in sumendis succis pergat. Dein ut cremorem tartari *vesperi* sumat circa quartam et quintam aqua solutum cum saccharo per modum limonadae. Fors enim illud levissimum animi deliquium a ventriculi affectione per cremorem tartari mane sumtum caussata provenit. Manet eadem indicatio, scilicet solvere, versus alvum determinare, et demum fumo roborante pulmones firmare. Suasi praeterea, ut ad prandium et coenam iusculis medicatis, ex herbis scilicet utatur.

Nota. Has alterationes accessisse mirum non est ex eo, quia hoc tempere, quo frigus subito aestu excipiebatur, plurimi pleuritici, peri pneumonici, febrientes, catarrhosi, rheumatici etc. deprehendantur.

Die 20. Iunii.

Nupernas illas alterationes brevi post amisit, dextro lateri iam modo absque tussi incumbit, quod antea facere non potuit. Sputa per noctem pauciora, uti et de die, itemque tenuiora. Color sputorum per noctem flavescit, subinde modice virescit, per diem albescit, ple-

rumque facile prodeunt sputa. Strepitus et sibilus adest rarissime et tantum dum tussit, non autem inter respirandum.

Die 9. Iulii.

Sputum leviter sanguine florido, non spumoso levi tussi eiectum circa meridiem et vesperi. Altero die exiguus sanguinis grumus tussi eiectus. Nulla alteratio. Respiratio bona. Nulla incommoda sensatio in pectore. Tussis rara, sputum paucum, tenue, et ut plurimum albescens. Pyramidum lusu absque noxa se saepius exercet. Dedi illi praeter usum cremoris tartari suffimigium roborans pulmonibus excipiendum. Suasi constans, sed moderatum corporis exercitium.

Nota. Sanguis per vasa tepida et relaxata prodiens fumum roborantem etc. exigit.

Die 21. Iulii.

Hodie paululum striatum, non adeo floridum sanguinem reiecit. Sputa pauca, facilia, boni utplurimi coloris. Nullum in thorace incommodum. Ante sputum sanguinis sputa per aliquot dies paulo solent esse copiosiora. Ad mammillam sinistram modicissimus dolor sentitur. Pergat in usu praescriptorum.

Die 30. Aug.

Heri mane dolor lumborum, hodie sputum sanguinis primo floridi, dein obscuri, sed exiguum, absque ullo tamen thoracis incommodo. Intermisit usum fumi pulmonici, quem denuo serio inculcavi. Circa

Die 20. Sept.

Adplicantur hirudines. A medio Septembris utitur aquis Rohitschensibus, utetur aquis postea Stoecknizensibus.

Die 17. *Novemb.*

Post initium Novembris sanguinis sputum adparuit exiguum. Pectus ceteroquin bonum. Sputa facilia, flava, viridia, utplurimum alba mucosa. Utitur decocto lichenis, verbasci, rhoead. et glycyrrhiz.

Die 1. *Ian.* 1776.

Circa 18. Nov. parum sanguinis, sputa pauca, mucosa, flava; pectus liberum. Circa initium Decembris dolor punctorius in hypochondrio sinistro. Facta venae sectio in brachio. Sanguis vix vestigium crustae in prima scutella exhibuit. Dolor minuebatur. Datum praeterea unguentum de althea.

HISTORIA MORBI XV.

Die 11. *Febr.* 1775.

Peripneumonia biliosa.

Femina maritata annorum 39. ante decem annos ultima vice peperit. Ante septemdecim annos gemellos peperit, leviter inter se cohaerentes, ubi territa convulsiones patiebatur. Convulsiones hae incipiunt cum sensu frigoris in abdomine, quod frigus adscendere videtur ad guttur usque, ibi strangulatio, labiorum contorsio, motusque inordinati brachiorum. Attamen sui compos sub paroxysmo, nulla oris spuma. Rediit saepius paroxysmus postmodum, praecipue si motus animi, terror, ira, pudor et confusio praecessit. Frequentiores paroxysmi tempore graviditatis.

Ante quinque annos haemorrhagiam uteri

passa est, non scio, ex qua caussa. Inde nulla posthac menstrua hucusque. Frequens tamen ad hoc tempus usque lumborum dolor.

Ante quinque septimanas catarrhus cum siti, rigoribus frequentibus, lassitudine, dolore capitis, et dolore sub tussi punctorio pectoris.

Die 7. Febr.

Frigus validum versus mediam noctem et omnia symptomata priora aucta.

Die 8. Febr.

Rigores frequentes, minores tamen per diem; noctu uti pridie frigus magnum.

Die 9. Febr.

Paroxysmus convulsivus ordinarius, qui tamen hucusque, ex quo non amplius parere solet, rarus admodum fuit, et quem ab anno non sensit. Noctu uti prioribus diebus frigus per horam fere.

Die 10. Febr.

Circa meridiem venae sectio, crusta mediocris in sanguine. Post venae sectionem sputum sanguinis floridum, non copiosum. Noctu frigus paulo mitius et brevius.

Die 11. Febr.

Mane vocatus vidi capitis dolorem, sitim validam, linguam ex albo flavescentem, et impuram, os amarum, tussim validam, dolorem punctorium ad costas spurias lateris dextri et inferius, dolor lumborum magnus, urina ardens, stranguriosa, urina recenter missa biliosa fuit. Pulsus celer, non durus, debilis, sputa mucosa, sanguine striata.. Nullus somnus. Facies rubet.

R. Hordei mund.
Fol. altheae.
— malv.
Flor. verbasc.
— rhoead. aa. m. j.
Glycyrrhiz. unc. jß.

C. D. U. Div. in p. ij. Bibat omni hora vasculum cum duobus cochl. ord. sequentis:

R. Oxymell. simpl.
Syrup. de althea.
— — rhoead. aa. unc. iij.
Nitri puri dr. ij.
M D. U.

Pro potu ordinario bibat decoctum dauci et radicis altheae.

Detur quotidie clysma.

Die 12 Febr.

Nocte diem undecimum sequente minus frigus. Die sequenti circa meridiem lateris dextri dolor, qui non costas solum spurias, sed et partem abdominis dextram purgendo, urendoque atrociter infestabat, mitigatus est, brevique disparuit; a meridie diarrhaea copiosa, alvus liquida, flava, viridis, mucosa, subinde torminosa. Quinquies circiter amara et viridia vomuit. Noctu frigus emansit. Ter per noctem alvum posuit eandem, quam antea.

Die 13. Febr.

Hodie mane sitim et dolorem capitis deprehendi uti nuper; respiratio difficilis, tussis, sputa partim mucosa, partim cocta, et sanguine striata. Urina non amplius ardet, colorisque est biliosi. Borborygmi, subinde tormina ventris. Exiguus lumborum dolor. Inter respirandum

subinde strepitus in pectore auditur. Dolor capitis valde magnus.

Nota. Peripneumonia aut pleuroperipneumonia, quam *Tissotus* biliosam seu putridam appellat.

R. Rad. Gramin.
— Scorzoner.
— Bardan. aa. unc. iij.
Glycyrrhiz. unc. jß.

D. U. div. in p. iij. Singula coquantur per ½ horam cum libr. vj. aquae, omni hora vasculum tepide cum cochleare ordinario sequentis.

R. Oxymell. simplic.
— — — squillit. aa. unc. jv.
Spiritus sulphur. per camp. unc. ß.

M. D. U.

Pulsus celer ut nuper, non durus, elatior. Facies minus rubet, magis flavescit.

Die 16. Febr.

Tussis ut ante; sputa pleraque cocta, copiosa, multa mucosa, tenacia; respiratio melior; sitis paulo minor; borborygmi, ter quaterve per diem alvum ponit. Nullus somnus. Capitis dolor ferme ut ante. Facies subinde flavescit, subinde vero rubet. Haec ex relatione. Syrupum sumere recusavit ex eo, quod contorsionem ventriculi et calores inde acquirat, eiusque aliquoties sputum statim evomuit, os amarum. *Haec ex relatione*.

R. Spec. dialthea Fern. unc. vj.
Flor. verbasci m. ij.

D. U. d. in p. iij. singulam per ½ horae coquat. Omni hora vasculum.

Pro potu ordinario bibat aut limonadam, aut

aut decoctum rad. dauci et altheae, adhibeat etiam pediluvia.

Die 20. Feb.

Dolor capitis, uti et sitis valde minuuntur. Os amarum. Tussis, sputa copiosa, partim mucosa, partim cocta.

R. Spec. H. H. pectoral. libr. ß.
Glycyrrhiz. unc. jß.

D. U. Divis. in p. iij. Singulam coquat per $\frac{1}{4}$ horam cum libr. iij aquae. Omni bihorio duo vascula coffeana cum duobus cochlearibus ordin. sequentis.

R. Oxymell. simpl.
— — — squillit.
Syrup. de Erysimo aa. unc. iij.
M. D. U.

Die 22. Feb.

Caput non dolet. Nulla sitis. Tussis rarior. Sputa ut nuper, at minus copiosa. Respiratio bona. Pulsus sanorum. Lingua adhuc alba, humida. Appetit, at sapor assumptorum amarus. Urina facilis, copiosa. Alvus semper hucusque diarrhoeica, at cum levamine quinquies per diem. Somnus. At omni alterno die a meridie incipit a lumbis vago tempore frigus magnum per 1. aut 2. horas, frigentque simul extrema. At nullus sub frigore dolor, nisi subinde puncturae quasi subitaneae per verticem capitis, nullaque sitis, nullus post frigus calor. Pergat in usu priorum.

Nota. Pleuritis aut peripneumonia *biliosa*, mucosa, morbus hic primarius fuit, qui descriptionem inflammatoriam levem ad initium coniunctam habuit. Indicatio est

1) phlogosin tollere.

2) Hac brevi sublata danda *incidentia* et *purgantia* per alvum, per urinam, et expectorationem.

Die 28. Feb.

Quoad omnia bene se habet, praeter aliqua adhuc sputa, virium defectum, et levem subinde ardorem in abdomine.

R. Aquae laxat. Viennens. unc. vj.
Cremor. tartar. dr. iij.
Aquae cinnamom. s. v. dr. j.

Sumat cras mediam partem, et post duas dies reliquam.

R. Specier. H. H. pectoral. unc. iij.
Herb. salviae.
— — hysop. aa. m. j.
Glycyrrh. unc. j.

C. C. D. divis. in part. ij. Quater de die duo vascula cum duobus cochlearibus sequentis:

R. Oxymellis simpl.
— — — squillit. aa. unc. jv.
M. D. U.

His assumptis copiosae efflorescentiae prurientes, et quasi scabiosae eruperunt in toto corpore. Datum decoctum est ex bardana, et lapatho etc. item purgans per epicrasin. Ceterum bene valet.

HISTORIA MORBI XVI.

Die 1. Febr.

Dispositio Phlogistica.

Persona non maritata circiter 30 annorum. Coqua. Ab aliquot diebus de sequentibus con-

queritur. Calores subitanei saepius oriuntur. Sitit, attamen dum bibit, gustum aquae, ut antea. non habet. Lingua modice alba. Rubor faciei. Noctu subito saepe incalescit, fitque anxia, quasi repente suffocanda. Tussit iam diu. Dolor subinde in utroque thoracis latere. Dolor capitis; gravitas brachiorum, et quasi plenitudo ac turgor eorundem, uti et digitorum. Calores frequentes, subitanei cum intermixtis frigoribus. Pulsus fortis, durus, frequens. Facta venae sectione crusta in sanguine. Bibat decoctum spec. dialtheae.

Femina 45. annorum pinguicula otiose et laute vivens somnum habet inquietum. Noctu guttur circa caput asperae arteriae exsiccatum queritur, decubitus in latere difficili, at facilis in dorsum. Pulsus celer, plenus, fiat venae sectio.

HISTORIA MORBI XVII.

Die 14. *Feb.* 1775.

Dolor rheumaticus.

Femina circiter 30. annorum. Annus est, ex quo peperit. Medico graviditatis tempore tumorem pedum accepit, album, vesperi detumentem, non dolentem. Peperit feliciter. Post tres a partu septimanas pleuritide laboravit. Inde a medico curata fuit. At ab illo tempore tumor pedum non albus, sed coloris partim coerulei, partim rubri successit cum dolore partium carnosarum aeque ac articulationum. Tumor potissimum pedum occupat, usque supra malleolos; dolor vero et suras et articulationem pedum ac genua; item brachia et manus totas, praeprimis tamen articulationes, cubiti, manuum, digito-

rum. Dolor non continuus, nisi in paucis locis. In lecto mitior, aut omnino nullus dolor. Femina robusti et sanguine pleni corporis lactat hucusque vegetam prolem, simulque menstruis regularibus gaudet, absque incommodo prolis. Habet in utroque brachio tumores nucem moschatam aequantes quatuor aut tres; mobiles infra cutem, duriusculos et elasticos, non dolentes. Tumor non retinet vestigia prementis digiti.

R. Rad. tarax.
— — lapath. acuti aa. unc. ij.
— — sarsaparill. unc. jß.
— — sassafras. unc. ß.
— — glycyrrhiz. unc. j.

C. C. D. U. div. in p. ij. Singulam vesperi infundat cum aquae fervid. libr. vj. mane sequenti coquat ad remanentiam libr. jv. et colet exprimendo. Quater per diem duo vascula coffeana.

Adhibeat balneum brachiorum ex lexivio cum sulphure cocto, et frictiones ante ac post balneum.

Die 2. Iunii.

Bene per omnia se habet, excepto tumore aliquo crurum hydropico, qui per noctem disperet.

HISTORIA MORBI XVIII.

Die 19. Febr.

Rheũma.

Dom. de K*** 37. annor. Heri mane surgens dolorem accepit in coxa sinistra per femur

externum ad genu usque decurrens. Non febricitat. Vir obesus, sedentarius, carne admodum molli, laxaque. Per duos fere septimanas continuo sedet immotus, ob negotia litteraria urgentiora. Victus lautus, copiosus. Saepius prioribus annis alterius coxae dolores, uti et lumbaginem expertus non febrilem, curabatur magnesia nitri cum lapidibus cancrorum, et potu diaphoretico.

Indicatio est serum copiosum per vitam hisce diebus solito plus sedentariam et forte accedente mane perfrigeratione, collectam, vicaria evacuatione eliminare, alvo, urina, sudoribus.

R. Magnesiae alb. nitri scrup. ij.
Rhei electi gr. xv.

R. Pulveres tales no. IV. Mane et vesperi unum sumet.

R. Radic. bardan. unc. jv.
— — tarax.
Sarsaparill. aa. unc. j.
Glycyrrhiz. unc. ij.
Semin. foenic. dulc. dr. iij.

M. D. U. Tertiam partem coquat cum libr. V. aquae per hor. Quater per diem duo vascula *calidae*.

R. Empl. de galban. croc.
— — oxycroac. aa. unc. jß.

Extendatur super alutam magnitudinc duarum palmarum; ad coxam adplicetur.

Die 21. Feb.

Bene se habet per omnia. Aliquoties per diem alvum ponit. Rari et exigui vagique per femur et artus dolores. Repetat pulveres, et omni mane unum sumat, pergatque in usu decocti.

Die 30. Martii.

Bene per omnia se habuit, nulli posthac dolores. At vero 30. Martii denuo dolores ibidem, vaghi tamen et mitiores, quam nuper. Repetantur priora. Procuret sibi ceratum sericum anglicanum (Wachstaffet, engl'scher Taffet) et continuo nudo corpori ad lumbos et coxam adpositum portet.

HISTORIA MORBI XIX.

Die 21. Febr.

Colica haemorrhoidalis.

Monachus Capucinus 58 annorum; semper antea sanus; iam ultra viginti annos munere concionatoris fungitur. Anno 1765. convelli cepit os, et in latus sinistrum trahi; simul immobilitas brachii totius sinistri, sensus reliqui integri. Facta venae sectione eaque repetita bene se habuit. Inde eo anno et sequenti frequentes externorum sensuum omnium abolitiones, quasi apoplexia tangendus, itemque convulsiones brachiorum experiebatur. Sequentibus annis rariores expertus insultus est, eosque etiam redeuntes parvi fecit.

Anno 1771. gravius rediere, rediit aliquoties haec sensuum obfuscatio, convulsiones brachiorum, item una alterave vice immobilitas manus, brachiique sinistri. S. V. aliquoties; denuo commode se habere coepit.

Ante septemdecim menses medicus quidam, cui paroxysmos hos convulsivos conquerebatur, praescripsit illi corticem cum marte. Per octo

aut decem dies omnino bene se habuit. At postea somno carere coepit, ita ut integras noctes insomnes transigat. Sumsit opiata saepius, at inde nullum prorsus somnum abquirit. Subinde liquor anodynus mineralis Hoffm. in aqua sumptus tribus consequentibus noctibus somnum conciliavit. At per sequentes dein noctes non profuit. Solet quotannis bis venam secare; semel hirudines adplicuit cum levamine omnium symptomatum; quotannis balneo badensi utitur, absque emolumento, sed nec notabile detrimentum patitur. Asam foetidam, camphoram, castoreum, omnisque generis nervina hucusque sumsit, at absque emolumento, licet noxam inde notabilem non animadvertat.

Anno 1771. dum rediret immobilitas brachii sinistri, sensuum nihilominus reliquorum integritas adfuit. Sed ait, sibi visum esse, ac si tota calvaria, qua cerebrum continetur, sibi deesset, adeo nullus illius partis sensus adfuisse sibi dicebat. Modo queritur de flatuosis continuis eructationibus, de ascensu rei cuiusdem a stomacho versus pectus medium, non dolorifico, sed quem verbis exprimere non potuit. Haec autem symptomata ait sibi rariora esse, si colici dolores adsint, quos hoc anno saepius prima vice experiri coepit. Dolores hi colici infimum abdomen versus inguina utrinque tendendo, occupant. Prosunt enemata. Alvus fere semper dura, reta, difficilis, et globulis meris, duris, constans.

Pruritus circa anum, at nulla tubercula. Urina, noctu praecipue, frequens valde, limpidissima, instar aquae, et copiosissima. Appetitus

vegetus, pulsus fortis, plenus, tardus, aequalis Genua fere semper fracta, lassaque. A purgantibus salinis non levatur. Imo potiones purgantes saeviores ipsi dolores post earum operationem faciunt. Per aliquot dies omni mane hanc colicam habet. Heri ab alio medico facta venae sectio in brachio, a qua mitius habuit. Hodie potionem purgantem sumit. Quasi subitos terrores queritur. De animi deiectione, quae in hoc morbo adeo solennis est, interrogatus respondit, se non esse unquam melancholicum, sed in voluntatem Dei omni modo resignatum (credo pietate sua insigni, et habituali illa resignatione in voluntatem Dei illum vincere, aut potius praepedire melancholiam, animique deiectionem huic morbo adeo familiarem). Vertigo nulla, nullus capitis dolor, nullae tensiones in nucha. Dolores colici vagi, scindentes, mane et vesperi ante somnum. Nulli unquam lumborum dolores.

Indicationes sunt nervos ab humorum orgasmo concitatos componere. Hinc conveniunt.

1) Hirudines

2) Alvum lubricantia, uti sunt tamarindi, serum lactis, pulpa cassiae. Pruna, diaeta vegetabilis, et magnesia alba nitri.

3) Omittat omnia aromatica, sic dicta nervina, purgantia, stimulantia.

4) Emulsa, serum lactis et copiosa vegetabilia.

5) In colica cataplasmata emollientia, clysmata.

Die 23. Feb.

Nudius tertius potionem purgantem sumsit,

at heri et hodie soliti dolores colici redierunt. Suasi herbas vernales cum sero lactis, quarum usum tamen aliquamdiu differt ob negotia earum usum prohibentia. Praescripsi tamen sequens emulsum

R. Semin. melon.
— — cucum.
— — papaver alb. aa. unc. ß.
Amygdal. dulc. dr. ij.
f. l. a. emuls. libr. iij, cui adde
Syrup. papav. unc. jß.
Nitri puri dr. ß.

M. D. U. Toto tempore vespertino et ante somnum variis haustibus absumat.

In anamnesi mihi retulit, quo tempore prima vice paralysin manus et brachii sinistri passus est, omnes sensus et motus reliquos fuisse integros, et sub ipsa venae sectione, secunda patella sanguine repleta, motum fuisse restitutum.

Die 3. *Martii*.

Hodie prima vice usus est sero lactis cum herbis vernalibus; at circa meridiem colici dolores primo ad infimum abdomen, dein circa umbilicum; alvus frequens, cruenta tenesmoidea. Vesperi vocatus adplicui cataplasma ex speciebus emollientibus ab abdomen, clysma emolliens, decoctum ex althea, malva, ex quo omni hora duo vascula bibenda erant.

Noctu dolores mitiores, alvus frequens aquosa et cruenta. Pulsus paulo naturali celerior, sitis. Post mediam noctem exiguus dolor, et somnus, ita tamen ut omni hora surgat ad alvum ponendam.

Die 4. Martii.

Circa quintam mane nulli dolores. Rara alvus, sed adhuc aquosa et cruenta. Clysma emolliens ex decocta altheae et oleo lini cum vitello ovi heri datum retinere non potuit. Dedi sequens

R. Semin. cucum.
— — melon.
— — Papaver. alb. aa. unc. ß.

f. l. a. emulsio cum libr. jß. aquae communis, cui adde

Syrup. diacod.
— — papav. alb. aa. unc. ij.

M. bibat omni hora vasculum. Pro potu communi bibat decoctum altheae. Vesperi sumat paregoricum.

Nota. In doloribus colicis hesternis, antequam alvus cruenta sequeretur, frater apothecarius duo illi clysmata eccoprotica dedit; at vix adplicari potuit ob sphincteris constrictionem et retrotractionem. Dolores aucti a tali clysmate. Profuisset potius enema oleosum. Adplicabuntur hirudines, ut primum haberi possunt.

Die 5. Martii.

Vesperi heri sumsit unc. j. syrupi diacod. cum gr. viij. liquoris anod. min. Hoffm. Somnus sat bonus; sedes per noctem binae, leviter cruentae. Sumsit hodie eandem emulsionem. Dolores nulli, nisi rarissime, iique leves. Hodie nulla alvus; appetit. Sumat vesperi hesternum paregoricum. Cras autem sumat sequens

R. Semin. melon.
— — amygdal. dulc. aa. unc. ß.
— — amarar. no. jv.

f. l. a. emulsio lib. ij. cui adde
Sachar. Thom. unc. jß.
Nitri puri scrup. ij.
M. Dosis pro die, variis vicibus absumenda.

Die 6. Martii

Sumpto quamvis paregorico tamen nullus somnus, nisi levissimus et paucus admodum. Mane dolores colici graves circa horam decimam ad tertiam usque pomeridianam circa umbilicum et supra annulum abdominis sinistrum. Tumor ibi loci exstabat magis, dolor subinde in ipsum femur pertingens, ex abdomine flatus conclusi et borborygmi. Non sitit. Pulsus modice celerior, fortis, tensus; caput non dolet. Sumsit sequentem mixturam, item hesternum emulsum.

R. Aquae menth. unc. jv.
Olei amygdal. rec. et frigid. press. ac vitello ovi subact. unc. iij.
Syrup. diacod.
— — menth. aa. unc. j.
M.

Sumat omni hora cochlearia duo, et bibat; adplicetur cataplasma ad abdomen et enema oleosum.

Nota. Enema retinere non potuit. Vesperi nulli dolores. Bis alvus pauca et sanguine striata.

Die 7. Martii

Somnus vix ullus. Nulli dolores. Spastica contractio brachiorum exigua et semel tantum. Mane borborygmi aliqui, flatusque conclusi. Hinc inde doloris admonitio. Ante meridiem

urina cum sedimento albo rubelloque, farinaceo, furfuraceoque. Vesperi urina aquosa. Non sitit. Appetit. Pulsus bonus. Repetitum emulsum. Repetita mixtura aditaque ei est tinctura succini dr. j.

Die 8. *Martii*

Somnus vix ullus. Omnia ut heri. Paulo tamen maior doloris admonitio. Repetita mixtura, addita ei est dr. jß. tincturae succini. Heri et hodie alvus nulla. Detur clysma. Hodie praeter mixturam sumsit omni hora vasculum decocti sequentis

R. Specier dialth. Fern. unc. vj.
Fol. Altheae.
Flor. verbasci aa. m. j.

M. Manipulum pro mensur. j. aquae per $\frac{1}{4}$. horam coque.

Nota. Sequentia pertinent ad anamnesin. Medicus quidam ei olim praescripsit salia ob alvum obstructam, at inde anxietas sive levia animi deliquia (Uibelkeiten) item sensuum confusio, eructationes singultuosae admodum frequentes et molestae, et tremores artuum vigiliaeque magis inde affligebant. Alius praescripsit aquas egranas, at pariter quoad omnia haec peius habuit. A venae sectionibus in pede pariter peius habuit. Melius profuerunt venae sectiones in brachio. Pilulae ex camphora et nervinis praescriptae ab alio quoad eructationes, tremores, sensuum confusiones profuerunt, nam haec omnia aliquantum minuebantur, at vigiliae permanserunt. Rotulae ex castoreo, item liquor. anodin. min. H. per tres quatuorve noctes vesperi sumpta profuerunt; sed ulterior usus nil profuit.

Opiata ipsa somnum non fecerunt, at mentem effecerunt serenam, et hilarem. A Caffee post prandium peius non habuit, imo post eum somno pomeridiano uti potuit.

A prima hirudinum applicatione nil levaminis habuit. Post secundam applicationem earundam omnino quoad omnia bene se habuit. At balneo dein usus est; inde omnia rediere, exasperataque, magnusque artuuum per intervalla tremor accessit.

In itinere, item in rusticatione bene per omnia se habuit.

Pilulae ex sapone veneto et galbano ac massa pilularum Ruffi ob alvi segnitiem praescriptae minuebant symptomata, at non vigilias.

Metum apoplexiae habet ingentem, atque pusillanimitatem huic morbo familiarem saepius patitur.

Ferme a trigintis annis herniam ventralem habet, paulo supra anulum sinistrum abdominis, quae lente increvit, at bona ligatura utitur.

Habet itidem a totidem fere annis tumidum durumque testiculum, indolentem, utiturque suspensorio.

Heri et hodie subinde pruritum ad anum sentit. Urina ante meridiem crassa sedimentum posuit rubellum.

Die 9. Martii

Somnus bonus; appetit. Flatus pauci liberique. Urina mane ruffa. Utitur hodie solo decocto spec. dialth. fol. alth. et flor. verbasci omni hora vasculum. Cras serum lactis cum herbis incipiet.

Somnus bonus. Non est usus sero lactis, sed solo decocto. In tertium diem alvus nulla. Mane bene se habuit. A meridie assumpto suppositorio circa horam primam scybalum durum eiecit. At simul accessit dolor colicus. Datis binis oleosis enematibus secuta alvus, flatusque, et dolor evanuit circa quintam. Urina mane ruffa, vesperi *vere biliosa*, id est *minus transpa rens, sed levissime flocculenta et admodum flava*. Universim urinam paucam misit hodie, licet multum biberit. Dolor colicus fuit in loco hernioso Abdomen ad attactum nullibi dolet. Alvus non fuit introtracta. Pulsus bonus, paulo tensus tamen tempore dolorum. Alvus ter mota.

Nota. Urina nuper sedimentosa et hodierna biliosa; item mucus albus tenax nuper copiose per alvum egestus. Diaeta pinguis et butyracea ostendunt iunctam simul esse *colicam biliosam*. Hinc

R. Seri lactis tamarindinat. libr. ij.
Liquor. terr. fol. tart. dr. iij.
Syrup. menth. unc. jß.
M. Omni hora vasculum tepide.

Sumat simul bis terve per diem drachmam cremoris tartari in iusculo defoecato carnium.

Sensit pruritum ad anum. Stria sanguinis in alvo. Urina hodie parca.

Die 10. Martii

Somnus bonus. Hodie bis alvum posuit paucam, flavam, et modice mucosam. Frater laicus loco seri lactis tamarindinati heri praescripti dedit serum lactis cum oleo lini. Urina pauca, hodie mucum ad latera vitri exhibens, floc-

culenta et biliosa. Circa septimam vesperi dolor per intervalla rediit. Ardor circa anum. Hodie appetiit. Utitur decocto specierum dialtheae etc.

Die 11. *Martii*

Noctu somnus interruptus. Sumsit heri a meridie, item hodie ante meridiem serum lactis tamarindinatum cum cremore tartari. A meridie dolor colicus rediit. Ante dolores colicos alvum posuit paucam et semel. Dolor colicus clysmate oleoso sedatus, bisque inde alvum bonam posuit. Urina sanorum toto die. Appetitus.

Nox bona. Urina bona. Heri et hodie pruritus ad anum. Colica videtur esse composita, scilicet et colica biliosa et haemorrhoidali.

Die 14. *Martii*

Die 12. et 13. scilicet heri, semper a meridie circa horam tertiam dolor colicus. Abdomen attactum fert. Borborygmi. Suasi heri, ut nullum prandium sumat. Nullis per hos dies remediis usus est. Dolores dato clysmate sopiuntur et cessant statim. Urina ut plurimum modo sanorum instar, subinde tamen paulo magis ruffa. Somnus sat bonus. Hodie mane hirudines ad anum positae; emansit a meridie consueta colica. Hoc autem die omni hora sumsit vasculum iusculi bubulini cum cochleari ordinario olei lini; pro prandio nihil comedit. Somnus bonus. Ceterum semper appetit, non sitit, sapor non depravatus. Pulsus bonus. Alvus aperta, libera.

Die 15. *Martii*

A meridie dolor colicus circa quartam pomeridianam. Sumsit oleum cum iusculo babulino uti heri, at prandium comedit, contra ac ego suaseram. Urina utplurimum sana, aliquo-

ties tamen ruffa magis fuit, item subinde cum nubecula subsidente. Iussi, ut cras oleum lini cum iusculo bubulino sumat, prandio abstineat, et hora secunda pomeridiana sequentes pilulas accipiat.

R. Massae pilul. de cynogloss. dr. ß.

F. pil. No. IX. Sumat pilulas tres pro dosi.

Alvum hodie ter posuit pultaceam, exiguam, sponte.

Indicatio est, spasmos oleosis et opio lenire. Aperta interim alvus per oleum servetur. Caussa videtur sita esse primo in turgore vasorum sanguiferorum intestina perreptantium, secundo in nimia irritabilitate nervorum abdominis.

Die 16. Martii

Hodie mane urina semel magis flava naturali. Reliqua vero citrini coloris. Sumsit pilulas tres de cynoglossa hora secunda pomeridiana. Nullus dolor colicus, subinde exigua admonitio. Nocte sequente somnus bonus. Appetit. Non sitit. Alvus nulla.

Die 17. Martii

Urina matutina sedimentum ex albo rubellum et furfuraceum posuit, cum furfuribus hinc inde adhuc suspensis, muco lateribus vitri adherente. Non est facta limpida. Postmodum, uti etiam a meridie, toto tempore urina citrina. Alvus nulla. Sumptae pilulae, dolor nullus. Exigua subinde admonitio. Hac vespera incipit sequentibus uti:

R. Extract. flor. chamomill. scr. j.

— — cort. peruviani dr. ß.

M. f. bolus, fiant autem tales No. VIII.

Con-

Conspergantur pulvere florum chamomillae. Mane et vespere unum sumat.

Nota. Sunt, qui opium reprobant in gravioribus hypochondriacorum symptomatibus, interque hos est Cl. *Tralles*, magnus certe practicus. At pace clarissimi huius viri dixerim, dari quaedam symptomata, quae unice opium exigant. Deiectus ventriculi et intestinorum tonus saepissime iungitur malo hypochondriaco, quo in casu opium certe noceret. At quid in mali hypochondriaci statu faciendum, ubi appetitus viget, imo ubi voracitas adest, et omnia optimae concoctionis signa palam sunt, quid, inquam, mihi tantopere timeam ab opio, etsi aliunde tantopere contraindicato?

In anamnesi relatum est, vigilias pertinaces nec opio vinci potuisse. Patet autem ratio, quia hae vigiliae (quas ab usu corticis cum marte inductas sibi esse aiebat) a plethora partium superiorum, capitisque fuere productae, atque a rapidiore per encephalon sanguinis motu; fors alvus magis adstricta laboravit sub usu corticis, hinc plethora partium superiorum orta.

Die 18. *Mart.*

Nox praecedens bona, somnus per tres noctes valde bonus, absque insomniis, et tranquillus. Mane urina obscure flava, fere uti oleum lini. Toto die leves admonitiones subinde doloris colici, sed solum momentaneae. Borborygmi. Ad vesperam urina straminei coloris. Noctu et mane per hos dies, quibus pilulas adhibuit sopiata, flatus *ανω* et *κατω* libere prodeunt.

Nota. Ad sublatam hirudinibus et nupera venae sectione plethoram, opium, alias absque effectu datum, nunc et spasmos sopit et somnum blandum invitat. Convenit hoc cum observatione *Sydenhamiana*, ubi opium ob orgasmum humorum et plethoram effectu caruisse dicitur.

Die 28. *Mart*.

Sumsit hucusque mane et vesperi bolum ex extracto corticis et chamomil., vesperi sumit duas pilulas ex massa pilularum de cynoglossa. Urina sanorum, somnus plerumque bonus. Dolores nulli, subinde tamen levis admonitio. Alvus libera.

Tempore verno, aut incipiente aestate usus aquis spadanis. Septem lagenas cum lacte solummodo hausit; integre convaluit. Medio mensis Octobris ob pruritum frequentiorem ad unam adplicuit hirudines. Nocte proxima somnus bonus, at noctibus subsequentibus somnus aut nullus, aut exiguus. Interdiu vero flatuosae et sonorae eructationes, uti olim. Sumere coepit circa initium mensis novembris aquas Stoecknizenses.

Maximas et frequentissimas eructationes flatuosas, borborygmosque experiebatur, circa horam quartam a meridie. Profuere aquae Stoeknizenses.

HISTORIA MORBI XX.

Die 1. *April*.

Plethora.

Puella Bavara 13. annorum. Variolis et morbillis rite olim defuncta. Sexto aetatis anno tussi convulsiva laboravit; vomuit tunc sub fi-

nem tussis ingentem muci in globum collecti, et sperma ranarum referentis, ac in terra tremuli copiam. Ex illo tempore saepius hucusque vena secta est, at vertigines, et spasmus ventriculi. Ante anni quadrantem tubercula haemorrhoidalia apparuerunt, modiceque fluxerunt. Pruritus subinde ad anum, alvus tarda, omni secundo aut tertio die. Dolor lumborum, spinae dorsi; tractiones nuchae, occipitis, summaque persaepe teneritudo in vertice capitis, ita ut ne quidem attactum ferre possit. Ceterum tota superior calvaria saepe dolet, sensumque nimiae teneritudinis facit. Vertigines mane praecipue, itemque vesperi, oculorum sive potius palpebrarum turgor. Facies plena, rubra; corpus plenum. Appetit, attamen subinde appetitus languet. Sitit subinde. Respiratio bona in quiete, at difficilis et cum cordis palpitatione in motu paulo maiori. Motum moderatum absque ullo incommodo fert. Calidum cubiculum ferre non potest, vertiginosa enim fit, et quasi deliquium et anxietates patitur. Turgor manuum et digitorum, quos mane praecipue in pugnum contrahere non potest. Somnus turbatus insomniis terrificis, spasticae brachiorum convulsiones, at leves, et subinde tantum. Dolor ventriculi mane, item si diu ieiunet, et trihorio aut quadrihorio post pastum. Dolor *contorquens*, qui ipsum cogit, corpore antrorsum incurvato esse, quamdiu dolor affligit. Urinam large quidem mittit, bonamque, at diu exspectare debet, donec prodeat, ita ut quasi *tenesmum ad matulam* experiatur, at prodiens semel, inimpedite et absque dolore uno filo profluit. Nulli dolores colici.

Nota. Diaeta vegetabilis. Serum lactis cum herbis. Venae sectio, et demum serum lactis tamarindinatum cum nitro. Motus corporis frequens, at moderatus.

Die 20. April.

Quae nuper suasi, neglecta penitus sunt. Nondum habuit unquam menstrua. Facta est hodie venae sectio in brachio, sanguis cum crusta.

Die 26. April.

Ventriculus post venae sectionem non dolet amplius. Modica tantum vertigo. Suasi usum herbarum et seri lactis.

HISTORIA MORBI XXI.

Die 30. Mart.

Spasmi a coitu.

Caelebs 43. annorum, sanus antea, priori aestate per sex septemve septimanas una nocte quotidie ter quaterve coitum habuit. Sensit deinde respirationem impediorem, et relegata concubina mansit debilitas crurum, et somnus interpolatus. A mense Decembri coitu abstinet. Circa finem Ianuarii affectio quaedam peripneumonica ipsum ορθοςταδην tamen infestabat. Secta bis consequenter vena, sanguis cum crusta. Paucissimus inde hucusque somnus, debilitas et vacillatio genuum, frigus manuum pedumque, quem calores mox excipiunt, vago more. Nunc frigore, nunc calores in lumbis, ventreque vago experitur. Non sitit. Emaciatur, praecipue, ad lumbos. Urinam nocte praecipue copiosam admodum mittit, sanam et citrinam. Tractiones in nucha, et talis sensus, ac si gravis-

simum collare humeris portaret. Appetitus optimus, imo vorax. Subitaneae pectoris oppressiones iterum disparentes. Sensus siccitatis subinde, et uredinis in pectore. Pulsus plenus, non durus, modice celer. Alvus quotidiana, caprina. Atra saepe melancholia. Vir magnae staturae, habitus paulo siccioris, robustique. Olim miles.

R. Spec. de althea vulg. disp. nov. libr. ß.
Flor. verbasc.
— rhoead. aa. mj,

Coquat mj. cum lib. iij. per ¼. hor. Quater per diem duo vascula assumendo cum vasculo lactis recentis.

R. Cort. peruvian. pulv. scr. ij.
Limat. ferri non rubigin. gr. xv.
M. f. pulv. et d. talis No. XXIV.
Ter de die pulverem.

HISTORIA MORBI XXII.

Die 5. April.

Peripneumonia chronica.

Dom. F***, per quinque annos maritata, ter peperit. Mense Aprili prioris anni ultima vice peperit feliciter, sed secundinae difficulter abivere. Toto exinde tempore menstrua regularia, sed subinde, praecipue per hos ultimos tres menses solito largiora, cum doloribus abdominis. Siccitas pectoris, et sensus exulcerationis in pectore, maior minorve. Priori aestate sputa pauca sanguine striata eiecit. Dolor capitis ad frontem subinde atrox, item in occipite et nucha. Tussicula plerumque sicca. Appetit, dor-

mit. Os siccum, de nocte praeprimis, alvus omni biduo dura, pruritus ad anum. Ventriculi dolores, contorquentes subinde. Paroxysmi hysterici cum tremore artuum et suffocatione, doloreque ad calviculas tanto, ut attactum ferre non possit. Urina frequens, copiosa, aquosa. Sitis pauca. Continuum frigus in utroque genu; dolores lacerantes, itemque formicationes in cruribus per suras. Ante annum venae sectio, et thee pectorale morbum mitigavit. Alvum ante annum faciliorem reddidit sumpta magnesia et sale polychresto; at inde frequentiores paroxysmi hysterici excitabantur. Menstrua boni coloris, per octo a menstruis dies mucus abit rubellus. Etiam ante tres menses aliquid sanguinis floridi screando reiecit. Ardor pectoris praecedebat sanguinis sputum. Modo sensum exulcerationis in pectore habet.

R. Spec. dialth. vulg. d. n. unc. iij.
Flor. verbasc.
— rhoead. aa. mj.

M. D. U. Mj. cum libr. ij. per $\frac{1}{4}$. horam ter de die duo vascula cum vasculo lactis rec.

R. Lapid. cancr. dr. iij.
Sapon. venet.
Rhei.
Magnes. nitri aa. dr. j.
Sem. foenicul. dulc. scr. j.

M. f. pulv. dandus in pyxide. Ter de die cochlear coffeanum, quando scilicet decoctum sumit.

Nota. Ab anno vino abstinet, cuius usus ardorem pectoris ipsi caussat.

Die 9. April.

Heri vesperi frigore totius corporis cor-

repta, per aliquot horas postmodum caluit. Nox inquieta, et tremor convulsivus brachiorum, attamen absque suffocatione. Dolor capitis validus erat ad frontem. Per omnes graviditatis fuit obnoxia paroxysmis hystericis. Musculi thoracis omnes ad attactum dolent, dolet pars media thoracis usque ad dorsum, scilicet mediastinum. Pulsus celer, fortis, plenus. Temperamentum non laxum, sed potius delicatum.

Ad anamnesin pertinet, quod saepius terreatur, item quasi aqua frigida perfundatur, aut subito in sudores solvatur. Item tussicula ex irritatione ad caput asperae arteriae. Cras exspectat menstrua.

Nota. Stimulus *excitans* paroxysmos hystericos videtur esse plethora pulmonum, aut difficilior sanguinis transitus per pulmones.

Ait guttas spirituosas ante annum ipsi datas profuisse. Profuisse item in affectione pectoris post primum sputum sanguinis species pectorales. Dedi magis ex doctrina iuvantium, quam ex formata indicatione sequens;

R. Essent. castor.
— — Succin. aa. dr. ij.
Liquor. an. m. H. dr. ß.
Laud. iiq. Sydenh. gr. xx.

M. Mane et vesperi, item instante paroxysmo sumat guttas xx. in pauxillo aquae.

Die 10. *April.*

A meridie oppressio pectoris et sensus rei in pectore circa medium sternum impactae (als wenn etwas in der Mitte der Brust stecken blieb) calores subitanei. Arteriarum in toto corpore pulsationes querebatur; vesperi friguit per

aliquot horas, caluit postmodum. Toto tempore pomeridiano dolor capitis vehemens (als wenn das Gehirn zur Stirne heraus fallen wollte.) Nox minus quieta, suffocationem hystericam non est passa.

Die 11. *April.*

Die sequenti mane pauxillum sanguinis floridi reiecit. A meridie arteriarum validiores pulsationes in toto corpore persentiscere se aiebat, calores subito ascendentes; sensus rei in pulmonibus impactae rediit, quae a meridie tantum sentiebatur, non autem mane. Toto tempore sensus exulcerationis in pectore. Nullus ardor in pectore; ex quo decoctum altheae bibit, cessavit sensus siccitatis. Pulsus celer, fortis, tensus.

Hodie vesperi veniens ob affectum pectus, pulsumque tensum, durumque iussi venam secare, non obstantibus menstruis, qua in crastinum circiter diem expectantur. Venae sectionem iussi in pede fieri, si tamen sanguis in scutellis ex pede missus non ante excipi posset, asservarique, fiat venae sectio in brachio.

Nota. Videtur esse plethora totius corporis, praecipue tamen pulmonum. Nam femina sedentaria operi suo (Galanterienaeherin) attente corpore antrorsum inclinato sedens coacervationi sanguinis in pectore facile ansam dat. Thoraculum motum pulmonis praepediens; inde exiguae inspirationes et exspirationes, sanguis igitur per pulmones non bene expeditur, ibi aggeritur etc.

Videtur adesse nimia nervorum irritabilitas, caussa vero *excitans* plethora, fors phlogistica humorum diathesis.

Die 12. April.

Facta heri venae sectione in pede. Sanguis in prima scutella cum crusta phlogistica, modice densa, at tenaci; in reliquis scutellis vix initium crustae. Pectus statim liberius. Nox minus quieta, at hac ipsa nocte menstrua rediere. Hodie nullus capitis dolor; pectus liberius. Pulsus minus celer, minus tensus, attamen sat fortis et plenus. Hucusque semper modice tussitavit, dolorque pectoris augebatur sub tussi. Femina plerumque pallida, et modice macilenta. Frigus genarum et debilitas hodie augentur. Suasi, ut cubitum concedens libram emulsionis bibat quotidie.

Die 16. April.

Dolores capitis, item paroxysmi hysterici emanserunt penitus. Frigus genuum subinde tantum. Sensus exulcerationis exiguus, et solummodo subinde, spiratio facilis, et de nocte siccitas pectoris linguaeve, velut lignum arescentis. Menstrua et qualitate et quantitate bona fluxerunt. Sumat decoctum quater per diem, vesperi cubitum concedens sumat emulsum.

Nota. Ex quo vena secta est, sumit decoctum cum tantillo solum lactis. *Pulverem et guttas omittit*.

Die 20. April.

Die 16. Aprilis pectus magis affectum dolorque capitis, postquam mane exiverat. Die sequenti denuo bene se habuit. Die 18. denuo pectoris affectio maior, dolor capitis ad frontem gravis admodum (als wenn das Gehirn heransfallen wollte) calores continui cum intermixtis

horripilationibus. Sitis magna, lassitudo, frigus genuum, et ardor per fauces in os ascendens, siccaque ligna, praecipue noctu. Hodie mane sputum croceum, sensus exulcerationis perseverans, ardoris ex pectore sursum per fauces in os ascendentis. Pulsus modice celer, duriusculus. Fiat venae sectio unc. x. in brachio laevo (versus latus sinistrum maior pectoris affectio) pro potu ordinario utatur emulsione.

Die 21. *April.*

Sanguis cum crusta exigua phlogistica. Hodie tota die oppressionem pectoris maiorem sentit, dolor capitis.

R. Herb. heder. terr.
— chaerefol. aa. m. ij.

C. C. infunde cum seri lactis libr. jß. per momentum coque et fortiter exprime. Dosis pro die. Utatur simul emulsione, abstineat quantum fieri potest carnibus, utatur diaeta vegetabili.

Die 23. *April.*

Heri et hodie bene per omnia se habuit, nisi a meridie versus vesperam, ubi per mediam horam leve frigus, dolor capitis, et oppressio aliqua pectoris, cum artuum tremore, at absque suffocatione invadit. Noctu os et lingua sicca. Tussis aliqua, sputa mucosa, pauca. Facies pallet.

Nota. Sub nuperis illis paroxysmis palpebrae oculorum rubebant et turgebant, visus confusus, et corpora obvolitantia. Saepe contigit, ut sub eiusmodi paroxysmis histericis oculi turgeant, rubeantque una cum naso rubente, atque turgente, quasi in coryza. Id in comitissa M** observavi. At haec mea nasum sub paroxysmum immunem habuit.

Die 21. *April.*

Hodie vesperi denuo per mediam horam riguit, absque subsequente calore. Sub rigore dolor capitis, et oppressio pectoris. Ceterum toto reliquo die commode se habuit.

Die 25. *April.*

Hodie vesperi paroxysmus emansit. Leves tamen interdiu leipothymias (Uibelkeiten) patitur, sub quibus urina frequens, et crystallina mingitur.

Die 26. *April.*

Hodie mane sputum paucum croceum. A meridie dolor ventriculi, qui dein ad pectus usque ascendit, cum sensu oppressionis. Urina spastica aliquoties missa. Os siccum.

Nota. An facta debita evacuatione, fractaque inflammatoria dispositione, nervina et absque stimulo roborantia dari non possent? Nam videntur per frequentes adeo paroxysmos fibrae musculares habitum contraxisse, ut facile vel per se, vel admoto levissimo stimulo inordinate sese contrahant, et paroxysmos producere pergant, uti fit e. g. in febri intermittente, ubi remota licet materia febrili, tamen febris ex mera consuetudine persistit. Quid igitur si nervinis, ipsoque opio suspenderentur paroxysmi, dum interea dato cortice fibrae roborantur, et datis antiphlogisticis diathesis phlogistica penitus corrigitur?

Die 1. *Maii*.

Per hosce dies sat commode habet, attamen leves et momentanei paroxysmi subinde per diem redunt cum debilitate, et exulcerationis

sensu in pectore, his redeuntibus urinam spasticam mittit. Sensus ardoris in faucibus. Noctes sat commodae. Mane semper guttur aridum. Una alterave vice, praecedente exulcerationis sensu, mane exiguum sputum leviter croceum reiecit. Frigus genuum minus. Plerumque pectus sat liberum. Dolor capitis admodum raro et levis. At si motu corporis modice se exerceat, aut foras prodeat, statim de forti arteriarum omnium in corpore palpitatione, deque levibus animi deliquiis conqueritur. Cum de ventriculi gravitate a sero lactis conquesta esset, iussi, ut saepe, sed semper exiguis portionibus id assumat, id quod profuit. Pulsus liber, bonus.

Die 17. Maii.

A septima Maii denuo carnibus vesci incepit. Per omnes hosce dies omnino bene se habuit. Nullum in pectore incommodum. Nullum frigus genuum. Attamen aliqua lassitudo, et sensus pulsationum in toto corpore, si corpus paulo magis exerceat e. g. ambulando foris. Die 12. Maii pectus denuo in medio oppressum cum modico ardoris sensu, item cum sensu *debilitatis in pectore*. Somnus profundus, capite mane obtuso. Sensus plenitudinis ac turgoris in oculis. Caput non dolet, a meridie pectus magis oppressum. Ad die 17. Maii usque haec incommoda quotidie aegram afflixerunt. Hoc die (17. Maii) vena in brachio secta. Sanguis cum crusta phlogistica.

HISTORIA MORBI XXIII.

Die 14. April.

Peripneumonia chronica.

Femina circiter 54. annorum, lotrix. A multis annis latere sinistro thoracis doluit per vices, praecipue in paulo profundiori inspiratione. Toto hyeme pectoris oppressionem, uredinem, gravitatem, punctorium dolorem questa est, cum inappetentia, et lassitudine totius corporis absque tussi. Ante quatuor septimanas horruit, aestuavitque, et dolores punctorii in latere sinistro, vomituritiones, conatusque inanes ad vomitum. Capitis dolor, os siccum. Nulla sitis. Somnus nullus. Decubitus impossibilis in latus sinistrum, et cum sensu suffocationis. Secta ter vena in dextro brachio. Sanguis semper phlogisticus valde. Post quinque sexve dies circiter incipientia animi deliquia vix non quotidie redierunt; incipiunt a scorbiculo cordis. Eodem circiter tempore inceperunt sudores nocturni circa iugulum et pectus copiosi, quamprimum dormire incipit. Non appetit, non sitit. Somnus interruptus. Si profundius inspiret, dolet latus sinistrum, sub costis nothis sinistris versus medium eiusdem lateris; dolet locus ad scrobiculum. Iidem dolores in iisdem locis sentiuntur, sub animi deliquiis. Hae incipiunt a cordis scrobiculo cum sensu non explicabili verbis, ascendente per thoracem medium, dein per brachium utrumque cum sensu reptationis, aut formicationis, ad digitos usque. Sensus in toto pectore *exinanitionis* viscerumque ex tenui quasi filo (sic

se aegre expressit) pendentium. Durat media saepe die, subinde media nocte. Raro per diem integrum emanet. Paroxysmus hic fere semper fit cum palpitatione cordis. Alvus rara, tardiorque. Urina flava mucosaque. Os aut siccum aut glutinosum. Semper decumbit in lecto ob nimiam, ut ait, defatigationem. Pulsus fortis, plenus, non durus. Vix naturali celerior. Per nuperas ternas venae sectiones sanguis extractus universim circiter ad unc. xxjv. Lotricis munere a multis annis fungitur. Galbano, castoreo, ipsoque opio, succino etc. usa est hucusque absque levamine. Quae morbi idea? Quae indicationes?

Die 24. April.

Sumsit hucusque decoctum altheae cum hedera terrestri, oxymelle simplici et syrupo de althea. Paroxysmi longe leviores breviorisque. Urinam saepe spasticam, id est, crystallinam mittit. Hodie venam in brachio sinistro secari iussi ad unc. xij. Ingens crusta phlogistica. Item data sunt sequentia.

R. Spec. dialth. d. nov. libr. ß.

D. U. Quater per diem duo vascula cum cochlearibus duobus sequentis.

R. Oxymellis simpl.
  Succi portulac. aa. unc. vj.
  Nitri puri dr. ij.
M. D. U.

Item bibat toto tempore pomeridiano libr. ij. emulsionis.

Nota. Est inflammatio, sive *peripneumonia vera*, *sed chronica*. Quales inflammationes verae et *chronicae* frequenter occurrunt. Spasmum quasi hystericum excitat *diathesis phlogistica*. Quod

non raro occurrit. Vide feminam ad quintam Aprilis. Morbos convulsivos pituitae ab omni retro aetate adscribunt plurimi, at ferme semper recentiores medici *phlegma frigidum* intellexerunt, etsi saepius in censum veniat phlegma calidum veterum, sive *diathesis inflammatoria* sanguinis. Ad inflammationem requiri spasmum fibrarum muscularium, certum videtur esse. Noctu et ad primum somnum non amplius sudat. Nocte venae sectionem sequente somnus bonus, lateris sinistri affectio minor.

Nota. Si stimulus in morbis convulsivis sit a diathesi phlogistica, opium symptomata adeo non sopit, ut etiam insigniter augeat. Patet ex supra relatis.

Die 14. *Maii*.

Hodie audivi aegram surgere, et sat commode se habere, symptomata pauca, levia et raro redire. Pergit in usu antiphlogisticorum.

HISTORIA MORBI XXIV.

Die 8. *Iunii*.

Hysterica.

Puella 12. annorum transylvanica, variolis necdum laboravit, attamen morbillis primis iam annis. Ab octo annis non bona prorsus valetudine usa est. Ab anno conqueritur de dolore in vertice capitis, ubi attactum aut pectinem nequaquam ferre potest. Nullae capitis efflorescentiae; videbatur tamen ibi loco pars capillata tumere modice. Saepius modici horrores, iique subitanei, quasi ab affusa frigida per dorsum ascendunt, saepius leipothymias, subito ascendentes calores patitur. Subinde vomit inge-

sta. Globum hystericum patitur, item palpitationes cordis, in motu corporis, genua fracta. Os siccum, sitis magna. Color plerumque pallidus cum maculis in genis intense rubra. Pulsus celer, fortis. Alvus saepe dura. Appetit. Dormit, si modo dolor capitis, quem etiam in anteriora capitis parte frequentem experitur, somnum non prohibeat. Timidia supra modum nonnunquam est, et melancholica. Iussi, ut faciat venae sectio in brachio, et deinde ad me denuo redeat, sanguinemque secum deferat. Dolor ventriculi iam ab aliquot annis, praecipue mane, item post assumptam largiorem coenam post copiosiora ingesta saepe patitur lienteriam; sanguis eductus absque crusta, floridus. Datae sunt sequentes pilulae.

R. Extract. fumar. unc. ß.
— — amaricant. dr. iij.
Massae pilul. Ruffi. dr. j.
Syrup. de absynth. q. s.
M. f. pil. gr. jv. ter de die pilulas tres.

Die 15. Iunii.

Omnia meliora, exiguis adhuc reliquiis remanentibus. At ab una alterave pilula iam purgatur. Alvus nigrescens. Appetitus bonus.

Nota. Sunt hic a mucoso humorum statu, crudo primarum viarum apparatu, laxitate partium *symptomata hysterica*.

Nota. Venae sectio non fuisset necessaria. Aliis casibus, aliquo modo similibus deceptus, venae sectionem imperavi.

Observationes variae.

Apoplexia. Capucinus 64. annorum, ante quinque menses apopleticus concidit. Facta in brachio

venae sectione sanguis cum crusta. Postero die rediit ad se. At contrahi primo unum, dein et alterum genu admodum dolorose incepit; affe ctione hac sensim evanescente, tamen saepius de brachii sinistri (sinistrum genu magis, et omnium primo erat contractum, malo dextrum genu serius corripiente) pondere, convulsivis tractionibus, iisque dolorificis, de sensu modo frigoris, calente licet ad attactum manu, modo de sensu urentis caloris; item de vertigine, sed praeprimis de inappetentia, et vomituritione conquerebatur. Ante semialterum mensem levis admonitio apoplexiae, vertigo scilicet gravior, frequentiores convulsiones. Secta vena, sanguis cum modica crusta. Modo conqueritur (d. 18. Maii 1775.) de iisdem, brachii sinistri frigore, urente calore, subinde stupore, convulsione dolorifica, item de oculi sinistri debilitate, qua fit, ut diu aut fixe eodem oculo obiectum aliquod intueri nequeat. Etiam modo de inappentia conqueritur. Vir vino largiter, et saepe extraneo fortiorique utens, chocoladam et potum coffe amans.

Vomituritiones et inappetentiae, aut saltem solam inappetentiam a presso cerebro provenire dubium non est. Id quod probe notandum, ne stomachica sic dicta propinentur. Notandum, nervinis sic dictis, locum hic non esse.

Dolor ventriculi abstinentia vini curatus.

Dom. de Z*** circa 30. circiter aetatis annum, corpore sano, ab aliquot annis sedentarius de frequenti ventriculi dolore querebatur, fercula esurialia ferre non potuit. Appetit nihilominus, multumque et avide comedebat. Solebat graviorem dolorem tollere sumpta tinctura rhei

aquosa, cum liquore anod. m. Hoffm. Tandem ab omni penitus vino abstinere incepit. Inde dolor ventriculi nullus; appetitus vegetus persistit, et cibos omnis generis facillime concoquit.

Remedium in tussi convulsivu.

D. B*** mihi narravit, se tusses convulsivas in *morbi principio* facile curare dato sale ammoniaco, cum oxymelle simplici aut squillitico, inde vomitum, aut alvum, aut sudorem moveri. At si materies iam ad pulmones delata fuerit, morbusque diutius duraverit, frustranea ipsi omnia remedia fuisse. Dedit insuper subinde thee ex salvia glutinosa, floribus arnicae etc.

De pleuritide, peripneumonia.

Hoc tempore die 11. Iunii anni 1775. aestuante et calido, quod post diuturnum frigus subito ortum perseverat, grassantur pleuritides, peripneumoniaeque saepe brevi letales. Item rheumatismi, colluvies serosae, catarrhi etc. ut adeo verum deprehendatur effatum *Sydenhami* asserentis, pleuritidem regnare *tempore inter ver et aestatem medio etc.* quamvis et hyeme non paucae pleuritides sint. Ratio est, quia orto subito aestu, humores solvuntur, inque motum ducuntur, unde fit, ut pulmones, praecipue si accedente vespertina perfrigeratione vascula pulmonica constringantur, eorundem copia rapidius mota inundentur.

Cura febrium vernalium.

Grassantur etiam eodem tempore ex eadem caussa *febres intermittentes*, quarum cura haec est, ut scilicet in corpore modice plethorico venae sectio fiat, cum in pessimas pleuritides aut peripneumonias alias abire soleant. Discussa phlogosi *solventia* et *leniter* ad alvum determinantia omnem absolvunt paginam, a quibus in corpore debili, ubi nullus inflammationis metus est, ultra

quatuor paroxysmos rarissime febris perseverat, saepe, excepto primo paroxysmo, reliqui paroxysmi absque frigore adoriuntur. Decoctum graminis cum oxymelle, et sale medio leniter purgante optime convenit. Magnif. D. D. *de Kesler* plures curavit data omni die egregia quantitate aquae sic dictae amarae (Bitterwasser): experimento capto integra lagena continuit salis amari circiter dr. vij. vel unc. j.

De morbis spasmodicis.

Si *nimia* irritabilitas sit in solidis, *morbi nervorum dicti, varii* orientur, prout variae partes afficiuntur, aut varius accesserit stimulus. Hinc tam varia, imo opposita saepe horum morborum curandi methodos, quae in eo omnium primo occupatur, ut *stimulus*, sive causa excitans detegatur, removeaturque. Quo facto tollenda est nimia haec irritabilitas solidorum, sive *fibrarum muscularium*. Puto ergo morbos hosce falso nervis adscribi, meliusque referri ad *fibras musculares nimium irritabiles*.

Diathesis phlogistica.

Patet ex his omnibus, quare morbus hic subinde cortice, marte, roborantibus aliis, gummi ferulaceis, etc. curetur: cur autem subinde, imo saepe admodum omnibus hisce augeatur; cur diaeta vegetabilis iuvet, scilicet ubi diathesis phlogistica humorum, aut etiam plethora adest. Vide historiam pueri in Telonio civitatis. Item historiam feminae ad 31. Ian. 1775.

Sunt homines quidam, qui ex peculiari diathesi sanguinem habent semper phlogisticum, etsi mere vegetabilibus vescantur, etsi corpus per se non sit *strictum*, imo potius *delicatum*. Vitium vix aut non emendandum.

Plethora.

Sunt alii, debiles alias, teneri non laute viventes, qui nihilominus immensam *sanguinis boni, non phlogistici* copiam faciunt. Vidi coquam ita comparatam, idque in pluribus postmodum feminis observavi.

Peripneumonia chronica.

Puer in telonio civitate habitans *chronicam inflammationem pectoris* habet, *peripneumonia veram inflammatoriam* a multis iam mensibus, quin consuetos quidem exitus inflammationis sit hucusque secutus.

Venae sectio in quanum specie phthyseos.

Legimus subinde in phthisi profuisse venae sectionem. Puto eam locum habere in illa specie, quae post haemoptoem sequitur aut cum illa coniuncta est, praecipue si haemoptoe sit orta ex dispositione thoracis totiusque corporis haemoptoica. Tunc enim adest chronica quasi peripneumonia. In phthisi post pleuritidem vel peripneumoniam non semper aut forte rarius prodest, quia nulla simul iuncta peripneumonia est, aut rarior, et levior.

Varices pulmonum.

Varices pulmonum, et sputum sanguinis inde natum vide in histor. D. W*** ad 31. Ian. 1775. (p. 69.).

In difficili dentitione.

Convulsiones in difficili dentitione venae sectio non sedavit, sed hirudo.

Tussis convulsiva.

Mense Aprili anni 1775. tussis convulsiva frequens fuit, inter adultos aeque ac pueros. Tussis saepe quotidie, nullo observato ordine, subinde omni altero die gravior. Subinde tota die cessavit, sed vesperi ingruebat, subinde certas diei horas observavit. Respiratio plerumque libera extra tussim, pectus non oppressum, aut non nisi modice. Infantibus, imo et adultis inter tussiendum crura convellebantur, genuaque

contrahebantur. Praesentiebatur paroxysmus antequam ingrueret, sensatione molesta, scalpente aut etiam reptante ex ventriculo, vel ex abdomine ad pectus sursum. Aliqui, infantes et pueri praecipue, vomebant sub paroxysmo. Tussis cum continua *exspiratione*, et difficili, rara, ac stertorosa *inspiratione*, qualis solet esse a fumo sulphuris. Morbi pectoris peripneumonici, catarrhosi facile in castra huius tussis ferinae seu convulsivae transeunt. Pectus siccum, tussis sicca. Venae sectio, emollientia, cortex, purgantia, emetica frustra fuere adhibita, frustra etiam ipsa persaepe opiata, plerumque enim non tulerunt. Vidi tussim hanc cessantem, postquam ortus erat dolor rheumaticus in nucha et inter scapulas, et humero et brachiis. Vidi diu superstitem dolorem rheumaticum in loco interscapulari, quem una cum tussi sustulit vesicans ibi applicatum. Vidi iam plurimis paroxysmum ac tussim excitari *risu*. Videtur ergo sedes esse in diaphragmate, nervisque illum perreptantibus, quos materia ad ipsos deposita, acris, rheumatica lacessit. Hinc illa commutatio tussis convulsivae in dolorem interscapularem.

Cura ergo erit, peripneumoniam praepedire venae sectione, et emollientibus, et materiam acrem per *vesicantia* in loco interscapulari posita, aliove aperta educere.

De hypochondriacis.

Depravati sapores, flatus, eructationes urentes tam cum materia, quam absque materia, ardor ad scrobiculum cordis. Digestio tarda. Acida, subinde austera cachochylia saepissime hypochondriacos infestant. Male habent multi a Caffee, praecipue cum cremore lactis, a lacte, saccha-

ro; pinguibus, acidis, fructibus horaeis. Haec symptomata hypochondriacorum adeo frequentia sunt, ut graves medici ideam illorum explose-runt, qui *morbum nervorum* appellarunt hoc malum, quod ex eorum opinione solummodo *labefactati ventriculi affectio* erat. Hinc illud gravis cuiusdam medici apud *Ettmüllerum* ad suos discipulos monitum: *Cura ventriculum, et curasti hypochondriacum morbum*. At vero vidi quosdam certo hypochondriacos, optimo appetitu gaudentes, quin etiam voraces. Aliqui horum nihilominus de incommodis ventriculi, scilicet de flatibus urentibus sursum erumpentibus, de dolore ventriculi *contorquente* questi. Nosco tamen et alios, qui de nulla ventriculi affectione conquesti sunt, etsi fuerint hypochondriaci.

HISTORIA MORBI XXV.

Die 14. *Iunii* 1775.

Febris biliosa.

Dominus de Z** 60. circiter annorum. Semper antea sanus, exceptis indigestionibus subinde ob viam sedentariam, et mensam lautiorem, quas sumta tinctura rhei aquosi curare solebat. Post medium mensem Maium tertiana corripitur. Secta vena in brachio. Sanguis absque crusta. Paroxysmi post venae sectionem diuturniores, gravioresque, semper absque frigore. Post quartum paroxysmum vomitu spontaneo reiicit materiam copiosam biliosam. Dato cortice quintus paroxysmus emansit. Mansit inde debilis; sed appetitu valens. Color, uti fere semper, in facie biliosus. Bis largius vescebatur carnibus.

Die 12. *Iunii*.

Comesto largiori prandio eo die bene se habuit. Noctu somnus bonus.

Die 13. *Iunii*.

Mane circa nonam leve animi deliquium, statim quinque spontaneae deiectiones. Vesperi leviores horrores caloribus interpolati. Nox inquieta.

Die 14. *Iunii*.

Mane sum vocatus. Queritur de dolore capitis, ore glutinoso, inappetentia, lassitudine, dolore magno lumborum. Dedi sequens.

R. Aquae laxat. vienn. unc. jv.
Cremor. tartari dr. ij.
Liquor. anod. m. Hoffm. gutt. XL.
M.

Duodecies inde purgatus cum facilitate, alvi copiosae. Ad singulas deiectiones vires rediere, dolorque lumborum evanuit vix non penitus. Nox bona.

Die 15. *Iunii*.

Mane accedit denuo dolor capitis; os glutinosum; horrores toto die caloribus mixti; pulsus mollis, admodum celer. Dolor lumborum denuo recrudescit. Tussicula sicca frequens, et inter tussiendum pectus modice dolens et constrictum. Ceterum respiratio libera, Dedi sequens.

R. Oxymell. simpl.
Roob. sambuci aa. unc. ij.
Nitri puri dr. j.
Aquae flor. sambuci unc. vj.
M. D. U.

Omni hora duo cochlearia ordinaria cum vasculo sequentis

R. Flor. alth.
— malv.
— verbasc.
— sambuc. aa. m. j.
M. D. U.

Ter per diem deiectiones, dolor capitis, sitis, abdomen plenum, tumidumque, dolor lumborum. Vesperi pro die sequenti praescripsi:

R. Oxymellis simpl.
Syrupi de liquirit. aa. unc. jv.
M.

Omni bihorio duo cochlearia sumat cum vasculo prioris infusi.

Pro potu ordinario usus est hucusque limonada. Nox inquieta.

Die 16. Iunii.

Mane sumptis heri vespere praescriptis vomuit biliosa, duasque alvos habuit. Facies flava, oculi turbidi, flavescentes. Omnia reliqua ut heri, excepto dolore capitis, qui post applicatum ad frontem heri vesperi epithema ex aqua rosarum unc. vj. et aceti rosarum unc. ij. per noctem et hodie cessavit. Cessavere per noctem pariter consuetae alterationes.

Hodie (16. Iunii) post vomitum biliosum veniens dedi sequens:

R. Amygdalar. dulc. dr. vj.
F. l. a emulsio, in qua dissolv.
Mannae calabrin. unc. ij.
Salis amari unc. j.
M.

Sumat mediam partem illico, reliquum vero bihorio post, partitis vicibus. Quatuordecim, aut etiam pluries copiose et cum magno levamine alvum posuit. Vires meliores. Somnolentia, quae antea adfuit, uti et flaviusculus faciei color disparuere. Alacritas rediit. Pulsus plenior, mollis; minus celer. Sitis non magna, calores nulli. Nox subsequens absque ullo dolore, attamen cum exiguo somno.

Die 17. *Iunii*.

Mane circa octavam tussicula frequens, sputum album spumosum, levissimo coloris crocei vestigio, una alterave vice animadverso. Pectus versus mamillam sinistram oppressum, et inter tussiendum dolor. Sumsit omni hora cochlear maius oxymellis cum vasculo infusi; hodie sudor foetidus. Dolor aliquis capitis; os aut amarum, glutinosum, aut acidum subinde, praecipue dum sputa reiecit. Circa meridiem sudor, et omnium symptomatum remissio.

Nota. Exacerbatio omni mane; pulsus mollis, celer. Sitis mediocris; nox bona ad auroram; bis alvum posuit.

Die 18. *Iunii*.

Semel mane sedem habuit sublaxam. Circa octavam mane caput solito gravius, attamen absque dolore; lingua subalba; os glutinosum; tussis rara; minor pectoris oppressio; pulsus celer, mollis.

R. Oxymell. simplic.
— — squillit.
Syrup. de hyosc. aa. unc. ij.
M.

Omni hora cochleare ordin. cum vascolo sequentis infusi:

R. Herb. hederae terr.
— — capill. vener. aa. m. j.
D. U.

Circa decimam ante meridiem sudor foetidus, reliquum diei tempus extra lectum alacrius transegit. Pectus liberum, appetitus; noctu somnus bonus.

Die 19. *Iunii*.

Circa mediam septimam mane levis horripilatio circiter per ¼. horam cum tremore magno artuum. Pectus modicissime oppressum cum tussi inani; calor urens ad scrobiculum cordis; caput sat bonum. Pulsus celer, debilis, mollisque. Praescripsi sequens:

R. Aquae flor. chamom. unc. jv.
Extract. cort. peruv. dr. vj.
— — flor. chamomill. dr. ij.
Syrup. flor. chamom. unc. jß.
M.

Omni hora duo cochlearia extra paroxysmum.

Sudor in hodierno paroxysmo magnus, et diuturnus, lingua parum adhuc alba, oris conditio magis naturalis hodie, pauca lassitudo. Pectus liberum, et tussis rara. Tres a meridie sedes habuit. Appetiit. Noctu somnus bonus. Circa auroram bis alvum mollem posuit.

Die 20 *Iunii*.

Circa mediam sectam mane subdormiens levem paroxysmi admonitionem, leviculum frigus, et exiguos calores passus est. Pectus bonum; nullus dolor ventriculi.

R. Pulv. cort. peruv. dr. vj.
Extract. flor. chammom. dr. iij.
Syrup. flor. chamom. q. s.
M.

F. elect. quater per diem magnitudinem nucis iugulandis.

Die 21. *Iunii*.

Somnus hac nocte bonus. Bene se habuit hodie, excepta exigua somnolentia mane loco paroxysmi. Vesperi sedem habuit modice consistentem.

Die 22. *Iunii*.

Nox bona. Nulla admonitio. Color faciei bonus, non amplius flavus.

Pergit in usu corticis.

Die 23. *Iunii*.

Nox bona. Mane quaternae deiectiones laxae cum ardore ad anum, et tuberculo haemorrhoidali extra anum protruso.

R. Conservae cochlear.
— — trifol. fibrin.
Pulver. cortic. peruv. aa. unc. j.
Extract. absyntht. dr. ij.
Syrup. de absynth. q. s.
M.

F. elect. crassum. Sumat hodie ter per diem magnitudine iuglandis; reliquis vero diebus bis per diem.

R. Pulv. rhei elect. dr. iij.
Tartar. vitriolat. dr. ß.
Syrup. de absynht. q. s.
M.

F. pil. gr. jv. Ter, quaterve sumat, quoties alvus fuerit difficilior.

Die 24. Iunii.

Bene se habet. Foras prima vice prodivit. Alvus vesperi bis, mollis post assumptas pilulas.

Die 25. Iunii.

Bene se habet. Color bonus; appetitus. Hodie mane sponte bis alvum mollem posuit.

Circa primum Iulii incommoda haemorrhoidalia passus est. Prodiit inter alvum duram tuberculum haemorrhoidale. Pectus oppressum, tussis. Iussi, ut per biduum a medicamentis abstineat, et sumto tartari cremore alvum reddat lubricam, praecipue cum levi indigestione laboraret ex nimia repletione praegressa. Bene inde habuit. Resumpsit usum corticis una cum cremore tartari. Vires successive redunt. Color faciei bonus.

HISTORIA MORBI XXVI.

Die 14. Iunii. 1775.

Variolae.

Domina de F*** 26. annorum. Hodie vesperi frigora caloribus mixta. Nox partim ob propriam infirmitatem, partim ob mariti morbum inquieta admodnm. (Initium morbi ducendum a matutino tempore huius diei.)

Die 15. Iunii.

Idem horrores caloribus mixti, dolor capitis ad frontem magnus. Inappetentia, lassitudo, dolor lumborum versus inguina tendens. Os glutinosum. Sumsit thee cum oxymelle. Noctu inquies. Dolor capitis evanuit; at maior lumborum dolor, et perdurantes alterationes.

Die 16. *Iunii*.

Summo mane sumsit sequens:

R. Semin. cucum.
— — amygdal. dulc. aa. unc. ß.
F. l. a emuls. unc. vj. in qua dissolv.
Mannae calabr. unc. ij.
Salis amari unc. j.
M.

Mediam partem illico sumat, reliquum bihorio post, partitim.

Inde vomuit biliosa copiose, paucae deiectiones factae, scybala dura. Sed quia parcius expectatione mea purgans operabatur, utpote vomitu maximam partem reiectum, dedi sequens:

R Pulp. cassiae,
— tamarind. aa. unc. ij.
emulge in aquae communis unc. vij. colaturae per linteum leniter pressae adde
Syrup. mannat. unc. iij.
Salis amari unc. ß.
M.

Sumat omni hora vasculum coffean. donec purgatur. Magnam etiam partem vomitu reiecit. Cum heri nulla fuerit alvus, et hodie scybala dura reiecta sint; hinc dari curavi sequens enema:

R. Fol. altheae m. ij.
Coq. cum s. q. aq. p. $\frac{1}{4}$. hor. colaturae unc. jx. adde
Mellis mercurial.
Olei lini aa. unc. ij.
M.

Alvus frequenter posita, sed pauca. Dolor ventriculi, lumborumque perseverant. Abdomen tumet. Pars capitis sinistra dolet. Os non pravum. Sitis. Pulsus mollis, sed valde celer circa vesperam horrores caloribus mixti. Calor urens. Nox inquieta.

Die 17. Iunii.

Mane sumsit sequens.

R. Aquae laxat. unc. jv.
Cremor. tartari dr. ij.
Elaeosachar. citri dr. j.

M. Sumat mediam partem mane, bihorio post alteram. Probe saepius purgata sumsit modo emulsum, modo autem limonadam. Circa meridiem parvus admodum capitis lumborumque dolor, qui tamen mane gravis fuit. Ventriculi dolor, et sensus exulcerationis in abdomine, item ardor ad anum et aliquis tenesmus. Lassitudo minor, quam hodie mane, quae maxima mane fuit. Pulsus liber, mollis, celer. Vesperi levis faucium dolor. In manibus, plantis pedum, item in facie pustulae rubrae cum pellucido et splendente apice. Mictus stranguriosus.

(Hodie (17. Iunii) mane iam maritus observavit aliquot exiguas pustulas.)

Nota. Nunquam variolas passa est, licet frequenter cum variolantibus fuerit conversata, item in eadem domo, in qua modo, habitat, sunt pueri variolantes.

Die 18. Iunii.

(5. morbi dies)

Nox quietior; mane pulsus minus celer, liber. Alacritas, dolor aliquis ad tempora sinistra. Dolor faucium, sensus in ventriculo exul-

cerationis (schwürig) dolor aliquis dorsi, subinde pectoris aliqua oppressio. Vomituritio. Sitis exigua. Pustulae in manibus, pedum plantis, et facie confertissimae. Sumit hodie alternatim limonadam et emulsum. Circa meridiem maior adhuc alacritas, pulsus liber, naturali vix celerior. Sitis nulla, exiguus et artus oberrans subinde dolor, subinde exiguus in crure dextro crampus. Nullus ventriculi nec abdominis dolor, vomituritio nulla. (Dolores vagi, quasi rheumatici tempore eruptionis.) Omni media hora medium vasculum emulsi bibit. Respiratio mitior, mictus facilis. Circa vesperam dolor faucium, et veli penduli ac uvulae inflammatio. Dolores quasi rheumatici oberrantes, unde dolor subinde dentium, subinde aurium etc. coryza et frequens sternutatio, oculi lachrimosi, subinde tussicula sicca, quasi a catarrho, levis pectoris oppressio. Pulsus modicissime celerior, quam mane aut circa meridiem. Bombus et tinnitus in toto capite, et subinde lancinantes subito venientes disparentesque dolores. Nulla sitis. Bis alvum posuit laxam. Somnus turbatus.

Die 19. *Iunii*.

Faucium dolor, uti in medio gutture, febris nulla. Coryza. Respiratio bona, caput non dolet. Utatur omni mane balneo pedum tepido, item gargarizet cum suo infuso ex floribus altheae et malvae etc. addito pauxillo lactis. Item heri praescripseram sequentem limonadam.

R. Aquae font. libr. ij.
Succi citri.
Syrup. papav. alb. aa. unc. ij.

Spiritus vitrioli dr. ß.

M. D. U.

Cum vero hac limonada modice irritetur dolor in medio gutturis (ubi pustulas supicor) iussi, ut sequenti linctu utatur.

R. Mucilagin. sem. cydonior.
aqua rosar. extr.
Syrup. violar. aa. unc. ij.
M.

Initium morbi faciendum a die 14. Iunii tempore matutino Nam in templo tunc existens vix non deliquium passa est. Die 13. Iunii ad noctem voracem appetitum experta fuit.

Hodie (die 19. Iunii 6. morb.) bene se habet, excepto gutturis medii dolore, dum *acida*, aut solidiores cibos deglutit. Pulsus vesperi paulo celerior naturali. Facies tumere incipit. Oculi lacrimosi valde, praecipue sinister oculus, qui primus plorabat serum acre. Tensio manuum et brachiorum. *Erecto corpore*, sat commode se habet. Multum imo plurimum bibit, aitque se statim maiores calores et febrium experiri, nisi copiose bibat.

Hodie incipit sputare et salivationem exiguam pati. Nox insomnis.

Die 20. Iunii.

Mane (7. morbi die) exigua febricula, faciei tumor; ait, sibi erecto corpore melius esse; caput cubanti gravari; dolo pungens urensque in manibus. Saliva copiose fluit, utitur emolliente et tepido gargarismate. Pulsus naturalis et hesterno paulo celerior, mollis. Nulla sitis. Caput non dolens. Bibit etiam hydrogalam ex 4. part. aquae et una parte lactis, addi-

dito pauxillo sacchari. Dextra faciei pars magis tumet. Hodie libram aut etiam plus salivae sputando reiecit. Faucies minus dolent, et facilior deglutitio. Penes uvulam in latere sinistro in velo pendulo, tres vesiculae albae magnitudine lentis, sed elevatiores, conspiciuntur (sunt procul dubio pustulae variolosae, contra quam scripserit, ni fallor, *Cottunius*, asserens in partibus humidis variolas non dari) lingua alba; non sitit. Pulsus vesperi paulo celerior, pleniorque, mollis tamen. Heri, uti et hodie, una alterave vice frigus, aut potius horripilationem sensit in parte brachiorum, quae cubito et humero media interiacet. Potissimam partem diei extra lectum transigit. Hodie datum clysma, scybala pauca.

Die 21. Iun.

Octava morbi dies. Nox inquieta. Aliquis ad auroram somnus. In faucibus circa et retro uvulam pustulae plurimae variolosae, albas vesiculas referentes, lentis magnitudine. Mane ardor circa pectus, et horripilatio, quam nox inquieta sequebatur. Vomitus copiosae materiae glutinosae, unde etiam salivatio insigniter promovebatur. Pulsus mane non febrilis. Magna alacritas. Facies magis tumet, praecipue versus hypopia. Tussicula, et sensus rei ruditer fricantis in gutture. Pectus bonum, respiratio bona. Hodie dato clysmate alvus pauca e scybalosa prodiit. Salivam circiter ad libr. ij. fudit. Vesperi subinde exigua horripilatio. Facies magis tumet. Alacritas magna. Pustulae maiores. Pustulae in facie confluentes, cohaerentes, irregulares, complanatae, intropressae, humiles; circi-

ter 15. pustulae praessae, humiles cum puncto leviter nigrescente aut cineritio subsidente. In auribus bonae, acuminatae. Uti et multae bonae in manibus, aliisque corporis partibus.

Die 22. Iunii.

Nona morbi dies. Nox minus inquieta, et per intervalla aliquid somni. Inter dormiendum noctu et mane leves brachiorum convulsiones. Oculi ob tumorem penitus clausi. Maior faciei tumor. Salivatio paulo minor et difficilior deglutitio. Alvus hodie ter posita, copiosa et lubrica. Pulsus naturali celerior et plenior. Paucae per diem horripilationes, urina copiosa admodum, deglutitio vesperi facilis et copiosior salivatio. Corticem, quem heri circa meridiem sumere incepit, alacriter continuat, extra lectum est frequentissime et ab aliis fulta cubiculum obambulat. Magna alacritas. Formula corticis haec est:

R. Syrup. violar. unc. vj.
Extract. cort. peruv. unc. ß.
Spiritus vitriol. dr. ij.
M. Omni bihorio duo cochlearia ordinaria.

Nota. Alvus mota est vesperi ter, ad initium scilicet *febris tertiae, sive suppuratoriae*; nam hac vespera inceperunt iam aliquot pustulae flavescere. Ergo febris haec suppuratoria ingruebat circa finem diei nonae.

Notanda secundo est vis corticis et spiritus vitrioli absque camphora, item quanti referat situ *erecto*, et *extra lectum* esse, item copiose potasse unde vehiculum saliva et urina acquirit.

Tertio vomitum biliosum in morbi exordio,

item alvum blande motam summopere profuisse reror. Ex amico meo Dom. D. *Buchwald* audivi, se variolantibus pueris ad initium morbi vomitoria optimo cum effectu porrigere, inde ingentem bilis copiam educi.

Die 23. Iunii.

Nox inquieta ob copiosum salivae affluxum. Salivatio copiosa admodum et facilis. Ad auroram somnus interruptus. Hypopia detumescunt; at buccae magis tument, uti et mentum et collum. Pulsus celerior, quam heri vesperi, et quam hucusque, plenusque. Plurimae pustulae in facie flavescunt, quas forfice aperiri curavi. Circa nonam matutinam horripilatio. Partem faciei sinistram pluribus variolis obsitam observavi. Ad vesperam denuo horripilatio in brachiis et pedibus observatur. Pustulae in toto corpore omnino plurimae. Omnes fere complanatae, et in medio subsidentes. Vix aliquot pustulae sunt acuminatae. Eodem ordine, quo eruperunt, etiam maturantur, et flavescunt. Collum totum tumet. Hodie vesperi etiam manus videbantur modicissime tumere incipere. Pulsus celer, non suppressus, sat mollis. Corticem, quem ob spiritum vitrioli additum, et sauces variolis obsitas difficillime deglutit, una alteraque vice vomitu reiecit, quem continua salivatio et gargarisatio concitavit. Alacritas; potus copiosus; urina plurima; alvus nulla.

Die 24. Iunii.

Nox insomnis ob continuum salivae affluxum, qui nisi omni quadrante horae sese gargarizet, suffocationem ob sui accumulationem in faucibus minatur. Hodie circa mediam no-

nam leipothymiam passa erat. Manus modice tument, magis tamen dextra quam sinistra. Facies incipit magis detumescere, praecipue a superioribus partibus, scilicet ab hypopiis incipiendo. Magis detumuit pars faciei sinistra. Pulsus celer, hesterno fortior. Alvus nulla; hinc iussi, ut clysma detur. Nares obstructae lacte tepido attracto, aut per syringem iniecto solvuntur, et copiosa materies hac via prolicitur. In ore, palato, lingua, faucibus vesciculae latae in medio disruptae variolas exhibent iam apertas, concidentesque. Sumit modo omni bihorio duo cochlearia sequentis:

R. Syrup. moror. unc. vj.
Extract. cort. peruv. unc. ß.
M. D. U. Item:
R. Sir. vitrioli dr. iij.
D. U.

Sumat in saturato cremore hordei, in cibo, potuque, quantum commode his rebus abscondi, sumique potest.

A meridie semel leipothymiam passa est; quater alvum posuit laxam, sponte.

Die 25. Iunii.

Nox ob ingentem ardorem pustularum per totum corpus, quasi fervido oleo insideret, insomnis. Versus auroram aliquis somnus. Mane ardor ingens, minor ad vesperam. Serum ex faucium pustulis disruptis *salsum* esse ait. Tumor manuum maior, praecipue in manu dextra; facies magis detumescit. Toto fere tempore in lecto est. Saliva paulo tenacior. Pulsus valde febrilis. Bis alvum laxam spontaneam posuit ad vesperam.

Nota. Serum gustu *salsum*, pustulas oris, ardorem ad finem diei undecimae. Febrim maiorem, et praecipue alvum laxam, *coctam* tamen, sponteneam, qua natura resorptam materiam acrem, transpirabilem impeditam eliminare conatur, quem conatum medicus subinde moderari, si nimius, permittere, si per se moderatus, et, quod bene notandum, dato leniori purgante excitare debet, si nullus fuerit. Vesperi inter gargarisandum vomuit pituitosa, itemque pauca coagula lactis, procul dubio ob assumptum spiritum vitrioli.

Die 26. Iunii.

Noctu quinquies alvum posuit diarrhaeicam, flavam, copiosam. Ardor a pustulis excitatus longe minor; exigua salivatio; quies animi et corporis, et aliqua somnolentia. Mane alvum bis posuit diarrhaeicam. Facies detumescit, estque crustosa. Manus cum brachiis tument. Pulsus celer, sat sortis. Circa meridiem rediit copiosior salivatio, minus tamen copiosa, quam antea, facilis. Hodie pedes etiam incipiunt intumescere. Pustulae sunt etiam in parte capitis capillata. Palatum hodie inspectum exhibuit maculas albas collapsas; at interstitia, itemque macularum margines elati sunt adhuc, et tument. Interstitia pustularum in manibus et brachiis longe minus rubent, quam antea. Ardor magnus pustularum in naribus. Circa undecimam ante meridiem leipothymiam passa est.

A meridie ter alvum posuit diarrhaeicam. Pulsus ut mane. Facies vesperi magis adhuc detumuit; manus autem et brachia magis tument. Ardor minor, quam noctu et mane; salivatio

a meridie copiosa et facilis. Hodie praecipue quaeritur de ardore artuum. Hodie vesperi vomuit multam pituitam.

Nota. 1) Febris suppuratoria, quae heri tanta fuit, hodie insigniter est minuta, ob supervenientem alvuum diarrhaeicam.

2) Pustulae non continent pus, sed serum, minus, magisque fluidum.

3) Ab hesterno mane usque hodiernum mane accepit spiritus vitrioli dr. v. Itemque intra XXIV. horas absumit unc. ß. extracti corticis peruviani cum syrupo moror. unc. vj.

4) Nota utilitatem vomitus, per quem optime promovetur salivatio, itemque quidquid per glandulas salivales, oesophagi et ipsius ventriculi salivae secernitur, vomitu utilissime foras eiicitur. Vomitus ergo necessarius omnino est, mereturque oxymelle squillitico, et ad gargarisandum adhibito et deglutito, provocari imo hoc nil proficiente, restitanteque salivatione emeticum ex rad. ipecacuanh. vel et ex tartaro emetico diluto caute dato, vomitus esset provocandus.

5) Evacuationes vomitu et alvo factae insigniter minuunt febrim, putrem materiam evehendo.

6) Pustularum crustae exsiccatae, corrugataeque margines suos tumentes et interstitia distrahunt: hinc sensus ardoris, dolorque. Rodit praeterea acris materies. Optimo cum consilio inunguntur crustae pustularum mucilagine seminis cydoniorum, addito oleo amygdalarum.

Sola autem mucilago statim exsiccatur, et corrugationem crustae, nataque inde incommoda auget.

7) Inter XXIV. horas absumit septem et plures etiam mensuras potulentorum variorum.

Die 27. Iunii.

Dies morbi XIV. Nox insomnis; continua et copiosa salivatio per noctem. Item noctu exigui subinde dolores colici, et alvus diarrhaeica quinquies per noctem posita. Mane post, sextam quies et somnus. Mane vomuit multam pituitam inter gargarizandum, cum antea parcior esset salivatio, ea denuo post vomitum copiosa admodum rediit. Ante vomitum, cum salivatio penitus cessasset, horripilatio successit. Redeunte denuo per vomitum salivatione rediit et alacritas. Pustulae in pedibus ad malleolum usque in interstitiis suis et circa margines suos albae sunt, et bono pure turgent. A malleolis autem sursum per crura, femora et pectus pustulae margines habent adhuc rubros, et nondum pus bonum habent. Pes sinister magis tumet, quam dexter. Facies valde detumvit. Manus et brachia modice incipiunt detumescere. Vesperi post brevem somnum turbata erat, et modice, breviterque deliravit (*Tissotus* ait, somnum in acutis non reficere) una alterave vice est observatum, quod a somno peius habeat. Vesperi denuo inter gargarizandum vomuit pituitosa multa. Per diem ter, quaterve alvum posuit diarrhaeicam. Saliva a meridie copiosa et facilis. Eam per mentum defluentem ait acrem esse, et pruritum, ardoremque ibi, qua defluit, caussare; minor ardor artuum. Conqueritur de ingenti oris foetore. Alacritas maior. Horripilationem hodie vix unam alteramve habuit; omnibus autem praeteritis diebus saepius per diem horruit.

Nota salivationem et artuum tumorem non impediri a diarrhaea.

Die 28. *Iunii*.

Nox satis quieta, dormivit per intervalla, at evigilavit cum mente turbata, peiusque habuit a somno. Ter per noctem alvum posuit diarrhaeicam. Saliva hodie mane pauca et tenax. Facies valde detumuit, et prima demum vice hodie priori induta forma agnosci ab adstantibus poterat, sibique ipsi aliquantum similis fieri incepit. Manus dextra nec dum detumescit, attamen sinistra, quae heri iam detumescere incepit, magis adhuc hodie detumescit. Pedes adhnc tument, pustulae manuum bono pure hodie turgent, et pleraeque in medio antea depressae, modo elevatae sunt. Pars faciei sinistra magis adhuc tumet, quam dextra. Pulsus naturali celerior, non durus, sed nec debilis. Vox minus rauca. Ardor pustularum in pectore. Magna alacritas. Nulla horripilatio adhuc ante meridiem.

Notanda est mutatio pustularum malignarum in bonas. A meridie dormivit per intervalla cum gravibus insomniis, et cum terrore evigilavit; at ab hora tertia ad quartam pomeridianam, somnus bonus. Circa quintam vesperi pulsus celerior, accessitque horripilatio in pedibus, deinde in manibus, demum circa pectus. Demum secuta ingenti urinae copia omnia haec incommoda disparuere cum urinis, etiam vomuit pituitosam et copiosam materiam, alvumque simul posuit diarrhaeicam. His evacuantibus peractis alacritas magna rediit. Manus dextra nondum detumescit, in eaque ardorem magnum queritur. Saliva pauca et tenax. Pedes necdum detumescunt. Pulsus celer, fortis.

Die 29. Iunii.

Nox quieta, somnus per intervalla, tranquillus et reficiens. Alvus diarrhaeica bis per noctem. Mane (dies morbi 16.) alvum pariter bis posuit. Pulsus celer, fortis. Pustulae in manibus exsiccatae ut plurimum. In dorso incipiunt exsiccari. Manus dextra adhuc vix non aequaliter tumet, at sinistra ferme penitus detumuit, Facies dextra detumuit, at sinistra faciei pars adhuc tumet. Saliva pauca, et per intervalla, ac tenax. Addidi gargarismati oxymel squilliticum. A meridie optime se habuit. Somnolenta subinde est, ceterum alacris. Ubique per corpus exsiccantur pustulae. Manus dextra et pes sinister adhuc multum tument. Ad noctem vomuit glutinosam aquam. Pulsus celer, sat fortis. Saliva pauca, rara, et sputum coctum referens. Vesperi inquieta facta, anxiaque, sed facto vomitu, missa ingenti lotii copia, et subsequente diarrhaea denuo bene se habuit.

Die 30. Iunii.

Somnus bonus, magna mane alacritas. Bis per noctem alvum posuit. Lateri dextro incumbere non potest, quia tunc statim tussis molesta oritur cum dolore circa costam tertiam in latere dextro. Attamen respiratio libera, indolens. Saliva ut heri. Hodie omnium maxime alacrior. Per diem bis alvum posuit mane, et bis vesperi. Pulsus vesperi celer, sat fortis. Oculi modice fluentes. Hodie tota die prima vice horripilationem non amplius habuit.

Die 1. Iulii.

Semel per noctem, alias tranquillam, alvum posuit. Per diem bis alvum habuit mollem. Somnolenta est, somnus reficiens. Non horret. Caput et pectus liberum, pulsus celer sed admodum mollis, non appetit, os glutinosum. Dedi sequens:

R Aquae laxat. V. unc. ij.
Cremor. tarr. dr. ß.
Elaeosach. menthae dr. j.
M. Sumat cras:

HISTORIA MORBI XXVII.

Die 15. Iunii.

Catarrhus.

Coqua 26. annorum. Menstrua semper pauca, irregularia. Facies pallida. Hodie vesperi horrores caloribus mixti, dolor capitis. Respiratio difficilis, tussis catarrhosa, oppressio magna pectoris, dolor et molesta sensatio ibi loci, ubi iugulum sterno iungitur; lassitudo, dolor capitis. Somnus turbatus.

Die 16. Iunii.

Hodie omnia mitiora, aegrotabat orthostaten. Somnus turbatus.

Die 17. Iun.

Hodie omnia graviora vesperi denuo exacerbatio uti nudius tertius. Secta vesperi vena sanguis cum notabili crusta in uno scutello. In aliis crustae leve vestigium. Sumsit omni hora cochlear ordinarium oxymellis simplicis cum vasculo infusi florum sambuci, pectus post venae se-

ctionem statim longe liberius. Noctu somnus cum copiosis sudoribus, uti et die sequenti (18. Iun.), ubi omnia symptomata plurimum remisere. Sputa moveri incipiunt.

Nota. 1) necessitatem venae sectionis, etsi corpus fuerit chloroticum.

2) Utilitatem infusi florum sambuci et oxymellis.

3) Corpori pleniori emollientia omnia frustranea sunt, nisi venae sectio praecedat.

4) Inutiliter dantur *moventia*, scilicet stibium diaphoreticum non ablutum, flores sulphuris etc. imo cum damno aegroti, nisi in *altero catarrhi stadio*, ubi cocta sputa prodire incipiunt; gravis error, et admodum inter huiatis medicos communis.

5) Symptomata catarrhi sunt exacerbatio vespertina, somnolentia, quam peculiariter in omnibus adverti huius anni catarrho laborantibus, os aut siccum aut glutinosum, inappetentia, somnus turbatus. Subinde omni alterna vespera gravior exacerbatio, frigore et caloribus constans. Vidi in uno omni mane circa octavam horam exacerbationem. Lassitudo, tussis cum voce rauca. Pectus in graviori malo constrictum, alias tamen liberum, nisi sub ipsa tussi, ubi sensus pressionis, titillationis, siccitatis, exacerbatio etc. senitur. Calor capitis. Sitis. Leniora purgantia mannata, expectorationem non impediunt, attamen in statu *cruditatis* dari non facile debent, nisi saburra primarum viarum id singulariter postulet. Sudor foetidus sub finem exacerbationis et in reconvalescentibus observatur.

Ad symptomata catarrhi etiam pertinent

sudores copiosi nocturni, dolor lumborum, ventriculi dum digito premitur; diarrhaea spontanea, abdomen tensum, flatibus, cruditatibus distentum, os saepe amarum, sputa cocta non levantia.

Multiplex methodus est curandi catarrhos:

1) est *antiphlogistica*, ubi idea subphlogisticae diathesis formatur.

2) retropressam materiam natura duce *per sudores* eliminat; hinc opiata, partim ut tussim sedent, partim ut sudores moveant, propinantur.

3) per *diuretica* leniora agit, serum ad pectus delatum hac ratione eliminans.

4) *purgantibus* primas vias expurgat, sed iis lenioribus, per epicrasin, et salinis.

Hoc anno 1775. mense Iunio, epidemice grassante catarrho profuere lenia solventia salina, alvum moventia, eiusdem enim originis fuere, cuius febres huius temporis intermittentes, quae hos catarrhos praegressae sunt, et comitatae. Profuit scilicet decoctum hordei cum sale polychresto aut amaro, oxymelle, et roob sambuci ea datum copia, ut alvum leniter quotidie moverit e. g.

R. Decoct. hordei libr. iij.
Salis amari unc. ß. dr. vj., unc. j.
Roob amari sambuci et
oxymell. simplicis aa. unc. iij.

Omni bihorio vasculum coffeanum.

Hae enim proprie *solventia* dici debent, quae *salino quodam* stimulo agunt, et versus alvum dirigunt. Nihilominus ubi ingens pectoris constrictio, aut plethora adest, venae sectio praemitti debet. Quodsi purgatis primis viis,

venae sectione, si opus fuerit, praemissa, nihilominus tussis, praecipue noctu, perseveret, sudorifera et praecipue opiata valebunt.

Mense Ianuario anni 1733. *Huxhamus* describit morbum maxime epidemicum cum magna tussi, qui per omnia ferme similis erat epidemiae huic nostrae. Profuere enim apud *Huxhamum* emetica nonnunquam, aut lenia catarthica, frequenterque notavit tussim profligari oborta diarrhaea etc. Hinc deinde rheo, manna, tartaro solubili usus est. Eandem febrim catarrhalem epidemicam observavit mense Novembris 1737. Atque hanc febrim per plures iam hyemes magis minusque grassatam esse, provenireque a crasso, crudu, gelidoque acri spiracula cutis occludente, eandemque videri indolem habere cum febre *hyemali Sydenhami*. Mihi videtur, quod epidemiae ab *Huxhamo* descsiptae eaedem quidem fuerint cum nostra, attamen plus ad phlogosin accessisse.

HISTORIA MORBI XXVIII.

Morbus hystericus.

Domina de S*** 50. annorum. Novem proles genuit felici semper partu. Post partum tertium circa decimum tertium diem mammae sinistrae tumor, dolorque, qui tamen brevi postea evanuit, adeo ipsam perterrefecit, ut multis postea annis inanem metuum de futuro mammae cancro habuerit. Inanem hanc persuasionem comitabatur anxium quid, meticulosum, timidumque, melancholicum, et dispositio ad convulsiones prona. Menstrua semper regularia et copiosa. Saepius obnoxia fuit tussi convulsivae, prae-

cipue ea corripiebatur praegressa perfrigeratione, incessu per pavimentum frigidum, pedibus male vestitis. Subinde glutinosa reiecit copiosa. Levamen habuit a magnesia nitri, cum pauxillo castorei. Praeterito autumno, praegressa vehementiori ira os amarum accepit, item frequentes subitoque ortos et ascendentes calores, ruborem frequentem genae sinistrae, tussim convulsivam pertinaciorem, gravioremque, et somni praeprimis defectum. Tussis convulsiva ad ver usque perduravit, nulla certa periodo, nulla certa hora, aut die affligens, attamen non quotidiana; si bis terve per unam diem rediit, emansit denuo per aliquot dies. Somni defectus perstat hucusque; saepe urinam spasticam mittit. Quaeritur de pruritu ad occiput, de pondere scapulas premente, de anxietate fere continua, et involuntaria gravique tristitia. Ante quatuor septimanas denuo irata, os amarum, glutinosum, febrimque accepit, inde per se potius, quam medicamentis convaluit. Quaeritur singultus saepe, et eructationes flatulentas, flatus, borborygmos. Frigus pedum ad media usque crura. Appetit, non sitit. Faciei color bonus. Ab asa foetida et priori autumno et hoc vere accepta, male habuit, appetitum amisit. Ab anno menstrua emanant: inde symptomata graviora sunt. Priori autumno et vere venam secuit. Hoc anno tubercula haemorrhoidalia interna, dum alvum deponit, sentit. Praescripsi serum lactis cum succis taraxaci, cichorei, chacrophylli et elaeosaccharo citri.

Saepius fuit catarrhosa; tempore catarrhi a medicamentis emollientibus male habuit, sed be-

ne a magnesia, et alvum ducentibus; bene a decocto bardanae, chinae, sassafras, sassaparillae, cum simul laboret efflorescentiis capitis. Saepius sputum tenax, glutinosum, salsumque vomituriendo, vomendique conatu reiicere solet iam ab aliquot annis. Redit saepius per annum haec glutinis reiectio, praegressa circa guttur titillatione, sensuque solidae cuiusdam rei in faucibus.

Nota. Patet ergo, hysteriam hanc pro caussa sua *excitante* habere gluten.

Melius et saepius dormit de nocte. Alvus quotidie semel et facilis, urina multa. Alacritas. Efflorescentiae occipitis. Universim melius se habet. Flatus tamen et borborygmi ipsam saepius adhuc infestant. Dedi sequens:

R. Pulveris rhei optim.
Magnes. nitri aa. dr. ß.
Ol. stillat. metnh. gt. jv.

F. pulv. et fiant No. IV. Sumat omni sexto die pulverem.

Die 21. *August*.

Bene per omnia se habet. Dormit noctu bene. Statuit modo ab usu seri lactis desistere, et circa medinm Septembris incipere aquis spadanis uti. Quaeritur solummodo de alvi tarditate, item de ructibus flatulentis, et subinde de quodam *vacuitatis sensu* ad scrobiculum cordis. Eundem *vacuitatis sensum* cum ructibus flatulentis atque incipientis deliquii sensu vix non omnes aliae, tam hystericae, quam et viri hypochondriaci queruntur. Ab hac molesta circa scrobiculum sensatione saepe incipit paroxysmus hystericus. Hunc paroxysmum frigus artuum, praecipue pedum comitatur, ob spasticam scilicet fibrarum contractionem.

Die 15. Sept.

Bene habet per omnia. Denuo tamen ad usum seri lactis cum herbis accedet, interposito usu superioris pulveris purgantis. Serum lactis sibi valde proficuum erat experta. Quaeritur de dolore aliquo et ad nucham, et inter scapulas quasi rheumatico.

HISTORIA MORBI XXIX.

Die 19. Iulii.

Hysterica.

Dom. Z*** 55. annorum, a pueritia semper sana, nonies feliciter peperit. Menstrua semper bona copiosaque per plures dies. Anno 1762. ultimo gravida, mense quinto graviditatis motus artuum convulsivos passa repente est.

Convulsiones istae saepius postmodum rediere, post medium annum, aut etiam tardius, tempore invasionis inordinate movebantur brachia. Caput ad latus detorquebatur, motus labiorum inordinatus; rarissime concidit, sed aut stetit, aut inordinate cursitabat. Brachiis, manibus res proximias deiecit, aut arripuit apertis oculis. Sui non compos. Saepe sub invasione urinam misit involuntarie, nulla oris spuma. Tempore inter hos graves paroxysmos intermedio, saepe quotidie semel, imo et saepius subinde passa est leves, et brevi evanidos paroxysmos eiusdem omnino indolis, uti illi graviores. Sub his levioribus saepissime sui plene compos est; consistunt autem hi leviores paroxysmi in sensu rei per fauces reptantis, et circa guttur haerentis, un-

unde vomituritio continua, et aquosae materiae in fauces affluxus, quam continuo deglutit. Facies, praecipue circa labia, tunc rubet, quin etiam coerulescit. Subinde vertigo leves hosce paroxysmos praecedit. Graviorem paroxysmum a biennio non est passa, nisi praeterita nocte. At leviores eo frequentius, et per horam etiam saepius, ab aliquot diebus recurrunt. Melancholica, sedentaria, facillime ad iram mobilis. Pulsus sub invasione admodum celer, contractus, durus; extra invasionem autem plenus, fortis, vibrans. Sitis, inappetentia. Lassitudo. Frigus extremorum fere continuum. Attamen somnus bonus. Bis per annum venam secat. Diaeta carnea absque ullis vegetabilibus, et modico vino utitur, item potu coffeano. Frigus in vertice capitis non habet. Urina sub accessum morbi frequens et spastica. Usa est pilulis ex asa foetida etc. castoreo etc. absque levamine; item pulvere foliorum aurantiorum, sed frustra.

Die 20. Iulii

Heri sumsit aliquoties aliquot guttas liquor. anod. m. Hoffm. Nox bona. Hodie facta venae sectio in brachio est. Sanguis cum crusta tenui, mediocriter tenaci, ex flavo virescente. Rediere paroxysmi aliquoties, rarius tamen quam heri. Per omnes hosce annos fere semper *siti* affligitur. Praescripsi sequentia:

R. Herbar. rec. fumar.
Chaerophil. aa. q. s.
Ut expr. Succus unc. jv. cui l. a. clarificato adde

Seri lactis libr. j.
Elaeosach. citri dr. j.

Praeterea tempore pomeridiano bibat libr. jß. emulsi tenuis amygdalarum, utatur vegetabilibus, et motu per domum, rebusque domesticis sese occupet.

Nota. Saepe subito ridet effuse. Plerumque tristatur, et solitaria sedet.

Die 22. Iulii

Dolor ab apophysi mastoidea post autem, per latus colli dextrum ad humerum usque. Frigus artuum, praecipue brachiorum. Pulsus fortis, tardus, duriusculus.

Nota. Frigus artuum videtur provenire a crispatura fibrarum, vasa sanguifera constituentium, earumque spasmo. Eadem constrictione et spasmo urgetur sanguis versus pectus, fitque maior resistentia cordi sese opponens, dum illud sanguinem per arterias promovere nititur. Hinc *illa anxietas*, *tristitia*, *moeror continuus*, *languor virium*, *deiectusque appetitus*; ab his vero symptomatibus diu persistentibus tota oeconomia turbatur, aliique morbi *superveniunt*, quos sedulo oportet distinguere a primario, hysterico scilicet, aut hypochondriaco, morbo. Hinc et alia methodorum varietas oritur in curanda hysteria; morbi enim *supervenientes peculiarem curam* requirunt, talem nihilominus, quae morbum principem non augeat. Haec autem *peculiaris cura* diversissima esse potest, pro diversa scilicet supervenientium morborum indole. Prima autem varietas methodorum in curandis nervorum morbis adhiberi solitorum provenit ex varietate *caussae excitantis*, *sive stimuli hysterici*, *aut hypochondriaci*. Hinc etiam in tria inquiri debet; scilicet:

1) in *caussam praedisponentem*, sive *irritabilitatem nimiam*.

2) in *caussam excitantem*, quae subinde est mucus, phlogosis, plethora, etc. et

3) in *morbos supervenientes*.

Die 28. *Iulii*

Paroxysmus hystericus non amplius rediit hucusque. Alacrior est. Pulsus liberior, mollior. Pergat in usu seri lactis;

Nota. Sumit serum lactis cum beccabunga, chaerophyllo et taraxaco. Vesperi autem sumit amulsum amygdalarum.

Die 12. *Augusti*.

Nuper vino ex cerasis acidis parato usa, incidit in tormina et diarrhaeam, qua vero brevi sponte abeunte rediit paroxysmus vix non omni die, brevis tamen absque membrorum agitatione, et plerumque cum praesentia mentis. Pulsus plenus, fortis, duriusculus. Fiat hodie venae sectio in brachio; sanguis absque crusta.

Die 20. *Augusti*

Rari paroxysmi, leviores, et saepe iis durantibus mens sui conscia. Cras incipiat usum aquarum spadanarum, per tres dies bibat omni mane unam tertiam lagenae partem cum vasculo coffeano lactis. Dein vero omni die mediam lagenam absumat. A meridie vero pergat in usu seri lactis cum herbis.

Die 1. *Septembris*

Ab octo diebus bis levis admodum paroxysmus rediit. Sumit modo quotidie mediam lagenam aquarum Stoecknicensium. A meridie autem sumit serum lactis absque herbis.

Die 25. Septembris

Raro, aut nunquam amplius paroxysmus rediit. Pergit in usu eorundem. Queritur de nimia irritabilitate cutis, in collo, dorso, artubusque inferioribus et superioribus orta, ut manum admovere, et attactum ferre non possit. Hic dolor quasi rheumaticus, sive *rheumaticus hystericus*. Sensum praeterea frigoris perpetuo habet.

Circa medium Octobris, cum antea bene se habebat, rarissimasque et leves tantum accessiones pateretur, alvi fluore per aliquot dies laborabat; inappetentia; paroxysmi hysterici graves et frequentes. Tandem vomuit biliosa multa, cessat diarrhaea, redit appetitus. Minus frequentes paroxysmi.

HISTORIA MORBI XXX.

Die 28. Iulii

Domina de G*** 49. annorum. Saepius peperit feliciter. Ultima menstrua ante novem annos, dum prolem lactaret, simul fluentia, amisit, cum ira gravi excandesceret. Olim adolescentula ictero laboravit; ante multos annos iam maritata aliquoties intermittentes, easque sat diuturnas passa est. Facies semper flava. Hypochondria non tument, nec dolent. Ventriculi doloribus frequenter obnoxia a cibis aut nimiis, aut pinguibus, item a lacte. Ab octo aut novem annis auditus per intervalla gravis, gravior hyeme, et tempore pluvioso; a duobus annis gravior, quam alias. Item a duobus circiter

annis melancholica magis est, subito terretur, vertiginosa fit, sensuum internorum, externorumque incipiens obnubilatio cum sensu minantis deliquii. Omnium artuum frigus. Urina subinde aut penitus suppressa, aut cum dolore missa. Hanc lotii suppressionem patitur imprimis, ubi corpus motu incaluerit. Dolor ad occiput, si rudis manu frigida contrectatur. Si vinum, aut plusculum, aut spirituosius assumat, omnia haec symptomata fiunt graviora, cum sensu formicationis per crura et femora. Alvus irregularis, modo per biduum, triduumque suppressa, subsequente dein diarrhaea, dolores stomachi sedantur, si lactucam cum multo aceto comedat; ab oleo male habet, patitur ructus. Urinam saepe spasticam mittit, subinde colore tali, qualis cerevisiae esse solet. Panem valde appetit. Subinde ad femora maculae lividae, quasi sugillationes, eaeque satis copiosae sponte oriuntur; somnus sat bonus. Dolores ventriculi saepe eodem tempore sunt; quo tinnitus et bombus aurium gravius infestat, qui tamen nunquam ex integro cessat. Si dorso incumbat, vertiginosa evadit. Saepius per diem invincibili somnolentia corripitur. Subinde patitur constrictionem pectoris, difficilemque spiritum. Saepius venam secat, aitque, sanguinem crusta phlogistica semper esse contectum. Pulsus fortis plenus; facies icterica, macra.

R. Beccabung.
Chaerophyll.
Tarax. aa. q. s.

Coquantur contus. cum libr. jß. seri lactis.

Nota. Diaetam habet carneam, item mul-

tum cerevisiae bibit. Herbis, aliisque vegetabilibus non delectatur. Utitur etiam potu caffee.

Nota. In hac historia morbum hystericum caussa excitans videtur esse cachexia biliosa, et forte sanguinis status phlogisticus, si modo crustam phlogisticam, uti illa interroganti mihi responderat, sanguis venae sectione emissus habuit.

Die 5. Augusti

A iuventute sua omni mense instantibus menstruis vomituriebat, vomuitque subinde pituitosa. Hanc vomituritionem etiam modo adhuc omni mense patitur, etsi nullis amplius menstruis gaudeat. Ter, quaterve per annum venam secat ob vertiginem, somnique defectum, capitis tinnitum graviorem. Haec autem omnia cessant facta venae sectione. Pulsus fortis. Iussi, ut venam secet in brachio;

Secta in brachio vena est, sanguis ubique crusta phlogistica satis tenaci. Bibat quotidie libr. ijß. seri lactis cum herbis recentibus paratis; a meridie vero bibat libr. jß., aut libr. ij. emulsi tenuis.

Die 14. Augusti

Color faciei minus flavus, magisque pallidus, et albescens. Rarius et minus artuum frigus. Alvus quotidie semel, et facilis, urina, quem nuper stranguriose misit, passa subinde spasmum vesicae summe dolentem, nunc libere mittit plerumque; stranguria post venae sectionem rarior. Urina stranguriosa missa, pauca est, et ruffa, reliqua libere missa saepe copiosissima et mere aquosa.

Subinde patitur quasdam, ut sese exprimit, sanguis ebullitiones. Vino et cerevisia abstineat.

Sumat serum lactis cum solo chaerophyllo et beccabunga, absque taraxaco.

Die 2. Sept.

Venae sectio; sanguis cum crusta modice tenaci, a venae sectione melius habet. Color minus flavus. Minor lassitudo, dolor occipitis gravis per triduum. Sumat serum lactis cum cremore tartari.

Die 18. Sept.

Appetit, dolor aut potius gravitas occipitis. Color faciei bonus. Sumit mane aquas stoeknizenses, vesperi autem serum lactis.

HISTORIA MORBI XXXI.

Die 21. Sept.

Fluor albus.

Femina circiter annorum 26. bis peperit feliciter; tertia vice ante quatuor septimanas peperit partum octimestrem. Septimo graviditatis mense ad finem vergente, cum aliquid levatis in altum brachiis ex arca depromere vellet, passa est haemorrhagiam uteri, quae tamen brevi sedata est applicatis fomentis ex aceto. Exacto octavo mense praegressa diuturna et validiore corporis commotione ambulando facta dolores parturientium, partusque, quem obstetrix manu absolvere debuit, extracto per pedes infante mortuo; qui tamen paulo ante, ad initium scilicet partus adhuc vixerat. Secundinae sponte et facile abivere. Puerperium ceteroquin bonum.

Nunc queritur lassitudinem, interdiu dolores subito ascendentes, noctu frigus, fluorem album, alvum difficilem. Subinde dolorem ad

inguen dextrum, subinde dolorem lumborum. Pedes non tument.

Nota. Dispositio ad cacochymiam, fluorem album chronicum.

Etiam ante partum ferme toto tempore graviditatis fluorem album, non rodentem experta est, subinde tamen dolentem in mingendo.

R. Sapon. venet. unc. ß.
Extracti rhei
— — amaricant. aa. dr. ij.
Syrup. cichor. cum rheo q.

F. p. gr. jv. quater per diem quatuor cum duobus vasculis sequentis.

R. Radic. gramin.
— — taraxac.
— — cichor. aa. unc. ij.

C. C. M. D. U. Manipulum j per ½. hor. coquat cum libr. ij.

Fluor seminis a terrore.

Nota. Maritus mihi sequentem casum narravit. Secundo mense graviditatis cum uxorem iniret noctu, repente aperta ianua ancilla intrat; territi ambo re imperfecta, ante seminis scilicet eiaculationem, ab se invicem dissiliunt. Maritus mane proximo semen in indusia conspicit. Per quatuordecim dies semen abiit absque dolore; sumsit balsamum de copaiva, sed frustra, tandem sumto decocto, in quo fuit radix acetosae, fluor sistebatur.

Nota. Fors fuit paralysis sphincterulorum in vesciculis seminalibus a terrore inducta.

Die 24. Sept.

Minor lassitudo. Appetit. Alvus bis per diem movetur a medicamentis.

HISTORIA MORBI XXXII.

Die 6. Octob.

Mensium suppressio.

Femina 48. annorum, decies feliciter pepe rit. Ante quatuor annos ultima vice peperit. Lochia semper per sex septimanas fluere. Ipsamet prolem lactavit. Mense nono post partum menstrua rediere, indeque omni mense, non obstante lactatione, regulariter semper fluxerunt. Ante quatuordecim menses menstrua non redierunt, attamen aderant dolores lumborum, ventriculi dolor contorquens, tractio in nucha, quemadmodum semper aliquot ante fluxum menstruum diebus adesse solebant. Nullam noscit caussam suppressorum et emanentium menstruorum, nec perfrigerationem, nec terrorem, iram etc. Mansere eadem symptomata, accessit vertigo, respiratio impedita, et quasi tremor quidam cordis, uti se exprimit aegra; dedolatio. Sapor dulcescens subinde in fauces ascendit. Calores subitanei. Mane maior lassitudo. Pulsus bonus, plenus, fortis. Ante quatuordecim dies menstrua modicissima, statimque disparentia. Inde omnia symptomata aucta. Accedit insuper inappetentia, os siccum, sitis inextinguibilis. Ante octo dies haemorrhagia narium sponte orta. Pariter a quatuordecim diebus venter totus tumere incipit, tumor mane subinde exiguus, statim vero maior, non durus, attamen dolens ad attactum, diu cubare in unum latus non potest. Dolor scindens per intervalla, frequentissime repetens in lumbis, ad inguina, urina frequens et tenesmoidea, ac si partus instaret.

Femina haec quater aut quinquies in singula graviditate venam secare debuit ob symptomata plethorae. Signa graviditatis modo nulla sensit, cum alias tamen satis certo sciverat, se gravidam factam. Gravidam cum foetu masculo enormes dentium dolores pati solita erat; cum foetu autem feminino patiebatur contorsiones ventriculi.

R. Fol. Malv.
— — altheae
Flor. Verbasc. aa. m. ij.

M. D. U. Manipulum coquat cum lib. iij. aquae per $\frac{1}{4}$. horam et colet. Quater per diem duo vascula coffeana tepide cum cochleari coffeano, sequentis; addat etiam syrupum aut mel.

R. Nitri puri
Cremoris tartari aa. dr. ij.

M. D. U. in pyxide.

Simul secet venam in pede. Et post tres dies utatur balneo crurum tepido, admisso vapore ad corpus infimum, et demum utatur semicupiis.

HISTORIA MORBI XXXIII.

Peripneumonia biliosa.

Filia Do. Z*** 19. annorum post Octobris initium friget per intervalla, caletque saepius per diem. Inappetentia, lassitudo, os mucosum, et subinde amarum, praecipue mane, capite dolet. Sitis aut nulla, aut exigua per intervalla. Nulla ventriculi aut abdominis incommoda. Alvus facilis. Sumsit decoctum graminis, taraxaci, cichorei, cum oxymelle, roob sambuci, cremore tartari et sale polychresto; sexies, octies, de-

cies per diem deiecit. Minor lassitudo, exacerbationes rarae et exiguae, os minus mucosum, at perstat inappetentia, maior oris amaror. Noctes sat bonae. Die septimo vesperi pectoris oppressio accessit, dolorque in medio sterno. De octavo sumsit emeticum; vomuit mucum leviter virentem, amarum, non admodum copiosam. Die nono appetiit, lassa est. Die decimo inappetentia reddit, nullum tamen pectoris incommodum inde post vomitum celebratum. Sumere postmodum iussa omni mane thee Holandicum, cum cremore tartari, ut alvus aperta servetur, datumque vinum rubrum bis per diem, cui rheum et radix gentiana rubra iniiciebatur. Rediit brevi et appetitus et robor corporis.

Dolor in sterno cum difficili respiratione non fuit *inflammatorius*, licet pulsus fuerit celer et sat fortis. Istud symptomaticum septimo superveniens erat *peripneumonia aut pleuritis biliosa*, quam emeticum curat, at non venae sectio.

HISTORIA MORBI XXXIV.

Die 25. *Dec.*

Haemorrhagia uteri.

Dma. H*** bis peperit, ultima vice ante quinque annos. Ante duos annos abortum quatuor mensium passa, post vehementiores corporis motus; diuturnum sanguinis fluxum passa est, cum duro tumore, eoque dolente in hypogastrio. Circa sextum diem Augusti huius anni, praegressa pedestri diuturna et fatigante corporis commotione, fluxum sanguinis menstruum sat copiosum patitur, quem tamen ante octo dies

etiam habuerat (Menstrua alias semper ordinata perque dies tres durantia). Post tres dein septimanas rediere. Dein per duos menses menstrua emanserunt, ante tres septimanas fluxus sanguinis, quasi lotura carnium prodire coepit exigua quantitate, sed ferme perpetuo stillando prodivit, cum dolore lumborum, hypogastrique. Dolor ad attactum maior, scindesque, ac tumor in abdomine mobilis, modice durior, plerumque dolens. Post aliquot dies praegressa ira valida, colicis doloribus atrocibus prehenditur, qui mitigati brevi fuere; at saepius, praecipue vesperi redierunt. Ante quatuor dies denuo sanguis grumosus et dein floridus exiit, qui fluere pergit. Mitiora omnia. Appetit. Tumor adest adhuc mobilis, subinde dolens, praecipue ad attactum. Os, quod antea amarum fuit, bonum modo est. Ante duas septimanas venae sectio in brachio, itemque in pede facta est, utraque cum levamine, sanguis cum crusta. Pulsu modice celerior, pleniorque naturali. Orthostaden ut plurimum laboravit.

R. Seri lactis tamarindin. libr. iij.
Mannae calabr. unc. iij.
Nitri puri dr. iij.

M. Colatura D. U. sumat quotidie omni hora vasculum coffeanum, donec alvus solvi incipiat.

R. Fol. Malv. m. iij.
Flor. Chamomill. mj.

M. Manipulus decoquatur; in colatura quadruplicatum linteum immergatur, et adplicetur calide ad abdomen.

Nota. Scopus est, alvum quotidie quate

quinquiesve solvese, materiam versus alvum determinare, et congestionem sanguinis hac ratione, quae in vasis uterinis partiumque vicinarum adesse videtur, minuere.

Nota. Per aliquot dies ante mea medicamenta usa est decocto leniter purgante solventeque cum magno levamine.

Die 27. Dec.

Heri prima vice vascula duo seri lactis tamarindinati sumsit; purgata est universim octies. Alvus spumosa, ut ait. Nox admodum quieta, circa auroram. Exiguus in hypogastrio dolor, isque obtusus. Noctu sanguis paulo copiosior prodiit, interdiu nullus. Abdomen minus tumidum, magis collapsum, minus dolens. Tumor infra umbilicum modo existens minor, minusque dolens. Pulsus minus plenus, minusque tensus, vix naturali celerior. Appetit. Plus virium; non sitit. Femina pinguis, corporis magni, crassique abdominis.

Nota. Elapsis duobus mensibus, quibus, uti per anamnesin constat, menstrua substiterunt, affici coepit vomituritione perpetua, nauseaque et inappetentia, dolore lumborum, doloribus nucham et caput repente scidente occupantibus.

Die 31. Dec.

Sanguis paucissime fluit, abdomen collabitur, tumor minor. Mollities, nullus dolor. Quotidie duo, at tria vascula sumit, unde ter, quaterve purgatur. Vires redeunt, pulsus mollis, naturali vix celerior. Subinde patitur repentinam pectoris oppressionem absque caloribus atque dolore capitis, absque siti. Exprimuntur sputa

mucosa. At haec oppressio multis flatibus sursum erumpentibus denuo solvitur. Patitur etiam subito ingruentes anxietates et insultus melancholiae. Continuet serum lactis tamarindinatum, simulque instante oppressione et anxietatibus sumat guttas xv. sequentis in pauxillo aquae:

R. Tincturae castorei,
— — — succin. aa. dr. ij.
Liquor. anod. m. Hoffm. dr. j.
M. D. U.

Die 11. *Ianuarii* 1776.

Venter detumescit, nullus dolor, omnia mollia. Fluxus sanguinis per uterum per aliquot dies emanet, reditque denuo, sed parcissime. Appetit; dormit. Oppressio pectoris guttis antihystericis tollitur.

Die 13. *Ianuarii*.

Tussi, sputo sat copioso, pituitosa pectoris oppressione laborabat.

Die sequenti omnia leviora.

Die 15. *Ianuarii*.

Modica pectoris oppressio, *carnes in sterno* ad attactum dolentes. Iussi, ut guttas antispasmodicas ter per diem, quaterve sumat. Os modice siccius naturali. Subinde sitis. In abdomine omnia prorsus bona. Tussiendo unum, alterumque sputum sanguiue striatum reiecit.

Die 20. *Ianuarii*.

Bene valet per omnia. Pectus solummodo subinde modice oppressum habet. Carnes thoracis ad attactum, item, dum brachia elevat, dolent. A guttis anthystericis statim affectio pectoris aut mitigatur, aut tollitur. Subinde recurrente pectoris oppressione redit etiam anxietas. Metus, et insolita tristitia.

Circa finem Ianuarii ipsam supradictis remediis penitus sanatam reliqui.

OBSERVATIONES VARIAE

Puella 19. annorum. Furtim impregnata peperit 31. Augusti 1775. apud obstetricem, ultimis septimanis abdomen ingens praependens. Immissus per pudenda digitus os uteri vix potuit attingere. Os uteri clausum, molle, et digitum facile refugiens, ac laxum toto corpore, imo pridie illius diei, quo peperit. Signa *inversionie* nunquam habuit.

Die 30. Augusti.

Toto die dolores lumborum, dein vesperi conamina dolorum partus. Hora noctis duodecima ruptae aquae. Abdominis moles versus latus dextrum vergens. Os uteri alte positum, paulisper hians, magnitudine grossi, et ad os ilei sinistrum vergens. Dolores frequentes, usque ad horam sextam admodum parum descendit. Inde movebatur magis deorsum. Margo orificii sinister in tenuem laminam extenuebatur, dexter vero tumuit; decubitus in latus sinistrum imperatus est. Deinde abdomen aequabile factum est. Caput praevium, nullus suturarum, aut fonticulorum sensus. Data antea, scilicet circa quintam matutinam, clysmata oleosa; facta venae sectio unciarum octo. Circa octavam matutitam paulo magis promoveri partus coepit. Circa mediam decimam lecto exemta, et sellae imposita fuit. Caput pelvim explet. Et circa decimam infans prodit, facie nates matris respiciente, uti con.

venit, sed *osse parietali sinistro praevio*, ita tamen, ut proxime hic situs cum situ verticis praevii conveniret. Caput secuta est manus sinistra. Foetus masculus, vegetus. Post partum omnia bona.

Nota sequentia, scilicet: 1) videtur toto tempore truncus prolis in linea perpendiculari fuisse, capitis autem vestex ultimis diebus non insistebat orificio uteri, sed ossi ileo dextro, inde continua laxitas oris uterini, cum auris sinistra potius, quam vertex os uteri respiceret.

2) Lente agendum, cum ipsa natura situm pravum *sensim sine sensu* corrigat. Male, imo nulla ratione facta fuisset aut *versio* (Wendung), aut *directio* (Einrichtung).

3) Lente initio procedendum. Puerpera ad labores ad initium primorum dolorum non urgenda est, ut supersint vires pro laboribus postremis et decretoriis.

4) Postremi labores melius in sella perforata, *citius et facilius* perficiuntur. Ipsum prolis pondus multum facit.

5) Genua, pedes, brachia et manus sustentacula firma habere debent. Multum prodest, lumbos bene fulcire.

6) Abusus obstetricum est, partem funiculi ex secundinis pendentem ligare. Parte enim hac non ligata sanguis effluit, et minus secundinarum volumen efficit.

In pollutionibus nocturnis.

Novi iuvenem creberrimis pollutionibus nocturnis obnoxium, qui ab hoc malo liber evasit, sumta per aliquod tempus emulsione camphorata.

Nota. Plerumque pollitiones nocturnae fiunt

primum versus auroram, aut ubi excusso iam somno expergefactus denuo in levem somnum matutinum relabitur. Hinc homines pollutionibus obnoxii, ut primum mane evigilaverint, statim surgant, et a reliquo somno abstineant.

Pulv. sem. papav. alb. narcoticum est.

Solent feminae pueris dare pulveres ex semine papaver. alb. contus., et somnum certissime ipsis hac ratione conciliant. Idem in propriis infantibus probavit amicus meus D. *Bachwald*.

Ubinam asservandi sint aegroti tempore epidemiasum.

In morbis contagiosis epidemicis aegris male consulitur, si intra nosocomia concludantur. In hisce morbis aeque, ac in ipsa peste sub tentoriis in loco *edito perstatoque* conserventur. Item in monasteriis.

Lichen islandicum in lue bovilla.

Lichen islandicum medicamentum mucilaginosum, involvens acrimoniam, roborans, et maxime antisepticum in lue bovilla optimum remedium esset. Copiose in Hungaria crescit.

Idem in morbis sistematis uropoietici.

Non dubito, lichenem islandicum cum glycyrrhiza in decocto egregie convenire in morbis systematis urinarii, praecipue in scabie vesicae, atonia aut mucosa, sabulosa, calculosa renum, ac vesicae dispositione. Amarum et mucilaginosum lichenis id indicare videtur.

Peripneumonia et pleuritis puerorum.

Vidi nuper puellam annorum quinque, convulsam, subinde quasi apoplecticam cum modica tussicula, respiratione sibilosa, strepera, dolore primo gravativo: dein punctorio affectam venae sectione et decoctis emollientibus sanatam. Erat pleuritis; sanguis cum crusta.

Paulo post vocatus sum ad puellam quatuordecim mensium, non pinguem, nec rubram, sed alias pallidam, quae paroxysmos quasi apoplecticos saepius passa est, cum difficillima res-

piratione. Sitis; extra paroxysmos subinde tussicula strepens; respiratio ore semper aperto; facies, labia, gingivae et fauces *lividae*. Extra paroxysmum sat adhuc alacris. Venae sectio in brachio tentata est, paucae sanguinis guttae substantiam statim tenuissimam effecere. Hinc iussi, ut apponantur ad brachia omni modo. Paroxysmi statim emanserunt, livorque disparuit. *Pleuriticum*, aut *peripneumonicum* quid esse, suspicor. Puella usu mere emollientium, emulsionum convaluit.

Nota. Consueverunt parentes huic puellae dare caffee. Potus hic pueris sanguinem phlogisticum facit, ut saepe vidi.

Alvum facilitantia.

Mel mane comestum ad unum, vel duo coclhearia ordinaria, aut roob sambuci alvum difficilem facilitat.

Balneum pulmonicum.

Vapor decocti malvae ad pulmones admissus in gravissima pulmonum inflammatione egregius est

1) ad partes relaxandas,
2) ad sputa suppressa movenda.

Vetrigo.

Vidi Dominam, cui tabulata cubiculi depressa vertiginem movent.

Tuberculum haemorrhoidale abscissum.

Vidi feminam, cui ante septem annos, cum esset adhuc anno aetatis suae 30., imperitus chirurgus tuberculum haemorrhoidale ex ano prodiens *abscidit penitus*, cum tantum debuisset *perscindere*, sive secando dividere mediante lanceola. Nata inde ani fistula incurabilis. Femina ceteroquin pinguis, et bene valens.

Augustus anni 1775. et initium Septembris.

Mense Augusto anni 1775. erat aestus magnus, squallos. Rarae pluviae, crebra tonitrua. Morbi pauci, sporadici. Sudores nocturni copiosissimi.

Ad mensem Septembris anni 1775. pertinentia. Peripneumonia biliosa

Morbi biliosi multi. D. *Plencitz* aegram curavit, exigua ad initium cholera laborantem. Secta ab chirurgo vena ante medici adventum. Inde difficillima et summa anxia respiratio, mens aliena, vox effera, oculi truces. Datum vomitorium ex tartaro emetico in aqua soluta, biliosa vomuit, pulsus antea parvus, debilis paulum assurgit; mens necdum rediit. Adplicata vesicantia, epispastica, vapor aceti ad pulmones admissus profuit, mens enim rediit, melior respiratio. Bene se habet.

Puella septemdecim annorum paroxysmo corripitur febrili die Veneris. Vomuit biliosa; calores continui. Die Dominica denuo parum vomuit; alvus pertinax. Fit eodem die venae sectio; post venae sectionem balbuties, delirium mite; pulsus celer, debilis. Adplicata sunt vesicantia, datum solvens decoctum cum multo sale polychresto, ut alvus frequens sequatur. Post duos dies minor balbuties, mens constat; respiratio tamen gravis. Dedit eius medicus mannam cum multo sale amaro. Octies purgata est, optime inde habuit.

Hinc habetur idea *peripneumoniae biliosae*, *pleuritidis biliosae*, *delirii biliosi*, *phrenitidis biliosae*, *apoplexiae biliosae*. Quos morbos saepe tractamus uti *inflammatorios*, sed pessime. Evacuantia et demum vesicantia *hic* proprie indicantur. In *phrenitide biliosa*, uti etiam in *apoplexia biliosa* purgantia et vesicantia valent. Nocent autem summopere in *phrenitide*, aut *apoplexia inflammatoria*.

Iuvenis circiter annorum 20. post medium Augusti febrili paroxysmo corripitur. Signa affe-

ctarum primarum viarum. Datum purgans ob calorem, inappetentiam, lassitudinem. Melius inde habuit; mansit tamen lassitudo, caput grave, obtusum, pallor faciei. Rediit appetitus, os non amarum, sed mucosum, lentores circa dentes. *Dolores vagi artuum*. Alvus facilis bis, terve per diem. Dedi rheum quotidie assumendum. Debuissem addere salem aliquem, e. g. cremorem tartari.

Rheumatismus biliosa.

Nota. Habetur hic idea *arthritidis*, seu *rheumatismi biliosi*. Dolores hos artuum etiam in Hungaria admodum frequenter vidi post morbos biliosos evacuantibus debito modo non datis. Dolores hi potissimum deprehenduntur post dysenterias suppressas, et emeticis non curatas.

Phthisis ex catarro neglecto.

Circa quartum septembris mortua est puella annorum 19. in suburbio Leopoldino paulo infra pontem penes Danubium. Haec catarrho laboravit circa bachanalia huius anni, paulo post omni vespera horruit. Medicus febrim intermittentem reputans, dedit purgans, dein corticem peruvianum. Febris mansit, horrores per diem frequentiores, et nunquam plena απυρετος fuit. Accedit ratione sistenda, continuatur cortex. Tandem D. *Buchwald* et ego vocantur, praescribimus serum lactis herbis recentibus infusum. Melius habet, decumbit denuo in utrumque latus, respiratio emendatur plurimum, sputa manent, uti antea fuere, scilicet aquosa, mucosa, subinde talia, qualia in catarrho maturescente esse solent, coacta scilicet nullus pus. Suasi vapores emollientes ad pulmones. Tandem sero lactis aliquid lichenis islandici incoquebatur. Rumpitur circa finem Augusti huius anni vomica, ani

mo linquitur, denuo refocillatur. Diarrhaea cessat; dolor pectorius accedit, denuo altera, tandem et tertia vomica rumpitur. Vix non periit sub ruptione ipsa. Tandem cum se bene habere aiebat, hilaris et iocosa admodum esset, pulsus esset fere απυρετος, indormit, et dormiendo moritur.

Nota. Fors puella haec iam antea habuit tubercula, accedente catarrho inflammata et suppurantia.

Efflorescentiae mense Augusto anni 1775.

Mense Augusto plurimis efflorescentiae in facie et toto reliquo corpore, rubrae pruriginosae, in crustam abeuntes, sine febre. Lenia purgantia, rhabarbarina, salina profuere.

Morbus hystericus.

Femina 46. annorum, nunquam maritata, a Paschate huius anni 1775. ad medium usque Augustum, quo me prima vice vocavit, dolorem attrocissimum in latere capitis dextro versus verticem habuit cum dolore contorquente gravissimo oculorum, oculi praecipue dextri. Dolor vix non quotidie ab hora decima ad vesperam usque. Si interdiu mitior erat, aut emanserat penitus, noctu rediit graviter. Secta sexies vena absque levamine. Sanguis bonus. Vesicantia, purgantia, antihysterica non profuere. Sumsit a me serum lactis cum succo cichorei. Melius habuit, sumsit dein aquas Stoehnicenses, corticem et limaturam cum asa et castoreo, melius se habet. Raro dolor redit, et mitior longe. Nuper sensuum frigoris in gingivis, buccis, faucibus, ibique loci dolores quasi *rheumaticos* questa est. Illico cedunt ab *odore* asae et castorei, item ab *eructatione* sumptae asae foetidae et castorei. Pus videtur proficere *odor*. Dedi nodulum ad olfaciendum, et fumum.

Cum dolor nunquam penitus emaneret, dedi pilulas ex asa foetida, galbano, castorei, camphora et laudano puro, Pessime inde habuit, dolor enim enormis rediit cum tremore capitis, et motu convulsionum prae doloris vehementia. Os glutinosum, dentes et gingivae sordidae, sapor acidus, muriaticus materiae ad os confluentis; oris foetor. Suasi, ut ad serum lactis redeat cum cichoreo et taraxaco recenti; omni autem vesperi sumat pulverem ex rheo et magnesia, ut lac, quaterve per diem alvus moveatur. Secundo statim die ab assumptis hisce mitior rediit dolor, minor oris impuritas.

Nota. 1) Dolor hystericus, qui pro *caussa excitante* habet humorem acrem, acidum, muriaticum, nervos stimulantem.

2) Dolorem hunc opium adeo non sopivit, ut illum etiam exacerbaverit. Quare opium non sopit omnes dolores? Quales non sopit? Quales potius exacerbat? Sumsit tamen fere granum opii pro dosi, saltem, ni fallar, quantitatis opii erat $\frac{3}{4}$. unius gsani mane et vesperi.

Incommoda hypochondriaca et hysterica mense oct. aucta.

Quotquot vidi hypochondriacos et hystericos, circa finem mensis Septembris, et magis adhuc Octobris mense peius se habuere; paroxysmi graviores, frequentiores.

De morbo hypochondriaco quaedam.

Frequens admodum morbus est hypochondriacus, pars primario affecta diversa esse solet. In iis, qui laute, splendideque vivunt, circa quadragesimum, aut quadragesimum quintum annum saepe et citius sese exerit in ventriculo praeprimis et in intestinis. Corpore sunt pingui, succulento, colore bono. Queruntur lassitudinem, praeprimis mane, dum surgunt, flatus, borbo-

rygmos, eructationes mere flatuosas, et sensum quasi incipientis deliquii circa scrobiculum. Subinde sensum motus tremuli in regione ventriculi, uti vidi in Patre Guardiano *** in suburbio; subinde sensum inanitatis circa ventriculum, subinde sensum fermentationis et ebullitionis. Anxii sunt, tristes. Pusillanimitas. Pedum, crurumque gravitatem queruntur. Ratio phaenumenorum haec esse videtur: cum diaeta utantur vinosa, aromatica, largaque ventriculi et intestinorum fibrae *continuo* stimulantur, indeque *nimiam sibi irritabilitatem* contrahunt, sibique *habitualem* faciunt. Praeterea *febrem quamdam artificialem* fere continuo habent. Peracta coctione, corporeque ieiuno male habent, quia tunc motus inordinati fibrarum ventriculi et intestinorum potissimum contingunt. Comparari cum iis possunt, qui stimulo opii assueti sunt, et sine opio languent; aut cum iis, qui potui spirituosorum additi, absque eo queruli sunt, debiles, tremulique. A dura vivendi ratione diu protracta, itemque exercitio corporis melius habent, curanturque subinde. Qui fumo nimio tabaci assuevere, eo carere vix possunt, absque eo languent pariter, et morosi sunt. Morbus hic divites non sinit esse nimium felices, eosque reducit ad conditionem hominis, supra quem ob divitias elevati videri poterant. Male ut plurimum consulitur eiusmodi aegrotis duplici modo: sunt enim medici quidam, qui amicos et vinum suadent; sed hac ratione malum solummodo palliatur; usus vini inter amicam confablationem, animum, viresque erigit, sed difflata vini virtute eo maior redit lanquor. Alii medici, iique non pauci,

somniant *obstructiones* hepatis, mesenterii etc., dat deobstruentia ex gumi-resinis, extractisque solventibus. Saepe addunt alia sic dicta nervina, scilicet camphoram, moschum; castoreum; verum caussam morbi augent, dando stimulantia, aromaticaque. Iuvat sola diaeta, frictio, vita laboriosa. In aestate aquae Spadanae, Stôcknicenses.

Tritaeophys.

Ballonius fol. 339. describit febrim tritaeophyem, de qua ait, apparuisse *sanguinem putrem et lacteum*. Unde apparet, fuisse febrim *inflammatoriam*.

Veterum distinctio febrium mala fuit, tritaeophys subinde *biliosa* est, subinde *inflammatoria*.

SECTIO II.

HISTORIAE MORBORUM IN NOSOCOMIO SS. TRINITATIS CONSCRIPTAE.

ANNO 1776.

HISTORIA MORBI I.

Die 13. Martii.

Vomitus cruentus.

Puella 26. annorum. Ferme omni mane, item post pastum assumpta vomuit, iam praecedente autumno. Sumto castoreo siluit vomitus aliquoties, itemque sumpta potiuncula purgante. Ante quatuor dies vomuit magnam quantitatem sanguinis nigri *chocoladae* instar. Facta venae sectione inde aliquoties vomuit, sed non amplius sanguinem. Aliqua sitis, lingua modice alba. Fiat venae sectio in brachio.

Menstrua semper bona, saepius tamen anticipantia. Sumat

R. Rhei electi drac. ß.
Salis polychrest. scr. ij.
M. Detur in duplo.

Fors conveniret sal amarum.

Decoctum subacidum.

Enema ex aquae hordei unc. viij.
Mellis unc. ij.
Nitri drach. j.

vel etiam Decoctum tamarindinatum cum drach. iij. cremoris tartari.

Repetantur pulveres ex rheo et sale polychresto.

Die 14. *Martii*.

Bis purgata melius se habet.

Enema.

Decoctum tamarindinatum cum cremore tartari.

Sanguis heri missus cum exigua crusta. Dolet ventriculus, praecipue ad attactum.

Pulsus fortis. Non vomuit.

Decoctum emolliens.

Enema.

Venae sectio altera.

Die 15. *Maii*.

Sanguis cum crusta. Melius per omnia se habet. Non amplius vomuit ingesta. Minus dolet ad regionem ventriculi. Non febricitat.

Die 16. *Maii*.

Bene per omnia se habet. Nunquam amplius vomuit.

HISTORIA MORBI II.

Die 13. *Martii*.

Femina, ante 6. dies peripneumonica facta est. Sanguis cum crusta.

Peripneumonia biliosa.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Mixtura antiphlogistica.

Die 14. *Martii*.

Oppressio vix minor. Dolor capitis etc. idem fiat.

Secunda venae sectio.

Repetantur reliqua.

Die 15. *Martii*.

Sputa mucosa.

Mixtura stibiata.

Omnia leviora. Sanguis cum crusta.

Die 16. *Martii*.

Heri et hodie sponte vomuit biliosa cum levamine.

Die 19. *Martii*.

Pectus longe melius. Amaror oris, nauseae, eructiones. Datum

Emeticum ex tartar. emet. gr. jv. in aqua
Libr. j.
oxymell. simpl. unc. ß.

Die 20. *Martii*.

Pectus bonum, respiratio facilis, os bonum. Sputa glutinosa.

Mixtura stibiata.

Die 22. *Martii*.

Omnia bona. Appetit.

Die 25. Martii.

Cum febris, sitisque recrudescerent, pulsus plenus fortisque videretur, dedi

Emulsum camphoratum,

et inde melius se habuit.

Die 26. Martii.

Bene per omnia.

Die 30. Martii.

Pectus oppressum. Frigus calorque per vices. Os amarum, inappetentia. Amarae eructiones.

Emeticum datum,

et bene per omnia se habuit.

Die 3. April.

Mixtura salina praescripta ad evacuandas morbi reliquias.

Die 5. April.

Bene se per omnia habet.

HISTORIA MORBI III.

Die 14. Martii.

Febris quotidiana cum affectu pectoris.

Puella quatuordecim annorum heri mane vomuit biliosa, horruit subsequentibus caloribus. Hodie vomuit pariter, horret, calet. Os amarum. Pectus oppressum, tussis. Pulsus celer. Ante paucas septimanas pleuritide laboravit. Et carnibus comestis nauseam, ructus nidorosos, rancidos contraxit. Fiat

Venae sectio.

Decoctum cum Oxymelle,

Mixtura salina.

Et cras mane detur sequens

R. Tartari emetici gr. jv.
Oxymellis simpl. unc. j.
Aqu. font. Libr. j.

M. S. Omni quadrante hor. sumat quartam partem.

Die 15. Martii.

Facta venae sectione sanguis absque crusta fuit. Neglectum emeticum. Statim post venae sectionem deliravit. Datum vomitorium, vomuit biliosa quam plurima, et paulo post rediit ad se.

Die 16. Martii.

Paroxysmus non rediit, attamen respiratio aliquantum adhuc gravis fuit, minus tamen quam heri ante vomitorium. Dolor in pectore minor. Datum

Emulsum camphoratum.

Heri post vomitum adplicata vesicantia. Hodie vero eidem emulso camphorato addidi corticis peruvian. unc. ß.

Purgata est e cortice septies, bene se habet. Sumit modo corticem in pulvere, nulla febris. Bene se habet.

Nota. An oppressio pectoris est mere sympatica, ob crudum apparatum ventriculi? An vera est inflammatio pulmonum? Respond. in primo casu solum emeticum iuvat. In secundo autem venae sectio, et demum discussa inflammatione emeticum.

Oppressio dolorque pectoris a primis viis. Id est peripneumonia biliosa.

HISTORIA MORBI IV.

Die 13. Martii.

Dolor inflammatorius circa systema uropoieticum sinistrum.

Heri noctu caluit, doluit circa lienem sinistrum, dolor ductum ureteris illius lateris sequitur. Dolor itidem paulo supra annulum abdominis sinistrum; lingua alba; Corpus iuvenile, robustum, euchymum.

Venae sectio in brachio.

Enema cum oleo.

Potus emolliens.

Mixtura oleosa.

Nota. Ante octo dies percussus ad annulum abdominalem illius lateris est.

Unguentum camphoratum ad locum. Sanguis cum crusta.

Die 14. Martii.

Melius se habet per omnia.

Repetita priora sunt.

A meridie ob tumorem testiculi dolentem eiusdem lateris

secta denuo vena in brachio,

cataplasma emolliens ad testem

decoctum emolliens,

mixtura antiphlogistica.

Sanguis cum crusta.

Die 16. Martii.

Nulla febris prorsus; testiculus sinister antea tumens, dolensque adplicato cataplasmate minus dolet, tumet.

Die 19. Martii.

Bene per omnia se habet. Adplicatum est emplastrum diachylon cum gum.

HISTORIA MORBI V.

Die 23. Martii.

Hepatitis biliosa.

Murarius annorum 26. Die 21. Mart. horruit, estuavit. Dolor punctorius in hypochondrio dextro, sitis, febris, pulsus celer, fortis, durus. Dolor per totum latus dextrum fere ad calviculam usque. Respiratio bona, tussis nulla. Facta

Venae sectione.

Crusta summe phlogistica, crassa, tenax, uti etiam totus reliquus sanguis. Levamen.

Decoctum hord. c. oxymell.

Mixtura antiphlogistica.

Die 24 — 26. Martii.

Dolor febrisque recruduit. Facta est Venae sectio secunda.

Sanguis cum crusta tenacissima, crassa. Pulsus inde die sequenti mollis, celer; dolor denuo augetur. Detum

Emulsum camphoratum cum gr. v. camphorae.

Mixturae antiphlogisticae addita pariter sunt duo grana.

Applicata vesicantia.

Die 28. Martii.

Dolor mitior longe, omnia meliora. Lingua alba, flava, mucosa.

Die 29 — 31. Martii.

Noctu delirium leve. Pulsus celer. Denuo vesicantia duo.

Eadem omnia.

Mortuus.

Nota. Unde morbi huius malignitas? a primis viis neque ante, nec tempore morbi purgatis.

Convenisset post primam venae sectionem emeticum. Nocuit secunda venae sectio, idem enim morbus erat cum pleuritide biliosa.

HISTORIA MORBI VI.

Die 24. *Martii*.

Peripneumonia biliosa.

Puella annorum 36. antea sana, die 22. Mart. horruit, aestuavit. Pectus oppressum, dolor punctorius lateris.

Facta venae sectio. Nulla crusta.

Altero die

altera venae sectio cum crusta. Tandem.

Die 24. *Martii*.

In nosocomio translata exhibuit, linguam flavam, sitim exiguam, nauseas. Oppressio pectoris magna, dolorque sterni. Pulsus fortis, plenus.

Emeticum.

Vomuit biliosa multa. Pectus multo levius meliorque respiratio, nullus dolor thoracis.

Die 25. *Martii*.

Hodie magis febricitat, pulsus plenus, fortis, respiratio difficilis, dolorque thoracis.

Emulsum camphoratum cum gr. jv. camphor. et

Vesicans.

Die 26. *Martii*.

Omnia meliora.

Die

Die 27. Martii.

Ad vesperam recrudescebant omnia. Gravis admodum oppressio, dolorque acutior, latior, pulsus plenus.

Facta venae sectione crusta summe phlogistica, crassissima. Exiguum levamen, et tantum fere momentaneum, noctu delirat, pallet, mane sequenti dolor lateris supra modum acutus, pulsus mollis, celer, debilis. Data

Grana vj. camphorae in emulso, et tria in mixtura, adhuc duo vesicantia.

A meridie eiusdem diei facilior respiratio, dolor minor, mentis praesentia. Omnia multum meliora.

Die 28 Martii.

Noctu deliria. Sputa sanguine striata. Dolor levior, minor oppressio. Eadem medicamenta. A meridie sputa sanguinea, sed coloris obsolete rubri.

Die 29. Martii.

Noctu quietior, sibique praesens; pulsus celer, non durus, sputa cruenta. A meridie mortua.

Nota. Peripneumoniam aut pleuroperipneumoniam biliosam venae sectione vix ad exiguum tempus allevatam. Dato vomitorio oppressio, dolor thoracis emendabantur. Sed recruduere denuo, at camphora profuit.

1) Peripneumoniae *biliosae* facile in *malignas* transeunt.

2) Si venae sectiones primo non profuerint, camphora (primis viis, si opus fuerit, emetico purgatis) danda prae cortice ob vim

magis *antisepticam*, magis *cardiacam*, magis *antispasmodicam*. Pulsus licet fortis, plenusque, si primae per venae sectionem evacuationes non profuerint, camphoram non contraindicat.

HISTORIA MORBI VII.

Die 25. *Martii*.

Scarlatina.

Iuvencula 21. annorum. Corpore pleno, molli, succulento. Parca semper menstrua, et carnium loturae similia. Fluxum menstruum ternis consequentem vicibus per duos fere dies angina praecessit, eodem iam praesente denuo evanida.

Vesperi diei sabathi leviter horruit, faucibus quarta vice doluit, instantibus menstruis.

Die altero catamenia pallida, parca. Sitis. calores horroribus mixti. Dolor faucium, et difficilis deglutitio. Vomuit sponte biliosa, pituitosa. Os pravum, amarum.

Die Lunae per diem vomitus pituitosus aliquoties, angina, amarities oris, febris.

Die Martis eadem.

Hodie d. 25. Martii ad nos allata scarlatinas efflorescentias maxime in brachiis, pectore et cruribus exhibuit; lingua alba, mucosa, pulsus mollis, plenus, naturali celerior. Os amarum, vomituritio.

Emetico dato pituitosa vomuit. Frequenter deiecit. Aliquod levamen.

Die 26. *Martii*.

Vesicans ad collum.

Mixtura ex sambuco et stibio.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Sponte aliquoties vomuit. Pauca semper. Minor ad vesperam febris, facilis deglutitio. Lingua praerubra, humida.

Die 27 *Martii*.

Omnia ut heri. Eadem remedia.

Die 28. *Martii*.

Non vomuit. Attamen vomendi conatus experitur. Febris moderata. Perstant efflorescentiae. Fauces non dolent.

Mixtura sambucina cum nitro et stibio.

Die 29 *Martii*.

Non vomuit. Lingua mucosa, sapor bonus. Febris moderata. Dilutior exanthematum rubedo, magisque albescens. Fauces non dolent. Alvus quater per diem mota, item noctu aliquoties. Nox bona.

Die 30. *Martii*.

Non vomuit. Lingua humida, vix febricitat. Os bonum, exanthematum color ferme disparuit, bonae fauces, bonum os. Alvus sponte aliquoties mota. Cutis, quae antea effloruit, nunc asperatus.

Post haec nulla febris, nec ullum morbosum symptoma. Alvus quotidie aliquoties mota hydropem scarlatinae pedissequum praeverterat. Nullum enim tumoris hydropici signum adparuit.

HISTORIA MORBI VIII.

Die 27. *Martii*.

Pleuritis biliosa.

Operarius 36. annorum die 14. Martii ma-

ne horruit, aestuavit. Per quatuor iam dies iam antea catarrhosus fuit. Sitis magna. Dolor punctorius ad hypochondrium sinistrum, et infra. Lingua alba mucosa. Oris amaror. Eructiones amarae. Dolor capitis. Pulsus celer, non durus. Facta est ordinate hoc Assistente.

Venae sectio.

Crusta crassissima, tenacissima.

Mixtura Hoffmanniana.

Die 28. *Martii*.

Dolor paulo mitior. Manet oppressio.

Emeticum.

Biliosa vomuit. Omnia meliora. Dolor punctorius in hypochondriis et abdomine disparuit post vomitum.

Die 31. *Martii*.

Hodie mane pectus denuo oppressum, dolor lateris sinistri, sputa mucosa, pauca sitis. Lingua alba, mucosa. Os non amarum.

Mixtura stibiat.

A meridie melius. Purgabatur.

Hodie omnia meliora.

Die 3. *April.*

Bene.

HISTORIA MORBI IX.

Die 28. *Martii*.

Pleuritis biliosa.

Femina annorum 50. Per quatuor septimanas catarrhosa fuit, heri dolore hypochondriorum praecipue dextri, qui se ad mammam fere usque propagat, corripiebatur, calet, febricitatque toto tempore. Dolor est punctorius. Ter

foris vena secta sine levamine doloris, at febris inde aliquantum minuebatur. Sapor acidus, amaroris, sputorumque.

Emeticum.

Pulsus celer, non durus.

Die 29. Martii.

Vomuit copiosa, atraque. Gustus emendatus, attamen non omnino. Dolor idem, ad attactum non augetur. Respiratio melior. Vix febricitat.

Mixtura Hoffmanniana.

Venae sectio.

Crusta summe phlogistica.

Die 31. Martii.

Mane pectus magis oppressum. Sputa mucosa, dolor idem. Vesperi pectus levius.

Mixtura Hoffmanniana, et

Cataplasma ad locum dolentem.

Die 1. April.

Paulo meliora omnia.

Omnia vix non emendata.

Die 5. April.

Bene habet.

Nota. Venae sectio, etsi adsit phlogosis, tamen nullum aut momentaneum levamen affert, si primae viae saburra biliosa graventur. At hac eiecta, si phlogosis perseveret, vel etiam augeatur, insignis utilitas habetur ex venae sectione et constans levamen.

HISTORIA MORBI X.

Die 28. Martii.

Variolae.

Puella 17. annorum, nunquam menstruata, heri (27. Martii) dolore lumborum, calore absque frigore praegresso, pectoris oppressione corripitur. Dolor hypochondrii sinistri. Oris amaror. Fiat

venae sectio;

mixtura Hoffmanniana.

Die 29. Martii.

Sanguis cum crusta crassa, tenaci.

Mixtura Hoffmanniana.

Parum emendata sunt symptomata. Dolor etiam in abdomine.

Dato emetico vomuit copiosa biliosa. Dolor lumborum perstat. Per intervalla delirat. Prostant variolae. Dolor ad scrobiculum cordis, attactum non ferens.

Die 1. Aprilis.

Pectus, abdomen etc. emendata. Pauca febris. Variolae confluentes, boni tamen coloris. Exiguae, complanatae, intropressae, plurimae discretae. Copiose bibit sequens decoctum:

R. Decocti hordei lib. jß.

Spirit. vitrioli dr. j.

Mucilag. semin. cydonior. unc. jß.

Sacch. thomaei q. s.

Os variolis plenum. Facies tumere incipit; oculi lacrymosi. Deglutitio dolorosa.

Die 5. Aprilis.

Variolae confluentes, complanatae, intro-

pressae, boni omnes coloris. Salivatio copiosa. Omnia reliqua bona. Aucta est dosis spiritus vitrioli ad dr. jß. Variolae exsiccantur in facie.

Die 6. Aprilis.

Facies incipit detumescere, manus non tument. Ceterum commode se habet.

Die 7. Aprilis.

Minor salivatio; tumor faciei vix aliquis. Variolae in facie arescunt. Manus non tument. Lotium copiosius hodie redditur.

Clysmata paulo acriora.

Praescripsi

R. Decoct. hordei cum oxymelle libr. jß.
Spiritus vitrioli dr. jß.
Salis polychrest. unc. ß.
M.

Alvus ab enemate bis copiose reddita. Vesperi denuo enema. Quater alvum posuit copiosam.

Die 8. Aprilis.

Urina copiosior. Repetitum
Emulsum cum manna unc. ij.
Spiritus vitrioli dr. jß.
Sal. polychrest. unc. ß.

Omnis siccantur. Pectus liberum potissimam partem. Denuo saliva copiosior. Facies non tumet amplius. Manus nunquam tumuere.

Die 10. Aprilis.

Alvus aliquoties mota, bene habet, continuo dormit placide, denuo subinde salivatio redit. A meridie valde febricitat. Potum invita assumit, et parcum, etsi bene deglutiat. Dolor inter tussiendum punctorius in thorace.

Die 19. *Aprilis*.

Salivatio subinde redit. Urinae copiosae. Alvus sale amaro et manna, item enemate saepius cum levamine movetur. Dormit noctu, suique semper compos est.

HISTORIA MORBI XI.

Die 29. *Martii*

Ischias. Famulus 45. annorum, per tres septimanas aegrotat. Dolor primo in ischiade per quatuordecim dies. Dein in acetabulo dextro, pertingens ad genu usque. Ceteroquin robustus, sanusque per omnia.

Mixtura salina.
Decoct. bardanae cum roob sambuci.
Vesicans ad locum dolentem.

Die 31. *Martii*.

Dolor auctus a vesicante. Febricitat. Stranguria.

Venae sectio.
Decoctum emolliens.
Mixtura Hoffmanniana.

Die 5. *Aprilis*.

Cum bene se habeat, per methodum mere antiphlogisticum, at ob datam mixturam salinam iterum febricitet, facta est

venae sectio secunda.

Sanguis cum crusta.

Die 7. *Aprilis*.

Dolore denuo recrudescente ob locum vesicante erosum intempestive exsiccatum, abiit

ex nosocomio, cum novum illi vesicans pararetur.

HISTORIA MORBI XII.

Die 1. Aprilis.

Pleuritis biliosa.

Operarius 24. annorum. Heri horruit, aestuavit, noctu sudavit, dolor punctorius lateris dextri, oppressio pectoris, respiratio difficilis, sitis sat magna, tussis, sputa mucosa, os amarum, eructiones amarae, nauseae. Dolor capitis, *dolor ad scrobiculum*, lingua mucosa, ex albo flava. Die 31. Martii facta venae sectione cum *exiguo et momentaneo levamine.*

Emeticum.

Vomuit multa biliosa, minor oppressio, minor dolor, minor sitis.

Mixtura salina.

Die 4. Aprilis.

Nulla oppressio, nullus dolor. Pulsus mollis, paulo celerior hesterno. Sitis

Die 5. Aprilis.

Sitis aucta, pulsus celerior, fortior. Dolor rediit, attamen exiguus. Lingua alba.

Venae sectio.

Crusta.

Die 6. Aprilis.

Pulsus celerior, sitis maior. Mane

Venae sectio.

Crusta. A meridie, cum pulsus perstaret celer, fortisque una cum siti, denuo

Venae sectio.

Die 7. Aprilis.

Melius per omnia se habet.

Die 8. Aprilis.

Omnia longe meliora. Sputa fere nulla.

Die 9. Aprilis.

Febris pauca. Reliqua bona.

Die 10. Aprilis.

Febris paulo magis insurgit, pectus bonum. Venae sectio ad unc. viij.

Crusta tenax.

Die 11. Aprilis.

Omnia longe meliora. Sputa mucosa ut heri. Nulla febris.

Bene per omnia se habet.

Nota. Opus est, subinde emetica repetere, quin post emeticum alvus aperta servari debet mixtura salina.

Pleuritis haec biliosa abiit in *inflammatoriam*. Si *biliosa inflammatoria* iuncta sit, cuinam prius medendum? Quaestio gravis et practica.

HISTORIA MORBI XIII.

Die 4. Aprilis.

Pleuritis.

Vidua 30. annorum. Menstrua ante quatuordecim dies non rediere. Fecit paulo ante tempus menstruum venae sectionem. Per octo dies catarrhosa. Modo per tres dies dolor punctorius in latere dextro; tussis multa; vix aliqua febris; sputa striata.

Decoctum cum oxymell.

Mixtura Hoffmanniana.

Venae sectio.

Crusta magna.

Die 5. Aprilis.

Dolor mitior; pectus adhuc oppressum. Sputa vesperi sanguine striata; sputa mucosa.

Die 6. Aprilis.

Sputa mucosa, sanguine striata; pulsus plenus, fortis.

Venae sectio.

Crusta magna.

Die 7. Aprilis.

Febris, dolorque continuarunt. Sputa mucosa; oppressio tamen manet adhuc aliqua.

Mixtura stibiata.

Die 8. Aprilis.

Minor oppressio; subinde tamen inter tussiendum dolorem adhuc punctorium sentit. Sputa, plura mucosa, semicocta, cum multis striis sanguineis. Pulsus non celer, sed fortior et durriusculus.

Mixtura Hoffmanniana.

Die 9. Aprilis.

Omissa venae sectione sputa pauciora. Oppressio adhuc aliqua. Sputa mucosa absque sanguine. Pulsus absque febre, non durus.

Mixtura Hoffmanniana.

Die 10. Aprilis.

Pulsus bonus; manet oppressio; sputa cum sanguine.

Venae sectio.

Sanguis cum crusta pleuritica. Post venae sectionem febris calorque cum aliqua siti, at oppressio pectoris, et dolor punctorius evanuere.

Die 11. *April.*

Pauca oppressio Nulla febris. Sputa mucosa.

Die 12. *April.*

Pulsus fortior, non febrilis. Manet oppressio; dolor inter tussiendum punctorius.

Venae sectio at unc. viij.

Sputa leviter cruenta.

Nota. Fuit *latens pleuritis*, ubi pulsus bono existente oppressio aliqua dolorque inter tussiendum se manifestabant.

HISTORIA MORBI XIV.

Die 4. *April.*

Pleuritis occulta chronica.

Puella 22. annorum. Festis natalitiis peripneumonica fuit per 6. septimanas, inde convaluit; semel rediere post morbum menstrua, attamen fere semper debilis a morbo, catharrhosaque fuit. Data

Mixtura Hoffmanniana, item
Mixtura pectorali simplici

melius habuit, dolor punctorius inter tussiendum se prodens, attamen exiguus, itemque oppressio quaedam pectoris cum febricula, siti etc. fiat

Venae sectio ad unc. viij.

Die 11. *April.*

Sanguis cum crusta tenaci. Pectus denuo bonum. Nulla febris nec sitis.

Die 12. *April.*

Ut heri omnia.

Nota. Pleuritidem Baglivio *latentem* seu *occultam* dictam esse existimo, quae *diu* persistere potest absque eo, ut hominem prosternat, aut noto quodam exitu terminetur. Vult *Baglivius*, ut decubitu in utrumque latus faciendo, tussiendo, fortiter respirando delegatur. Subinde est absque *febre*, estque non raro, imo plerumque *chronica*, *licet vera inflammatio*.

HISTORIA MORBI XV.

Die 5. April.

Vidua 55. annorum per tres dies aegrotat. Horruit, aestuavit. Dolor punctorius in latere dextro, qui ad hypochondrium usque descendit, ubi ad attactum augetur. Respiratio oppressa. Tussis, sitis non multa, lingua alba humida.

Pleuritis.

Venae sectio.

Crusta magna. Pulsus durus, celer. Sputa mucosa.

Die 6. April.

Tussis aucta, dolor mitior. Sitis aucta.

Venae sectio.

Crusta ingens.

Cataplasmata ad locum dolentem.

Die 7. April.

Pectus valde oppressum, dolor mitior. Tussis. Sputa mucosa.

Venae sectio ad unc. viij.

Febris post venae sectionem mitior, liberiora sputa, sanguis cum crusta.

Die 8. April.

Somnus noctu aliquis, omnia paulo mitiora. Sputa mucosa. Minus febricitat.

Die 9. April.

Pulsus fortis, sputa mucosa, aquosa, quaedam cum sanguine. Oppressio ferme eadem, dolor vero exiguus, et tantum inter tussiendum.

Venae sectio ad unc. viij.

Die 10. April.

Febris vix aliqua, tussis, sputa mucosa absque sanguine. Nulla sitis. Pectus modicissime oppressum.

Die 11. April.

Nulla febris. Pectus bonum, sputa mucosa.

Die 12. April.

Ut heri.

Nota. Dolor hypochondrii sinistri *acutus*, et ad attactum auctus ostendit pleuritidem hanc cum rheumatismo febrili iunctam esse.

HISTORIA MORBI XVI.

Die 6. April.

Pleuritis.

Per duos dies aegrotat. Primo dolor auris dextrae, dein horror, aestus, dolor punctorius infra mammam sinistram. Os amarum. Sitis non magna. Pulsus celer, fortis; respiratio difficilis.

Venae sectio; nulla crusta.

Die 7. April.

Dolor mitior, oppressio eadem. Pulsus idem. Sitis. Sputa mucosa.

Venae sectio, crusta ingens.

Pulsus mollior, aeque celer, oppressio eadem color faciei antea flavescens modo naturalior, modiceque ruber est.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Mixtura Hoffmanniana.

Emulsio cum gr. ij. camphor.

Sitis non adeo magna.

Die 8. April.

Pleraque paulo mitiora.

Venae sectio ad unc. viij.

Sputa paucissima, semicocta. Eadem tamen oppressio.

Die 9. April.

Oppressio, dolorque minor. Sputa pauca aquosa.

Emulsio absque camphor. cum nitro.

Decoctum hordei cum oxymell.

Mixtura Hoffmanniana.

Pauca sitis.

Die 10. April.

Sputa nulla. Exigua febris. Sitis nulla. Pectus ferme bonum.

Repetita eadem.

Die 11. April.

Febris recruduit, pectus magis oppressum, denuo dolor punctorius redit.

Venae sectio.

Adhuc durat dolor faciei rheumaticus. Nulla febris, commode se habet.

Die 14. April.

Bene per omnia se habet.

Nota. Morbus hic *benigna resolutione* curatus.

HISTORIA MORBI XVII.

Die 8. *April.*

Pleuritis biliosa.

Iuvenis 16. annorum a tribus diebus dolorem punctorium, caloresque experitur. Non horruit in morbi initio. Os amarum, vomituriționes.

Secundo die morbi accepto, nescio quo medicamento vomuit biliosa multa. Inde longe minor dolor, minores calores.

Mixtura Hoffmanniana.

Decoctum cum oxymelle.

Die 9. *April.*

Per omnia melius se habet.

Repetita priora.

Die 10. *April.*

Bene per omnia se habet.

Nota. Si pleuritis biliosa diutius perseveret, id est, per aliquot dies, accedit simul *vera inflammatio* pulmonis, unde morbus *complicatus* oritur. Quod si inflammatio nimium aucta iam sit, ea indicationem suppeditabit. Unde tunc primo venae sectio et dein, discussa phlogosi, emeticum prodest. Subinde si primis statim diebus emeticum propinetur, antequam inflammatio accedat, sola hac per vomitum evacuatione feliciter *haec species pleuritidis* curatur. Contingit tamen, ut dato vomitorio per duos fere dies aeger levamen habeat, at dein alvo permanente obstructa, resorptis ad vias secundas colluviei biliosae reliquiis, denuo male se habeat. Hinc prodest statim post emeticum alvum servare

apertam; fit etiam, ut post emeticum, et post unius, duorumve dierum levamen, denuo morbus recrudescere incipiat, non, ut antea, a resorptis materiae biliosae reliquiis, sed ab inflammatione *vera*, quae sese formare incipit, fors ob tumultum ab emetico exctarum. Una alterave venae sectio, potus aciduli brevi morbo finem imponunt.

Alio adhuc modo terminatur pleuritis aut peripneumonia biliosa, scilicet eiectis per vomitum sordibus morbus vergit in *statum putridum*, sive malignum, ubi dein camphorata prosunt.

HISTORIA MORBI XVIII.

Die 9. *April.*

Pleuritis.

Vir. 20. annorum per quatuor septimanas catarrhosus est. Die sexta Aprilis, id est, ante tres dies dolor ad mammam dextram punctorius. Oppressio pectoris. Sitis. Os glutinosum acidi saporis, dolor rheumaticus in brachio dextro. Pulsus celer, fortis.

Venae sectio.
Mixtura Hoffmanniana.
Decoctum cum oxymelle.

Sputum cruentum. Morbus sine horrore incepit.

Die 10. *April.*

Crusta tenax in sanguine. Sputa non cruenta, aquosa, mucosa, pauca. Omnia mitiora. Nullus amplius in brachio dolor. Nonies hodie purgatus sua sponte. Ructus acidi. Sitis non multa. Oppressio pectoris, dolorque punctorius ingravescunt. Sitis non multa. Maior denuo febris.

Die 11. *April.*

Pectus levius. Diarrhaea perstat. Sapor acidus manet. Febris perstat. At a meridie nulli amplius ructus acidi, nulla diarrhaea.

Venae sectio ad unc. viij.

Die 12. *April.*

Rediit diarrhaea. Pectus magis oppressum, sputa sanguine striata. Nulli ructus. Crusta pleuritica. Pauca sitis.

Dedi emeticum ex tartaro emetico.

Vomuit copiosa biliosa. Post vomitum omnis oppressio omnisque dolor punctorius, uti etiam sputum sanguineum penitus et ad stuporem ablatum est. Diarrhaea perstitit, laudano tandem compressa.

Die 14. *April.*

Pectus omnino bonum. Non sitit. Modica febris.

Decoctum hordei cum oxymell.

Die 15. *April.*

Omnino apyretos erat.

Nota. Videtur adesse simul vitium primarum viarum gravatarum colluvie prava.

Pleuritides hae hoc mense epidemicae *biliosae* non amplius sunt, sed *inflammatoriae*. Si etiam biliosi quid simul in viis primis fit, parum id est, et raro, ac facile diluitur potu hordei cum oxymelle. Morbi hi pulmonales non exhibent veram et essentialem pleuritidem aut peripneumoniam, qua robustissimos non opinantes invadit, sed aggrediuntur ut plurimum catarrho praegresso, praegresso dolore artuum rheumatico, iungitur etiam dolor rheumaticus cum pleu-

ritide ipsa vel peripneumonia, lingua humida, modice alba. Sitis raro magna, aut saltem non pro ratione mali. Sputa ad initium mucosa, sanguinea saepe. Pulsus plenus, fortis, durus subinde, tamen sat mollis subinde. Venae sectiones insigne et stabile levamen afferunt. Morbus nulla certa dierum periodo iudicatur, nulla sputa cocta aut non nisi pauca cum multis mucosis, albis, aquosis, idque ab initio ad finem usque morbi. Aliam evacuationem, per alvum, urinas, non vidi. Nulla vidi hucusque exanthemata. Vesicantibus opus non fuit. Stibiata data sunt ad finem morbi, febre iam profligata. Tartarus emeticus profuit insigniter. Multa habet commoda prae kermete. Solubilis est in mixturis. Camphora opus non fuit in hisce inflammatoriis pectoris morbis. Camphora magis profuit in pleuritide et peripneumonia biliosa, ut factis debitis evacuationibus per alvum et vomitum, morbus in *putridum statum* vergebat. Emulsa nitrosa magis profuere hoc mense.

Nota. Neglecta emetici indicati exhibitione fit, ut morbus *malignitatem* mentiatur, quin etiam illam vere induat, nullis antisepticis curandam. Morbos iam protractos, et ob neglectum emetici malignos iam visos, exhibito, etiam tardius, emetico saepenumero secure et integre curavimus. Id tamen observavi, si emeticum tardius exhibeatur, magnum quidem levamen adferri, minus tamen insigne, quam si in principio fuisset propinatum, manet enim plerumque homini etiam *απυρετω* aliqua pectoris oppressio, quae non nisi sensim per plures dies redit.

HISTORIA MORBI XIX.

Die 10. *April.*

Pleuritis biliosa.

Chirurgus: per quatuordecim dies quotidie ad meridiem paroxysmus redit cum horrore et calore, absque subsequente sudore. Nunquam apyretos est. Toto tempore pectus oppressum. Dolor punctorius ab initio; per octo dies diarrhaea. Os amarum. Pulsus plenus, fortis.

Venae sectio.

Die 11. *April.*

Sanguis cum vestigio exiguo crustae. Pectus minus oppressum. Pergit diarrhaea, sitis, amaror oris.

Emeticum ex ipecacuanha.

Die 12. *April.*

Vomuit biliosa. Cessat diarrhaea. Pectus adhuc oppressum, exigua febris. Os modice aridum.

Mixtura Hoffmanniana.

Decoctum cum oxymelle.

A meridie denuo diarrhaea, lingua alba. Dolor in toto abdomine et pectore, non acutus, et ardor potius.

Emeticum ex tartaro emetico.

Vomuit copiosissima, biliosa.

Die 13. *April.*

Adhuc febricitat; adhuc oppressio pectoris; respiratio gravis. Sitis. Adhuc aliqui dolores obtusi pectoris, et abdominis. Universim tamen insigne levamen.

Die 14. *April.*

Pectus oppressum, pulsus plenus, celer.

Venae sectio.

Vestigium crustae; manet oppressio.

Die 15. *April.*

Hodie omnia meliora. A meridie febrilis paroxysmus.

Die 16. *April.*

Febricitat adhuc. Reliqua ut herl. Perstat diarrhaea.

Die 17. *April.*

Ut heri.

Venae sectio.

Vestigium crustae, omnia leviora. Sumit mane et vesperi

Pulverem ex rheo tosto et mirabalanis.

Die 18. *April.*

Perstat diarrhaea. Ceterum pulsus non febrilis.

Die 22. *April.*

Modica febris. Perstat sitis, dolorque abdominis. Pectus modo bonum. Diarrhaea rheo, mirobalanis et laudano compressa. Sumit modo

Decoctum rad. altheae.

Die 24. *April.*

Per omnia bene se habet. Dolor tamen adhuc in abdomine. Sumsit

Mannae et

Salis amari aa. unc. j. in libr. ij. aquae solut.

Nota. Vitium primarum viarum cum inflammatione pulmonum.

Has pleuritides vocamus *leviores*, cum paroxysmo tertianae vel quotidianae continuae remittentis coniunctae sunt.

Viden, ut diarrhaea *pertinax, non levans* oriatur a saburra ventriculi. Viden, ut diarrhaea vices emetici subire non possit.

HISTORIA MORBI XX.

Die 11. *April.*

Pleuritis.

Famulus 40. annorum a decem diebus continua laborat. A duobus diebus oppressio pectoris, dolorque punctorius.

Venae sectio.

Crusta pleuritica. Ab initio morbi surditas imperfecta.

Die 15. *April.*

Melius habet. Verum cum levamen non esset expectationi respondens, duae adhuc

Venae sectiones factae sunt.

Crusta exigua. Sputa pauca cocta.

Die 16. *April.*

Pauca sputa. Maior surditas, nulla febris.

Die 17. *April.*

Surditas maior. Pulsus fortis, non febrilis.

Venae sectio.

Nulla crusta.

Mixtura salina cum sale polychresto.

Usus est decocto saturato radicis altheae, et mixtura salina; auditu restituto, sanus discessit d. 1. Maii.

HISTORIA MORBI XXI.

Die 13. *April.*

Pleuroperipneumonia.

Iuvenis 22. annorum. Die 11. April. horruit, caluit, capite doluit. Pectus oppressum fuit. Heri (12. April.) accessit dolor punctorius lateris sinistri. Die eodem facta venae sectio. Os siccum, lingua alba humida. Fiat secunda

Venae sectio. Crusta.
Mixtura Hoffmanniana.
Decoctum cum Oxymell.

Die 14. *April.*

Post venae sectionem insigne levamen. At noctu dolor lateris sinistri denuo recruduit. Febris multa. Pulsus plenus, fortis.

Venae sectio ad unc. viij.

Crustae vestigium solummodo. Os minus siccum. Pulsus valde celer, non durus. Cardialgia.

Emeticum.

Die 15. *April.*

Vomuit biliosa multa. Minor oppressio, respiratio facilior. Dolor punctorius minor. Sitis.

Cataplasma emolliens ad latus dolens.

Die 16. *April.*

Priori et hac noctu deliravit. Dolor punctorius perseverat. Sputa lateritia pauca, plura aquosa, mucosa. Respiratio ut heri. Os non amarum. Lingua alba, mucosa. Pulsus plenus, mollis.

Venae sectio ad unc. viij. Dein
Mixtura cum camphora.

Crusta alba, non contracta. Urina fere sanorum.

Pectus melius.

Mixtura camphorata.

A meridie denuo

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta magna, levamen dubium et vix notandum.

Adhuc venae sectio ad unc. viij.
Emulsum nitrosum.

Dolores abdominis. Urina *fere naturalis*, *paulo magis flava*, *non ruffa*. Crusta profunda, paucus dolor.

Die 17. *April.*

Nullus dolor, pectus liberum. Pulsus celer, sed mollis, sat plenus (Die septimo iudicabatur urinis). Urina cum sedimento lateritio.

Die 18 — 21. *April.*

Bene se habet. Data
Mixtura salina.

Alvus mota cum multo levamine.

Nota. Emeticum, etiam sinistre et absque bona indicatione per epicrasin et probe dilutum exhibitum, minus longe nocet, quam venae sectio citra indicationem facta.

HISTORIA MORBI XXII.

Die 13. *April.*

Dyspnoia.

Puer 14. annorum. Per tres septimanas catarrhosus fuit. Catarrho per octo dies cessante sumsit haustum frigidae corpore aestuante, inde tussis, raucedo, oppressio pectoris, ardor pectoris. Non sitit. Capite dolet. Gravissima dyspnoia. A quatuor diebus dolor punctorius in hypochondrio sinistro. Pulsus naturali celerior.

Venae sectio.

Decoctum cum oxymelle.

Mixtura Hoffmanniana.

Die 14. *April.*

Respiratio vix non omnino bona. exigua in sanguine crusta. Tussis rara. Sputa cocta, multa.

Mixtura Hoffmanniana cum tartaro emetico gr. j.

Pulsus paulo celerior, plenior, sitis aliqua.

Venae sectio ad unc. viij.

Nulla crusta, nulla febris, nulla oppressio. Respiratio libera. Sputa aquosa multa. Raucedo.

Die 15. *April.*

Bene se habet. Purgabatur aliquoties.

Die 16 — 17. *April.*

Noctu denuo multum tussitabat.

Mixtura salina.

Bene se habet.

Movenda alvus leniter, affluxus humorum a pectore revocandus ad intestina per

Mixturam salinam.

Dimissus ex nosocomio est paulo post. Sed rediit post aliquot dies cum ardore pectoris, difficili respiratione, oris amarore. Datum eme ticum est, melius habuit. Data postmodum est mixtura salina, subinde mixtura stibiata, interposita semel exigua venae sectione. Bene habuit per omnia. Sed iterum *ardorem* thoracis queritur, pectus oppressum. Cardialgia, caput grave, oris amaror, ructus. Vomuit sponte biliosa. Datum denuo est emeticum et omnia symptomata evanuere.

Mixtura ex salibus et
tinctura rhei aquosa, item
mixtura stomachica.

Convaluit paulo post.

HISTORIA MORBI XXIII.

Die 14. *April.*

Febris continua remittens biliosa.

Puella per octo dies quotidiana correpta, nunquam plene apyretos. Exacerbatio nocturna est. Respiratio difficilis. Oppressio pectoris. Cardialgia. Os amarum. Acta fluunt menstrua. Sitis.

Emeticum.

Die 15. *April.*

Respiratio minus difficilis. Oppressio minor. Minor cardialgia. Os adhuc amarum. Ructus amari.

Denuo emeticum.

Die 16. *April.*

Plus febricitat. Maior oppressio. Os siccum. Pulsus plenus, fortis.

Venae sectio.

Nulla crusta. Parum febricitat. Eadem oppressio. Nulla sitis. Os amarum. Ructus amari. Nulla sitis.

Mixtura salina.

Die 17. *April.*

Purgata aliquoties. Bene habet.

Nota. Morbus hic *peripneumoniam biliosam* simul exhibet. Contigit

1) ut *continua remittens biliosa* abeat in *peripneumoniam etiam pleuritidem biliosam*.

2) ut *continua remittens biliosa* iuncta sit *pleuritidi aut peripneumoniae biliosae*.

3) Ut pleuritis aut peripneumonia biliosa *terminetur in continuam remittentem*. Omnium trium casuum exempla habuimus plurima.

HISTORIA MORBI XXIV.

Die 14. *April.*

Peripneumonia biliosa.

Iuvenis 20. annorum. Ante 3. dies horruit aestuavit. Horrores vagi. Oppressio pectoris. Respiratio difficilis. Os amarum, mucosum, cardialgia. Sitis, pulsus non multum febrilis.

Emeticum.

Die 15. *April.*

Vomuit viridia absque levamine. Eadem adhuc symptomata.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Pulsus a meridie modice febrilis. Eadem ceteroquin symptomata.

Die 16. *April.*

Post vomitum copiosum, biliosum, longe melius per omnia se habet.

Die 17. April.

Modica febris.

Venae sectio et dein

Mixtura salina.

A facta venae sectione peius habuit. Febricitavit, maior oppressio. Hinc

Mixtura salina cum sal. polychrest. dr. j.

Die 21. April.

Omnia ut heri. Abdomen dolens. Continuata mixtura salina; oppressio pectoris. Qua non cessante denuo

Venae sectio.

Inde nulla oppressio. At nocte proxima paroxysmus intermittentis cum frigore scilicet et calore subsequente. Pectus mansit bonum.

Mixtura salina.

Die 22. April.

Denuo paroxysmus sed mane et absque frigore.

Die 23. April.

Continuatus est mixtura salina dein data sunt stomachica et sanatus est.

Nota. Cum repetere venae sectiones liceat, etiam pluries, modo indicata sint, quare non liceat etiam repetere vomitoria frequentius, si illa fuerint indicata.

Nota. 1) Viden traductas sordes biliosas ad vias secundas.

2) Prima venae sectio nocuit, at vero profuit altera, saepe enim supervenit vera inflammatio ex motu febrili nimis diu durante.

Aliquoties observavi pleuritidem aut peripneumoniam biliosam desinere in intermittentem, leviter tamen abigendam.

HISTORIA MORBI XXV.

Die 24. April.

Iuvencula 20. annorum. Per quinque septimanas queritur cardialgiam, oris amarorem, ructus amaros. Per annum nulla habuit menstrua, tandem ante tres septimanas rediere.

Suburra biliosa.

Emeticum.

Die 16. April.

Vomuit biliosa. Dolor perstat.

Mixtura ex mentha et castoreo.

Die 17. April.

Cardialgia cessat. Dolores rheumatici, dolor rheumaticus genarum, gingivarum, sive odontalgia rheumatica.

Curata est cortice.

Nota. 1) Saburra haec biliosa absque alio symptomate hic adest, quod hac tempestate raro contingit. Plerumque enim pectus afficitur.

2) Saburrae hae etiam tempore aestivo, item autumnali copiosae sunt, sed in intermittentes, continuas remittentes, quin etiam malignas in dysenterias abeunt. Morbus semper idem quidem est, verum diversam tamen formam induit ob diversam corporis nostri dispositionem. At in quo consistit haec dispositio corporis et temporis, cum eandem biliosam saburram tam varios producere morbos videmus?

HISTORIA MORBI XXVI.

Die 16. *April.*

Pleuritis.

Sartor 27. annorum. Heri vesperi riguit, aestuavit; dolor punctorius in thoracis dextri parte antrorsum versus; respiratio difficilis; oppressio; sputa mucosa, tenacia; sitis.

Venae sectio.

Nulla crusta.

Die 17. *April.*

Os amarum; oppressio minor; dolor punctorius.

Venae sectio.

Crusta. Dolor circa ventriculum auctus ad attactum; os amarum; ructus amari; respiratio melior.

Emeticum.

Die 18. *April.*

Pectus non oppressum; respiratio bona; pondus circa ventriculum, dolorque premens evanuit. At ad vesperam os amarum; ructus, cardialgia, pectus oppressum; respiratio difficilior.

Emeticum.

Die 19. *April.*

Multa biliosa cum magno levamine vomuit. Alvus aliquoties mota est. Respiratio bona; os bonum; febris vix ulla.

Die 20. *April.*

Ut heri.

Die 21. *April.*

Hodie magis febricitat. Os modice amare.

scere incipit. Oppressio, dolorque punctorius ad mammam dextram; sputa mucosa, simulque lateritia.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta pleuritica. Post venae sectionem sudor universalis, et levans ortus, durabat ultra 12. horas.

Die 22. *April.*

Vix ulla oppressio; vix aliqua febris. Os bonum; sputa mucosa. Vesperi denuo

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta pleuritica sat magna. Insigne levamen.

Die 23. *April.*

Manet solum adhuc dolor exiguus punctorius in latere thoracis dextro; nulla febris (Pleuritis *Baglivii* occulta).

Die 25. *April.*

Noctu dolor latus deseruit; sed abdominis latus correspondens occupavit. Non sitit. Pulsus non febrilis, sat fortis.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta. Exiguum levamen. Vomuit paulo post viridia, et dolor omnis evanuit.

Data est postmodum

Mixtura salina, item

Tinctura rhei aquosa; demum

Mixtura stomachica.

Sanatus discessit die 1. Maii.

Nota. Vide, *pleuritidem bilioso-inflammatoriam*, quare administratis venae sectionibus mansit solum *biliosa*. Hac emeticis repetitis curata, rediit pleuritis *inflammatoria*. Plura hic afferri possent de *mutationibus*, aut *successionibus* morborum.

HISTORIA MORBI XXVII.

Die 16. *April.*

Pleuritis.

Iuvenis 16. annorum. Ante quinque dies aestuante corpore frigidam hausit. Inde riguit, caluitque. Secundo die accessit dolor lateris sinistri punctorius; oppressio pectoris; respiratio difficilis. Vomuit biliosa sponte prima die. Cardialgia; abdomen dolens; pulsus mollis, celer. Fiat

Venae sectio ad unc. viij.

Melius per omnia habuit post primam venae sectionem.

Die 17—22. *April.*

Nullum levamen post secundam venae sectionem, fiat tertia

Venae sectio.

Crusta. Magnum levamen et constans.

Bene se habet.

Nota. Contingit, ut, etsi vera simul pleuritis sit, levamen tamen adeo magnum non sit post vanae sectionem, quia adiuncta simul est *biliosa saburra*, qua detracta, sanguis magis dominatur.

HISTORIA MORBI XXVIII.

Die 26. *April.*

Saburra biliosa.

Iuvencula 18. annorum. Quater universim menstruavit. Per duos menses nulla menstrua; post hoc autem tempus, ex quo menstrua ema-

nent, vertigo, et subinde leves leipothymiae. Heri (27. Aprilis) caluit praeter modum; friguit postmodum. Accessere per intervalla convulsivi brachiorum motus et momentaneae contractiones. Dolor punctorius lateris supervenit, brevi tamen evanidus. Pectoris oppressio et tussicula sicca perstant. Dolor in lumbis et inguinibus. Lingua impura, flava; sapor assumptorum amarus; cardialgia. Non febricitat.

Die 29. April.

Die 27. Aprilis aspectu infantis convulsi territa aegrotare coepit. Heri vesperi convulsa aliquoties fuit, truncus corporis in altum proiectus. Brachia convulsa; plerumque tamen mens constitit. Mane data sequens:

R. Aquae florum chamomill.
— — menth. aa. unc. iij.
Pulveris cort. peruv. dr. iij.
Extract. hyoschyam.
Camphor. aa. gr. ij.
Tinctur. castorei drach. j.
Syrup. diacodii unc. j.
M.

Ter per diem convulsa fuit.

Die 1. Maii.

Nox bona; nulla convulsio. Repetita eadem sunt. Bis hodie convulsa fuit. Per totam vitam a minima re saepius terrefiebat, nunquam tamen nisi nuper convellebatur.

Die 2. Maii.

Nox bona; nullae convulsiones. Repetita priora sunt.

Die 3. Maii.

Nullae convulsiones. Repetita priora.

Die 5. *Maii*.

Denuo bis convulsa fuit hodie, sub paroxysmo sui non conscia. Artus omnes, brachia praecipue iactitantur. Os non spumat.

Nota. Heri omissum extractum hyosciami; at hodie denuo additum fuit.

Die 6. *Maii*.

Bene habet; non est convulsa.

Die 7. *Maii*.

Non est convulsa.

HISTORIA MORBI XXIX.

Die 28. *April.*

Femina 25. annorum maritata, ante annum peperit praematurum et mortum foetum. Post partum curata ex uteri prolapsu. Menstrua sunt ordinata, sed graveolentia, modice tincta. Tempore intermedio fluor albus, non corrodens. Ad anamnesin pertinet, quod maritus ante quinque septimanas capillos in vertice capitis ipsius apprehenderit, ipsamque valide traxerit; mox rumpi, aut lacerari ipsi visum est aliquid in capite cum enormi dolore capitis; quin dein et reliquas corporis partes comprehendebat. Per quinque nunc septimanas quaeritur dolorem in vertice capitis pungentem; item vagos dolores in temporibus, ad maxillam, dentesque, scapulis, sterno, genubus. Nulla febris. Lingua flava. Nulla cardialgia. Appetit. Os sapidum.

Mixtura salina cum tinctura rhei.

Die 1. *Maii*.

Aliquoties purgata melius habuit; repetita priora sunt.

Die 2. *Maii*.

Diarrhaea aquosa admodum, dolor capitis. Reliqua bona.

Mixtura stomachica.

Die 3. *Maii*.

Multum purgabatur. Dolor occipitis ingens. Absque febre est. Vesicans adplicatum ad nucham; dolorque evanuit. At dolor modo ad tempora et frontem.

Decoctu bardan. cich. tarax.

Die 4. *Maii*.

Dolor minor. Alvum quinquies posuit. Vesicans fluens.

Die 5. *Maii*.

Dolor in occipite nullus; at circa tempora dolor pulsans, vehemens.

Die 6. *Maii*.

Dolor circa tempora minor. Fluit locus in nucha vesicante tentatus.

Die 7 — 20. *Maii*.

Mitificatum vesicans ad tempora proficuum est.

8. Nullus amplius dolor.
9. Denuo exiguus dolor.
13. Bene per omnia se habet.
17. Dolores artuum queritur. Sumit succos recentes herbarum.
20. Curata reliquit nosocomium.

HISTORIA MORBI XXX.

Die 29. *April.*

Saburra biliosa.

Iuvencula 18. annorum, ante tres septimanas prima menstrua habuit. Per hyemem saepius doloribus articulorum laborabat. Ante quinque dies dolor capitis pungens; pauca sitis; nulla febris, lingua alba. Vomuit assumpta iam per tres dies; os amarum.

Mixtura salina, et dein
Emeticum.

Die 1. *Maii*.

Pulsus non febrilis, sed fortis; dolor totius capitis continuus, pungens; lingua biliosissima. Heri menstrua prodiere. Morosa et aegre respondens ad interrogata. Pulsus naturalis.

Venae sectio.

Tota die non vomuit. Sanguis absque crusta.

Die 2. *Maii*.

Post venae sectionem omnia eadem. Lingua alba, flava, mucosissima. Nulla prorsus febris. Delirium taciturnum.

Die 3. *Maii*.

Cum nihil assumeret ore praeter decoctum cum oxymelle, datum bis per diem.

Enema est paulo acrius.

Datum hodie etiam est

Emulsum purgans, et
Vesicantia.

Die 4. *Maii*.

Pulsus admodum celer; mentis impos et comatosa.

Mixtura camphorata.

Die 5. Maii.

Mortua ante prandium.

HISTORIA MORBI XXXI.

Die 29. April.

Pleuritis vera.

Femina 42. annorum. Semper bona menstrua. Die 27. Aprilis post multos aliquot dierum labores horruit, aestuavit, intercedente tamen saepius frigore. Sitis, dolor ad latus dextrum, cui incumbere nequit, pauca tussis. Sputa sanguine striata, mucosa. Os amarum; lingua alba dolor ad scrobiculum. Diarrhaea iam inde a die morbi primo.

Decoctum cum oxymelle.

Venae sectio ad unc. viij.

Die 1. Maii.

Diarrhaea cessat. Crusta pleuritica. Dolor minor. Fiat denuo

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta ingens. Levamen.

Die 2. Maii.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta ingens. Levamen.

Die 3. Maii.

Somnus tranquillus; sputa glutinosa sanguine striata; pectus multum emendatum.

Die 4. Maii.

Omnia longe meliora. Sputa non cocta, sed mucosa, sanguine striata.

Die 5. Maii.

Bene per omnia. Sputa pauca, mucosa,

ulla cocta. Difficulter tamen adhuc in latus dolens cubat. (Difficilis decubitus in *latus dolens* saepe observatur).

Die 6 Maii.

Bene per omnia. Sputa paucissima mucoso-glutinosa.

Die 7. Maii.

Bene per omnia. Difficulter cubat in latus dextrum. Nulla prorsus febris, nulla sputa.

Cum dolor aliquis in latere dextro, dum in illud cubaret, continuo persisteret,

Secta vena est.

Crusta pleuritica. Nullus dolor amplius. Bene se habet.

Nota. Biliosam saburram iunctam fuisse credo, quae tamen *alvo diarrhoeica* eliminata feliciter est. Id quod subinde natura *sponte* facit, at si medicamento id tentes, errabis. Melius adhuc in casu dubio clysma erit.

Nota. Viden latentem pleuritidem, item rationem, quare pleuritis tam facile recidivet, quoniam videlicet nunquam ex integro soluta fuit. Viden originem tuberculorum pulmonalium.

HISTORIA MORBI XXXII.

Die 30. April.

Pleuritis chronica.

Puella 15. annorum. Nunquam menstruavit, per tres menses dolorem pungentem experitur ad costas spurias dextras, vagos horrores et pectoris oppressionem ex catarrhosa dispositione. Ante quatuordecim dies dolor ibidem au-

ctus est, omniaque reliqua symptomata praecedente horrore, et aestu. Sumsit purgans cum exiguo levamine. Ter vena secta est cum multo levamine. Crusta summe phlogistica. Verum ante octo dies dolor recruduit, qui tamen modo per duos fere dies tantum per intervalla redit. Sudat per omnes hos quatuordecim dies, non sitit. Lingua alba, sicca. Tussis. Nulla sputa. Cubat in utrumque latus, difficilius tamen in latus dolens.

Die 1. Maii.

Fiat

Venae sectio.

Crusta. Dolor evanuit. Non sudavit hac nocte. Pulsus non multum febrilis, sat fortis.

Die 2. Maii.

Methodus antiphlogistica adhibetur.

Bene per omnia se habet.

Nota. Plures eiusmodi chronicas pleuritides ac peripneumonias curavi, in iis praecipue, qui collo oblongo, corpore gracili, thorace angusto, et fibra sunt delicatiori.

HISTORIA MORBI XXXIII.

Die 30. April.

Pleuritis rheumatica.

Vir 41. annorum. Die 26. eiusd. praecedente per aliquot dies catarrho dolorem punctorium ad costas spurias dextras sentit. Tussis, oppressio pectoris, sputa pauca, glutinosa, alba utplurimum. Caput grave, sitis. Dolor inter tussiendum ad mammam utramque. Lingua sicca, ex alba viridis. Dolor ad scrobiculum, si

tangatur locus. Nulli ructus. Os non amarum.

Die 27. *April.*

Facta venae sectio est cum levamine.

Post venae sectionem sumptum purgans est absque levamine.

Pulsus naturali celerior, plenus. Fiat

Venae sectio.

Mixtura Hoffmanniana.

Decoctum cum oxymelle.

Die 1. *Maii.*

Crusta ingens. Dolor longe minor. Pectus minus oppressum. Sputa glutinosa, sed magis aquosa quam heri, et copiosa alba. Dolor crurum rheumaticus, ut etiam scapularum.

Die 2. *Maii.*

Noctu somnus. Omnia leviora.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta ingens.

Die 3. *Maii.*

Tumores manuum, artuum immobilitas. Urina, quae hucusque ruffa fuit, hodie est fere naturalis. Febris perstat, attamen absque pomeridiana exacerbatione, quae quotidie venerat cum frigore.

Die 4. *Maii.*

Dolor pedum, manuumque minor, at maior pectoris oppressio, dolorque, item dolor faucium. Dedi

Saturatum decoctum radicis altheae.

R. Roob sambuci.

Pulp. prunorum aa. unc. ij.

Nitri puri

Cremoris tartari aa. dr. ij.

M.

Fiat venae sectio ad unc. xij.

Crusta contracta, pleuritica. Pectus melius, at artuum dolores ingravescebant. Sputa mucosa, cocta aliqua. Alvus non movetur.

Die 5. Maii.

Eadem ut heri.

Emulsum camphoratum.

Die 6. Maii.

Ad malleolum et genu dextrum dolor, non magnus. Cetera omnia sat bona. Sputa mucoso-glutinosa. Ad vesperam pectus magis oppressum.

Die 7. Maii.

Pectus liberius, sputa pauciora, at dolores et rumores extremorum maiores. Pulsus celer, non durus, sat fortis.

Die 9. Maii.

Cum heri et hodie, uti hucusque quereretur pectoris in sterno levem oppressionem, ardoremque, hinc hodie

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta. Pectus bonum.

Die 10 — 11. Maii.

Bene habet.

Nota. 1) Pleuritis adest vel abest, prout dolor artus extremos deserit vel occupat.

2) Subinde stata periodo dolor rheumaticus redit, vel febrili more exacerbatur praecedente frigore.

HISTORIA MORBI XXXIV.

Die 3. *Maii*.

Catarrhus.

Iuvenis 20. annorum. Per octo dies catarrhosus est, calet per intervalla. Pectus non oppressum. Respiratio facilis. Sitis aliqua. Tussis, sputa mucosa. Os glutinosum.

Decoctum cum oxymelle.

Mixtura Hoffmanniana.

Febris moderata. Pulsus sat fortis. Aliqua febris.

Die 4. *Maii*.

Os non glutinosnm. Exigua emendatio.

Venae sectio.

Crusta gelatinosa. Maior emendatio.

Die 5. *Maii*.

Melius per omnia. Sputa mucoso-aquosa.

Die 6. *Maii*.

Bene per omnia. Sputa mucoso-aquosa admodum copiosa.

Die 7. *Maii*.

Venae sectio ad unc. viij.

Vestigium crustae. Raucedo hodie accessit. Nulla a meridie, aut pauca febris.

Emulsum purgans.

Die 8. *Maii*.

Modica febris. Raucedo perstat.

Die 9. *Maii*.

Modica febris.

Die 10—11. *Maii*.

Perstat febricula.

HISTORIA MORBI XXXV.

Die 4. Maii.

Febris rheumatica.

Iuvenis annorum 20. ante septem dies horrore a lumbis incipiente corripitur, calet, horretque per intervalla. Dolor artuum lacerans, in manibus praesertim et tibiis, non constans tamen; ante unum diem dato emetico vomuit pituitosa pauca, et paucam bilem absque levamine.

Decoctum cum oxymelle.
Mixtura Hoffmanniana.
Venae sectio.

Nulla crusta.

Die 5. Maii.

Parvum levamen.

Mixtura ex roob sambuci.
Decoctum c. oxymell.
Emulsum cum gr. ij. camphor.

Die 6. Maii.

Motus febrilis absque topico aliquo malo. Hodie saepius per nares antea siccas obstructasque sternutabat. *Febris rheumatica*, malo nullam adhuc certam sedem figente.

Die 7. Maii.

Pulsus mollis, valde celer, calor magnus. Lingua pura, sed in medio fissa, aspera.

Emulsum nitrosum.
Mixtura cum roob sambuci nulla camphora.

Die 8. Maii.

Pulsus celer, non durus. Lingua pura, sed

aspera, fissaque, colore naturali, somnus turbatus, inter levia per noctem deliria.

Eadem mixtura.

Emulsum camphoratum.

Mucilago pro lingua.

Die 9. *Maii*.

Eadem. Pulsus celer, non durus, attamen sat plenus.

Venae sectio ad unc. viij.

Nulla crusta, sanguis tamen compactus. Lingua pura, sed scabra.

Die 10. *Maii*.

Melius se habet.

Die 11. *Maii*.

Liugua ut nuper; pulsus melior.

Die 13. *Maii*.

Heri et hodie sudat multum. Lingua bona.

Die 15. *Maii*.

Bene se habet, sed animo imbecilli ac timido est, ob mortem parentis et pauperiem.

HISTORIA MORBI XXXVI.

Die 6. *Maii*.

Pleuritis latens.

Puella 22. annorum. Ante quatuordecim dies ultima menstrua. A biennio fere fluor albus benignus. Tempore quadragesimae catarrho laboravit per quatuor septimanas. Potu theato inde convaluit, non tamen perfecte. Inde enim sputa copiosa, *puriformia*, sive cocta. Oppressio aliqua pectoris, et decubitus difficilis in latus dextrum. Modica febris.

Die 7. Maii.

Omnia eadem. Si decumbat in latus dextrum, dolor sentitur in latere sinistro.

Die 9. Maii.

Cum doleret continuo pectus cumque dolor accederet punctorius,

secta vena ad unc. viij.

Nulla crusta.

Die 10. Maii.

Hodie primum levamen sensit. Pectus bonum. Caput bonum. Nulla sputa.

Die 13—21. Maii.

Bene per omnia. Sumit herbarum recentium succos cum sero lactis cum emolumento.

HISTORIA MORBI XXXVII.

Die 4. Maii.

Vir. 26. annorum. Die Iovis, id est nudius tertius, riguit, caluit cum vomituritionibus, successit dolor sterni, pectoris oppressio. Os mucosum, amarum. Facta venae sectione foris cum exiguo levamine. Lingua biliosa, cardialgia ad attactum. Fiat denuo

Pleuritis biliosa.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta, aliquod levamen, sed exiguum.

Die 5. Maii.

Sterni maior dolor, maior oppressio. Pulsus non durus, non tamen debilis, celer.

Venae sectio ad unc. viij.

Totus sanguis maxime tenax, nulla crusta. Maior oppressio post venae sectionem. Datum post 2. horas a venae sectione.

Emeticum.

Semel vomuit biliosa, quater aquosam et copiosam alvum posuit. Pulsus mollis, valde celer, et accedens ad debilitatem.

Emulsum cum gr. ij. camphorae.

Minor dolor, eadem oppressio. Sputa nulla.

Die 6. Maii.

Noctu somnus minus turbatus. Exiguus sterni dolor. Minor oppressio. Pulsus paulo minus celer, mollis, non debilis. Nulla sputa. Os siccum, non amarum. Pauca sitis, caput liberius. Minor in abdomine dolor.

Decoctum hordei cum oxymelle, et

Emulsio cum gr. ij. camphorae.

Ad vesperam pulsus plenior, fortior. Cetera eadem. Hodie a meridie bis flava et viridia sponte vomuit. Cum post ingestum decoctum semper vomeret, idem

decoctum, sed absque melle

datum est.

Die 7. Maii.

Mane pulsus fortis, plenus.

Venae sectio lib. j.

Crusta tenax, crassa. Levamen aliquod. Persistente eodem pulsu a meridie denuo

Venae sectio ad unc. viij.

Emulsum nitrosum.

Decoctum hordei absque oxymelle.

Hodie respiratio modice strepens est, difficilis ut antea.

Die 8. Maii.

Eadem omnia. At respiratio non strepit, difficilis est. Ad noctem aliquoties singultus accessit. Pulsus minus celer, non debilis.

Die 9. Maii.

Urina heri et hodie crocea, non ruffa. Eadem difficultas respirandi. Pulsus minus celer, aequalis, fortis.

Venae sectio ad unc. viij.

Alvus copiosa, diarrhaeica. Item aliquoties singultus.

Vesperi vesicantia ad suras.

Die 10. Maii.

Pulsus hodie minus celer, mollis. Lingua arida. Facies pallidissima. Urina boni coloris. Pauca, vel nulla tussis hucusque. Hucusque nulla sputa. (*Credo adesse empyema*).

Die 11. Maii.

Sputa paucissima, quaedam coloris obsolete rubri. Urina hodie tenuis et *viridi colore*. (Urinam *viridescentem* vidi in alio quodam homine ex alio quodam homine ex empyemate defuncto) Oppressio eadem, praecipue circa hypochondrium sinistrum.

Die 12. et 13. Maii.

Respiratio melior, dolor minor.

Cataplasma ad latus.

Subinde pallor, subinde roseus genarum color. Nulla febris, nulli sudores nocturni. Urina sana.

Die 14. Maii.

Respiratio melior, minor oppressio, nulla febris.

Die 15. Maii.

Ab aliquot iam diebus sputa flava, multa, tenacia, quae ipse nobis non advertentibus strophiolo excepit. Bene habet. Pectus oppressum:

Cataplasma.

Die 17. Maii.

Pectus magis emendatum. Sputa tenacia, glutinosa.

R. Aquae sambuc. unc. vj.
Oxymell. simpl.
— — — squillit. aa. unc. j.
Tartari emet. gr. ij.
M. D. Sig. Omni bihorio cochlear magnum.

Die 18 et 19. Maii.

Pectus bonum. Sputa minus tenacia.

Dum alvo esset difficili, datum est emulsum purgans. Inde omnino bene se habet.

Die 30. Maii sanus discessit.

HISTORIA MORBI XXXVIII.

Die 5. Maii.

Febris biliosa.

Coqua 25. annorum. Ante mensem dolore lateris sinistri ad mammam fere corripitur. Secta mox vena eiusdem brachii. Dolor discessit inde statim dextrum latus occupavit, fortiorque fuit. Horripilationes perpetuae, difficilior respiratio, inappetentia, dedolatio hucusque die morado ab uno, oris amarorem, ructus amaros, cardialgiam, si tangatur, queritur cum dolore lumborum. Pulsus febrilis.

Sumat decoctum hordei cum oxymelle.

Die 6. Maii.

Dolor in molli parte hypochondrii sinistri, auctus ad attactum, dolor aliquis etiam in abdomine. Cetera ut heri, horret per vices.

Emeticum.

Vo-

Vomuit biliosa multa. Dolor auctus hypochondrii disparuit.

Die 7 — 10. *Maii*.

Hodie apparuerunt menstrua, bene se habet. Finitis menstruis denuo datum est

Emeticum

ob hesterni diei amarorem in ore, et cardialgiam. Vomuit multa biliosa.

Die 11. *Maii*.

Cephalalgia. Lingua nondum pura.

Mixtura salina.

Alvus inde frequenter movebatur.

Die 13, 14. *Maii*.

Bene, ita tamen, ut modica perstaret cephalalgia, cum pauco amarore.

Emeticum.

Vomuit biliosa multa, et bene habuit.

Nota. Non omnis *dolor acutus* est inflammatorius, etsi is ad attactum augeatur, et cum febre coniungatur. Hoc probe notandum in colicis doloribus.

Mense Maio circa medium, plures fuere, quibus unum emeticum non suffecit, bilis erat mucosior, tenacior, uti in vase, quo vomitu reiecto excipiebantur, videre erat.

HISTORIA MORBI XXXIX.

Die 16. *Maii*.

Peripneumonia serosa.

Iuvenis 27. annorum: Per quatuordecim dies vagos horrores, mixtis caloribus experitur. Catarrhosus est. Dolores rheumaticos artuum

patitur; bis secta vena sanguinem dedit phlogisticum. Fiat denuo

Venae sectio.

Sanguis cum crusta exigua;

Die 20. *Maii*.

Respiratio sat facilis. Sitis per intervalla.

Mixtura cum stibio.

Calet febrili more.

Die 21. *Maii*.

Sputa mucosa et copiosa. Calor febrilis minor. Melius per omnia se habet. Additum kermes.

Bene se habet per omnia. Sputa magis aquosa.

Mixtura stibiata cum kermes.

Die 23. *Maii*.

Bene per omnia.

Mixtura pectoralis simplex cum kermes.

Die 24. *Maii*.

Mixtura cum G. ammoniac.

Modica febris. Sputa copiosa glutinosa.

Die 24 — 31. *Maii*.

Purgatur a mixtura praescripta. Bene se habet. Hucusque semper modica pulsuum febrilis celeritas.

Die 5. *Aprilis*.

Bene se habet.

HISTORIA MORBI XL.

Die 10. *Maii*.

Parasynanche inflammatoria.

Homo 30. annorum, lanio, curavit ante octo dies propter dolores dentium evelli duos ca-

cariosos. Evulsio non bene successit: radices manserunt in suis alveolis. Ortus est tumor gingivae, hoc disparente laesa deglutitio. Suos adhuc perfecit labores, rus petiit. A tribus diebus nil solidi deglutire potest. Febricitat; tonsillae sunt inflammatae.

Venae sectio.

Emulsio nitrosa.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Gargarisma ex speciebus emollientibus.

Die 11. *Maii*.

Sanguis phlogisticus; inflammatio et febris minor; deglutitio minor.

Die 12. *Maii*.

Lingua alba, modice flava; sputa mucosa; dolor minor; deglutitio melior; alvus nulla; sudor de nocte; somnus inquietus.

Addit. gargarism.

Nitri et

Salis ammoniac. āā dr. j.

Enema ex specieb. emollient. sale culin. et melle.

Die 13. *Maii*.

Nox bona; deglutitio bona; nullus dolor; lingua adhuc impura; levis inflammatio.

Repetet medicamenta.

Die 14. *Maii*.

Ad laxas tonsillas confirmandas datum Gargarisma adstringens cum sale ammoniaco.

Die 15. *Maii*.

Bene habet.

HISTORIA MORBI XLI.

Die 20. Maii.

Dolor ventriculi rheumaticus.

Femina 23. annorum. Ultima menstrua ante quatuordecim dies solummodo per duos dies, nam multo aceto epoto sistebantur. Inde dolor mutorminosus, continuus; alvus pertinax; os mucosum; lingua biliosa. Oppressio pectoris, quae tamen instituta venae sectione cessavit. Sitis multa; ardor ventriculi. Haec omnia, praeter oppressionen pectoris, ab octo diebus fuere aucta. Binae venae sectiones cum levamine institutae. Pulsus celer, plenus, fortis.

Venae sectio.

Crusta phlogistica.

Die 24. Maii.

Melius per omnia. Fiat denuo

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta phlogistica. Cum dolor, ardorque ventriculi saepius rediret, cum dolore artuum superiorum rheumatico, dolore musculorum intercostalium punctorio, pulsu duro, facta denuo est

Venae sectio.

Crusta phlogistica. Videtur esse *dolor ventriculi rheumaticus*; Datum serum lactis valde profuit, dolores mitigati sunt. Curata discessit.

Nota. Dolor ardorque ventriculi *rheumaticus*.

HI-

HISTORIA MORBI XLII.

Die 22. Maii.

Febris biliosa.

Femina 24. annorum. Die Veneris apparuerunt pauca menstrua, alias ordinata; per quatuor septimanas doluit omnibus membris: die Veneris friguit, tremuit, aestuavit cum dolore capitis et ventriculi. Die Saturni mane melius se gessit, assumpsit emeticum, inde vomuit, et purgata est. Dies Dominica sine frigore et calore peracta est. Die lunae redierunt frigus, aestus. Lingua sat pura, os amarum, sapor amarus, ructus amari, inappetentia, cardialgia ad attactum.

Decoctum hordei cum oxymelle.
Mixtura salina.

Die 23. 24. 25. Maii.

Emeticum.

Vomuit biliosa cum magno levamine. Data Mixtura salina cum tinctura rhei aquosa, et bene habuit, et cum subinde bis per diem vago more redirent paroxysmi, nulla tamen saburrae signa adessent, datus cortex est, et profuit. Nil aderat amplius praeter cardialgiam, non a *saburra*, sed a *laxitate*; nihilominus datus cortex est.

Nota. Saepius vidi in morbis biliosis faciem totam summe rubentem, quo rubore medicus facile seducitur ad venae sectionem cum aegri detrimento. Sedatur rubor exhibito emetico.

Nota. Febris perstat subinde, etiam sublata saburra.

Nota. Non omnis cardialgia *ſaburram adhuc praeſentem*, ſed et laxitatem ſignificat.

Nota. Febres intermittentes menſe ad finem properante

1) bilem *tenaciorem* habuere, inde ſolventibus pluribus opus erat, et ſubinde repetito emetico.

2) Saepius praemiſſis evacuantibus cortice opus fuit, nec tam facile ſalibus ceſſere.

Nota. Circa finem menſis *plures* verae inflammationes, attamen non *graves*.

HISTORIA MORBI XLIII.

Die 15. *Maii*.

Continua biliosa.

Femina 42. annorum, maritata, eryſipelati ab aliquot annis obnoxia, menſtruis per tres menſes caruit. Die Iovis a ſecunda pomeridiana ad sextam friguit, ſecutus eſt calor continuus. Die Veneris vena ſecta fuit, pauca apparuere menſtrua; lingua impura, foetor oris, ructus non amari, nauſea et faſtidium ciborum etc. appetentia acidorum, conatus vomendi. Horror ad denudationem membri. Vomuit bilioſa.

Die 17. *Maii*.

Emendatae primae viae. Melius ſe habet. Ter alvum poſuit.

Di 17. *Maii*.

Veſperi dato emetico, vomuit bilioſa cum levamine.

Die 18. *Maii*.

Alvus diarrhaeica.

Decoctum cum oxymelle.

Die

Die 20. *Maii*.

Sumit hucusque ſpiritum vitrioli magna quantitate, et bene habet.

Denuo ſubdelirat. Alvum in lectum mittit viridem, quater, quinquies per diem. Pulſus fere naturalis.

℞. Rad. ſerpentar. virg. dr. ij.
infunde cum libr. ij. aquae, dein adde
Cort. peruv. unc. ß.
Spirit. vitrioli,
Camphor. āā. dr. j.
M.

Die 23. *Maii*.

Alvus minus frequens, ſurgit ad alvum movendam, non delirat.

Die 24. 25. *Maii*.

Melius per omnia ſe habet; pulſus bonus.

Die 31. *Maii*.

Corticem adhuc continuat ab aliquo tempore ſcopo roborante.

Nota. 1) Parum levaminis, aut nil a venae ſectione. Calor erat continuus, ita tamen ut ſemper frigora intercurrerent.

2) Antequam ſumeret ſecundum emeticum, petechiae inde viſebantur boni coloris. His ſtantibus emeticum ſumſit, et dein ſpiritus vitrioli dr. jx. intra 24. horas cum miro levamine.

3) Alvum haec femina omnem ſemper diarrhaeicam habuit, non tamen nimiam. Alvus haec diarrhaeica in *bilioſis* morbis frequens eſt, ſequiturque aut ex neglecto emetico, aut ex reliquis materiae bilioſae etiam poſt emeticum reſtitantibus. Neglecto emetico abit ſaepe res in

diarrhaeam colliquativam non amplius ſiſtendam ?

4) Vide, quanta ſpirituum mineralium copia poſſit innoxie ingeri.

5) Item diarrhaea minuebatur inſigniter ab acido hoc vitriolico.

6) Poſt emeticum et vitrioli ſpiritum petechiae evanuerunt.

HISTORIA MORBI XLIV.

Die 10. *Maii*.

Febris quotidiana.

Homo 27. annorum in lateraria laborans ſudavit multum, finitis laboribus multa cum aliis bibit. Tunc friguit, caluit. Febri intermittente laborat; paroxysmus omni die ad tertiam pomeridianam redit. Frigus per tres quadrantes durat, calorem concomitatur, ſomnus ſat profundus per aliquot horas lingua alba, humida, os mucoſum, appetitus proſtratus, ventriculus plenus, nulla cardialgia, alvus ſtricta.

Venae ſectio.

Die 11. *Maii*.

In ſanguine levior cruſta, per noctem multum ſudavit, dormivit, lingua flaveſcit.

Emeticum.

A meridie paroxysmus. Non vomuit, ter purgatus eſt. Lingua bilioſa, alvus aperta, paroxysmus.

Die 12 — 13. *Maii*.

Linga impura

℞. Decoct. hord. libr. ij
Roob ſambuc.
Pulp. prunor. āa unc. j.

Ar-

Arcan. dupl. unc. ß.

M.

Alvus aperta.

Die 14 — 15. Maii.

Vesperi paroxysmus; item lingua impura.

Die 16. Maii.

Hodie emeticum. Vomuit biliosa: bene se habet.

Die 17. Maii.

Bene. Vesperi paroxysmus. Lingua nondum pura.

Mixtura salina.

Die 18 — 19. Maii.

Nullus hodie paroxysmus. Hinc die sequenti abiit ex nosocomio. Lingua nondum pura erat; hinc recidivam patitur.

HISTORIA MORBI XLV.

Die 26. Mvii.

Anasarca.

Faber lignarius annorum 24. anno elapso ex febre biliosa in nosocomio S. T. decubuit. Hucusque integra sanitas. Ante 14. dies faucium dolor, deglutitio difficilis, tumor tonsillarum. Post octiduum et tumor, et difficultas deglutitionis sponte evanuerunt. Ab eo tempore pedes et abdomen intumuerunt tumore pastacaeo.

Die 26. Maii. In nosocomium susceptus. Pedum et abdominis tumor. Pulsus naturali ferme celeritate, at fortis.

Mixtura salina.

Die 27. Maii.

Alvus quater mota. Pulsus fortis, plenus, durus, difficilior respiratio. *Die*

Die 1. *Iunii*.

Hucusque sumpsit mixturam

Ex aqua petroselini unc. v.
Oxymell. colchic. unc. ij.
Terrae foliat. tartari. dr. iij.
M. D.

Detumescit totum corpus.

Hoc remedio, interpositisque subinde haustibus salinis, usus, facies, sternum, demum et crura, ac tandem etiam abdomen detumuit. Adhibuit quoque crurum frictiones, et demum roborantia.

Pulsus fere semper tardus, validus, durusque observabatur. Febricitabat subinde, primis praecipue, quos apud nos exegit, diebus.

Difficilis curatu hydrops internus, uti aliquoties observavi. Validi arteriarum ictus, tumore licet pastaceo per totum corpus diffuso. Hi moventia non ferunt, sed lenissimis solventibus, et aperientibus curantur.

HISTORIA MORBI XLVI.

Die 7. *Maii*.

Haemoptysis.

Acicularius 31. annorum. Ante quatuordecim dies riguit, caluit, pectus oppressum. Narium haemorrhagia et sputum sanguineum inter tussiendum per quatuor dies. Sanguis obscurior eiectus. Os glutinosum. Sitis multa, somnus profundus. Appetitus. Ante quatuor dies pectus magis opprimi coepit, et peius se habuit, antea enim semper adhuc officio suo fungebatur. Modo tamen modica febris.

Fiat

Fiat Venae sectio
Decoctum cum oxymell. et
Mixtura Hoffmanniana.

Die 8. Maii.

Minor oppressio. Cubat in utrumque latus.

Die 9 — 10. Maii.

Uti heri. Fiat
Venae sectio ad unc. xij.
Crusta. Pectus bonum.

Die 11. Maii.

Pectus bonum, facies cachectica, tumida.

Die 12. Maii.

Sumit succos recentes. Bene per omnia se habet.

Nota. Sputum hoc cruentum est vera peripneumonia inflammatoria.

HISTORIA MORBI XLVII.

Die 9. Maii.

Febris tertiana duplex.

Femina 23. annorum. Alias irregulariter menstruata; die Lunae menses habuit sat copiosas. Die

Veneris hora octava matutina corripiebatur frigore cum subsequente calore et vomitu bilioso. Die

Sequente melius se habuit, a febri tamen non fuit libera. Die

Dominica accessit paroxysmus hora undecima. Die

Lunae hora duodecima ad noctem, et omni die biliosa vomuit. Lingua est biliosa, os amarum

et

et glutinosum. Conqueritur de ructibus amaris, de nausea, fastidio et horrore adversus cibos.

Detur ipsi emeticum.

Die 10. *Maii*.

Heri nulla febris, sexies vomuit biliosa mucosa, et decies purgata est. Lingua purior, os non amplius amarescit, ructus cessant. Post meridiem dabatur

Mixtura salina cum tinctura rhei aquosa.

Die 11. *Maii*.

Febris minor, lingua purior, levis flavedo faciei et oculorum. Appetit.

HISTORIA MORBI XLVIII.

Die 9. *Maii*.

Febris tertiana.

Homo 21. annorum, sutor; quintum paroxysmum febris tertianae intermittentis hodie passus est. A die nativitatis Mariae usque ad ferias natales Christi habuit febrim nunc quotidie nunc omni quarto die invadentem; multis assumptis profligabatur. Nunc adest foetor oris, lingua biliosa, pondus ad praecordia; quae comedit, amara esse dicit aeger. Non conqueritur de cardialgia, hypochondria non sunt dura.

Sumat emeticum.

Die 10. *Maii*.

Corpus delicti fuit materies mucoso-biliosa, tribus vomitoriis expressa. Ventriculus dolet, os est adhuc amarum mucosum, non foetet amplius, alvus ab emetico non movebatur. Sumat

Mixturam salinam cui addatur drach. j.
Arcan. duplic.

Die

Die 11. *Maii*.

Heri alvum bis deposuit. Nulla febris, dolor ventriculi imminutus. A meridie dolor capitis sine febre, bis purgatus est.

Die 12. *Maii*.

Apyretos, lingua adhuc prava, sapor bonus, alvus aperta. Additur

Mixturae salinae
Arcani duplicat. drach. ij.

Die 13. *Maii*.

Paroxysmus nullus. Dolores in spina dorsi ad tempus paroxysmi. A meridie alvus semel deposita. Appetitus.

Die 14. *Maii*.

Bene habet. Lingua minus impura.

Die 15. *Maii*.

Bene habet, lingua tamen impura, et mane leve frigus.

Die 17. *Maii*.

Emeticum.

Vomuit materiem foeculentam, nigram et pituitosam. Bene habet.

Die 18. *Maii*.

Lingua adhuc impura. Bene habuit.

HISTORIA MORBI XLIX.

Die 11. *Maii*.

Homo 39. annorum. Die saturni ante pascha friguit, caluit, sic per octo dies. Dein cecidit retrorsum, unde dolor capitis, dorsi et lum-

Febris biliosa.

lumborum, vomitus multi biliosi primo, una cum pauco sanguine.

Vena secta.

Per aliquot dies melius. Propter dolorem capitis paulo post redeuntem translatus est ad fratres misericordes.

dato emetico melius.

Nunc dolor capitis, respiratio laesa, sputa mucosa viridia, lingua prava, os subinde amarum. Ructus neque boni neque pravi.

Vesicans ad nucham.

Die 12 — 14. *Maii*.

Nox inquieta, stranguria, febris.

Emulsio cum camphora.

Venae sectio.

Sanguis phlogisticus. Ardor urinae, somnus.

Mixtura antiphlogistica.

Nitrosum emulsum.

Decoctum cum oxymelle.

A meridie stranguria nulla, sitis minor, pulsus celer cum calore, alvus per quatuor dies stricta.

Enema.

Die 15 — 17. *Maii*.

Alvus semel. Vesicans fluit, reliqua ut heri.

Lingua impeditior, biliosa. Caput confusum. Pulsus celer.

Die 16. Eadem.

Emulsio purgans.

Probe purgatur, non emendatur.

Datum.

Emeticum,

vomuit plurima, profunde flava etc.

Die

Die 18. *Maii*.

Nullum aut exiguum levamen, lingua biliosa, os amarum, ructus, primae viae bonae, minus soporosus. Cardialgia.

Decoctum cum oxymelle.

Mixtura salina.

Die 19. *Maii*.

Os bonum. Lingua biliosa. Nulla aut exigua solum cardialgia. Saepius purgatur. Alacrior est, non amplius soporosus

Decoctum cum oxymelle.

Mixtura salina cum tinctura rhei.

Catharrosus modo est. Respiratio facilis, indolens.

Die 20 — 23. *Maii*.

Vomitorium. Plurima viridia, flava pultacea vomuit. Omnium levamen, bene per omnia.

Die 24. *Maii*.

Oris amaror de novo, et hypochondria tensa. Diaeta strictior et

Mixtura salina

inde bene.

Nota. Notabiles sunt hae capitis affectiones ab hypochondriis ortae. Coma biliosum, balbuties, incipiens opisthotonus etc. a vitio primarum viarum.

HI-

HISTORIA MORBI L.

Die 14. Maii.

Febris larvata continua.

Chirurgus 22. annorum. Afficitur a quatuor diebus coryza ſicca cum dolore ad radicem naſi. Heri friguit, caluit, a venae ſectione in pede inſtituta paulo melius ſe habuit. Pulſus eſt celer, ſitis pauca, caput grave, odor et ſapor nullus, lingua alba. Bibat

Decoctum cum oxymelle,

Emulſum nitroſum.

Fomentat membranam Schneiderianum aqua tepida.

Die 15. Maii.

Nox bona, ſudor, nares ſiccae. A meridie ſudor copioſior cum dolore capitis.

Venae ſectio.

Die 16. Maii

Levior dolor, attamen paulo poſt denuo increvit praecedente frigore circa primam pomeridianam, et circa undecimam noctis ceſſavit cum ſudore.

Die 17. Maii.

Hodie circa primam pomeridianam frigus horrorque, dolor capitis ad radicem naſi gravis. Lingua modice bilioſa. Os modice amarum, ſubinde ructus amari; finito paroxyſmo ſumat

Emeticum.

Die 18. Maii.

Vomuit multa flava. Nullus rediit paroxyſmus.

Mixtura ſalina.

Die

Die 21. Maii.

Sumpta mixtura nostra stomachica sanus discessit.

Nota. Febris larvatae sedes in ventriculo 2) Solo emetico curata.

HISTORIA MORBI LI.

Die 14. Maii.

Femina 24. annorum: menstrua semper bona, ante 14. dies ultima. A septem septimanis dolor sinistram capitis partem occupans, et ad oculum se extendens. Hunc praecessit octidua visus obnubilatio, oculus sinister lacrymans.

Hemicran. chronica

Ad venae sectionem, ad balnea pedum, ad vomitus et alvos ante tres dies emeticis excitatis nihil melius. Appetit. Ad noctem augetur dolor; hinc non multum dormit.

Mitificatum vesicans ad tempus lateris dolentis.

Decoctum taraxaci.

Mixtura salina.

Die 15. — 17. Maii.

Dolor minor longe. Fluunt vesicantia. Adplicatum digestivum cum sapon.

Die 17. Maii.

Exsiccatis locis vesicante tentatis rediit dolor capitis. Denuo applicatum est mitificatum vesicans.

Die 18. — 21. Maii.

Heri minus, et hodie omnino non dolet.

Loco vesicantibus eroso, diu fluente curata, e nosocomio discessit circa 21. Maii.

HISTORIA MORBI LII.

Die 14. *Maii*.

Vermes.

Femina 18. annorum. Ante decem dies ultima menstrua; prima prodibant decimo quarto aetatis anno, debito ordine ibant et redibant usque ad decimum octavum annum, quo non nisi per novem dies in mense fluere desinunt, fluxum hunc excipit fluor albus. Lassitudo membrorum, calores et frigora alternantia a quatuordecim diebus.

Ab octo diebus vero dolor gravativus ventriculi. Post prandium doloris augmentum. Lumbricum ex ore traxit. Lingua sat pura, sapor bonus, ructus putridi, nausea et fastidium ciborum. Sitis.

Emeticum.

Die 15. *Maii*.

Semel mucosa vomuit, ter est purgata, pondus in ventriculo minor.

Mixtura stomachica.

Die 16. *Maii*.

Data

Mixtura anthelmintica.

Alvum inde posuit glutinosam mere, sicut sperma ranarum, sed paucam.

Die 17. *Maii*.

Alvus aliquoties mota. Bene se habet. Nulli vermes observati.

Die

Die 18. *Maii*.

Bene se habet.

Mixtura stomachica.

Die 23. *Maii*.

Ob cordis palpitationes datus.

Cortex cum vitriolo martis et

Tinctura castorei et

bene se habet.

HISTORIA MORBI LIII.

Die 15. *Maii*.

Ante octo dies febricitare incepit. Continua remittens. Exacerbatio quotidiana praegresso horrore.

Febris cont. remittens.

Venae sectio.

Mixtura antiphlogistica.

Decoctum cum oxymelle.

Die 16. *Maii*.

Sanguis cum crusta.

Mixtura antiphlogistica.

Decoctum cum oxymelle.

Minus febricitat. Exacerbationes leviores.

Die 18. *Maii*.

Nulla exacerbatio.

Die 19. *Maii*.

Noctu caluit, inquiete dormivit.

Mixtura antiphlogistica.

Die 20. — 21. *Maii*.

Modica febris,

Die 22. *Maii*.

Modica febris. Semper adhuc exacerbatio

 abs-

absque frigore, et quotidiana.

Die 23. *Maii*.

Os amarum, ructus nauseosi. Datum Emeticum.

Die 24. *Maii*.

Os modice solummodo amarum.

Mixtura salina.

Bene se habet.

HISTORIA MORBI LIV.

Die 15. *Maii*.

Homo 24. annorum. Decubuit ante duos annos in hoc nosocomio peripneumonia, ceterum sanus. Praecedens per quatuordecim dies dolor capitis, coryza, catarrhus cum sputis mucosis, sanguine tinctis.

Die 15. *Maii*.

Ad vesperam die Mercurii lene frigus cum sensu doloris sub costis infimis dextri lateris. Calor cum augmento doloris, siti multa, tussi respiratione difficili, et dolore capitis. Nox insomnis cum iis symptomatibus.

Die 16. *Maii*.

Mane assumsit

Purgans hydragogum.

Inde bis fusca foetida vomuit, decies purgatus est; omnia symptomata graviora, sputa mucosa, alba, sanguine striata prodiere. Nox inquieta, insomnia multa.

Die 17. *Maii*.

Mane pulsus naturali celerior, non durus, respiratio difficilis, dolor punctorius ab infimis

co-

costis usque ad mammam, tussi et respiratione acutior, dolor capitis, tussis cum sputis mucosis, albis, sitis, calor, lingua alba cum levi virore, amaror oris, ructus amari, cardialgia nulla; cutis humida, levis oculorum viror, decubitus in latere affecto impossibilis.

Venae sectio.

Decoctum cum oxymelle.

Crusta non contracta, non crassa mediocriter tenax. In tertio vasculo nulla crusta. Cruor consistentior solito. Respiratio, et oppressio pectoris post venae sectionem gravior, dolor costas spurias reliquit, et altius ascendit, maior est. Bis adhuc alvum posuit. Vesperi data

Dr. semiss. radic. ipecacuanhae.

Vomuit biliosa, viridia, et a vomitu melius habuit. Decubitus in latus dolens iterum possibilis, quin et facilius. Respiratio exiguo tempore emendata, uti et oppressio. At oppressio eadem mox rediit, uti et respiratio laesa.

Decoctum cum oxymelle.

Mixtura antiphlogistica.

A meridie dolor ascendit sputa mammam versus sterni initium, desertis partibus inferioribus, lingua eadem. Os bonum, nullae vomituritiones, sensus abdominis exulcerati. Pulsus naturali celerior, plenus, fortis, tussis mediocris. Sputa aquosa, modice tenacia. Sitis non magna, facilis tolerantia morbi.

Die 18 *Maii*.

Os amarum. Lingua minus alba, magis virescit. Vesperi.

Venae sectio ad unc. vj.

In uno vasculo levis crusta. Dolor minor. Paulo post denuo

 Ve-

Venae sectio ad unc. viij

In utroque crusta non crassa, neque contracta. Minor dolor. Respiratio et oppressio ut antea. Pulsus celer, mollis, non debilis. Sputa glutinosa, mucosa. Tussis et sitis moderata. Noctu cum insomniis dormivit.

Die 19. Maii.

Dolor minor post cataplasma.

Potus tepidus decocti cum oxymelle.

Mixtura antiphlogistica.

Tussis moderata. Sputa mucosa, glutinosa modice sanguinea. Lingua eadem. Nulla cardialgia. Nulli ructus amari. Sapor bonus. Pulsus non durus.

Die 20. Maii.

Nox insomnis. Capitis confusio potius, quam dolor, et dolores lateris nulli. Pectus multum emendatum. Pulsus non multum celer. Urina heri magis ruffa, et minus crocea, hodie (quinta morbi dies) paulo magis est crocea. Alvus. Sputa. Circa meridiem oppressio maior in sterno.

Vesicans.

Urina ex ruffo flava. A meridie alvum aliquoties posuit laxam. Vesperi minor oppressio, et omnia meliora.

Die 21. Maii.

Darrhaea perstat, ait minor. Levamen omnium. Sputa tenacia. Urina auriginosa, profunde flava, ferme tingens. Lingua biliosa.

Die 22. Maii.

Alvus laxa. Pectus multum emendatum, sputa glutinosa, tenacia.

Vesicans vesperi intra scapulas.

No-

Nox turbata insomniis.

Die 23. *Maii*.

Mane diarrhaea perstat, frequentior sit, fors ex perfrigeratione cum aura esset frigidior et aeger surgeret. Vesperi

Scutum stomachic.

Laudani gr. *ß*.

Noctu alvus siluit.

Die 24. *Maii*.

Hodie alvus nulla, nisi ad vesperam, sputa glutinosa admodum. Pectus bonum, et tussis gravis.

Die 25. *Maii*.

Hodie tussis plurima, dolorque capitis. Sputa tenacia. Rediit diarrhaea. Repetitum

Scutum stomachicum, item

℞. Kermet. mineral. gr. ij.

Laudani puri gr. j.

Sacchari alb.

Lapid. cancror. aa. dr. *ß*.

Divid. in doses No. IV. S. omni hora pulverem.

Die 31. *Maii*.

Omni bihorio granum kermetis sumsit cum quarta parte grani laudani. Sputa tenuiora, primo copiosiora, dein parciora, demum nulla: lingua pura. Appetitus.

Nota. Quaeritur 1) quis morbus sit iste. An vera et originaria, sive inflammatoria pleuritis? Videamus 1) vera et inflammatoria pleuritis valido plerumque aliquot horarum rigore inchoat. At noster *lene* tantum frigus habuit.

2) Pulsus in vera pleuritide valde durus, et noster pulsum habuit naturali quidem paulo celeriorem, sed minime durum.

3) In vera pleuritide et peripneumonia ad initium rubor faciei, genarum. At noster extraordinarie non rubuit, alter ipsi vicinus palluit, calorem flavescentem exhibuit.

4) In vera inflammatione pulmonum, sive in pleuritide et peripneumonia lingua sicca, os siccum, cutis sicca, sapor nullus, at uterque nostrorum linguam habuit biliosam, ructus, vomituritiones.

5) Prima venae sectio in vera pleuritide et peripneumonia multum levaminis semper affert. Nostri hi duo peius habuere.

6) A posteriori aliquid desumi potest. In vera pleuritide et pulmonum inflammatione purt gans drasticum vix non certo mortem affert. At noster ialappam et scammonium assumpsi extra nosocomium, et proprio marte, quin supra modum fuerit morbus auctus, etsi peius habuerit.

7) In vera pleritide et peripneumonia emeticum datum magis adhuc nocuisset; at noster post emeticum in latus affectum poterat iterum cubare, et reliqua symptomata, etsi emendata non fuerint, non tamen fuerunt graviora reddita.

8) Pleuritis et peripneumonia valentissimos persaepe homines, et antea sanissimos, non opinantes aggrediuntur; at uterque aeger prius catarrhosi fuere per aliquot dies.

HL.

HISTORIA MORBI LV.

Die 17. Maii.

Vir. 46. annorum, per quatuor dies catarrhosus est. Finito quarto die horruit, caluit; pulsus celer, plenus; sitis; dedolatio (Dies morbi quarta).

Perip. muc. inflamm.

Secta vena.

Sanguis cum crusta.

Mixtura antiphlogistica.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Pulsus mollis post venae sectionem.

Die 19. Maii.

Sitis minor. Omnia meliora. Sputa crassa.

Mixtura stibiata, addetur kermes.

Die 21. Maii.

Copiosa et glutinosa sputa, cetera meliora

Die 22. Maii.

Respiratio bona; nulla oppressio; sputa copiosa, glutinosa.

Mixtura pectoralis simpl. cum kerm.

Decoctum cum oxymelle.

Die 23. Maii.

Bene per omnia. Sputa faciliora, tenuiora.

Mixtura pectoral. simpl. cum kerm.

Die 25. Maii.

Mixtura cum gummi ammon.

Sputa tenacia, copiosa. Per omnia bene se habet.

HI.

HISTORIA MORBI LVI.

Die 17. Maii.

Febris inflam. bil.

Puella 21. annorum, per quatuor dies aegrotat. Horret, caletque per vices. Cordis palpitatio; pulsus febrilis; difficilis respiratio; os glutinosum. Facta.

Venae sectio.

Vix vestigium crustae. Dolor in abdomine.

Mixtura salina.

Die 19. Maii.

Nauseas, vomituritiones queritur.

Die 20. Maii.

Datum

Emeticum.

Vomuit biliosa.

Die 21. Maii.

Pulsus fortis, plenus.

Venae sectio.

Sanguis laudabilis.

Die 22. Maii.

Symptomata prorsus anomala; pulsus omni momento alius, atque alius. Quaerula summe hysterica.

Mixtura ex mentha.

Die 23. Maii.

Longe melius per omnia se habet.

Die 25. Maii.

A pilulis nostris gummosis omnium optime se habet.

HISTORIA MORBI LVII.

Die 17. Maii.

Febris larv.

Femina 24. annorum. Ante quinque septimanas ultima menstrua, alias semper tarda. A tribus septimanis non bene valet, friguit, caluit. Post venae sectionem dolor capitis. Calores et frigora omni die alternantia, vomiturationes post assumpta; dolor ad tempora auctus; oris amaror; ructus amari; sitis.

Emeticum.

Die 18. Maii.

Vomuit biliosa, et purgata est. Sitis maior; pulsus debilis, celer, sine calore; os bonum; aliqua cardialgia ad attactum; dolor in vertice capitis et ad tempora.

Mixtura salina cum
Tinctura rhei aquosa.

Die 19. Maii.

Dolor hic hucusque quotidie circa meridiem invasit cum frigore, sudore frigido per totum corpus. Paroxysmus hesternus mitior fuit, et minus diuturnus.

Mixtura salina cum
Tinctura rhei aquosa.

Rediit dolor ad vesperam usque ad mediam noctem.

Cortex peruvian.

Die 20. Maii.

Hodie rediit paroxysmus.

Die 21. Maii.

Cortex peruvian. cum. gr. ij. extract. hyposciam. *Die*

Die 22. 23. *Maii*.

Binis hisce diebus tantum exiguum capitis dolorem passa est.

Die 24. 25. *Maii*.

Bene habet. Emanet paroxysmus heri et hodie.

Nota. Febris larvatae sedes in ventriculo, Vide etiam historiam chirurgi ex periodico capitis dolore per emeticum curati.

HISTORIA MORBI LVIII.

Die 28. *Maii*.

Saburra bil.

Homo 24. annorum, faber lignarius, afficiebatur ante octo dies frigore, calore perseverante, dolore capitis.

Venae sectione

die tertio instituta, nullum levamen, lingua alba, modice flava; sapor bonus, ructus non amari, appetitus prostratus, sitis multa, calor; dolor in parte molli hypochondrii sinistri tensio praecordiorum, tremor labii inferioris, horrores vagi; pulsus mollis, celerior naturali.

Emeticum.

Die 19. *Maii*.

Os bonum; hypochondria non amplius tensa; capitis dolor minor; sitis. Plurima biliosa vomuit. Dolor hypochondrii sinistri perstat.

Die 20. *Maii*.

Omnia bona, solummodo restat lingua modice alba, flavaque, in apice autem pura. Item aliqua tensio in hypochondriis

Mixtura salina.

Die

Die 21. Maii.

Omnia bona; sola praecordiorum tensio.

Emeticum.

Vomuit viridia, mucosa. Levia superest hypochondriorum tensio. Sumit.

Mixturam salinam.

Die 23. Maii.

Tensio aliqua hypochondriorum.

Repetita priora.

Sanus paulo post abiit.

Nota. Vide 1) pauca saburrae signa, et tamen magnam saburram.

2) Necessitatem repetendi emetici.

HISTORIA MORBI LIX.

Die 18. Maii.

Colica inflam. vel potius rheumatica.

Femina 22. annorum, alias semper sana, octo dies menstrua. Sub finem menstruorum frigus, calor, dolores lancinantes in hypogastrio et regione umbilicali, ante meridiem leviores, ad attactum aucti. Abdomen molle, cardialgia nulla, sitis non multa, ructus non alieni, alvus per triduum adstricta, ardor urinae, oppressio pectoris, dolor capitis, calor, pulsus celer, subdurus.

Venae sectio.

Enema.

Fomentum emolliens ad abdomen.

Emulsum nitrosum.

Die 19. Maii.

Crusta pleuritica, dolores mitiores.

Ve-

Venae sectio ad unc. viij.

Repetita priora.

Die 20. *Maii*.

Rediit dolor; alvus difficilis.

Enema.

Fomentum ad abdomen.

Emulsio cum gr. ij. camphor. et totidem gr. extract. hyosciami.

A meridie nullus dolor; at pulsus plenus, fortis, durus.

Venae sectio.

Crusta densissima, phlogistica.

Die 21. *Maii*.

Dolor subinde tantum et mitior; alvus biliosa aliquoties; lingua biliosa. Dolores etiam artuum omnium vagi.

Die 25. *Maii*.

Datum serum lactis, et inde melius.

Die 30. *Maii*.

Bene per omnia.

Colica inflam. vel potius rheumatica.

Nota. In colica inflammatoria methodus antiphlogistica cum anodynis. Vide vim camphorae in *exigua* dosi antispasmodicam; item tutiorem usum extracti hyosciami, quam opii.

Nota usum eximium seri lactis in rheumatismo febrili, iunctis simul venae sectionibus.

HISTORIA MORBI LX.

Die 19. *Maii*.

Peripneumon.

Puella annorum 20. die 18. Maii horruit, caluit. Sitis; oppressio pectoris. Fata venae sectio adhuc extra nosocomium; sanguis cum crusta; os amarum. Sumpta

Mix.

Mixtura stibiata.

Vomuit biliosa cum levamine. Inde levabatur. Attamen die sequenti magna oppressio, dolores pectoris punctorii, sputa glutinosa; pulsus *mollis*, *celer* valde. Facta est

Venae sectio secunda.

Sanguis cum crusta magna, crassa, tenaci, contracta.

Mixtura cum stibio.

Decoctum cum oxymelle.

Die 22. *Maii*.

Minor oppressio, sputa mucosa; at a meridie maior oppressio, dolor lateris, calorque.

Vesicans, et

Emulsio cum camphora.

Die 23. *Maii*.

Omnia meliora.

Die 25. *Maii*.

Bene per omuia se habet. Pectus bonum; nullus dolor, nulla oppressio; pauca tussis. Sumit.

Camphoratam emulsionem.

Die 27. *Maii*.

Sputa mucosa; tussis exigua. Bene per omnia se habet.

Nota. In gravissima pulmonum inflammatione pulsus *mollis*, *celerrimus* et potius *debilis*, cum sanguine nihilominus summe phlogistico, ortoque a venae sectione levamine.

Biliosa sponte cum levamine vomuit.

In omnibus peripneumoniis huius tempestatis sputa copiosa primo tenacia, viscosa, dein aquosa, quae sensim minuuntur. Nulla sic dicta sputa puriformia, coctaque. Una solum puella pe-

peripneumonica curata est absque ullis sputis, etsi tussi summe fatigante fuerit continuo vexata. Sunt hae peripneumoniae *complicatae* partim *inflammatoriae*, ita tamen, ut inflammatio brevi, beneque resolvatur, partim spuriae.

Effectus camphorae egregius, uti et vesicantium, ibi, ubi methodus mere antiphlogistica non sufficit. Grave monitum non insistendi huic methodo mere antiphlogisticae.

Sputa *cocta*, *puriformia* non observata hucusque sunt. Nam sputa semper erant tenacia primo, glutinosa, magis magisque aquosa, saepe admodum copiosa: apparent statim ad initium morbi. Stibiata optime conveniunt.

Fere semper praecedit catarrhus per aliquot dies, quin etiam septimanas. Non incipit haec *species peripneumoniae*, aut *pleuritidis* post perfectam sanitatem, cum valido horrore, aestuque subsequente, et colore demum punctorio, uti id contingit in inflammatione pulmonum *essentiali*, *veraque*, Saepe *dolor urens*, auctus ad inspirationem; oppressio saepe gravis; lingua alba, glutinosum, mucosum, subinde tamen *siccum*: sitis aut nulla, aut exigua, raro magna. In morbi pregressu, maloque valde aucto, nulla sitis plerumque. Post venae sectiouem levamen non durans, aut nullum, nisi ad pauca momenta, malumque gravius recrudescens post venae sectionem, praecipue maior oppressio pectoris, dolorque auctor. At dato camphorato emulso, adplicatis vesicantibus omnia meliora. Una, duae etiam venae sectiones requiruntur; subinde nulla tertio plerumque insigniter nocet. Crusta semper te-

tenax, crassa, phlogistica. Hae pleuritides sunt *biliosae*, a primis videlicet viis ortae, quae si nae sectionibus nimis tractentur, aut etiam sponte, in *malignas*, verasque *putridas* abeunt. *Inflammatio pulmonum* est mere *symptomatica*, ortaque plurimum serius ob auctum humorum motum.

Crisibus et *evacuationi criticae* non sunt *obnoxiae*, uti omnes morbi *biliosi*, atque etiam *maligni*.

HISTORIA MORBI LXI.

Die 20. Maii.

Pleuritis biliosa.

Faber ferrarius 18. annorum. A die Iovis vesperi (id est, ante quinque dies vesperi) lassitudo, dolor lumborum, oppressio pectoris, dolor punctorius ad sternum; sitis multa; tussis nulla; frigora interna; calores simul externi ad attactum; dolor capitis; lingua biliosa; ceterum nulla signa viarum primarum affectarum. Pulsus plenus; dolor in molli hypochondrii sinistri parte; oppressio pectoris. Bis secta vena est. Sanguis absque crusta.

Die 22. Maii.

Dies septima.

Emeticum:

nam abdomen doluit, praecipue hypochondrium sinistrum; magna pectoris oppressio; vomuit multa viridia.

Die 23. Maii.

Mens vacillat. Lingua biliosa.

Mixtura salina, et

Tinctura rhei aquosa.

Die 24. Maii.

Mens vacillat. Repetitum idem est. Alvus aliquantum movetur. Minor oppressio pectoris; abdomen minus dolet. Dolor validus capitis.

Die 25. Maii.

Omnia ut heri.

Vesicantia ad suras.

Dies 26. Maii.

Pulsus mollis, non multum celer. Lingua glutinosa, siccescere incipiens.

℞. Aquae rutae unc. v.
Spiritus vitrioli.
Rad. contraierv.
Camphor. aa. drach. j.

Mens saepius constat.

Die 27. Maii.

Uti heri, nisi quod lingua biliosa sit, hypochondria tensa, urina citrina.

Eadem repetita sunt.

Die 28. Maii.

Omnia ut heri. Datum

Emeticum.

Vomuit biliosa, flava.

Repetita priora sunt.

Die 29. Maii.

Mens constat, et tardus ad omnia est. Alvus hodie quinquies mota: urina citrina. Pulsus mollis, et fere naturali celeritate.

Die 30. Maii.

Ut heri. Sumit a triduo

Mix-

Mixturam sambucinam cum drach. j. spir. vitrioli, item eiusdem in decocto hordei.

Die 31. *Maii*.

Sudavit aliquoties; nulla alvus. Hinc

Tinctura rhei aquosa addita est, et datum clysma.

Die 1. *Iunii*.

Alvus clysmate heri et hodie movetur: item

Tinctura rhei aquosa.

Sensus omnes promptiores. Apyretos.

Die 2. *Iunii*.

Uti heri. A meridie datum

Emeticum ex radice ipecacuanhae.

Vomuit pituitosa, amara, multa, flava. Omissus spiritus vitrioli.

Die 3. *Iunii*.

Emendantur omnia.

Die 6. *Iunii*.

Lingua emendatur, uti et reliqua.

Die 7. 8. *Iunii*.

Sumit

Mixturam sambucinam cum stibio.

Caput hucusque tinniens emendatur.

Die 15. *Iunii*.

Corticem cum vino budensi

sumit ab aliquot diebus. Bene habet.

Nota. Vide 1) levamen infidum a venae sectione in morbis biliosis. Nam post singulam venae sectionem pectus emendabatur ad tempus, sed gravius rediit malum idem.

2) Morbi biliosi methodo mere antiphlogistica tractati ad initium, resorptis iam sordibus biliosis, difficillime sanantur.

HISTORIA MORBI LXII.

Die 22. Maii.

Ischias rheumatica.

Femina 26. annorum. Ante quatuordecim dies ultima menstrua, alias semper ordinata, habuit. Ante quatuor septimanas ob ardorem et oppressionem pectoris.

Vena secta

fuit cum multo levamine, post triduum dolor ad acetabulum dextrum per femur ad poplitem, a poplite usque ad pedem se extendens, saeviensque diu noctuque. Post assumptum purgans augmentum doloris. Nunc multo est tolerabilior dolor, febris nulla, lingua impura, os mucosum amarescens, levis oppressio pectoris. Sub genu in externa cruris parte applicetur.

Vesicans; sumat mixturam ex

Aqua flor. sambuc. unc. v.
Roob sambuci unc. ij.
Camphor. gr. jv.
M.

Die 23. Maii.

Dolor mitior.

Die 24. Maii.

Vix ullus dolor. Nisi ad acetabulum, ad quod oleum camphoratum adplicabitur.

Die 31. Maii.

Bene habet. Vix ullus dolor ad acetabulum. Cum diu nollet applicari sibi mitificatum vesicans, id tamen hodie fieri permisit, unde statim libera ab omni incommodo mansit.

No-

Nota. Methodus *Cottuni* adplicandi vesicans ad caput fibulae omnino prestans deprehensa pluries est.

HISTORIA MORBI LXIII.

Die 23. *Maii*.

Latus semiparalyticum ob retropressum erysipelas et achores.

Iuveni quindecim annorum achores iam in pueritia in nucha et occipite omni hyeme prodeuntes, omni aestate disparentes, retropellebantur mense Decembri prioris anni, nucha unguento quodam inuncta. Diebus Christi natalibus apparuit in crure erysipelas, quod usu globuli ad erysipelas monialium S. Elisabethae retropulsum ad dextram colli et faciei partem translatum fuit. Eodem medicamento etiam hic retropulso erysipelate, ortus est tumor sub maxilla dextra inferiori, qui farina fabarum, et camphora discussus est. Postea collum frigidum, tensumque factum est, ut difficulter moveri potuerit. Multis per sex septimanas incassum adhibitis, medicus pauperum medicinam fecit, hoc cum affectu, ut post 4 septimanas iuvenis pristinos labores peteret. Remanserat tamen levis adhuc dolor, et tensio in nucha. Hac unguento quodam a chirurgo dato fricata, dolor migravit mox in collum, mox in caput; demum a capite in maxillam dextram, et post quinque dies in brachium cum inducta paralysi. Ante octo dies dolor quoque invasit coxam, et totum per nunc incipit paralyticus fieri. Latus semiparalyticum frigidius apparet. Item musculi brachii videntur flaccidiores. Saepe conqueritur de dolore capitis.

Die 24. *Maii*.

Vesicans ad originem nervorum brachialium, serum lactis cum succis recentibus. Frictio pedis, cruris, dorsi, brachii, sequenti unguento:

℞. Ungu. nervini unc. ij.
— — de arthanita.
Olei laurin. aa. unc. ß.
Spirit. sal. ammon. dr. j.
M.

Brachium mobilius est post vesicans. Dolores capitis emendantur. Praemissa est mixtura salina.

Die 25. *Maii*.

Ponatur etiam vesicans ad lumbum dextrum.

Die 26. *Maii*.

Dolor capitis disparuit, melius movet membra.

Die 17. — 30. *Maii*.

Hodie alumine plumoso fricabantur partes paralyticae. Crus optime movetur.

Post frictionem cum unguento aromatico non emendabatur; at facta cum alumine pulmoso frictione statim expeditius membrana movet. Sumpsit hucusque serum lactis, cum succis antiscorbuticis. Item per intervalla mixturam salinam. At modo.

Die 30. *Maii*.

℞. Galban.
Camphor. aa dr. ij.
Aloes lot.
Sal. c. c. aa scr. j.
Terebint. q. s. f. pil. gr. iij.

Quater per diem pil. ij. superbibendo serum lactis cum fuccis antiscorbut.

Die 3. Iunii.

Brachium insigniter emendatur. Sumit quater per diem pilulas quinque.

HISTORIA MORBI LXIV.

Die 29. Maii.

Vomitus.

Virgo annorum 21., parca semper, et nigra, ac dolorifica menstrua habens, per 2. menses omni mane vomitus immanes patitur. Ventriculus dolet saepe. Assumpta non vomuit. Lingua alba, mucosa, alvus tarda.

Mixtura salina cum scr. 6. essent. cast.

Die 30. Maii.

Totum revomuit. Repetita priora sunt, cum enemate.

Die 31. Maii.

Alvus movetur. Vomit adhuc.

Die 2. Iunii.

℞. Extract. hyosc. gr. ij.
Elect. diathess.
Pulv. cort. peruv. aa dr. 6.
Syrup. menth. q. s.
M.

Detur iu quadruplo.

Scutum stomachicum.

Die 3. — 28. Iunii.

Bene inde habet. Cum autem vomitus denuo rediret, iussi, ut paucissima dosi acciperet quaecunque assumeret, sive alimenta, sive potulenta, sive medicamenta. Dedi elixir. stoma-

chicum temporatum, et tincturam rhei aquos aa unc. iij., Laudan. liquid. Sydenh. gutt. xxx. intra 24. hor. sumat 6. cochlear. ordinar.

Sic gradatim et medicamentum, et cibos facilius tulit, nullusque amplius vomitus. Adplicabatur simul scutum stomachicum.

Die 28. *Maii*.

Vires redeunt; eodem medicamento identidem convaluit. Vomitus non rediit.

Nota. Vomitus ab irritabilitate nimia, et inanitate exigit doses admodum exiguas assumptorum. Sola nimia quantitas remedii, licet indicatissimi, vomitum ciet.

HISTORIA MORBI LXV.

Die 30. *Maii*.

Pleuroperipneumonia.

Sutor 84. annorum die Lunae id est ante quatuor dies vomuit assumpta, dolor punctorius sub mamma sinistra. Oppressio pectoris, tussis, sputa crocea. Heri venae sectio cum levamine. Post venae sectionem assumpsit purgans, a quo non purgabatur, et peius inde habuit. Sputa mucosa, lingua alba.

Venae sectio.

Crusta ingens non contracta. Nullum levamen.

Die 31. *Maii*.

Vesicans ad suras.

Inde mox dolor disparuit.

Die 1. *Iunii*.

Febricitat. Adhuc exiguus dolor inter tussiendum. Adponatur aliud

Vesicans ad brachia.

Di-

Die 2. Iunii.

Dolor disparuit. Febricitat adhuc. Pectus bonum. Sputa mucosa. Pulsus plenus, fortis. Lingua impura, alba. Non multum sitit. Pulsus fortis plenus.

Venae sectio ad unc. viij.

Die 3. Iunii.

Nulla crusta. Bene habet. Lingua impurissima.

Die 8. Iunii.

Mixtura ex aqua sambuci
Oxymelle simpl et squill.
Cum tart. emet.

Bene habuit.

Nota. An frigus diuturnum indeque calor? An nulli artuum dolores simul? An antea fuit perfecte sanus? An valida oppressio? An dolor statim cum frigore, et ad initium morbi? Sitis? Os? Decubitus? Pulsus? Color faciei? Tussis? Sputa, Urina?

HISTORIA MORBI LXVI.

Die 31. Maii.

Continua remittens cum petechiis.

Femina 25 annorum. Habuit menstrua ante sex dies ultima, alias semper ordinata. Habitavit in cubiculo humido frigido. Friguit et caluit ante octo dies. Frigus et calor in certis diebus maxime ad meridiem redierunt. Vertigo, cephalalgia, lingua satis pura, os mucosum, vomituritiones, tensio praecordiorum, alvus aperta, noctes quietae, pulsus fere naturalis, rubrae petechiae. Eme-

Emeticum.

Vomuit flava.

Nota. In accuratiori et repetito examine constitit, febrilem paroxysmum omni tertio die redire cum sensu rei per artus omnes formicantis, artusque leviter convellentis. Attamen idem sensus etiam die bono saepius sed longe mitius redit. Die libero a laboribus domesticis, utut fatigata fungebatur. Post emeticum paucissimae petechiae,

Die 1. *Iunii*.

Rediit paroxysmus, mitior tamen. In eius principio vomuit pauca, sed aeruginosa. Vesperi commode se habuit.

Mixtura salina.

Die 2. *Iunii*.

Vix alique peticulae. Apyretos. Cardialgia ad attactum, os mucosum.

Emeticum.

Vomuit multa flava.

Die 3. *Iunii*.

Rediit paroxysmus at longe mitior, nullae petechiae.

Mixtura salina.

Tinctura rhei aquosa.

Os mucosum, nulla cardialgia.

Die 4. *Iunii*.

Apyretos.

Die 5. *Iunii*.

Mitis paroxysmus admodum.

Die 6. *Iunii*.

Apyretos.

Die 15. *Iunii*.

Cum febris denuo insurgat, datus cortex.

Convaluit. HI,

HISTORIA MORBI LXVII.

Die 2. Iunii.

Femina 30. annorum. Caelebs, a duobus annis et dimidio nulla apparuerunt menstrua, semper tamen consuetis temporibus quaedam horum symptomata. A quadragesima debilitas, lassitudo, dolores rheumatici artuum, cephalalgia. Ad motum corporis vertigo, respiratio difficilis, anhelosa, palpitationes cordis. Lingua impura, os amarum, ructus amari, cardialgia post pastum aucta, anorexia, alvus stricta, tumor pedum ad vesperem, pulsus debilis.

Cholorosis.

Mixtura salina et
Enema.

Die 3. Iunii.

Nullus alvus.

℞. Salis amar. dr. iij.
Aquae font. unc. iv.
Mellis unc. j.
M.

Die 4. Iunii.

Sumit.

℞. Aquae card. bened. unc. v.
Flor. sal. ammoniac. martial.
Elect. diatessar. aa dr. ij.
Hier. picr. dr. j.
Syrup. de absynth. unc. j.
M.

Die 6. Iunii.

Bene habet.

HI-

HISTORIA MORBI LXVIII.

Die 3. Iunii.

Contirua remittens tertiana.

Femina 22. annorum habuit $\frac{3}{4}$. anni nulla menstrua, facta fuit chlorotica; datis medicamentis restituta sunt menstrua, quorum secunda periodus ante 3. septimanas rediit; et per quatuor septimanas sana vixit. Ante quatuordecim dies friguit, caluit cum vomitu spontaneo et appetitu prorsus deleto. Omni tertio die friguit, sed absque vomitu; tempore intermedio remansit temulentia, debilitas, lassitudo. Quatuor iam passa est paroxysmos, et fere semper in lecto decumbere debuit, etiam diebus a paroxysmis liberis; heri paroxysmus cum levi tantum horrore; lingua biliosa, oris foetor, os amarum, ructus amari nausea, anorexia, conatus vomendi ad alimenta, cardialgia ad assumpta potulenta; levis hypochondriorum tensio, sitis, pulsus febrilis.

Emeticum

a meridie. Ab hoc multa biliosa flava vomuit, et purgata est; os amarum, oris foetor emendatus.

At vero vesperi paroxysmus rediit, minus vehemens.

Die 4. Iunii.

Hodie alvum semel, et noctu quater posuit. Commode se habuit, absque paroxysmo toto die. Nox bona.

Die 5. Iunii.

Hodie ad noctem gravis paroxysmus. Undecies purgata est. *Die*

Die 6. Iunii.

Nox insomnis. Pulsus mane fortis et plenus. Lingua biliosa.

Die 7. Iunii.

Paroxysmus levior.

Die 8. Iunii.

Apyretus. Alvus laxa et diarrhaeica, absque ullo stimulo purgante.

Die 13. Iunii.

Tandem dabatur cortex, cum primae viae purae essent, et febris licet mitior, tamen rediret. Curata fuit.

Nota. 1) An cortex? non nisi, ubi aut natura succumbere videtur, aut maligna febris fieri; aut datis licet solventibus febris exasperetur, quod ob singularem subinde systematis gastrici laxitatem fit. Nam ipsa medicamenta solventia, ipsa pauca licet alimenta, in debili supra modum ventriculo pravam naturam induunt, et in biliosas labes convertuntur.

2) Victus in biliosis non sit nimis largus, nam corpora impura non nutriuntur, sed alimento copiosiori laeduntur. Victus supra modum tenuis vim ventriculi debilem reddiit debiliorem, victus parcus sit, sed gratus, modice analepticus, et tunc detur, quando maxima ab exacerbatione febrili distantia est.

Quaeritur, an non exspectanda coctio sit, an perturbatio, crisis, die critico futura consideranda sit? Resp. Morbos febriles duplicis utplurimum classis esse; quosdam materiam morbi intra vasa sanguifera receptam continere, quae cum humoribus in circulum agitur. Quasdam au-

autem febres fomitem ac materiam morbi extra circulum sanguinis habere; materies morbi e. g. in febribus biliosis, circulationis legi non subiacet. Soli autem morbi humorum circulationem, coctionem, crisin, dies criticos admittunt; natura motu cordis et arteriarum materiam febrilem subigit, attenuat, et excretioni cuidam aptam reddit. Sic materies phlogistica legi circulationis subiacet, et motu hoc humorum subacta coqui dicitur. Ut adeo soli *morbi inflammatorii*, phrenitis inflammatoria, angina, pleuritis, peripneumonia inflammatoria etc. suam coctionem, suam crisin certo quodam die, quem criticum dicimus, peragendam habeant. Verum morbi gastrici, morbi illi, ubi materies extra limites humorum circulantium iacet, ubi illa iners in ventriculo vel intestinis haeret, coctio in *sensu stricto* locum non habet, ibi nulla crisis, nulla critica evacuatio datur. Motus enim cordis et arteriarum non agit immediate in hanc materiem extra vasa sanguifera existentem. Hinc cum materies haec iners haereat, et vim vitae coquentem non experiatur, medicus ipse medicamentis suis naturae vices subire debet. Medicus ipsemet dato medicamento solvente, attenuante, diluente materiem primarum viarum *mobilem* et excretioni aptam reddit. Id est medicus morbi materiam *coquit*. Coctio ergo in morbis gastricis solius medici opus est. *Secundo*, materiam hanc, postquam illa *mobilis* facta est, idem medicus dato emetico, aut emetico-cathartico *evacuat*, non sine aliquo incommodo evacuationem hanc praecedente. Hinc denuo *perturbatio critica*, et paulo post subsequens *evacuatio*

cuatio critica in febribus gastricis a solo medico peragitur. Id ergo, quod natura ferme sola facit in morbis inflammatoriis. Medicus ferme solus facit in febribus gastricis biliosis, sedem primariam in ventriculo et intestinis habentibus. Medicus in morbis inflammatoriis naturae solummodo hinc inde succurrit, saepissime solummodo spectator est moliminum naturae; at vero in gastricis seu biliosis morbis natura raro sola sibi sufficit, saepissime totum a medico dependet.

HISTORIA MORBI LXIX.

Die 7. Iunii.

Cargialgia ?

Puella 19. annorum habuit semper menstrua copiosa, molesta, nigri coloris, ante tres septimanas ultima; a lungo iam tempore non optima fruebatur sanitate; saepius cardialgia vexabatur; nudius tertius post prandium decies sexies vomuit; ultimo vomitus erat sanguineus. Lassitudo, respiratio difficilis, dolor ad medium sternum, abdomen dolens et attactum nec minime ferens, tensio praecordiorum, cubatus in latus dextrum difficilis. Doloris augmentum ad quemcunque corporis motum; mens heri non erat constans. Pulsus celer, fortis, durus, lingua sat pura, os siccum, sapor acescens, appetitus nullus, iam diu imminutus; ad

Venae sectionem unc. vj.

in-

institutam, respiratio melior. Alvus heri respondens.

℞. Aquae flor. chamom.
— — Menth. aa unc. iij.
Camph. gr. ij.
Syrup. menth. unc. j.
Liquor. anod. min. Hoffm. gr. xij.
M.

Ad abdomen fomentum emolliens.

A vespera nullus calor, pulsus fere naturalis, dolores mitigati.

Die 8. Iunii.

Commode habet. Oris sapor acidus, ructus acidi.

Addita est dr. jß. magnes. nitri.

Die 15. Iunii.

Ortae efflorescentiae in abdomine, data mixtura sambucina. Bene habet.

HISTORIA MORBI LXX.

Die 2. Iunii.

Pleuroperipneumonia rheumatica.

Homo 23. annorum. Antea semper sanus a die Iovis se male habet. Post validos labores dolor punctorius sub infimis costis sinistri lateris, successit lene frigus, horripilatio, aestus cum siti multa, sudor, nox inquieta. Die veneris vena secta fuit cum levamine doloris: eadem die frigidam hausit, unde oppressio pectoris, respiratio difficilis, tussis cum sputis glutinosis subcruentis, cardialgia ad tussim aucta, pulsus celer fortis, lingua alba, alvus aperta.

Venae sectio.

Mix-

Mixtura antiphlogistica.

Die 3. Iunii.

Exigua in uno vasculo crusta. Lenimen doloris, sed non magnum. Nulla signa biliosa. Sputa ut heri.

Vesicans ad locum dolentem.

Pectus non oppressum.

Die 4. Iunii.

Pulsus fortis, plenus. Noctu subdelirium, diarrhaea.

Venae sectio ad libr. j.

Crusta rheumaticorum. Pectus bonum.

Die 5. Iunii.

Emulsio absque nitro.

Commode se habet. Nulla diarrhaea.

Die 7—8. Iunii.

Sumit kermes minerale cum omni emolumento. Bene habet.

HISTORIA MORBI LXXI.

Die 3. Iunii.

Pleuritis rheumatica.

Homo 41. annorum: factor saponum per duos fere annos vexatur catarrho. Die veneris ante octo dies horruit. Leniter friguit, assumpsit vinum cum pipere, aestuavit cum cephalgia, tussi, siti, sudore. Die sequenti debilitas, lassitudo, vertigo, tussis, sitis, calor. Cum his symptomatibus suscepit iter, et susceptum prosecutus est. Nunc a tribus diebus dolor punctorius in molli hypocondrii parte sinistri lateris, tussi et inspiratione auctus, primo doluerunt axilla sinistra, totumque sinistrum latus. Pectus sa-

tis liberum, tussis, sputa alba, mucosa, os tempore matutino mucosum, amarum, sapor amarus, nausea, cardialgia ad attactum aucta, alvus aperta.

Venae sectio ad libr. j.

Omnia emendata.

Die 4. *Iunii*.

Hodie omnia meliora, levis dolor gutturis.

Venae sectio ad unc. viij.

Pulsus fortis, plenus. Levamen. Crusta.

Die 5. *Iunii*.

Pectus liberum, sed noctu modice oppressum, cum sputis mucosis. Apyretos, pulsus tamen fortis et plenus. Datum

Kermes.

Minor faucium dolor.

Die 6. *Iunii*.

Omnia emendata.

Die 7. *Iunii*.

Bene per omnia.

Kermes min. gr. ß. cum scr. j. sacchar.

Doses vj.

Die 8. *Iunii*.

Pulsus fortis, durus, sitis auctior.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta.

Die 13. *Iunii*.

Curatus methodo mere antiphlogistica.

Nota. 1) Inflammationis theoria utut perpulchra sit, tamen necdum exacte elaborata est; an vitium *primarium* sit in fluido phlogistico, in cruore ipso, vel eius sero, an vitium in sanguine sit solummodo secundarium, primarium vero in solidis crispatis, irritatis, certe ignoratur.

2) Hoc solummodo per observationes constat, aliam esse inflammationis speciem, quam *rheumaticam* appellamus, et aliam quam *inflammationem genuinam*, et vere talem nominamus. A priori differentiam utriusque explicare non possum, etsi discrimen hoc per observationes certum sit. Nam

1) Inflammatio rheumatica rarissime alia ratione terminatur, quam *benigna resolutione*, saltem si etiam sudore, urina etc. iudicetur, id non fit certo dierum periodo, non fit exacte diebus criticis.

2) *Minus periculosa* est, et viscera quaedam, quae a *genuina inflammatione* non nisi maximo cum vitae discrimine afficiuntur, cum acutissimo morbo, tolerabilius, et minori cum periculo afficit. Habuimus colicam a rheumatica inflammatione ortam, diu durantem, sed feliciter curatam; vides tamen, quam grave periculum sit in colica inflammatoria, seu enteritide, seu inflammatione intestinorum, quam intra exiguum tempus, intra 24 horas non raro occidat. Habuimus itidem *gastritidem rheumaticam*, seu inflammationem rheumaticam ventriculi venae sectionibus repetitis et sero lactis curatam, atque gravissimis illis malis cito mortem afferentibus in gastritide vera inflammatoria.

3) *Saepius chronica* est haec *rheumatica inflammatio*, etsi non raro cito terminatur in salutem aegri, verum genuina inflammatio *saepius acuta* est, et rarius chronica.

4) Oris siccitas, et linguae crusta alba, siccescens rarior in rheumatica, quam in genuina.

5) Inflammatio rheumatica *lente incipit utplurimum*. Genuina subito et valide aggreditur.

6) Inflammatio rheumatica thoracis, sive pleuritis rheumatica dolorem acutum quidem facit, sed respirationem minus impedit, *minorem pectoris* oppressionem facit.

7) Pleuritis rheumatica non intra solum se thoracem continet, sed et dorsum, scapulas, artus superiores, inferiores aut simul infestat, aut dolor rheumaticus harum partium saltem praecessit. Saepe dolor in abdomine, hypochondriorum molli parte, ad ventriculum est, a sola materia rheumatica horum viscerum membranas occupante, vellicante. Gravis esset error, hanc cardialgiam a crudo ápparatu primarum viarum deducere.

8) In inflammatione rheumatica thoracis, sive pleuritide rheumatica sitis pauca, aut saltem non tanta est, quanta in vera pleuritide.

HISTORIA MORBI LXXII.

Die 4. *Iunii*.

Pleuritis rheumatica cum saburra biliosa.

Femina 56. annorum. Incepit ab initio prioris septimanae cum levi dolore pectoris, spinae dorsi, et tussi se male habere.

Die Mercurii (vena secta ante septem dies) dolor pectoris factus est maior, maior quoque tussis; successit lene frigus, calor, vomitus spontaneus mucosus; die sequenti iterum mucosa semel sponte vomuit. Ter vena secta est cum aliquo levamine; sanguis semper fuit phlogisticum. Dolor punctorius ad mammam dextram

versus dorsum, respiratio difficilis, oppressio pectoris, tussis, sputa mucosa, pulsus celer, molis, non debilis. Lingua modice biliosa, os amarum, ructus amari, sapor amarus, nausea, anorexia, cardialgia nulla, calor, sitis multa.

Vesicans ad locum dolentem.

Notandum est, quod in morbi principio dolores rheumaticos artuum passa sit.

Die 5. Iunii.

Venae sectio ad unc. viij.

Crusta rheumatica, pectus bonum, sputa pauca mucosa. Sitis minor.

Die 6. Iunii.

Noctu tussis fere continua sputa mucosa, glutinosa, sitis maior, difficillima excreatio. Pulsus fortis, plenus, non durus.

Venae sectio ad unc. vj.

Crusta rheumatica.

Die 15. Iunii.

Cum pulsus postmodum debilis esset, materiesque videretur cocta. Datus est

Kermes, dein

Camphora cum mixtura pectorali simplici.

Inde sputa cocta et sanitas.

HISTORIA MORBI LXXIII.

Die 8. Iunii.

Pleuritis.

Famulas 34. annorum. Doloribus rheumaticis a septem annis obnoxius, decubuit ante quatuor annos cum iisdem symptomatibus, quae morbum praesentem concumitantur. A quatuor septimanis adfuit levis angina et catharrus cum

sputis paucis mane prodeuntibus. Ex metu peripneumoniae die mercurii

Vena secta

Fuit, et angina evanuit.

Die 6. *Iunii*.

Die iovis noctu riguit, caluit, vomuit biliosa flava; accessit dolor tensivus, pulsans sub hypochondrio sinistro, ad vertebras lumbares superiores. Tussis cum sputis mucosis sanguine striatis, cephalaea, sitis. Ad

Venae sectionem

altero die institutam imminuebantur sitis et cephalalgia. *Die* 8. *Iunii*.

Heri venae sectio reiterabatur, inde dolor imminutus. Nox sequens fuit inquieta, dolor maior.

Die 9. *Iunii*.

Venae sectio unc. vj.

Vesicans ad locum dolentem.

A meridie dolor minor in loco vesicante tentato. Dolor rheumaticus ad scapulam sinistram. Lingua alba, sapor subdulcis, alvus aperta, flatus; oppressio nulla, respiratio libera, tussis, sputa mucosa, cruenta, pulsus naturali celerior, calor nullus.

Mixtura antiphlogistica.

Decoctum cum oxymelle.

Die 10. *Iunii*.

Pectus liberius, dolores mitiores, sputa glutinosa, cruenta. Dolor rheumaticus scapulae dicatae, et femoris sinistri. Lenior angina. Vesperi difficilis respiratio.

Vesicans.

Die 11. *Iunii*.

Nulla sputa cruenta, Facilior respiratio. Urina citrina. Sputa tenuiora.

Die 12—17. *Iunii*.

Nota. 1) Videmus hic pleuritidem rheumaticam, cuius distinctiones a vera et essentiali pleuritide nuper dixi, et ut plures eam sciant, cum maximi momenti sit, in methodo therapeutica, alia vice denuo repetam.

2) Notandum, cardialgiam, dolores abdominis auctos ad attactum hic observari, prouti in saburra biliosa systema gastricum occupante; verum cauti esse debemus, ne fors contentis crudis, indigestilibus, biliosis hance cardialgiam adscribamus. Provenit enim a rheumatica, aut rheumatico-inflammatoria materie membranas illarum partium occupantes, quam venae sectione praemissa vesicans tollit.

3) Quaeritur, quaenam sedes sit rheumaticae pleuritidis? ℞. Pleuram, musculos intercostales, peritoneum ipsum materia hac rheumatico-inflammatoria obsideri dubium non est. Verum pulmones ipsos pariter esse affectos rheumatica hac inflammatione sputa cruenta ostendunt. Scio equidem, quantum se auctores quidam torserunt, ut in pleuritide pulmones absolvant, et vitium in solam pleuram referant, quam coactis rationibus modum explicari conati sunt, quo sputum reddi cruentum possit, absque tamen inflammatoria pulmonum labe. Verum illi, qni *Morgagnum* hac super re consuluerit, procul dubio omnis dubitatio eximetur, videbit, sedem pleuritidis in pulmone reperiri.

Quaeritur quousque vena secanda. Resp.

1) Lenimen symptomatum.

3) Vis vitae debet conservari; nunquam desperandum, ubi vis vitae perstat integra.

An indicatio ex *sanguine phlogistico* desumitur venae sectionis? Resp.

Nunquam. Sunt, qui perpetuo talem sanguinem habent. Pleraeque item puerperae.

An ex doloris aliqua perstantia? Resp.

Non. Naturae committendum opus est. Si eousque vellem secare venam, vis vitae nimium debilitaretur, aeger exhauriretur. Fiunt *stases*, tubercula etc.

4) Commendatur *lenta festinatio*, non oportet *praecipitem* esse, sed factis iis, quae oportet, reliquum animo tranquillo naturae committere. Oportet Romanum belli ducem *Fabium* conctatorem imitari, de quo *Ennius* poeta dicit, quod cunctando, sed sapienter cunctando romanam restituerit rem, ubi alter eius socius praecipiti suo agendi modo vix non ad internicionem laesus. Perdifficile quidem persaepe est, tranquillum, sedatum, atque ad omnia attentum animum conservare.

HISTORIA MORBI LXXIV.

Die 9. Iunii.

Febris quartana cum pleuritide.

Faber lignarius 27. annorum. A longo iam tempore laborabat quartana et catarrho. Ante tres septimanas factus est apyretos; catarrhus remansit.

Die Lunae mane post assumptam frigidam

riguit, caluit, multum tussitavit. A meridie se commode habuit.

Die sequenti accessit dolor punctorius sub mammam dextram; oppressio pectoris, respiratio facta est difficilior; tussis.

Die tertio remisit dolor; oppressio successit. His diebus suo labore functus est.

A die Iovis decubuit, quo iterum matutino tempore passus est paroxysmum febrilem cum oppressione maiori, et redeunte dolore. Eodem die

Vena secta est.

Diebus Veneris et Saturni nullus paroxysmus; reliqua ut die Iovis.

Die Dominica novus paroxysmus, oppressio pectoris, dolor, respiratio laesa, tussis, sputa tenuia, mucosa; pulsus celer, fortis, durus. Nulla signa affectarum primarum viarum.

Venae sectio.

Crusta phlogistica.

Die 10. *Iunii*.

Octava morbi dies. Oppressio minor; non sitit; caput non dolet. Pulsus fortis, plenus, durus; facies et oculi flavescunt. Denuo

Venae sectio ad unc. viij.
Mixtura antiphlogistica.
Decoctum hordei cum oxymelle.

Die 11. *Iunii*.

Levamen; cubatus facilis.

Epithema.

Urina vesperi turbida cum sedimento lateritio.

Die 12. *Iunii*.

Nox bona; cubatus facilis. Facilius morbi tolerantur; pulsus plenus, fortis. Paroxysmus quartanae non rediit.

Die 13. *Iunii* .

Urina cum sedimento lateritio. Bene habet.

Die 17. *Iunii* .

Bene habet per omnia. Cras redire deberet paroxysmus quartanae, qui tamen hucusque non rediit.

Curatus eadem methodo erat ex pleuritide et ex quartana.

Plura hic notanda sunt:

1) Mira morbi intermittentis quartanae complicatio cum pleuritide, quae rarior est.

2) Speciem peripneumoniae chronicae, quam *catarrhum* solummodo appellant. Vulgus peripneumoniam non inepte *catharros calidos* nominat. Omnis peripneumonia catarrhosa dispositio est, qua etiam a febre simplici inflammatoria dignoscitur. Omnis simplex inflammatoria febris respirationem modice laesam inducit, ob motum humorum auctum; sed propterea peripneumonia non est, etsi in eandem facile possit degenerare. Attamen in febre simplici inflamatoria deest tussis, aut perquam exigua est; deest vocis quaedam mutatio, quaedam raucedo; desunt sputa; adest cubatus facilis in utrumque latus.

3) Febrim hanc inflammatoriam facile transire in morbos pulmonicos dixi, idque in duplici horum genere. Sunt enim, qui pulmones habent strictiores, vasa pulmonica angustiora, quod vel duro vitae genere et laborioso, vel victu adstringente vinoso utantur, vel opificium, aut artificium exerceant, nnde pulmonum adstrictio maior sequatur, lapicidae, pistores, quive ad ignem

exercitantur; item fabri ferrarii, serratii, siccos, ut ita dicam, prae aliis pulmones habent, et ad morbos inflammatorios pulmonum magis sunt dispositi. Molitores, crispatores (Peruckenmacher) a deglutitis pulvisculis praeter alios chronicos pulmonum morbos, etiam thoracis inflammationibus obnoxii sunt. Aliud genus harum huic oppositam pulmonum dispositionem habentium pariter et fors maioribus, laetalioribus pulmonum inflammationibus obnoxii sunt. Ii scilicet, qui laxas pulmonum fibras, simulque summe irritabiles habent. Hi si tempore frigido, aquilonio ex cubiculo e. g. calido, repente in aerem frigidem exeant, et in pulmones laxos, sanguine turgidos frigus ore hauriant, in letales peripneumonias incidunt, et saepe intra paucos dies, quin et horas suffocantur. Narrat *Morgagni* de epidemia quadam, Bononiae ni fallor, peripneumoniorum letalium, quae monachis, sive monialibus maxime funesta fuit. Maligni, divinitusque quid immisti arbitrabantur omnes. *Morgagni* praedicerat in anatome defunctorum nil extraordinarii reperiri, esse diram utriusque pulmonis inflammationem. Remedia solummodo in larga, in utroque brachio instituenda venae sectione statim, ut modus caput extulerit, quaerenda esse.

4) Fors datis medicamentis solventibus, facta evacuatione sanguinea, fors, inquam, materies quartanam producens, pariter solvitur, ut aeger ideo a pleuro-peripneumonia et a quartana simul liberetur. Legimus apud observatores, quartanas subinde venae sectione curatas; etsi communi alias lege venae sectio quartanam magis rebellem, quin et incurabilem reddiderit.

Opinor, tunc profuisse venae sectionem in quartana, ubi lentor inflammatorius sanguinis et plethora aderant, quibus, venae sectione sublatis, obstructiones viscerum, materies quartanae solvebantur, liberque humorum circuitus restituebatur.

HISTORIA MORBI LXXV.

Die 9. Iunii.

Febris larvata.

Sartor 21. annorum. Die Iovis (id est 6. Iunii) post frigus haustum aestuavit, non friguit; cephalalgia, sitis, debilitas.

Die sequenti hora quarta pomeridiana dolores rheumatici artuum; his ortis cephalalgia nulla, lene frigus, calor perseverans.

Die Saturni sumpsit

Mixturam antiphlogisticam:

inde aestus et dolores imminuti. Lingua impura, os siccum, alvus aperta, mador cutis tempore somni, debilitas, pulsus fere naturalis, calor nullus. Ad vesperas accessit levis oppressio pectoris.

Venae sectio.

Vix aliqua crusta.

Die 10. Iunii.

Oppressio pectoris; exigua crusta; levamen.

Die 11. Iunii.

Ad vesperam denuo artuum dolores rheumatici. (Omni alterno die vesperi rheumaticus accessit artuum dolor absque praegresso frigore).

Cortex peruvianus.

Die 12. Iunii.

Hodie nullus paroxysmus; urina tamen noctu magis tincta erat.

Die 13. Iunii.

Curatus cortice est.

Nota. Sartores morbis pulmonicis multum obnoxii sunt, praecipue autem sputo sanguinis. Ratio est, quod corpore antrorsum multum inclinato laborent.

HISTORIA MORBI LXXVI.

Die 12. Iunii.

Peripneumonia.

Lapicidia 32. annorum, 9. Iunii in aere pulverulento corpus fortiter movens, bibit frigidam; quod etiam factum est sequenti die: inde raucedo, ardor in dextro pectoris latere, respiratio difficilis; tussis sicca.

Die 11. ab assumpta quadam mixtura vigesies novies fuit purgatus.

Die 12. praeter priora symptomata: os siccum. Pulsus celer, fortis, subdurus. Calor; sitis.

Venae sectio unc. viij.
Mixtura antiphlogistica.
Decoctum hordei cum oxymelle.

Die 13—17. Iunii.

Crusta summe phlogistica. Levamen. Minor raucedo.

Die 13. denuo venae sectio unc. viij.

Die 17. Iunii bene per omnia.

Quaeritur hic primo; quaenam indicatio?

solvere, sputa leniter promovere. Sputa supprimuntur quadruplici ex causa:

1) Ob morbi recrudescentiam, inflammationis augmentum, nimium humorum motum.

2) Ob vim vitae languidam, propter quam omnes se, et excretiones tardius procedunt: hinc et sputorum excretio difficilis redditur.

3) Ob materiam sputorum crassam, tenacem, glutinosam.

4) Ob pulmonum fabricam expectorationi minus aptam. Sunt enim, quibus pulmonum vasa strictiora sunt, ob artificium, vel opificium, quod tractant; uti in iis, qui multum penes ignem laborant, fabri ferrarii, pistores, vitriarii, item qui pulveres multos exsiccantes inspirant.

Hinc quoque expectorantium classis varia est.

In primo casu convenit venae sectio; epithemata thoraci applicata; aer tepidus inspiratus; vapor aquae mediante spongia, vel infundibulo haustus, quod quidem paucissimi ferunt; decoctum saturatae altheae; mixturae oleosae. e. g.

R. Aquae font. unc. v.
Olei olivar. vitello ovi subact.
Syrup. de alth. aa. unc. jß.
M.

Omni bihorio duo cochlearia.

Ubi vis vitae languet, ibi omnia sic dicta cardiaca, aromatica conveniunt: infusum salivae, roris marini, veronicae. Mixturae, e. g. sequentes:

R. Aquae stillat. salv. unc. v.
Syrup. hyssop.
— — cinnamom. aa. unc. j.

M.

R. Infus. hyssop. unc. v.
Syrup. hysop.
— — de erysimo aa. unc. j.
M.

Si infusa haecce aromatica fervide sumuntur, facilius prodit expectoratio.

Item potiuncula vini dulcis, cardiaci; qualia vina italica, hispanica; item hungarica, quae commode his mixturis adduntur. Vinum rubrum budense, gallica vina multum commendantur. In hominibus infimae sortis, vino non adsuetis, praestantius cardiacum vino non datur. Commendat vini rubri usum hoc scopo *Huxhamus*.

In tertio casu conveniunt omnia moventia, incidentia, stimulo tamen aromatico carentia; e. g. antimonialia: kermes, tartarus emeticus, vinum antimon. *Huxhami*, stibium diaphoreticum. Squillae praeparatae; oxymell colchicum, ipsi quoque millepedes. Gummi ferulacea. Formulae sunt variae.

R. Aquae petrosel. unc. vj.
Oxymell. squill.
— — — simpl. aa. unc. j.
Stibii diaphoret. drachm. j.
Tartari emet. gr. ij.
M.

R. Aquae foenic.
— — petrosel. aa. unc. iij.
Oxymell. colchic. unc. j.
Succi milleped dr. jß.
M.

R. Decoct. hord. unc. v.
Aquae foenic.

Oxymell. simpl. aa. unc. j.
Stibii diaphoret. dr. j.
M.

R. Gumm. ammon. vitell. ovi solut. dr. j.
Oxymell. squill. dr. j.
Aquae flor. sambuc. unc. vi.
M.

Clarissimur *Huxhamus* in restitante sputorum materie, ob eius tenacitatem, praecipue illa senili, notha, pituitosa; item ubicunque expectoratio ob glutinositatem sputorum, si ceteroquin nihil *contraindicaret*, et ubi periculum in mora, ne aeger a coacervata sputorum materia suffocetur, aliud consilium iniit. Vidit enim sic dicta expectorantia incidentia tardius agere, atque eousque aegrum mole sputorum restitantium opprimi, antequam vis expectorantium, in sanguinem delata, in pulmonibus effectum ederet. Hinc, uti dixi, aliud consilium iniit, *temerarium*, sed fausto eventu coronatum; dedit emeticum antimoniale. Idem fecit in salivatione variolarum restitante cum periculo suffocationis.

In *quarto* casu, vapores conveniunt.

HISTORIA MORBI LXXVII.

Die 25. Iulii.

Febris rheumatica a pituita et bile.

Puella 22. annorum, chlorotica; ab anno circiter, frigore et calore praegressis, menstrua pallida, paucissima, et albus per aliquot dies a catameniis fluor. Crura quotidie vesperi oedematosa; dolor vagus artus oberrabat saepius hoc anno, qui post duos, aut tres dies denuo evanuit. Hoc anno minus appetit. Per quatuor dies

dies sensus pressionis ad cardiam, pectus oppressum, respiratio difficilis. Ante tres menses sputa cruenta, pauca tamen; oppressio tunc minor, et sputum cruentum evanidum. Dedolatio vero hucusque magna, dolorque totius corporis, artuumque pungens per intervalla antea redire solitus, nunc continuus est, saepius per diem exacerbatur. Os mane mucosum, amarum; ad tumorem pedum oedematosum accedit crurum ardor, utrumque genu tumet, ut prae doloris ferocia pedem extendere haud possit. Paroxysmus hic rheumaticus per tres fere menses, saepius et incertis intervallis per diem acrius affligit, attamen nunquam penitus abest; paroxysmo finito, carpi, genuum et pedum tumor evanescit. Per hos tres menses sputa reiecit, pauco striata sanguine.

20. Iulii frequentior rheumatis paroxysmus. Calor, sitis. Decumbere coacta 21—23. omnia aucta.

23. In nosocomium suscepta. Os amarum, mucosum. Lingua impura.

Dolor ad scrobiculum, attactu auctus. Respiratio difficilis, pectoris oppressio. Rheuma totum corpus oberrans, thoracis latera praeprimis infestans; dolor attactu auctus. Tumor in sinistro genu. Pulsus celer, plenus, fortis. Dolor ad noctem gravior.

Die 24. *Iulii*.

Dato emetico vomuit multam pituitam, flavo-viridescentem, amarum. Dolorum lenimen; oppressio thoracis minor. Genu quoque paulo detumuit.

Noctu dolorum exacerbatio. Inter dormiendum sudor largus; inde levamen.

Finito quolibet paroxysmo, parvae maculae livescentes in pede dextro apparent, sensim iterum evanescentes.

Die 25. Iulii.

Dolor artuum exiguus 26. Noctu sudor, nullus dolor, tumor genu nullus. Crura tamen modice, ut solet, oedematosa.

Die 27. Iulii.

Nox bona, nullus dolor artuum amplius, sed sterni adhuc ardor, et sputa cruenta.

Data est mixtura salina cum drachm. iij. arcani duplicati, ut alvus moveatur; alvus tantum semel mota est.

Die 28. Iulii.

Nox bona, nulli dolores; vesperi denuo tumere genu, et dolere coepit. Alvus semel. Nulla cruenta sputa.

Die 29. Iulii.

Tinctura rhei aquosa, et mixtura salina aa. unc. iij. Die 30. Iulii bene per omnia, nullus tumor, nullus ullibi dolor.

Die 31. Julii.

Ardor thoracis, dolor per brachium dextrum ad usque extremos digitos lacerans; pauca cruenta extussit; dolor in genua sinistro. Vomituritio. Emeticum; vomuit pituitosa. Dein data arnica, et vesicans ad locum intra scapulas. Ab emetico dolor multo minor.

Die 1. August.

Aliquis in thorace dolor. Nil sanguinis in sputis. Dolor tumorque in genu minor. Pulvis arnicae.

Die 3. August.

Purgans ex manna et sale. Genu sinistrum minus dolet. 4. Salina. 7. Hucusque continuo purgabatur cum levamine.

HISTORIA MORBI LXXVIII.

Die 14. Iunii.

Paralysis brachii et pedis.

Puer 9. annorum. Ante 1½. annum efflorescentias capitis habuit, scabiemque purulentam per quatuor menses durantem adquisivit. Cura nulla adhibebatur. Secutae sunt variolae copiosissimae, partim bonae, partim malae. His sanatis laxans propinabatur. Secuta denuo scabies purulenta per totum corpus, quatuor mensibus durans. Unguento ultimo mense ex floribus sulphuris et butyro recenti adhibito sub axillis, in inguinibus, aliisve articulis disparuit scabies. Secutus dein tremor manus dextrae, qui negligebatur, malum augebatur, ac manus cum pede dextra paralytica facta.

Die 5. Iunii ad Magnif. de Haen brachio immobili curvatoque, potentia tamen non ablata in somno brachium et pedum movendi, venit. Dabatur sequens:

R. Rasurae ligni sassap.
— — liquiritiae aa. unc. j.
Flor. sambuc.
— chamomil. aa. mp. ij.
HB. Meliss. mp. iij.
Sem. Cardamon. min. dr. ij.
Conc. Cont. Divid. in part. jv. Singul. af-

funde vesperi mens. j. aquae ferv. sequenti mane momento coq. de colatura sum omni trihorio vascul.

Insideat quoque quotidie balneo calido, linteisque affectae partes fricentur.

Die 15. *August.*

Rediit scabie apparente in affecto brachio, paucaque emendatione. Dab. sequens:

R. Sapon. venet. unc. ß.
Gummi ammoniac. dr. ij.
Massae pilul. Ruffi. dr. j.
Therebinth. q. s. f. pill gr. jv.
S. quater de die jv. cum vasculis ij. sequentis.

R. Rorismarin.
Lavendul.
Abrotan. aa. mj.
Maris syriaci mß.
C. D. U. M. j. infund. cum libr. jß. aquae ferv.

Die 21. *Aug.*

Emendatio nulla, nisi brachium ab aliis sine dolore movebatur.

Continuantur medicamenta.

Scabies per hoc tempus apparuit, disparuit vagus capitis dolor, calor manus affectae maior, ceterum bene prospicit modo, uti et antea.

HISTORIA MORBI LXXIX.

Die 15. *Iunii.*

Pleuritis reumatica.

Vidua 46. annorum, omni secunda, tertia septimana, copiosa, nigra menstrua passa est. Ante breve tempus ultima adferunt.

A meridie die Veneris friguit, caluit; ad noctem accessit dolor in dorso.

Sequenti die aderat levis dolor ad mammam dextram; nox sequens inquieta, dolor in dorso erat auctus, accessit dolor ischiadicus, qui ab acetabulo dextro usque ad malleolum saeviit, ad meridiem imminuebatur, calor augebatur; horrores vagi, dolor punctorius in latere dextro inter tussiendum et inspirandum, tussi cum sputis sauguine striatis.

Sequenti die dolor reliquit latus; et migravit ad sternum cum oppressione pectoris et respiratione difficili. Pulsus fortis, plenus, durus, non frequens; dolor gravativus in pectore; dolor levis ischiadicus, respiratio satis libera; calor. Lingua biliosa, os amarum, ructus amari, sitis multa, cardialgia, alvus striata.

Die Saturni bis sponte vomuit, lien est induratum.

Venae sectio ad unc. viij.
Vesicante ad latus dolens et
Methodo antiphlogistica
brevi convaluit.

HISTORIA MORBI LXXX.

Die 15. *Iunii*.

Pleuritis rheumatico-biliosa.

Femina 35. annorum, maritata ante quinque menses peperit, ante triduum ablactavit infantem.

Die Martis leniter friguit, aestuavit cum cephalaea, dolore punctorio in dorso, doloribus

rheumaticis in scapula et axilla sinistra; respiratio fuit difficilis, tussitavit, sputavit cruenta.

Vena secabatur absque levamine, sanguis fuit pleuriticus.

Die Mercurii symptomata haec perstiterunt.

Die Iovis saepius sponte vomuit, semel biliosa, alias assumpta potulenta et saepius purgata est.

Die Veneris

Venae sectio

repetita est, cum aliquo levamine. Lingua alba, mucosa, os amarum, foetor oris, cardialgia, tensio hypochondriorum, alvus nulla, dolor et tensio mammarum, dolor dorsalis, dolores rheumatici scapulae et axillae; respiratio difficilis, tussis, sputa mucosa, cruenta, pulsus frequens, mollis.

Decocto hordei

Mixtura antiphlogistica et

Vesicante

curata fuit.

HISTORIA MORBI LXXXI.

Die 18. *Iunii*.

Pleuroperipneumonia bilioso-inflammatoria.

Sartor 23. annorum. Heri mane friguit, caluit cum oppressione pectoris, dolore gravativo ad sternum, dolore in dorso, cardialgia, debilitate et gravitate artuum, noctem inquiete peregit, multum caluit; accessit dolor punctorius, sub costis infimis sinistri lateris, oppressio facta est maior, respiratio difficilis, tussitavit, nulla sputa proiicere potuit, bis sponte vomuit.

Mane prodierunt pauca sputa mucosa sanguine striata; frigora intercurrentia, calor, oppressio pectoris, respiratio difficilis, dolor, tussis, pulsus celer, fortis, subdurus, cubatus in latus dolens, lingua modice flava, et reliqua signa saburrae primarum viarum, quae iam per quinque septimanas adfuere.

Ante quatuordecim dies alvus incepit fieri diarrhoeica, et semel hac nocte est mota; sitis, exiguum sanguinis stillicidium ex naribus.

Venae sectio ad unc. vj.

Die 19. Iunii.

Sanguis crustam non magnam exhibuit, oppressio facta est lenior; cardialgia minor, sputa prodeunt pauca aquoso-glutinosa sanguine striata, urina biliosa. Lingua impura, amaror oris emendatus, ructus nulli, vomituritiones, ad potulenta alvus nulla.

R. Decoctum hordei libr. ij.
Pulp. prunorum
Roob sambuci aa. unc. ij.
Nitri depurat dr. ij.
M.
Decoctum cum oxymelle et
Enema a meridie.

Alvus bis mota, oppressio maior, respiratio difficilior, dolor auctus, tussis multa, sputa pauca, pulsus celer, fortis, plenus.

Venae sectio.
Vesicans vesperi ad latus dolentem absque levamine.

Die 20. Iunii.

Hodie venae sectio ad unc. x. exiguum levamen, crusta summe phlogistica. Pulsus fortis,

plenus, subdurus; diarrhaea. Hinc saturatum decoctum altheae. Alvus compressa.

Vesperi secta est vena unc. x., iterum unc. v.

Die 21. *Iunii*.

Nox melior. Respiratio melior. Epithema ad thoracem.

Mixtura antiphlogistica.

Tussis ut ante; nulla, nisi pauca aquosa, non sanguinea sputa. Os emendatum.

Meridie venae sectio ad unc. vj. Vesperi unc. vij,

Die 22. *Iunii*. (dies morbi secta)

Urina ruffa cum eneoremate subsidente. Nox melior. Respiratio melior. Sputa nulla, nisi pauca aquosa cum sanguine.

Venae sectio ad unc. vj.

Exiguum levamen.

Die 23. *Iunii*. (d. m. 7.)

Nox uti heri. A meridie maior oppressio. Pulsus fortis, durus. Sputa pauca, glutinosa, spermati ranarum similia. Diaphoresis. Urina non ruffa, sed crocea, fere naturalis. Vesperi

Venae sectio ad unc. viij.

Die 24. *Iunii*. (d. m. 8.)

Nox uti heri. Hodie tota die diaphoresin. Sputa glutinosa, quaedam cocta pauca. Vesperi pulsus bonus, pectus oppressum.

Die 25. *Iun.* (d. m. 9)

Nox insomnis. Omnia meliora.

Die 26. *Iunii*. (d. m. 10.)

Heri alvus quinquies mota. Pectus bonum. Sputa cocta.

Bene se habet.

Nota. 1) Urina nunquam cocta fuit, nunquam sedimentum in urina. Sed die septimo repente quasi naturalis adparuit.

2) Morbus diaphoresi iudicatus est. Dein sputis et alvo.

3) *Crisis* fere subito fit, sed *evacuatio critica* continuat. *Die critica* incipit. Raro crisis fit diaphoresi in morbis pectoris, sed sputis.

4) Dantur morbi pectoris inflammatorii, qui miliaribus iudicantur. Si materies tenuis, multumque diluta sit, per diaphoresin abibit. Si crassior, haerebit illa in vasculorum cutaneorum superficie externa et papulas excitabit, quae magnitudinem, et formam seminis milii referunt. Erunt *criticae*, ut parotis, aut metastasis quaevis critica dicitur. Sed utique crisis talis, qua melior dari potest. Si pleuritis sit mere inflammatoria, raro aut fors nunquam iudicatur *miliaribus*, sed si vitium biliosum primarum viarum adsit, sique biliosa colluvies attenuata, dilutaque resorbeatur, frequentissime milliaria, et petechiae accedunt. Quaeritur an etiam petechiae criticae sint? Resp. hoc in casu non fuisse.

1) Quia primis diebus coctione non praegressa ortae.

2) Quia paucae, nil enim exiguum est iudicatorium.

3) Quia absque levamine praeterea petechiae aut nunquam aut rarissime criticae fuere, et non nisi in morbis quibusdam pestilentialibus.

HISTORIA MORBI LXXXII.

Die 20. Iunii.

Pleuritis latens.

Sutor 18. annorum alias semper sanus si scabiem excipis, qua ante hunc morbum vexabatur. Friguit ante 3. septimana sine calore superveniente; accessit dolor ad utrumque thoracis latus cum levi oppressione pectoris, tussi moderata, siti.

Secundo, tertio morbi die assumpsit pulverem purgantem, inde sibi melius factum fuisse aiebat.

Per quatuordecim dies se sat commode habuit, remanserat levis oppressio, et lassitudo, sudavit ad thoracem, claviculam, collum. Horruit omni quarto die. Nunc horrores cessant, oppressio pectoris paulo maior facta est, tussis maior cum sputis mucoso-albis, pulsus celer, fortis, lingua pura.

Decoctum saturatum radicis altheae. Facta venae sectio ad unc. viij. binis vicibus, et curabatur antiphlogisticis.

HISTORIA MORBI LXXXIII.

Die 5. Iulii.

Febris biliosa.

Femina 23. annorum, lotrix. Semper sana vixit, si excipias febrem continuam, qua ante dimidium annum hic decubuit. Menstrua habuit semper pauca, irregularia, per tres menses nulla, a quo tempore urinae ardor. A

quatuor septimanis oppressio pectoris et respiratio difficilis; ante octo dies gravitas artuum. Os amarum, ructus amari, inappetentia, sitis, cardialgia et dolores in abdomine, alvus diarrhoeica; ante septem dies vena secta est, in pede eadem symptomata, sic quoque ante sex dies, id est die Lunae, apparuere menstrua, dolores ventriculi et abdominis augebantur, vomuit octies biliosa una cum tribus lumbricis, accessit frigus, calor, pruritus in cute cum exanthematibus urticatis; menstrua steterunt, aderat multa sitis, oris amaror, item alvus laxa. Cephalalgia, oppressio pectoris maior, respiratio difficilior; nox diem lunae excipiens inquieta.

Die martis caluit, vomuit ter ingesta et biliosa, reliqua symptomata perstiterunt.

Die Mercurii sat commode se habuit, ut erecta corpore esse potuerit, omnia symptomata mitiora, nulla febris, exanthemata nulla, vomitus nullus, alvus siluit. Heri 5. Iul. calor, sitis, ter vomuit biliosa, et bis purgata est, cephalalgia, ructus amari, cardialgia, et pressio ventriculi, dolores lancinantes in regione umbilicali, oppressio pectoris maior. Respiratio difficilior. Cephalalgia, lingua bona, os amarum, sapor non bonus, sitis, ructus amari, vomituritiones, cardialgia, dolores in abdomine, laxa alvus, ardor urinae, oppressio pectoris, respiratio difficilis, calor non magnus, ardor cutis, exanthemata urticata, pulsus plenus, fortis, naturali celerior. Mixtura sequens:

Aquae samb. unc. v.
Oxymellis simp.
Roob sambuc. aa. unc. j.

Arcan. dupl. drach. jß.

M.

Decoct. hordei cum Oxymell.

Exanthema urticatum evanuit; os bonum; Respiratio melior. Aliqua adhuc cardialgia.

Die 6. *Iulii*.

Pulsus naturalis. Omnia ut heri. Repetita priora.

Die 7. *Iulii*.

Mane paroxysmus febrilis.

Die 8 — 10. *Iulii*.

Bene.

Nota 1) Morbum hunc lente incepisse, tardeque progressum esse. Id morbis biliosis magis est familiare. Apparatus crudus *longo tempore* generatur. Secus in inflammatoriis.

2) Nota oppressionem pectoris et perdiffi cilem respirationem, id sympathicum cum primis viis erat. Nam evacuationibus factis alvo et ore, emendabatur pectus. Male ergo in hac oppressione pectoris et venae sectio fuisset instituta, dataque fuissent mucilaginosa, emollientia. Oppressio pectoris in lotricibus peculiarem meretur attentionem. Nam cum corpore antrorsum inclinato inter lavandum vaporem aquae calidae inhalent, oritur tum a situ corporis tum ab ipso vapore maior sanguinis coacervatio in capite atque imprimis in pulmonibus, unde eorundem *laxitas*, *plethora*, oritur, item vasa distenduntur, varicosa fiunt. Sputum sanguinis, suppressa menstrua.

3) Ardor urinae. Oppletis intestinis crudo apparatu, paucum et stranguriosum mictum saepa observamus. Eadem materies quae prurientes

maculas urticales in cute facit, ad urinarias vias delata ardorem efficit. Monendum est de hoc symptomate, ne forte aliud quid subesse quis existimet. Mictum parcum difficilem in febribus gastricis *Baglivius* iam notavit.

Quaeritur 1) quaenam huius febris natura? Resp. ad gastricas pertinet, ob vomitus spontaneos biliosos, oris amarorem, ructus pravos. Erat continua remittens *ad initium* absque certa lege rediere exacerbationes.

2) Unde indicatio desumebatur? Resp. a symptomatibus principalibus, magis urgentibus, a crudo viarum primarum apparatu.

3) Quomodo huic indicationi satisfactum? An vomitoriis et quare non? Resp. natura sponte vomitum movebat, alvus erat clausa, opus ergo solum fuit, medicamento solvente ut spontaneae huic excretioni aptior reddatur materies in primis viis resistens. Cumque semper etiam intestina impura sint, opus erat medicamento simul eccoprotico. Hinc mixtura ex aqua samb. unc. v. roob. samb. et oxymell. simplic. aa. unc. j. Arcan. dupl. drach. jß. Decoctum hordei cum oxymell. Postmodum omissum sal est, cum alvus moveretur sufficienter.

4) Quae idea solventium? Solventia ea sun, quae in crassa, tenacia, pituitosa agunt. Huc ergo pertinent omnia mere aquosa; aquosae coctiones, decoctum hordei, graminis, proprie solventibus adnumerant; mitissima haec sunt et proprie solum diluentia deberent appellari.

Solventia mitiora sunt, succi recentes herbarum, saccharum, mel.

2) Magis solvunt salia media. Dein gummata ferulacea.

3) Potentius solvunt antimonialia.

4) Adhuc magis solvunt mercurialia, sed simul crassum sanguinem et acrem reddunt, et ad putredinem disponunt. Potentissima sunt aconitum, cicuta, flammula iovis, quae efficacia fuere in morbis ad omnia reliqua solventia rebellibus.

5) An exanthemata non erant respicienda, an ratio agendorum non erat inde petenda? Resp. Non, id enim symptoma sive adsit, sive non adsit morbum non reddit nec faciliorem, nec difficiliorem; idem de miliaribus, itemque de petechiis dicendum est. Vidimus et morbos *graves* absque his, et eosdem specie morbos *leves* absque his, vel et cum hisce efflorescentiis. Hinc inter accedentalia symptomata numerantur.

6) Quaenam regula practica observanda est, si *plura* occurrant symptomata, quaenam indicationem suppeditare debent? Resp. In concursu plurium symptomatum respici illud vel illa debent, quorum praesentia vel absentia magis urget.

HISTORIA MORBI LXXXIV.

Die 9. Iulii.

Febris maligna.

Iuvencula 22. annorum, chlorotica, quae tamen ordinata, et copiosa menstrua habuit, 14. dies ante morbi huius accessum frigore corripitur, calore subsequo, et valida siti, cum cephalalgia, artuum dedolatione. Intermittentium more febris redibat, at incerto circuitu, quarto, etiam quinto die, paroxysmo interim inter quatuor horas perfecte soluto.

Die 29. Iunii menses copiosi, cephalalgia. Sequenti die nullus mensium fluxus. Artuum dedolatio, appetitus prostratus. Ea die versus vesperam in febrem continuam incidit. Die 2. Iulii ab haustu spiritus vini calor valde intensus. Die 5. Iulii accessit diarrhaea; ut plus quam vicies alvus poneretur. Maior inde virium debilitas. Eodem die venae sectio, parca quidem, at 7. Iul. largius in pede instituta: absque levamine tamen, et perstanti alvi fluxu.

Die 9. Iulii.

Cephalalgia ingens; amaror oris; lingua praerubra, glaberrima; deglutitio difficilis ob fauces aridas. Diarrhaea; sitis magna, magnus calor. Pulsus debilis.

Mixtura salis ammoniaci.

Die 10. Iulii.

Datum emeticum; ne autem emeticum in purgans vertatur, praemissus est bolus ex theriace Andromochi dr. β. Alvo sic compressa, post duas horas datum emeticum est.

Vomuit multum pituitae; diarrhaea. Exiguum levamen.

Infusum decoctum rad. arnicae.

Die 11. Iulii.

Eadem symptomata. Datum a meridie emeticum. Vomuit pituitam cum bile.

Idem.

Die 12. Iulii.

Nulla cephalalgia, nullus amaror oris. Lingua sicca; calor modicus. Pulsus ferme naturalis. Alvus tota die siluit. At ingens dedolatio.

Idem infuso decoctum.

Die 13. *Iulii*.

Alvus semel mota. Febris nulla. Lingua humida hodie est, mucosaque, sapor minus amarus.

Infuso decoctum arnicae.

Die 14 *Iulii*.

Eadem, ut heri. Magna debilitas. Nulla febris.

Idem remedium.

Die 15. *Iulii*.

Datum emeticum. Vomuit pituitosa colore, sed sapore amarissima. Deiecit aliquoties. Nulla febris.

Decoctum corticis.

Die 16. *Iulii*.

Lingua mucosa, sputa mucosa. Ob pulsum debiliorem, et cum denuo diarrhaea immineret.

Pulvis radic. arnicae omni bihorio.

Die 17. *Iulii*.

Lingua glabra denuo, et resiccata. Febris vel nulla, vel exigua. Alvus substitit. Solum quaeritur debilitatem.

Omni 4horio dr. β. rad. arnicae cum decocto hordei et oxymell.

Die 20—26. *Iulii*.

Omnia bona. Debilitas. Arnica omni 4horio, cum decocto hordei et oxymelle.

Die 21. et 22. Iul. Debilitas. Caetera bona. Eadem repetita 23. Minor debilitas, ap petit.

Die 26. Iul. Reconvalescit sumit stomachica.

Nota. 1) Purgans, aut spontanea diarrhaea vi-

vires convellit, materiem non sufficienter evacuat.

2) Venae sectio male instituta, ex morbo mere gastrico fecit malignum.

3) Aliquoties feliciter hoc usus sum stratagemate, ut alvum theriaca (utut eam morbus princeps haud exigeret, quin potius contraindicaret) compresserim, et tandem ea compressa emeticum cum utilitate propinarem.

4) Rarissime diarrhaea emetico tollitur. Emeticum alvum nimis fluentem reddit fluidiorem, vertiturque in purgans; hoc saepe cum magno taedio expertus sum.

5) Quaeritur, quis usus corticis peruviani, et quis radicis arnicae sit? quae notio malignitatis?

HISTORIA MORBI LXXXV.

Die 11. Iulii.

Petechiae.

Femina 32. annorum. Ab infantia habet dolores rheumaticos. Ante 1½. anno peperit, lactavit infantem qui mortuus est; ante tres septimanas menstruavit. Post puerperium conquesta est de dolore circa tempora, de siti insolita, de ore acido amaro, eiusque siccitate; nausea, incipientibus lipothymiis, inappetentia et cardialgia ieiuno ventriculo maiori. Ante quinque septimanas ob dolores capitis vena secta est, sed absque levamine. Die Lunae motu in curru praegresso experta est horripilationes vagas caloribus mixtas et alternantes ad noctem, accessit dolor punctorius sub infima costa sinistri

lateris usque ad supremam costam spuriam per tres horas uno tenore pergens, cum respiratione difficili et oppressione ad scrobiculum cordis aliquid versus fauces ascendit, cum sensu constrictionis faucium, ac si esset globus hystericus; decumbere in latus affectum non potuit. Noctu adhuc vena secta est; paulo post dolor lateris mitior, sed oppressio maior, respiratio difficilor, ut vix loqui potuerit; nulla aderat tussis. Sed sitis multa, nausea, vomituritiones; horrores vagi cum caloribus; os amarum. Vena secta est; dolor evanuit; oppressio mansit; sensus constrictionis faucium erat minor. Sic die martis pergit, die mercurio assumpsit purgans, inde alvus non multum movebatur, alvus figurata semel respondebat; symptomata erant prava. Lingua pura, modice alba. Oppressio minor, dolor nullus, somnolentia, et tinnitus aurium, et petechiae puncticulares ad brachia et collum.

Mixtura ex roob sambuci.

Decoctum cum oxymelle.

Clysma.

Semel sponte vomuit. Dato emetico copiosissimam quasi amurcam vomuit; evanuere petechiae, et die 19. Iulii sana discessit.

Nota.

1) Post sectam venam maior orta oppressio:
2) Statim a vomitu disparuere petechiae.
3) Notanda est cita convalescentia.

HISTORIA MORBI LXXXVI.

Die 16. Iulii.

Petechiae.

Femina 23. annorum; a tribus diebus habet menstrua, ante septem dies conquesta est de cephalalgia, *debilitate*, *lassitudine artuum*, *respiratione difficili*, inappetentia, caloribus vagis, siti; os fuit mucosum, spiritus foetidus. Sic et die ovis et die Veneris, quo in pede

vena secta

sine levamine. Accedebant nausea et vomiturítiones; noctes erant satis quietae, et aegra adhuc fungebatur suo labore.

Die Saturni manus sinistra afficiebatur dolore rheumatico cum flexione minus facili digitorum, reliqua symptomata pergebant.

Die Dominica dolor rheumaticus quoque manum dextram occupavit; ob cephalalgiam decumbere debuit; post meridiem accessit lene frigus, calor, sudor, et menstrua fluere inceperunt.

Die Lunae mane melius se habuit; post meridiem cephalalgia, oscitationes, calor, sudor, multa sitis, nox inquieta cum insomniis. Manum sinistram dolor rheumaticus reliquit; cephalalgia; lingua alba, siccescens; os mucosum, petechiae, pulsus naturali celerior. Alvus libera.

Decoctum eccoproticum, dein emeticum, denuo eccoproticorum.

Et ita die 20. Iulii bene habuit.

Nota. 1) Febris biliosa cum petechiis.

2) *Rheumatismus biliosus* in malignis frequenter a nobis est observatus.

3) Huic *stante menstruorum fluxu* data est radix ipecacuanhae, cum symptomata *febris malignae* id deposcerent. Frequenter stante fluxu menstruo innoxie, re sic exigente, datum est emeticum.

HISTORIA MORBI LXXXVII.

Die 17. *Iulii*.

Pleuro - peripneumonia rheumatica.

Iuvenis 13. annorum, ante 1½. annum morbo inflammatorio per septem septimanas decubuit in nosocomio Pazmaniano. Aestuante corpore 15. Iulii frigidam hausit; ad vesperas correptus est frigore levi, calore, et dolore rheumatico omnium artuum. In hoc statu noctem peregit. Altero die accessit oppressio pectoris, respiratio difficilis, dolor punctorius in latere sinistro; tussis rara; debilitas, cephalalgia, horroresque vagi caloribus mixti.

Haec symptomata hodie adhuc perstant. Dolores artuum leniores; pectus dolet ad attactum; in latus sinistrum difficulter decumbit; dolor lateris sinistri vix non cessavit. Pulsus celer; calor, sitis, lingua alba, sapor bonus, os siccum.

Venae sectio unc. vij.
Mixtura sambuci.
Decoct. hord. cum oxymelle.

A meridie paulo melius se habuit. Sanguis emissus phlogisticus. Dolor lateris cessat, melius in hoc latere decumbit. Pectus fert attactum sine

dolore. Alvum semel deposuit. Conqueritur de dolore in dorso. Abdomen dolet ad attactum.

Vesicans ad pectus.

Dolores bihorio post sublati.

Die 18. *Iulii*.

Bene per omnia habet; pectus liberum; non febricitat.

Die 19. *Inlii*.

Tota nocte sudor; oppressio pectoris; calor. Mane perstitit febris; nulla tamen amplius oppressio. Lingua impura. A meridie datum

Emeticum.

Vomuit mucosa, glutinosa, sapore amara, non multa; sed alvum aliquoties deiecit. (Videtur saburra fuisse potius in intestinis); lingua biliosa.

Die 20. *Iulii*.

Noctu denuo calor, absque praegresso frigore, cum oppressione pectoris, et sudore; attamen longe minor paroxysmus.

Die 21. *Iulii*.

Denuo minor paroxysmus noctu rediit.

Datus cortex est.

Die 22—25. *Iulii*.

Nox bona. 25. Hac nocte quaestus est gravitatem capitis. Sumpsit mixturam eccoproticam salinam.

1) Notanda est species peripneumoniae.
2) Effectus vesicantis non ab *exulceratione*.
3) Dolor abdominis rheumaticus.

HISTOTIA MORBI LXXXVIII.

Die 3. Augusti.

Petechiae.

Femina 30. annorum. Menstrua semper ordinata habuit; ante tres dies accelerata periodo apparuerunt, sed non amplius adsunt. A tribus diebus se male habet: semper adfuere cephalalgia, sitis, os amarum et mucosum, respiratio difficilis, anxietates, oppressio et dolor ad scrobiculum cordis, frigus, calor, ructus pravi, nausea, vomituritiones, vomitus spontanei biliosi; perseverante dolore, aliisque symptomatibus omni die ad quintam pomeridianam leve frigus rediit; lingua impura, pulsus celer, calor naturalis, gravitas omnium artuum; petechiae. Vesperi delirium. Datum.

Eccoproticum solvens.

Die 4. Augusti.

Datum

Emeticum ex ipecacuanha.

Vomuit multa, atra, viridia. Caput levius, omnia aliquantulum emendata. Non delirat.

Die 5. 6. Augusti.

Lingua ex albo viridescens, os amarum, omnia ut heri.

Emeticum.

Biliosa vomuit.

Die 6=8. Augusti.

Sanata est.

Nota. I. Morbum petechialem cum signis apparatus crudi; unde vere elucescit:

1) Affinitas inter malignos et biliosos.

2) Genesis efflorescentiarum in primis viis.

3) Qua ratione vomitus prosit.

4) Symptomata malignitatis.

In hac aegra videndum potius, quid non sit faciendum, quam quid oporteat facere.

II. Videamus, quaenam non conveniant.

1) An venae sectio? morbus inflammatorius non est. Primae viae manifeste laborant.

2) An emeticis, eccoproticis? Lente et caute agendum. Materies soluta non est.

3) An antisepticis, cortice, spiritu vitrioli? Materiam morbi haec non solvunt, non eliminant, non corrigunt. Materiam morbi *naturae alcalinae* esse in putridis morbis quidam putant; at vero insufficiens haec idea est, et falsa. Saepe ipso gustu acida, austera deprehenditur. Haec idea penes furnum chemicum nata est, et solum qua metaphora admittitur. *Natura* materiae *varia* omnino est, sufficit *alienam* esse, et, si sanis humoribus misceatur, *nocivam*. *Acida* vegetabilia et solummodo diluendo, solvendo et vim saponaceam exercendo prosunt, itemque quatenus omnes sectiones promovent, quatenus *amica* sunt corpori nostro; mineralia autem prosunt, non ex eo, quod cum materia putrida alcalina salem medicum componant, sed quod vim vitae blande stimulant, fibras relaxatas lenissime stringunt, et acri suo, nobis amico, excretiones et secretiones promoveant.

Hinc spectatis omnibus nil convenire videtur, praeter potus solventes, saponaceos, mellitos, quibus fors brevi dosis ipecacuanhae subiungetur.

HISTORIA MORBI LXXXIX.

Die 1. *Octobris*.

Icterus.

Sutor 20. annorum, sanus a multo tempore; elapsis circiter quinque septimanis prostratum sentit appetitum, corporis lassitudinem, mane praecipue. Universim ad consuetos labores minus idoneus. Intermittente febre nunquam laboravit. Ceterum absque febre. Alvus semper dura, per triduum saepe obstructa, atque per tres ferme septimanas immorigera, donec ante quatuordecim dies sponte diarrhaeica evaderet, colore interim icterico per totum corpus diffuso; rediit tunc appetitus, vigor pristinus rediit.

In nosocomium susceptus praeter ictericum colorem et alvum obstructam, nullum symptoma exhibuit.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Mixtura salina.

Die 2. *Octobris*.

Alvus nulla.

Salis amari unc. jß.

Die 3. *Octobris*.

Sumat omni bihorio

Radicis arnicae dr. ß.

Vomuit pauca biliosa. Idem icterus. Addidi ad singulas arnicae doses.

Salis ammoniaci scr. j.

Et die 7. Octobris a meridie color laetior, minusque flavescens.

Die 8. *Octobris*.

Cum denuo saturatius tingeretur, dedi hodie

Sulphuris aurati antimonii tertiae praecipitationis gr. iij.

sexies per 24. horas, et postera die dedi grana jv.

Die 11. *Octobris*.

Dilutior color. Sumat pro dosi

Sulphuris aurati gr. vj.

optime enim fert.

Die 19. *Octobris*.

Iam a biduo sumit

Sulphuris aurati scr. ß.

Dilutissima tantum flavedo. Nulla excretio a sulphure aurato observatur. Absque ullo incommodo fert hanc dosin.

Die 21. *Octobris*.

Sanus discessit.

HISTORIA MORBI XC.

Die 29. *Septembris*.

Pleuritis spuria.

Sartor 16. annorum, 22. Septembris sera vespera horruit, incaluit, nox insomniis turbata. Sequenti die dedolatio, dolor lateris punctorius, oppressio thoracis, sapor oris depravatus. Continua hucusque febris; lateris tamen dolor tertia morbi die evanuit. Septima morbi die diarrhaea. Octava in nosocomium receptus.

Dolor capitis vehemens, assiduus, dilacerans, caput retrotrahens. Pectoris oppressio; os amarum; dedolatio; calor assiduus; tussis frequens; cardialgia; pulsus celer, fortis, durus; alvus nulla. Delirium.

Decoctum eccoproticum.

Die 30. *Septembris*.

Secta vena unc. xij.

Crusta phlogistica magna. Levamen.

Die 1. *Octobris*.

Mixtura antiphlogistica.

Decoctum hordei cum oxymelle.

Nullus in ore amaror; at lingua humida, impura; at incipiens glabrities. Nulla cardialgia. Oppressio aliqua pectoris. Pulsus plenus, fortis, non multum celer. Calor.

Die 2. *Octobris*.

Emeticum.

Multa biliosa, vitellina vomuit. A vomitu nulla prorsus febris, debilitas magna. Caput et pectus prorsus emendata.

℞. Mixturae solvent. libr. ß.
Cortic. peruv. dr. iij.
Sal. ammon. dr. ij.
M.

Die 3. *Octobris*.

Bene per omnia.

Mixtura eadem.

4. Octobris exigua febris, reliqua bona. Repetita priora. 5. Oct. Exigua febris, reliqua bona. Repetita priora.

Die 10. *Octobris*.

Mixtura corticis ob continuam levem febriculam. 14. Oct. sanus discessit; manere tamen debuisset, ut recidivae metus praescindatur.

HISTORIA MORBI XCI.

Die 13. *Sept.*

Phthisici anatome.

Vir 40. annorum 23. annorum spatio militiam sequebatur. Iuvenis 20. circiter annorum morbo acuto decubuit, ex quo multis venae sectionibus sanatus. Omni anno, cum frequentes haemorrhagias pateretur, quater per annum venam sibi secari curavit. Ante sex annos verme taenia laborabat; a purgante drastico, quod ternis vicibus interposito aliquot dierum intervallo, assumpserat, qualibet vice aliquot ulnorum frusta vermis eiicebantur. Ab eo tempore nulla prorsus a verme incommoda.

Olim miles saepe aestuante corpore frigidam hausit; frequentes inde pleuritides, plerumque neglectae, subinde sanguinis missione curatae. Per octo annos phthisi laborat. Ultimis duobus mensibus excretio sputorum difficilis, diarrhaea, emaciatio, pedum intumescentia. 13. Septembris nosocomium adiit.

Die 18. *Octobr.*

Ab aliquot diebus utitur decocto rad. salep., oppressio nocturna vix aliqua. Diarrhaea cessat, at subinde sudores nocturni adsunt.

Die 8. *Novemb.*

Die octava Novembris mortuus. Musculi evanidi in brachiis praecipue. Pulmo dexter inflammatus ex toto, nisi particulam eius infimam excipias. Maior inflammatio in suprema eiusdem parte, ubi vomica ovum anserinum capiens, tenui pure repleta. Parietibus pseudomembrana

adhaesit ex purulento sedimento; circumcirca inflammatio 3—4. lineas crassus paries effecit, ne in cavum thoracis effundatur. Sinister pulmo paulo minus inflammatus; abscessum continuit nucem moschatam capiens: talis exiguus abscessus simul erat in dextro etiam pulmone, ibi autem in utroque pus bonum. Granula alba, innumera.

HISTORIA MORBI XCII.

Die 1. Octob.

Pleuritis inflammatorio-biliosa.

Femina 65. annorum a 14. circiter diebus catarrho vexatur; obambulat. 28. Septembris tempore vespertino febre corripitur continua, cum largo sudore, et siti valida. Altera die accessit oppressio thoracis, spirandi difficultas, tussis, atque dolor in antica parte pectoris. Appetitus deletus, cardialgia, oris amaror, et vagum per intervalla artuum rheuma. 30. Diarrhaea. Secta vena est. Pulvis temperans. Sequenti die e lecto surgit, exit; mox autem ob validam pectoris oppressionem domum redire coacta. Calet; sitit; os amarum, siccum.

Die 1. Octob.

Cephalalgia, amaror oris; lingua sicca, arida.

Respiratio difficilis, strepens, sibilosa; valida thoracis oppressio, et dolor punctorius in anteriori parte. Levis cardialgia. Facies flavescens.

Sputa glutinosa, cruenta. Diarrhaea; rheuma vagum artuum. Pulsus fortis, plenus, durus.

Solventia.

Die 2. *Octobr.*

Venae sectio unc. vj. Repetita ad unc. viij. Crusta phlogistica. Nulla emendatio.

Die 3. *Octobr.*

Foetor et amaror oris; sapor quasi ab ovis putridis.

Emeticum.

Vomuit copiosam flavam bilem. Respiratio emendata. Sitis.

Mixtura corticis cum sale ammoniaco.
Decoctum hordei cum oxymelle.
Linctus.

Sputa incipiunt glutinosa, ductilia, copiosa prodire; aliquis sterni inter tussiendum ardor. Caput melius. Os emendatum; respiratio paulo melior. Pulsus non debilis, naturali celerior.

Die 4. *Octobr.*

Lingua, qualis hucusque fuit, levis et sicca, quasi polita, rubra.

℞. Decoct. hord. unc. jv.
Aqu. foenic. unc. ij.
Oxymell. squill. unc. jß.
Stib. diaph. non ablut. dr. jß.
M.

Linctus, et duo vesicantia ad suras.

Vesperi omnia symptomata aliquantum emendata. Sputa glutinosa valde.

Die 5—8. *Octobr.*

Tussis et respiratio aliquantum emendata. Pulsus non debilis, modice celer. Sputa glutinosa.

Omni bihorio gr. j. kermes cum lapidibus cancrorum, et sachar. Item duo vesicantia ad crura.

Vesperi maior emendatio respirationis. Sputa minus glutinosa. Lingua antea levis, et arida, nunc humectari incipit.

Die 8—10. *Octobr.*

Hucusque kermes sumpsit; at hodie, etsi tussis esset rara, sputa pauca, faciliaque, et respiratio emendaretur, pulsus naturalis esset, nullaque adesset febris; tamen cum pulsus esset languidior, timereturque nimia paulo post debilitas, datum est infusum contraiervae et serpentariae, cum scrupulo uno camphorae.

Die 10—14. *Octobr.*

Cum vires essent bonae, pulsus fortis, tussis rara, sputa pauca, facilia, pectus bonum, dedi mixturam stibiatam.

Die 14. — 18. *Octobr.*

Ad reconvalescentes posita utitur mixtura stomachica, et bene habet per omnia. 18. Octobris sana discessit.

HISTORIA MORBI XCIII.

Die 13. *Octobr.*

Pleuritis.

Sartor 28. annorum ab octo ferme annis de vocis raucedine conqueritur. Ante triennium scabie infectus sex mensium spatio aegrotabat, unguento ad scabiem tandem sanatus est. A sex abhinc septimanis dolore lateris sinistri punctorio vexatur, tussi, inspiratione, attactu externo, et decubitu in latus affectum aucto: caeterum nulla manifesta febris.

13. Octobris hora nona matutina toto corpore inhorruit. Dolor lateris punctorius validissi-

mus ad primam costam spuriam. Rheuma vagum caput, et sinistri lateris brachium oberrans. Tussis valida, sicca. Appetitus prostratus.

14. et 15. omnia symptomata perstant. A fomento lactis levamen nullum. 16. secta vena est; sanguis phlogisticus; exiguum levamen. 17. eadem symptomatum vehementia.

Die 18. *Octobr.* (6. m. d.)

Ad nosocomium defertur. Ob doloris vehementiam, pectoris oppressionem, pulsum celerem atque durum venae sectio; eaque sera vespera repetita. Doloris inde remissio; pectus tamen adhuc valde oppressum. Vesicans lateri dolenti applicatum. Mixtura solvens cum nitro.

Die 19. *Octob.*

Ob pulsum valde durum, et celerem secta vena; crusta; levamen.

Die 20. *Octob.*

Respiratio bona; dolor lateris nullus; pulsus tamen valde adhuc celer, non durus. Tussis, uti hucusque, dolorque multa scilicet, epigastrii inter tussiendum.

Decoctum altheae, semin. melon., cucumer. cum mixtura solvente: tepide.

Die 21. *Octob.*

Pulsus celer valde, duriusculus. Pectus et respiratio bona; at tussis saepe adhuc vexat, ita ut futuram tussim in hypogastrio dolente sentiat; rheumaticum quidem ratus adposui vesicans ad locum dolentem, sed absque levamine.

Die 24. *Octob.*

Oleosa, mucilaginosa non profuere.

Die 25. *Octob.*

Dolor fixus in hypogastrio; pulsus celer.

Subinde borborygmi, flatusque vexant. Abdomen non tensum.

Quid, si materies dysenterica ibi haeret, emetico-cathartico solo excutienda?

Die 26. Octob.

Emulsum purgans omnem dolorem sustulit.

HISTORIA MORBI XCIV.

Die 17. Octob.

F. Quartana in peripneumoniam abiens.

Vir 36. annorum saepius per vitam intermittentibus febribus vexatus, aestate hac lapsa tertiana laboravit, unde sanatus, hucusque commode se habuit. Ante quatuor tandem septimanas quartana febre iterum corripitur. Die 15. Octobr. paroxysmus febrilis emansit; at continua inde pectoris oppressio, tussis frequens, cephalalgia assidua, lecto decumbere coactus.

17. accessit nosocomium, omnia peiora, 18. noctu suffocationis periculum, 19. mane venae sectio. Levamen. Crusta phlogistica. Pulsus plenus, fortis, et naturalis ferme celeritas.

Antiphlogistica.

Die 20. Octob.

Cum decoctum suum frigide assumpsisset, denuo tussitare, pectore oppresso esse, et pulsus celeriores durioresque habere coepit. Hinc omnia tepide data sunt, et vena secta est.

21. Bene se habet. Rediit quartana, denuo cortice et sale ammoniaco profligata. Sanus 31. Octobris.

HISTORIA MORBI XCV.

Die 15. Octobr.

Pleuritis rheumatica cum vitio bilioso.

Iuvenis 19. annorum ante 18. menses acuto morbo decubuit. Sanatus ad hoc usque tempus bene se habuit. Ante quatuor menses quartana corripitur. Praescriptis a medico remediis, febris emansit, superstite tamen levi dolore in hypochondrio sinistro. A quatuordecim circiter diebus minus appetit, sapor oris depravatus.

Die 10. huius mensis quarta a prandio hora, frigus, calor, cephalalgia, nox inquieta, 11. horror, calor, dedolatio, dolor lateris dextri punctorius, tussi, inspiratioue auctus. Die 12. Frigus non rediit amplius; reliqua omnia peiora. 13. diarrhaea. 14. eadem. 15. in nosocomium susceptus.

Dolor lateris punctorius inspirando, tussiendo auctus. Pectoris oppressio. Lingua alba. Pulsus celer, plenus, fortis. Lienis durities. Sputa mucosa.

Venae sectio
Mixtura nitrosa.
Decoctum hordei cum oxymelle.

Die 16 Octobr.

Repetita heri venae sectio. Crusta sanguinis admodum crassa.

Vesicans lateri dolenti applicatum: inde omnium symptomatum levamen. Pulsuum naturalis celeritas. 18. sanus per omnia.

Nota. 1) Quorsum ille sanguis phlogisticus devenit?

2) Quo plus crustae phlogisticae apparet, eo minus pertinaciae in morbo observatur. *Inflammationis rheumaticae* fere pathognomicon est, crustam habere densam, ita ut mediam persaepe partem, quin et plus sanguinis totius emissi sola crusta efficiat.

3) Inflammatoria haec crusta primis horis a venae sectione non contrahitur, et contracta serius, fimbriis et margine circum circa elevato utplurimum caret.

4) *Vera pleuritis* crustam sanguinis minus densam, sed primis a venae sectione horis contrahi solitam, cum margine serrato et assurgente habet.

Haec discrimina multiplex et quotidiana observatio docuit.

HISTORIA MORBI XCVI.

Die 17. Octobr.

Febris biliosa vomitibus crebris spontaneis curata.

Femina coelebs 35. annorum, ante 16. aetatis suae annum, quo catamenia comparuere, variis spasmorum insultibus vexabatur, 17. aetatis anno ictero per tres menses, ante 5. annos intermittente tertiana per quatuor septimanas laboravit. Ab ultimis quinque annis frequens cephalalgia, praecipue menstruis instantibus.

Die 9. Octobr. febre continua corripitur, cum dedolatione ingenti, cephalalgia, amarore oris, sensu pressionis ad nucham et artus. Die 13. Octobris, alvo per triduum obstructa sal amarum, cum sale absynthii sumpsit; inde copiosam bilem flavescentem evomuit, atque de-

cies purgabatur. Magnum levamen. At noctu sequente omnium symptomatum exacerbatio; capitis praecipue dolor, pulsatio, cophosis, calor ingens, iactitatio; eademquem mala 14. perstabant, 15. a sale amaro iterum vomitus, et alvi deiectiones. A meridie in manibus et pedibus petechiae. Die 17. in nosocomium suscepta.

Cephalalgia, aurium tinnitus, lingua flavescens, pulsus celer, petechiae in facie, brachiis, maxime autem in pectore. Pulsus celer; alvus diarrhaeica.

Die 18. Octobr.

Data est ipecacuanha: vomuit pauca, aquosa, mucosa; purgabatur aliquoties. Vesperi minor calor; nox inquieta minor tamen, quam praecedens.

Die 20. Octobr.

Caput magis confusum, dolensque, quam heri. Pulsus celer, sat fortis. Scrobiculus et ventriculus dolet insigniter ad attactum. Heri et hodie petechiae, quae post vomitum disparuere.

Die 21. Octobr.

Pulsus ut antea; caput minus confusum; color ut antea.

Die 25. Octobr.

Caput modice emendatum. Os bonum, nisi quod summe sensilis lingua modo sit, et ardorem sentiat inter sumenda medicamenta. Pulsus naturalior, minorque calor. 28. Bene per omnia se habet. Caput modice confusum. 7. Nov. discessit sana.

SECTIO IV.

FEBRIS RHEUMATICA.

Febris continua, cum dolore acuto, saepe diffuso, partium potissimum ligamentosarum, tendinosarum.

Est inadaequata definitio, cum a *vera inflammatoria febre* non sufficienter distinguatur.

Pars dolens plerumque tumet valde, maxime genua, carpi, tumore *saepius albido*, subinde *leviter rubente*, ad *attactum calente*. Dolor saepe acutus sine *tumore*, attamen non sine *calore* partis affectae, admota manu perceptibili. Dolor est acutissimus.

Sedes huius mali potissimum in vasis *serosis* et *lymphaticis* est, telam cellulosam cutem inter et musculos sitam perreptantibus; est item in membranis musculos, tendinesque investientibus, in membranis vasa sanguifera constituentibus, in aponeurosibus, ligamentis, in membranis glandulas, nervosque ipsos et ossa ambientibus.

Scapulas, carpos, genua, nucham, lumbos, femora saepissime prehendit; nulla neque interna, neque externa pars est ab eo libera, sic oculos, nares, gingivas, auris meatus etc. dolentissime saepe afficit. Tetanus maxillae. Con-

vulsiones teneriorum; inde chorea S. Viti. Vidimus hac hyeme iuvenculam moribundam ad nos allatam N. 54., cui dolor antea alicuius artus retrocessit ad caput: periit paulo post. Sic oriuntur apoplexiae, deliria, convulsiones; omnia oculorum mala.

Ea retrocessio frequens est, et saepius omnium primo partem internam afficit. Hinc *anginae rheumaticae*, pleuritides rheumaticae, maxime veri primo dolentissimae.

Hae sunt illae *pleuritides*, ubi vesicantium adplicatio tantopere commendatur, quae vero confundi non debent cum vera pleuritide et peripneumonia.

Idem de *angina rheumatica*, ubi vesicans ad totum collum, seu guttur adplicatum eximie prodest. *Enteritides* rheumaticae, *cystitides*, ubi post venae sectiones emollientia, vesicans indicatur. NB. Nullum viscus est, quod non subinde rheumatismo vexetur. Diarrhaeae, dysenteriae chronicae, dysuriae, ischuriae; tenesmi.

Plurima mala pro ratione partis affectae a rheumatismo oriuntur: cognoscitur id 1) si praecesserit dolor rheumaticus; 2) si adhuc *una* adsit; 3) si epidemia sit *rheumatica*.

Dolor est varius, lancinans, scindens, lacerans, urens, pungens, pressivus, tractivus, pulsatorius; gravis, levis, continuus, remittens, vagus, fixus, vesperi scilicet, noctuque auctus. aucta scilicet tunc febre. Dolor est unius pluriumque etiam partium. Subinde *plerosque* articulos simul occupat, ubi *immobiles* inter *assiduos cruciatus* iacent aegri.

Saepe febris rheumatica est *epidemica*, qua-

lem verno tempore aliquoties observabamus, postquam sudanti corpori aura frigidior est admissa.

Quovis tamen fere anno maior, minorve epidemia observatur, *febris rheumatica intestinalis*, seu *dysenterica*, quae sub finem Iulii ingreditur, per Augustum mensem saevit, dein mitior evadit, et circa finem Septembris raro amplius comparet. Maxime eo tempore observatur, ubi meridiano sole corpora in sudores solvuntur, et aura frigida vespertina reprimuntur. Oritur tempore *febris rheumaticae*, *rheumate ad intestina deposito*, ad eam nempe partem, quae par illam tempestatem est debilior. In omnibus enim morbis materies morbosa ibi figitur, ubi pars quaedam antea aut aegrotaverit, aut debilior fuerit.

Iam diu est, ex quo dysentericos non specto tanquam *morbos semper*, et *mere saburrales*, *tanquam solis evacuantibus sanandos*. Sed quotiescunque dysenteriam curandam habeo, toties mihi hominem propono tanquam *rheumate*, et quidem intestinorum, laborantem.

Ea ipsa est *diversa* methodus medendi in dysenteriis, quae in rheumaticis, item eo ipso tempore vera et indubitata rheumata una grassantur fere semper, quo dysenterias videmus epidemicas; una utrumque morbum, eademque medendi ratio sanat.

Ex hac observatione, quod morbi ibi potissimum sedem peculiariter figunt, ubi pars antea aut aegrotavit, aut debilior fuerit, explicari praecipue potest, quare *temporibus rheumaticis*, quibusdam *olim contusa*, vulnerataque de novo doleant, et de atmosphaerae mutatione praemoneantur certo quodam partis olim male affectae,

e. g. contusae etc. dolore, et, ut aiunt, perpetuum hi homines barometrum habeat. Sic et ad gingivas luridas, et viciniam dentis cariosi facilis est decubitus materiae rheumaticae; item ad olim luxata, vulnerata, contusa etc.

Causa proxima est inflammatio in *systemate lymphatico*, maxime partium tendinosarum, aponeuroticarum, membranarum, musculorum, articulationes etc. ambientium.

Differt autem haec a vera inflammatione dolore *magis diffuso*, parte affecta plerumque magis tumente, acrius dolente, minus tamen rubente. Rariori et leviori transitu in veram suppurationem. Sanguine magis crustoso, crusta diffusa, minus dura, raro contracta, subflava. Dolore magis volatili, tumoreque saepe ambulatorio.

Inflammationem rheumaticam vellem appellare. Ea et *diutius* durat, quam *vera*. Pernicies rarior, et minus praeceps a *rheumatica*, quam a *vera inflammatione*. *Chronicae* a quibusdam notatae inflammationes sunt ut plurimum *rheumaticae indolis*. Neque eae sequelae sunt a *vera* inflammatione, prout a *rheumatica* et *spuria*. Subinde fluctuatio percipitur in *inflammatione rheumatica*, at pus nullum reperitur, abscessu licet aperto. *Plerumque sponte* solvuntur *benigne* et sine *suppuratione*, aut apertae per artem *mucum* loco puris dant. Nonnunquam cito tumor, eiusque fluctuatio cessat, et ad aliam partem migrat. Nonnunquam manet cessante dolore tumor, sed oëdematosus.

Causae remotae. Plethora cum quadam acrimonia coniuncta; alimenta acria, valde aromatica, abusus spirituosorum; victus fere totus ani-

malis. Atmosphaera mutabilis, saepius humida, frigidaque; tempus vernum et autumnale; irritabilitas nimia studiis, vigiliis, venere, vino etc. exaltata. Perfrigeratione sudante corpore; sudores consueti cohibiti. Acrimoniae variae, siphilitica, scorbutica, biliosa, scabiosa. Evacuationes sanguineae consuetae suppressae, catameniorum, haemorrhoidum, narium etc.

Est haec spuria inflammatio, quae *febris rheumaticam simplicem*. aut et *febrem catarrhalem* constituit.

Cum hac *inflammatione spuria*, seu *rheumatica* varia febris solet esse plerumque complicata. Sic *complicata* est

Nonnunquam *vera inflammatio* ut tunc oriatur *febris rheumatica inflammatoria*, quam *primam* speciem posui *febris rheumaticae*.

Hinc dividitur I. ratione febris concomitantis diversimode. Sic datur *rheumatismus inflammatorius* in iuvenibus bene pastis, plethoricis, tempore phlogistico, pulsu pleno, forti, duro, sanguine phlogistico, pleuritico; tumore affectae partis dolentissimo, subrubro, rubro; calore, sitique continuis; urina parca; sudoribus copiosis.

Epidemica est tempore verno, inflammationibus regnantibus.

Iudicatur haec febris 7., 14., 20. die, quin etiam serius, evacuantibus sanguineis spontaneis per nares, haemorrhoides, uterum, urinis copiosis cum hypostasi subalbida; alvo diarrhaeica. Subinde efflorescentiis cutaneis, miliaribus.

II. In *rheumatismum biliosum*, seu *febrim biliosam rheumaticam*. Adulta aestate, et incipiente

autumno, ubi corpora multo sudore diffluunt, et atmosphaera subito mutata perfrigerantur, observatur *febris rheumatica*, seu *originis biliosae*. Adsunt enim utriusque febris symptomata, atque ita quidem, ut *inflammationem rheumaticam* alat, et sustentet biliosum fomes, quo ablato febris rheumatica suapte sanatur.

Habuimus hanc febrim eo ipso autumno 1776. creberrimum, ubi in aliis simplex biliosa febris observabatur.

Subinde initio simplex est biliosa, sed omissis evacuationibus debitis, *neglecta cortice*, *sudoriferis*, *oleosis*, *mucilaginosis*, *adstringentibus* sanata. Item subinde dysenteria est *mere biliosa*, at quam vel aeger, vel medicaster adstringentibus, aut *opiatis* comprimit, materiemque ab intestinis ad articulos transfert.

III. Subinde *febris rheumatica* oritur cum tussicula veluti catarrhosa in debili, laxo, puellari, chlorotico corpore, et in seniculo, pastaceo etc. post evacuationes *sanguineas* nimias, in puerperio, tempore humido frigidoque. *Rheuma vagum* est plerumque *sine tumor*, febricula tenuis, at tractu temporis eam imaginem morbus exhibet, quam descripsimus sub nomine *febris pituitosae*, *lentaeque nervosae*. Venit haec aut sub nomine lentae *nervosae*, aut sub nomine *catharrhalis* malignae, aut *miliaris*, prout hoc vel illud symptoma praevaluerit.

IV. Nonnunquam cum *febre rheumatica* mox initio putrida subnascitur, quae medicos incautos decipit, ut rem se habere cum sola rheumatica febre arbitrentur.

V. *Febris rheumatica variolosa* plerumque malas et perniciosas variolas notat.

VI. *Febris rheumatica scorbutica* cognoscitur ex signis scorbuti, gingivis sanguine facile fundentibus, dedolatione insigni, halitu foetente, maculis lividis etc. Dolor est plerumque sine tumore.

VII. Datur etiam *intermittens rheumatica*: seu febris *intermittens larvata sub schemate rheumatico*.

VIII. *Rheumatismus cancrosus*; vidi hunc in femina uterum cancrosum habente: item in viro, qui cancroso ulcere intestini recti apud nos decubuit, periitque No. 14. Novi puellam, quae a nutrice olim infecta fuerat lue, dein pessimas variolas pertulit, demum per annos complures intolerabili dolore praecordiorum laborat, subinde et artuum. Nunc glandulae subaxillares tumere incipiunt, et tubercula nasci in mammis.

IX. *Rheumatismus venereus*, febrilis est non raro, vespertinus, nocturnus, dolore vario, saepius osteocopo.

At cave, ne *syphiliticum* putes, quod mere *rheumaticum* est, aut *mere arthriticum*. Frequens error practicorum, praecipue si aliqua caussa praecesserit siphylitica.

Alia est rheumatismi divisio a *parte affecta*.

Scil. 1) *apoplexia rheumatica*, unde plerumque curantur, manente nihilominus longo tempore musculorum faciei paralysi, balneo electrico sananda.

2) *Convulsio a rheumate* in infantibus, tenerioribus, foemellis; frequens morbus.

3) *Ophthalmiae rheumaticae* saepe sunt epide-

micae. Huc illae recensendae sunt, quae *post* variolas saepe comparent, etiam *bonas* et *inoculatas*, et longo post tempore. Prosunt emolliendo-discutientia.

4) *Tetanus maxillae* in tempora rheumatica incidit, alternat cum rheumatismo artuum. Alius est periculosior a vulnere, maxime tendinosarum partium, nervosarumque. Item

5) Pleraeque *odontalgiae* sunt rheumaticae, pone dentem cariosum.

6) *Angina parasynanche*, angina scarlatinosorum est fere *rheumatico-inflammatoria*.

7) *Angina pectoris* rheumatica.

8) *Pleuritis rheumatica*: huc etiam

9) *Enteritis*, cystitis, dysenteria ec. pertinent.

Communissimus morbus est 10. et 11. species rheumatismi, quae sub nomine lumbaginis et ischiadis venit. De utroque hoc morbo fusius puto agendum esse.

Lumbago, sedem, ut vi nominis constat, in lumbis habet, inque partibus tendinosis et musculorum lumbarium membranis.

Nonnunquam sedes est in ipso musculo psoa, qui aut *vera*, aut *rheumatica*, spuriaque inflammatione tentatus, vividos dolores excitat, prohibetque et corporis antrorsum inclinari, et femorum elevationem. Subinde morbus *vicinas* quoque partes prehendit simul, ut *tenesmus* adsit, et *frequens* et *dolorificus mictus*.

Confunditur hinc 1) cum haemorrhoidibus internis; 2) cum calculo renum, uretherum, vesicae, et quidem saepius cum calculo *moto* renum et uretherum; etsi et stupor cruris ex illo

latere desit, et vomitus sympaticus, qui alias a commoto calculo observari solet, aliaque calculi symptomata.

Inflammatio musculi psoas subinde tanta et tam acuta est, ut *gravis* adsit febris, et *cito* suppuratio fiat, inde *phthisis* et mors. In cadaverum sectionibus pus copiosum collectum deprehendebatur.

Ischias, *malum ischiaticum*, *dolor coxendicis*, supremum femur, eiusque posticam saepius partem occupat. Nonnunquam quoque per femur internum descendit.

Subinde ad caput fibulae terminatur; subinde ad malleolum usque perringit.

Symptomata sunt: impeditus motus, aut difficilis; dolent stando, assurgendo, sedendoque, et sese convertendo.

Saepius est in alterutro solum latere chronicum malum valde, potissimum in seniculis, autumno humido, hyeme australi, habitatione depressa.

Subinde *contusio* coxae illata, praebet ausam morbo: ibi enim malum figitur, ubi pars antea doluerit. In infantibus in terram delapsis contusio, contusi inflammatio, suppuratio, pedetentim facta luxatio, immobilitas, claudicatio non emendanda. Subinde in *morbis acutis* sit *depositio* ad coxendicem, uti in aliis ad parotidem. Vidimus in puella N. XII. et in aegro N. I.

Ischiadis *divisio* est ea ipsa, quae *rheumatismi*, quam supra dedimus. En non unam dari, eandemque methodum ischiadem sanandi. Hinc est aut mere *rheumatica affectio*, aut *inflammatoria*, *biliosa* etc.

Ischias *inflammatoria*, ubi partes circa acetabulum genuine inflammantur, in *latentes demum suppurationes*, tandem tractu temporis in febrim lentam abit. Subinde materies *biliosa*, *putrida*, *variolosa*, *scabiosa*, *venerea*, etc. illuc deponitur. Inde inflammationes, suppurationes, febres hecticae, anchyloses, claudicatio, spontanea a causis internis erodentibus, relaxantibus nata luxatio.

Ischias nervosa tum antica, quam postica *Cottunii*, mihi est mere *rheumatica*, vel et arthritica. Tollitur vesicante ad caput fibulae posito.

Videamus effectus rheumatismorum quorumcunque, et quae inde *mala* observentur. Membrum diuturno rheumate vexatum saepe *marcescit*, friget, *debilius* est, *minus exquisite sentit*, *minus expeditum*, aut *mobile* est. *Herpete*, aut *quadam veluti scabiei specie* maculantur.

Articuli tumidiores, minus mobiles. Genu per omnem vitam *tumidius*. *Tendines decurtati*, vix aut nunquam sufficienter emolliendi. Digitorum articuli idem patiuntur. *Collum distortum* capite antrorsum inclinato nuper in iuvene sartore vidimus. Incurvatio, claudicatio perpetua.

Nonnunquam *materies rheumatica dolorem* non facit, sed *paralysin* artus alicuius, musculorum, faciei, oculorum.

Vidi *tumores* in abdomine natos, et per annos hucusque perstantes, attactu veluti carneos, indolentes a materie rheumatica; sarcomata scilicet, ubi graviditas subesse putabatur. Habui talem olim puellam in nosocomio. *Strumae* et tumores colli non glandulosi, sed velut *sarcomatosi* saepe sunt a materie rheumatica. Praeternatura.

les tumores, tonsillarumque saepe a materie sunt rheumatica, quae speciem quandam sarcomatis facit. Tales tumores non amplius dolentes re solvi nunquam possunt.

Omnes hae species rheumatismi *febriles*, sunt et subinde *sine febre*; attamen in cura revocari debent ad notionem *rheumatismorum febrilium*. Saepe enim nulla quidem febris adest, est tamen *dispositio* ad febrim, eamque oportet determinare.

Cura. Febris rheumatica *simplex* potu multo, leviter diaphoretico, maxime sambucino, roob sambuci (non adusto) optime et cito sanatur.

Huc *coryzae*, *catarrhi* simplices, *raucedines*, *diarhaeae* a perfrigeratione, *incipientes dysenthaeriae* etc. revocari debent.

At si inflammatio simul sit iuncta, sique sit *rheumatico-inflammatoria*, superius descripta, tunc venae sectiones *copiosae* et *frequentes*. Emollientia nitrosa, tepida. Fotus, cataplasmata *emollientia*, non autem *sicca*, neque *saeculi camphorati*, neque *plumbata*.

Item prosunt balnea *tepida mane* adhibenda.

Scarrificationes, aut *sanguisugae* in vicinia partis affectae, praecipue in rheumate ad partem nobilem recurrente. Hirudo medicinalis capite acuminato est, et utrinque ad dorsum quatuor lineas habet. Venae sectiones hae *topicae* maxime prosunt, si *tumor* adsit praeter dolores.

Sunt, qui magnas doses nitri propinent, scilicet unciam unam, aut drachmas decem intra viginti quatuor horas cum *multo* potu; verum ita sumptum nitrum, leviter purgat, estque *purgans antiphlogisticum*. Praeplacent minores doses, maxime autem cum roob sambuci.

At sanguine iam multum extracto, febre ultra octavum diem durante, pulsu collabente debiliore, prodest *camphora in emulso*.

Ad ipsam partem rheumatice inflammatam prodest cataplasma ex speciebus *emollientibus*: ex sem. lini, ex malva, althaea, farina sem. lini et herba hyoscyami paratum. Ex *lacte saponato*, Balneo, e. g. manuum *tepido*. Vapores aquae.

Cave ab *opio*, maxime vesperi propinando. Stante inflammatorio stadio non convenit ob aliena et anomala nervorum mala; at fracta subinde, et caute quidem, dari potest.

Item *scopo diaphoretico*, cum pauxillo rad. ipecacuanhae, aut cum sulphure aurato, aut cum kerme minerali.

In *rheumatismo* bilioso emetica, purgantia etc. indicantur.

Virtus multiplex emeticorum: 1) *sursum* et *deorsum* evacuans; 2) sialagoga; 3) resolvens obstructa; 4) diaphoretica; 5) antispasmodica.

In *rheumatismo putrido* antiseptica, maxime cortex cum moscho, camphora. In *intermittente rhenmatica* cortex.

Si *depositio* materiae rheumaticae contingat ad partem nobiliorem, tunc febre praesente et plethora venae sectio, et *derivantia* ad partem antea affectam, scilicet balnea, sinapismi, vesicantia. Vel vero in casu contrario camphora, moschus, castoreum, vesicantia etc.

Residuos a *febre* dolores sanat *aconitum extractum arnicae*, *guaiacum*. Sarsaparilla cum cortice peruviano, frictiones frigidae, lotiones, thermae, conservae antiscorbuticae.

In rheumatismo chronico non febrili se. quentia remedia sunt prae ceteris commendata, ita tamen ut habenda ratio sit aetatis, sexus, temperamenti, annuae constitutionis.

Venae sectiones et sanguisugae, scarrificationes, quo propius morbus accedit ad *statum febrilem*, et locus rheumate tentatus, quo *magis praeternaturaliter calet ad attactum*. Dein vero decocta solventia, depurantia, aperientia ex gramine, taraxaco, cichoreo, bardana, lapatho acuto, radice sarsaparilla, herba saponaria; stipites dulcamarae, rasura ligni guaiaci, sassafras, chamedrys, chamaepytis. Serum lactis cremore tartari paratum, sinapinatum. Succi recentes taraxaci, cichorei, endiviae, latucae, chaerophyili, acetosae etc. Nasturci aquatici et hortensis etc. Conservae antiscorbuticae scil. nasturtii aquosi, trifolii fibrini, acetosae, cochleariae omni 2. hora parvum cochleare. *Extractum aconiti* cum nitro, cum antimoniali remedio, cum floribus sulphuris; eius extracti doses. Antimonium super porphyritem levigatum; eius praeparata; kermes minerale. Sulphur auratum 2. et 3. praecipitationis. Vinum antimoniale *Huxhami*. Extractum cicutae cum gummi ammoniaco, cum sapone, cum extracto helenii, trifolii etc. Sapones varii e. g. Starkeianus uterque. Liquor cornu cervi succinatus. Salia alcalina volatilia, moschus, castoreum magna dosi. Extractum gratiolae, nicotianae, florum arnicae. Mercurialia. Pelles leporini (Wachstaffet, vorzüglich gruner Flanel.) Balnea tepida, vapores, fomenta, cataplasmata. Frictio (Bürsten), urticatio, vesicans in rheumate *frigido* et *calido* post venae sectionem, item

in

in fixo. Sinapismi, phoenigmi, cortex mezerei, electrica flamma. Thermae. Balneum fimi, vinaceorum, formicarum. Linimentum volatile, quod ex oleo lini olivarum et spiritu salis ammoniaci conficitur, vel vero quod ex oleo essent. e. g. ex spiritu therebinthinae et spiritu salis ammoniaci conficitur. Inunctio cum tinctura cantharidum. Roob sambuci. Gummi guaiacum, cuius propinandi sunt varii modi.

Datur 1) cum saccharo et cremore tartari; 2) cum antimonio in rotulas redactum; 3) in taffia, sed cum emulsione, in syrupo, in cremore hordei; item scopo sudorifero in *potu theato*: sed praecipitatur in aqua; 4) cum vitello ovi in forma eclegmatis; 5) in tabulas redactas, quae tabulae in aqua, vino dulci etc. solvi facile possunt; 6) in succolata.

His addi *extractum ligni guaiaci gummosum* potest, praecipue fragrantissimum, instar vaniliae.

His variis formis aliquid solutionis mercurii sublimati corrosivi addi potest, et antisyphiliticum parari. Tantus metus non est sublimati mercurii, ut quidam nobis incutere voluerunt.

Usus guaiaci fit 1) absente febre; 2) in corpore pastaceo, frigidoque, et fibra inerti.

Vis leviter purgans illi inest, ut ter, quaterve alvum moveat: tunc autem magis prodest; si nimium purget, parcius dari debet. Si non purget, ei aliquid iungi debet.

Adulteratur pice alba, quae in spirituosa solutione difficilius solvitur, et collecta in fundo agnoscitur. Item *colophonio*, quod combustum odore agnoscitur.

Sed etiam taffia adulteratur pipere hispanico; detegitur *defragrando* in cochleari, ubi in fine *aquam non insipidam*, sed pipere hispanico acrem deprehendis.

Optimum guaiacum est, quod arte extrahitur, ita ut duas partes, aut etiam quatuor sumas *resinae*, et unam gummi *aquosi*.

SECTIO IV.

ARTHRITIS.

Gravis morbus est, nostris praecipue temporibus frequens, quem nunc tractandum assumimus, *arthritis* nempe, quae et sub nomine *podagrae*, *chiragrae*, *gonagrae etc.* nota est. Nostrates eam vocant *defluxionem biliosam*, *Gallenflus*, *an der Galle leiden*.

Morbus, utut nostra haec ultima secula *magis* infestet, tamen antiquissimus certo est, ut ii solum immunes manserint, qui simplicissimo victu, eoque fere excarni utebantur primitus, et usum spirituosorum ignorarunt.

Potius nihilominus *magnarum urbium* est incola, earumque prae ceteris, quae licentiores habitatores numerant. *Vetus Roma* podagram ignoravit. At sub Caesarum tempora late populabatur. Magis amat *depressa et paludosa* loca, itemque *mari viciniora*, terrasque *borealiores* magis, quam australes. Frequens hinc in *Hollandia*, *Brittania*.

Populos mercaturae deditos, qui magnas inter spes, sed et magnos inter metus, simulque laute opipareque vivunt, invisit frequentius.

Aetatem nullam praeterit penitus, cum et

in puerili aetate non infrequens sit *vera arthritis*; Sed tunc est *connata* ut plurimum. Attamen magis cadit in eam, quae *florem superavit*, *adultam*, *virilem*, *quae proxime in senili* est abitura. Sed et iuvenes videre est his senum morbis ante aetatem correptos.

Sexum utrumque plectit, saepius tamen virilem, cum causae postmodum enumerandae in virili sexu *crebrius* et *potentius* agere consueverint.

Morbus est *temporum omnium*, attamen certa est observatio, eum etiam subinde epidemicum esse, certis videlicet annis et periodis frequentiorem solito.

Sic mea praxis, ut etiam aliorum quorundam, quibus plures quotidie aegros invisere contingit, me docuit, ab initio mensis Septembris anni 1782. *epidemiam arthriticam* exortam esse pedetentim, viguisse per totum annum 1780., neque nunc, dum hoc scribo, mense videlicet Iulio 1784. ad finem vergente, penitus emortuam.

Consortia amat varia, ita ut eodem hoc tempore, quo *constitutio arthritica regnavit*, simul pari fere passu incesserint *febres bilioso-putridae*, *pituitoso putridae*.

Descriptio regularis podagrae est praemittenda, ut eiusdem postea lusus melius et variationes intelligamus.

Ianuario exeunte, aut initio Februarii, qui podagricum paroxysmum passurus est, incipit de *cardialgia*, veluti *frigore ventriculi*, aut ac si *ventriculus aquae innataret*, conqueri; viget interim appetitus, uti antea. Nonnunquam *signa cruditatis*, os mane subamarum, austerum, glutino-

sum

ſum per *plures ſeptimanas* queritur, uti et flatus.

Facies cerea, ſubflaveſcens, ſubictericia, ſubvirescens. Subinde etiam gravis icterus.

Querelae de doloris enormitate, impatientia multa, et puſillanimitas. Urinae magis flavae, bruneae, ictericorum, lateritiae. Nonnunquam mingendi difficultas et veluti veſicae ſpasmus. Alvus moroſa. Mens ſolito irritabilior etc. Urinae tamen ſubinde *naturales*, ſubinde *copioſae limpidaeque* ſimul, aut cryſtallinae. Nonnunquam cum ſedimento albo, mucoſo.

Gravitas corporis, ſomni minus reficientes; ſtante voraci ſaepe appetitu, una procedunt.

Mens irritabilior, et hypochondriaſis conſueto maior. Salacitas ſubinde.

Crurum femorumque dein veluti ſtupor, inſenſibilitas, ſpasmodicaeque quoque affectiones, ac crampi.

Hi ſunt morbi prodromi.

Pridie ante invaſionem maior plerumque hilaritas; poſtea ſubito aeger, uti plerumque fit, re- …

Pridie ante invaſionem maior plerumque hi- pente evigilitasque, at poſt mediam noctem repente evigilat, doloremque experitur, vel in pollice pedis, vel ad calcem, vel ad malleolos, illi ſimilem, quem quis a ſubluxatione etc. experitur. Sunt etiam, qui aut calceum anguſtiorem, aut lapſum, aut ſimile quid accuſent.

Hoc eſt alterum podagrae ſtadium, *idque febrile*, cuius typum deſcribam.

Febris haec circa vesperam exacerbatur, ita tamen, ut ſi eius menſuram ex pulſu capias, ea videatur eſſe *prava*, et querelis aegris non reſpondens. Noctu ſomni turbati, et aſſidua ſitus mutatio, donec ſub auroram levi madore perfuſus aeger incipiat obdormire.

Prout febris intenditur circa vesperam, noctuque, ita etiam dolor affectae partis, qui varius esse solet, nunc *terebans*, *lancinans*, *morsicans*, *compressivus*.

Mane evigilans se refectum modice sentit, dolore mitiore, minus febricitat, at partem affectam reperit *dilutissime rubentem splendentemque et immobilem prae dolore*.

Venae pone partem affectam, notante et *Sydenhamo* et *Grantio*, tumescunt, velut ab applicato vinculo.

Atque ita exacto primo nychthemero febris haec tempore matutino ad *remissionem* pervenit, iudicatur 1. sudore blando, et universali, item 2. depositione ad partem affectam.

Redeunt quotidie eodem ordine exacerbationes, ita tamen ut post aliquos dies alter quoque pes nonnunquam occupetur.

Atque ita per octo, per 14. dies quoque febris haec producitur, donec mitioribus tandem paroxysmis, tandem etiam nullis, et tumore *veluti erysipelatoso* evanescente redeat motus et prior paulo post sanitas: *At nunc sequuntur anomaliae*.

Anomaliae ratione febris: nonnunquam durat *per quatuor septimanas*, *per plures menses*, et solum calidioribus aestatis diebus valedicit, paulo post reditura. Subinde est assidua.

Tunc autem vires medicatrices languent *ob senium*, *morbos alios coincidentes*, *pravam methodum*, *quantitatem materiae podagricae*.

Subinde febris *nulla* adest, etsi dolor sit atrox. Tunc autem morbum deprehendi semper curatu difficillimum, longissimumque.

Non-

Nonnunquam *obscura* solum adest febris, pulsu nempe naturalissimo, sed aucto nihilominus caloris et frigoris praeternaturalis sensu.

Aut vaga intermittens, ubi videlicet nullo certo tempore febrilis accessio redit.

Aut *vaga remittens*.

Aut *continua*, levior tamen, et quae *continuam biliosam leviorem* aemulatur.

Quo febris *validior*, eo brevior totus morbus; morbus non febrilis longissimus est.

Subinde *omni alterno die*, stabili lege frigus, caloremque queruntur, ubi tamen in pulsu vix aliquid mutatum reperitur, ut *veram intermittentem existimes, sed inchoantem, et adhucdum obscurum*.

Anomaliae ratione partis affectae itemque varium morbi inde schema. Aliae quoque anomaliae sunt, petitae ex *diversitate partis affectae, itemque ex diversa diversae huius partis laesione*. Sic subinde *caput* occupatur, eo modo, *ut dira vespertina, nocturnaque cephalalgia, aut cephalea* adsit, *intolerabilis*, ferme ad *insaniam redigens*, quae valida *capitis constrictione*, leniter, itemque *mora extra lectum*, ut integras ita horas nocturnas extra lectum transigant. *Lucem* nec minimam perferunt, nec *vocem*, nec *gressum* obambulantis. Plerumque habetur pro cephalea venerea: ex qua erronea diagnosi plurima mala nascuntur.

Subinde occiput solum, subinde vero frons, aut etiam alterutra capitis pars ita afficitur.

Multis solennis est *haemicrania periodica*, subinde e. g. bis terve per annum recurrens, dolore vividissimo, quam *quiete* et *diaphoresi* intra 24. aut 48. horas sanant. Eam semper pro effe-

ctu materiae arthriticae, ſed volatilis et brevi eliminatae habui.

Quibusdam *nullus* dolor eſt, ſed *vertigo*; quem originis arthriticae eſſe ex eo collegi, quod aeger dolores antea vere arthriticos paſſus, his evaneſcentibus, *vertiginoſus* ſit factus.

Eſt et *chronica lippitudo*, itemque *ophthalmia chronica*, *oculis prurientibus*, *dolentibus veluti ab inſperſo ſabulo*, aut ſiccis valde, aut plorantibus aſſiduo, vaſis varicoſis picta albuginea, margines palpebrarum rubri, idque a materie arthritica. Rubore ſaepe evanido oculi tabes et amauroſis.

Vidi hac aeſtate binos arthriticos *repentina* unius oculi amauroſi correptos, ex metaſtaſi materiae, ſanatum tamen utrumque.

Novi qui toto anno *coryzam* patitur *arthriticam*.

Quibusdam *Eryſipelas* eſt aſſiduum, rebelle, ichoroſum, at faciei, aut partium etiam aliarum, vagumque. Pars hoc eryſipelate affecta non valde tumet. Subinde per menſes, quin etiam per annos hac aegritudine tenentur. A materia arthritica id eſſe, ex eo conſtat, quod materia ad pedem delata, ortaque podagra rebelle hoc eryſipelas diſpareat.

Latet frequentiſſime arthritis ſub ſpecie aſthmatis; nunc chronici atque aſſidui, nunc convulſivi per vices recurrentis, maxime veſperi.

Hi ſub ſomni tempora, mox incipiunt cum ſumma anxietate reſpirare, anhelare, exilire e lecto, ad feneſtras apertas properare, aut ſi id non poſſint, incipiunt *ſtrangulari*, *liveſcere*, *ſpumam agere*, mentis eſſe impotes. Pulſu qui antea ſemper *durus*, *vibrans* fuerat, nunc tenuiſſimo, vix

vix micante. Post complures horas ad se rede-unt, altero die commode se habentes.

Hic imponit arthritis sub schemate aut asthmatis *sicci*, aut *pituitosi*, aut *convulsivi*, *continui*, *vespertini nocturnique*, aut *hydrothoracis*.

Subinde hi paroxysmi aut omni nocte, aut tertia quavis nocte recurrunt, ut aliquid intermittentis et vere periodici subesse existimem. Habetur ex hoc recursu regulari subinde pro *intermittente larvata*.

Hic ipse reditus stato tempore observatus eiusdem symptomatis e. g. *cephalalgiae*, *hemicraniae*, *coryzae*, *asthmatis*, *dolorum artuum*, *odontalgiae* etc. fecit, ut saepe habebatur pro *intermittente larvata*.

Clavus hystericus. Subinde est ea faucium constrictio, ut *globum hystericum* medici dicant.

Nonnunquam inter manducandum *difficillima deglutitio* fit, bolo ita in faucibus aut aesophago haerente, ut eum nequeas, utut parvum, deglutire.

Spasticam oesophagi constrictionem tunc appellant.

Struma arthritica. *Sarcomata*. Multis collum subinde veluti *inflatum*, *crassum*, et *praeter modum carnosum* evadit, sine dolore. Frequens affectio est, et effectus materiae arthriticae; plura simul adsunt arthritidis tunc symptomata. In reliquo quoque corpore glandulae, maxime subcutaneae a materia arthritica intumescunt.

Haemoptoë arthritica. Sunt, quibus sanguis sat copiose per sputam educitur, sine consuetis alias hoemoptoës caussis, et sine illa ad hoemoptoës caussis, et sine illa ad hoemoptoën prae-

dis-

dispositione. *Cruor absolute ruber* reiicitur, et *sine febre*, idemque saepe *per longum tempus*, nil inde mali vidi, neque natam phthisin. Est illud *non febrile sputum* cruentum, quod iam Hippocrates sine periculo esse affirmavit.

Plerumque hae hucusque nominatae affectiones aliis quoque manifestae arthritidis symptomatibus stipantur. Subinde nil antea arthritici praecessit.

Phthisis pituitosa. Notus quidam a recentioribus descriptus morbus est, quem *phthisin pituitosam* appellant. Cum morbus sit saepius in corporibus *arthriticis*, arthritis aut praecesserit, aut una adsit; cum antarthritica prosint, vix dubium superest, quin non sit *vera arthritis* ad thoracem decumbens.

Sputum flavum, pendulumque, flavo-virescens reiicitur. Subinde pituita spermati ranarum non absimilis.

Laesa functio ventriculi. Non raro longo tempore, per menses, quin subinde per plures annos aegri de variis ventriculi incommodis queruntur, e. g. *flatuosam affectionem*, *bradypepsiam*, *cardialgiam*, *ventriculi frigus*. Stante licet appetitu, subinde etiam voracitate. Latet tunc arthritis, quae, nisi vires infringas emeticis, purgantibusque, forte serius ad artus deponitur.

Stomachicis amaris, tinctura guaiaci, sed victus bona ratione lenitur.

Infarctus hypochondriorum. Contingit, ut morbus diu circa *systema hepaticum* adhaerescat, et aeger colore *subicterício* sit, hypochondrio dextro, praecordiis totis *non duris*, attamen *densis*. Color *cereus* faciei. Arthriticum idem esse, vel ex eo col-

colligitur, quod praecesserit, aut subsequatur *arthritis*.

Morbus hypochondriacus uterque. Morbus hypochondriacus cum materia, seu bilis atra veterum cum morbo arthritico ita convenit, ut *utramque* materiam *cognatam* existimem; forte *eadem* est, sed solum diversa ratione adplicata.

Morbus hypochondriacus sine materia hysteria feminarum mihi nunquam visa est adeo *sine materia*, ut *vagam acrimoniam*, *volatilemque et quidem in specie arthriticam* non putaverim non subesse.

Colicarum ampla familia est, una quoque *arthritica*, quae *pulsu naturali* existente dirissimos cruciatus facit, vel vero utut aeger decumbere non cogatur, tamen eum morosissimum, doloris impatientissimum reddit.

Facis huius colicae est ea propemodum, ac *colicae biliosae*, sed chronica subinde est, aut saltem frequenter recurrit.

Haemorrhagiae uterinae, seu potius *catamenia protracta* in octo, in viginti quoque dies, catamenia assidua, originis arthriticae vidi saepissime. Is ipse continuus vel vero saepissime recurrens fluxus, paucissimis diebus interpositis, mihi saepissime indicium fuit *arthrititis latentis*. Sunt simul et alia plerumque symptomata materiae arthriticae.

Dysenteria arthritica. Subinde alvus repente fit fluens torminosa, cruenta, fitque vere *dysenteria*. Plerumque alia morbi symptomata aliarum partium tunc silent. Repente item alvus silet arthritide recurrente.

Haemorrhoides. Raro arthritis diu corpus occupat, nisi simul quoque *haemorrhoides* aeger

queratur coecas, internas, externas, fluentes, et non fluentes.

Plerumque cum *aliquo levamine* fluunt, et ſanguinem dant piceum mucoſumque. Nonnunquam repente iterum evaneſcunt, doloribus arthriticis obortis.

Fluor albus a cauſa arthritica ſaepiſſime eſt, et *dolorem arthriticum levans*. Plerumque *acer et rodens eſt mox in principio*, itemque vireſcens, flavo-vireſcens, pendula materia, et tenaci.

Vidi hos fluores fere ſemper aut ſuſpectos haberi, aut *certo venereos*. Alternat is fluor cum doloribus artuum. Vidi magna inde infortunia inter coniuges orta, ut alter alterum haberet ſuſpectum. Apparatu antiſiphyllitico-mercurialibus nempe et decoctis purificantibus plerumque peior et pertinacior evadit. Lacte et pinguibus augeri morbum, vel ipſae feminae norunt. Curatur *antarthriticis*, leni purgante diutius propinato, rhabarbarino, aut tonicis admiſtis.

Nonnunquam per *vices aquae magna copia*, veluti turbidum ſerum lactis per pudenda fluit. Vidi idem fuiſſe originis arthriticae.

Fixum in utero dolorem, eumque annoſum novi cum aliquo in regione uteri tumore. Scirrhoſum et cancroſum iam arbitrabantur artis periti. Fuiſſe autem *arthriticum* ex migratione doloris in artuum inferiorum alterutrum, et ex eius curatione conſtitit.

Corporis ſuperficies diverſimode maculatur a materia arthritica. Facies praerubra veluti genis eryſipelatoſis, aduſtis; *puſtuloſa* puſtulis rubris: item maculae ampliores coeruleae, quemadmodum *a ſugillatione*, maculae veluti ſcorbuticorum. Maculae *flavae latae*. *Herpetes*. Ple-

Plerique morbi nervorum dicti, de quorum evidenti caussa non constat, ad hanc originem sunt revocandi. Sic novi feminam per complures annos circa quintam maxime vespertinam, subinde etiam circa nonam matutinam, primo morosam factam, dein mentis impotem, ut lacrymaretur sine causa, manus, pedesque iactitaret, atque ita subinde inter voces inconcinnas motusque cubando unam alteramque horam transigeret. *Arthriticam* materiam fuisse postmodum constitit.

Subinde paroxysmus ita fit, ut opisthotonum patiatur temporarium, seu per aliquot minuta, cum *mentis absentia*, semper cum *validissimis brachiorum contorsionibus*, cum *mira et inconcinna oculorum motitatione*, *cum eiulatu*, subinde cum exstasi, ut veluti attoniti sint. Nonnunquam etiam cum oris spuma et introtractione pollicum, veluti *in epilepsia*. At distinguimus has, utut universales convulsiones ab epiplepsia vera per hoc, quod in hac duo stadia perfecte observentur, *primum* convulsionis universalis, *alterum* soporis veluti apoplectici, quo exacto in epilepticis iterum mens redit.

At vero in nostra convulsione arthritica, utut observavimus post convulsionem ingentem debilitatem, tamen cum sopore, et eos ronchos stadium alterem efficientem non observavi.

Nonnunquam renalem plagam dolor occupat, qui ductum ureterum sequitur. Vidi dolores quoque validos.

Gonorrhoea arthritica, *humida* et *sicca* occurrit non raro. Subinde *veram gonorrhoeam* excipit, cum eaque confunditur errore magno. Subinde oritur absque vera praecedente. Datur, estque molestissima in seniculis. Im-

Imponit pro carunculis, pro haemorrhoidibus urethrae, vesicae etc.

Stillicidium urinae senile et dolorificum, saepe est arthriticum.

Materies arthritica interiora occupans, et reptatus sensus in intestinis efficiens *pro vermibus* imposuit. Fit id morbo nondum formato, et materia nondum ad exteriora deposita.

Proprietates quaedam materiae arthriticae. Ut eo securius iudicium feramus de natura et indole mareriae podagricae, sequentia sunt consideranda, scilicet.

1) Arthritis vere et autumno, itemque temporibus biliosis frequentius occurrit,

2) Primum formatae arthritidis stadium est omnino analogum stadio primo *febrilis biliosae*, si febrilis typus signa saburrae biliosae, scilicet *amarorem oris, urinas, dolores faciei, et incommoda ventriculi* consideres.

3) *Febres biliosae* neglectis evacuantibus gastricis saepe abeunt in arthritidem. Item cortice dato, si eas pro putridis habeas.

4) *Intermittentes biliosae* idem faciunt sub iisdem conditionibus.

5) *Biliosa aut intermittens* arthritidi superveniens et prudenter tractata, arthritidem saepe solvit.

6) In arthriticis saepe sunt symptomata systematis hepatici turbati, obstructi, hinc *icterus*; *icterodes* et *cereus color* saltem.

7) Morbus niger *Hippocratis*, atra bilis veterum, morbus hypochondriacus cum materie, saepissime aut producit, aut iungitur, omniaque simul symptomata systematis venae portarum male

le affecti, obstructi sanguine bilioso, atrabilario, tenaci etc.

8) Saepissime simul fiunt *calculosi*.

Hinc *materies genitrix* est probabilissime *materies atrabilaria*, seu *humor biliosus*, aut *biliformis*, *superabundans in sanguine*, *maxime in systemate venae portarum*, a qua materie in *podagra regulàri* quotannis, si ea ad certam molem increvit, orta febre podagrica, veluti depuratoria, sanguis depuratur.

Interim non in solo humore hoc consistere videtur arthritis, sed simul adest *excessus irritabilitatis*.

Morbus est, uti omnes aliae febres, *totius substantiae*.

Causae remotae sunt innumerae. *Haereditas*, nam haereditaria sunt temperamenta, hinc etiam temperamentum podagricum. Vita deses, opipara diaeta, oleosa, et pinguis. Vita sedentaria. Ingluvies frequens. Affectus animi simul vehementes, ira, moeror, venus immodica, studia nimia, nocturna, itemque mox a pastu.

Commoratio in aëre humido, frigidoque.

Constitutio humida, frigidaque. Febres putridae, biliosae, dysenteriae male curatae, etc.

Arthritis non est *contagiosa*. Praeservat ab aliis morbis persaepe.

Non datur, et vix potest dari *antarthriticum* specificum.

Dividitur arthritis sequenti ratione:

1) In *imperfectam*, seu *nondum formatam*, hoc est sola *diathesis arthritica*.

Saepe per annos talis manet, praecipue si subiectum *debile*, venae sectionibus, purgantibus etc debilitatum, aut senile fuerit. Sub-

Subinde nunquam artus petit. Conqueruntur de ventriculi debilitate, itemque intestinorum; bradypepsia, alvo irregulari, hypochondriasi, levibus doloribus colicis per vices. Urinae subinde difficultas; earum parcitas. Habitus ad speciem bonus.

2) In *formatam*, *perfectamque*, ubi materies exteriora iam petit.

3) *Connata*, seu *haereditaria*. Dantur familiae podagricae. Iuvat subinde hoc scire, facit enim ad *diagnosin latentis arthritidis*: itemque ad *prognosin*. Item in *acquisitam*, *aetate virili*, *senili*. Sunt tamen et iuvenes, qui cito et ante aetatem hoc morbo corripiuntur.

4) *Irregularis*, ubi *periodo incerta partibus non iisdem affectis*, et ita observatur, ut consuetum typum non observet.

Irregularem et *anomalam* faciunt inepta methodus, *despumationem* podagrica materiae prohibens. Usus *adstringentium*, *intempestive evacuantium*. *Pravum regimen extra tempora* paroxysmi, scilicet *ingurgitatio frequens*, *victus* farinosus, caseosus, oleosus, et universim pinguis. *Sessio continua*. *Meditatio*. Animi pathemata. Sed etiam victus *nimis tenuis* extra paroxysmum. Complicatio cum aliis morbis *acutis* aeque ac chronicis. Male queritur in uno remedio salus; ea solum habetur in vitae genere mutato.

4) In *continuam*, 1) ob materiae podagricae copiam; 2) ob virium expultricium defectum, seu nativa debilitas, seu factitia sit, seu senuim.

5) In *fixam*, ubi eadem semper pars afficitur, e. g. pes, genu, manus, lumbi etc.

6)

6) In *vagam*, quae errabunde fertur, et volatilis valde nunc hanc, nunc illam partem corripit. Vaga arthritis frequentior est, curabilior est, attamen eventus improvisos habet.

7) In *apertam*, quae sub dolorum artus occupantium consueta forma prodit, et

8) In *larvatam varie*.

9) In *retropressam*, 1) ob adplicata ad partem adstringentia, frigida, unctuosa; 2) ob usum debilitantium, venae sectionum, purgantium, emeseos etc.

Frequentior depositio ad pulmones, ad ventriculum et intestina, ad vesicam, ad caput quoque, sed rarius.

Stimulus purgantis, indigestio. Seu cruditas contracta podagram recurrentem facit ad hanc partem.

Ad ventriculum delata materies vomitus saepe biliosos, enormes, subinde moderatos et chronicos facit.

Item ad partem qualemcunque irritatem.

10) In *complicatam varie*; primo febribus quibuscunque, dein cum morbis aliis chronicis quibuscunque. Sed de hac complicatione cum aliis morbis infra disseram.

In *cura arthritidis* hoc notato:

1) Cum arthritis saepe effectus sit vitae otiosae, diaetae pinguis et lautae etc. fieri curationis initium debere a mutatione vitae generis, cum iisdem morbificis causis adplicatis frustra curatio tentatur.

Hanc autem mutationem, quanam illa ratione institui debeat, postea exponam.

2) Arthriticorum proles praeservari potius

posse, quam praesentem iam arthritidem sanari.

3) Hinc haereditariam arthritidem iamiam erumpentem ne spondeas te ex toto curaturum.

4) Non speres, neque etiam facile tentes radicalem arthritidis curam, si aeger annosam iam habeat et fere continuam arthritidem; ita enim tunc morbus coaluit cum toto homine, ut eum pessumdes potius, quam ex toto ab arthritide liberes. Item seniculos, aut debiles ex nativa constitutione, aut ex causis adventitiis longo tempore adplicatis; ne speres te tunc integre sanaturum, neque id aggrediaris, neque eum sanabis, qui non animose renuntiat causis arthritidem producentibus.

Periculosa saepe sunt eiusmodi tentamina, saltem semper inania.

5) Non aggrediaris curationem arthritidis, aut podagrae medicatricis, quae scilicet graves alios morbos sanavit, aut ab iisdem praeservat. Praeservat autem saepe ab obstructionibus viscerum abdominalium, ab hypochondriasi, ab apoplexia, itemque saepius etiam a biliosa febre.

6) Non quovis tempore curationem arthritidis radicalem suscipias, sed solum finito paroxysmo, quo tempore omnium maxime liber est aeger a materie arthritica, donec nova iterum sit generata. Etiam cura solum mitigans tunc est inchoanda.

7) Podagra regulari, moderata existente, nihilominus longaevitatem adipisci possumus.

Complicatur cum omnibus aliis morbis, eaque complicatio magni momenti est. Poda-

gra enim turbatur facile cum aegri detrimento maximo ab alieno morbo.

Complicatus morbus meretur primariam attentionem.

Fit autem haec complicatio cum inflammatoria febre. Attamen cave, ne vividum dolorem arthritidis et pulsuum duritiem semper habeas pro signo inflammationis.

Raro magnae, aut pertinaces inflammationes sunt in arthritide, aut podagra.

Nonnunquam cum febre biliosa complicatur. Hic tamen facile error committi nequit. Febris ipsa biliosa debita methodo curata arthritidem praesentem sanat, ita ut arthritidis medicina sit superveniens biliosa.

Sed biliosa male tractata in homine etiam antea non arthritico facit arthritidem. Si scilicet biliosam habeas pro inflammatoria, pro putrida, omissis evacuantibus, gastricis, antiseptica, corticem etc. intempestive adhibeas.

Febris pituitosa saepius iungitur, cum podagrici saepe sint habitu pastaceo, idque vitae genus ducant, quod favet pituitae generandae.

Neque hic magnus error committitur, si modo moderatus sit in evacuantium usu. Quin imo febris podagrica de utraque, biliosa nempe et pituitosa, participat.

Cum febre putrida. Id vidimus hoc anno.

Saepissime cum lue complicatur. Tunc autem difficilis non raro est diagnosis, cum luem habeas facile pro simplici arthritide, et vice versa. Utrumque enim multa similia habet.

Subinde ab ipsa methodo medendi, cum primo lue laborarent, arthritidem contraxere. Diaeta scilicet lactea, usus decoctorum, frictionum, et longa saepe in cubiculo mora, et moeror arthritidi ansam dedere.

Plerumque tunc arthritis ita supervenit, et luem iam curatam excipit, ut putes unum eundemque morbum luosum adhuc continuare.

Rebellis lues sub bona methodo et in hominibus ceteroquin rite viventibus mihi semper est suspecta de transitu in alium morbum, et saepissime in arthritidem.

Cura podagrae regularis alia sub paroxysmo, alia post eundem.

Sub paroxysmo, seu sub febre podagrica duo stadia sunt observanda: cruditatis unum, alterum vero coctionis et criseos.

Quo tempore, collecta sufficienti mole materiae arthriticae, febris excitatur sub symptomatibus initio descriptis, continua remittens, quasi biliosa, articulis nondum dolentibus, erit primum stadium. Materies atrabiliaria, biliformis, humor melancholicus, materies arthritica incipit moveri, extricari ex humoribus, subigi, id est coqui, ut cocta, subactaque extra corpus eliminetur.

Sub hoc stadio generali methodo medendi utaris, quiete, tenuiori diaeta, eaque antibiliosa. Remedia erunt solventia, aperientia, blandiora, roob sambuci copiosum etc. Colatoria omnia sint aperta.

Cavebis, ne quid alterius aegritudinis accedat.

Cavebis ab intempestivo usu venae sectio-

nis, purgationum, nisi mannatum, aut tamarindinatum lene excipias.

Febris arthritica, aut podagrica finito primo stadio iudicatur, sed crisi solum partiali. 1) Urinis biliosis, iumentosis et brevi hypostaticis, hipostasi subalbida, lateritia. 2) Sudore universali, post mediam noctem prorumpente. 3) Depositione materiae arthriticae, quae speciem erysipelatis format.

Quovis nychtemero exacto crisis partialis contingit, donec omnis materies sit aut evacuata, aut deposita.

In hoc secundo stadio sub finem exacerbationis singulae, omnibus os amarescit, pituitaque redundat.

Hinc omni mane iuvabit leni tamarindinato, aut cremore tartari alvum reddere faciliorem.

Cum autem magna quantitas materiae podagricae deponatur, e. g. ad pedes, iuvabit materiem depositam revocare.

Hinc est subinde, ut aut recurrat, in debili, seniculo, emesi, purgatione, venae sectione uso, item ob vitia diaetetica.

Vel vero tota non deponitur, vel dolores excitat intolerabiles.

In recurrente materie praestat balneum aquae calidae, cui semen sinapi infusum fuerat: item cantharidum applicatio, aut sinapismus acrior.

Secus autem proderit tepido pediluvio dolorem lenire.

Semicupia, aut etiam sola pediluvia hic sunt magni momenti.

Hinc apparet, quid et quando mora prosit? scilicet in podagra recurrente. Item an glacies pedi podagrico adplicata prosit; item balneum nivis.

Quid boni afferant sacculi ex serico serato parati, manibus, pedibusque inditi.

Apparet hinc, et hoc tempore, et sub his conditionibus nullum dari posse antipodagricum melius, quam ipsa febris, quae hic merito *depuratoria* audit.

Omnia alia remedia antipodagrica hinc forent periculosa.

Diaeta hoc tempore sit antibiliosa, febriculae commensurata. Plerumque excarnis, acida.

Finito *totali* paroxysmo, qui subinde quatuordecim diebus, paucioribus, pluribusve comprehenditur, quive ex totidem partialibus componitur, quorum quilibet integrum nychtemerum complectitur, aeger surgit liber a materie podagrica et repurgatus. Hoc tempore uti cura *radicali* debet arthritidis, antequam *nova* materies generetur.

Plurima talia remedia laudata sunt, quorum pleraque aut vana sunt, aut saepius quidem perniciosa.

Plerorumque remediorum actio haec fuit, ut, non impedita materiae podagricae genesi, eius solum ad partes externas et extremas depositionem impediverint.

Hinc regenerata licet materie podagrica, tamen nulla febris oborta, nulla depositio ad artus facta est.

Remediorum *adstringentium* et mere toni-

corum ea vis videtur esse, ut depositionem impediat.

Hinc apoplexiae, asthmata, hydrothoraces, crudelis hypochondriasis. Icteri insanabiles, morbus niger, lithiasis; calculi vesicae, felleae etc.

Quaedam *antipodagrica* videntur alia ratione agere, scilicet debilitando vim vitae, ut febris *depuratoria* nasci nequeat. Fit autem hoc venae sectionibus frequenter institutis, purgantibus, usu lactis assiduo. *De lacte et lacticiniis quaedam. De lacte ebutyrato, et sero lactis.*

Curationis initium faciendum est post paroxysmum, leni purgante primae viae sunt abstergendae.

Mutandum vitae genus ita est, ut causae arthritidis productrices cessent.

Victus sit simplex, restaurans, nutriensque, at non pinguis; pauca fercula. Vesperi carnes nullae in coena. Potus aquae cum vino oligophoro, tenui, vetusto, austriaco. Vitetur ingluvies. Vitentur lac et lacticinia, pastacea, farinosa, oleosa etc.

Vestitus is sit, qui paulo densior sit, quam pro ratione temporis. Sero deponat, aut nunquam vestes hyemales. Perfrigeratio vitetur. Levis perfrigeratio invitat paroxysmum. *Largior* diaphoresis diu noctuque iis est necessaria.

In hominibus *consistentis aetatis*, aut etiam seniculis mutari hoc non potest, in iuvenibus saepe mutari potest haec ad sudores proclivitas, durarique potest corporis superficies balneis frigidis, frictionibus etc.

Multum studii ponat arthriticus in vestium genere apto.

Habitet, si per alias conditiones ipsi liceat, in amplo cubiculo, loco *elato*, ruri per aestatem. Pessima est complicatio scorbuti cum arthritide, quae tamen contingit in habitatione humida.

Animus quoque componi debet, studia *severiora*, *nocturna*, *ingrata*, post *pastum* culta removenda. Sunt, qui unice in recuperanda valetudine versantur, at ita anxii, ut omnis eorum cogitatio circa hoc unicum obiectum sit. Vel ipsa *nimia* cura nervos labefactat.

Oblectent animum studiis *amoenioribus*, et ubi meditatione, aut longa sessione opus non est. Rerum naturalium, antiquitatum collectio etc.

Itinerari simul in regiones calidiores, non tamen depressas per Galliam, Italiamque. Et instar Ulyssis oberrare, qui hominum multorum mores vidit et urbes. Vita antea *laboriosissima*, nunc *otiosa* suos multat.

Motus corporis *moderatus* sit, mane itemque vesperi, qui *recreet*, non qui fatiget. Equitatio non assuetos, et equo pernici hos laedit. Hoc hominum genus proclivius est in excessu, etiam iis in rebus, quae ceteroquin bonae et salutares sunt. Rusticatio.

Aquae frigidae usus eximius est, et plus praestat, quam quodcunque aliud genus remediorum.

A *lotionibus* inchoandum *mane*, quadrante postquam surrexerit e lecto, probe detersi. Si ipsi perfricent aqua frigida, levem postea motum faciunt.

Semper et *ubique* locorum hoc genus balnei

adhiberi potest, estque maximi momenti. Saepe solum sufficit.

Deinde balneum ipsum, cui insideas, *mane* inter *continuos motus*, quamdiu?

Notationes. *Stürzbad*. Modus adhibendi, indicationes, contraindicationes.

Usus cichorei, taraxaci, ita ut fiat saturatissimum decoctum, seu extractum liquidum.

Hinc sumi hae radices debent *ad libram unam*, fortiter decoquendae sunt, et praelo exprimendae, cum syrupo radicum quinque aperientium, terra foliata tartari aut tartaro tartarisato, aut sale mirabili Glauberi.

Vanus usus est, si pauxillum *extracti* solum dederis.

Neque in *copioso* vehiculo, neque magnis dosibus danda sunt ea remedia.

Conserva trifolii fibrini, menthae, cocleari cum pauxillo rhei, sale mirabili, cremore tartari.

Serum lactis cremore tartari paratum, cui cichoreum, taraxacum vel vero melissa, mentha, salvia fuerit incocta.

Lac ebutyratum egregium est solvens antibiliosum, antarthriticum, mane instar ientaculi, vesperique sumtum cum rusticatione. Vide ipse id profuisse. Si herbas quasdam gratas, leviterque aromaticas frigide simul infundas, erit praestans remedium.

Quaiacum in hominibus *pastaceis*, obesisque, in taffia cum floribus sulphuris cum cremore tartari et saccharo tritum. Alvus sub eius usu sit facilior.

Antimonium et eius *praeparata*; *dosis*: et con-

nubium cum guaiaco, extracto myrrhae aquoso, aconito. Sulphur cum aconito etc.

Cura *arthritidis imperfectae*, seu *nondum formata aperientibus* iidem peragitur. Idem et potissimum quidem *vitae genere mutato* ex sedentario in activum, missis studiis etc. peregrinationes in calidas regiones, inde potior saepe thermarum dissitarum utilitas.

Plerumque *sensim* disparet, raro fit regularis.

Arthritis *encephalum* occupans itemque capitis integumenta, oculos etc. tentatus *matutino* eccoprotico, eoque mannato, vespertino autem diaphoretico. Item derivante *sinapismo*, *vesicante*, cortice mezeraei.

Tandem quoque *lippitudo arthritica*, *cataracta arthritica*, *amaurosis arthritica*.

Asthma arthriticum. vesicans inter scapulas; flores sulphuris, ipecacuanha in fractis dosibus, kermes minerale.

Haemorrhagiae arthriticae, etiam pulmonum, uterique, raro periculosae sunt, utut longae. Negligi possunt, ita ut peculiare remedium illis non opponas. Sanantur eadem methodo, qua ipsa arthritis.

Materies arthritica frequens est abortuum causa, maxime primis tribus aut quatuor mensibus: *gravis observatio*.

Dysenteria arthritica. Vesicante ad abdomen posito tollitur. Nihilominus saepe *longa* est, per septimanas, quin etiam menses. Equitatione et *balneo* frigido, si *habitualis* evaserit. Infuso frigido corticis.

Fluor albus arthriticarum, paucis rhei dosi-

bus, solventibus, alvum simul modice moventibus sanatur. Universim antarthriticum petit.

Facies pustulosa sanatur solventibus, eccoproticis, antarthriticis.

Gonorrhaea arthritica, *stranguria senilis* balsamo copaivae vitello ovi subacto sanatur. Pilulis *balsamicis*, therebinthina cocta in pilulas redacta, item cantharidum tinctura perinaeo illita, item interne assumpta.

Vomitus a recurrente podagra compescitur *opio*, *theriaca*, *sudoriferis* potulentis, iisque spirituosioribus. Tinctura cinamomi, *adstringentibus* simul, uti tinctura succi catechu, *actu frigidis*, potu glaciali, glacie scrobiculo adplicata, seu glaciei (Gefrornes).

Quidquid enim pedi podagrico adplicatum podagram inde fugat, idem etiam adplicatum ventriculo idem praestabit, si podagra sit ad ventriculum delata.

Interea pedi antea podagrico balnea admovenda, *emollientia*, irritantia.

Vesicans scrobiculo admotum reliqua remedia adiuvabit.

Subinde retropressa podagra iterum deponitur ad artus extremos. Subinde autem *sensim sine sensu* fatiscit, quin redeat ad artus.

Diarrhaea, *dysenteria longa*, arthritica tollitur *sudoriferis*, *theriaca*, *vesicante*, *equitatione*, *natatione*.

Capiti insidens arthritis poscit ad nucham vesicans, *actu frigida* fomenta ad caput. *Diaphoretica*. Alvi deiectiones.

Convulsio multiplex a materie arthritica petit *vesicans*, *opiata*, *balnea tepida*, seu *fomenta*,

Haec de arthritide hoc anno dicta sunt. Plura suppeterent in eandem rem proponenda, ni haec suffectura existimarem, et nisi plura adhuc restarent de febribus exponenda.

SECTIO V.

ADNOTATIONES IN FEBREM RHEUMATICAM, ET ARTHRITIDEM.

DISCRIMEN INTER RHEUMATISMUM ET ARTHRITIDEM.

Ad morbos, qui nostra aetate latius dominantur, et aegrorum aeque patientiam, ac medicorum industriam vexant, rheumaticae, arthriticaeque affectiones potissimum pertinent. Quamvis autem utrumque malum re ipsa, ut postea videbimus, haud differant, iuvabit tamen hasce aegritudines seorsum contemplari, ut cognitio, medendique methodus, quam huius morbi versa-

tile ingenium non raro difficilem atque periculosam reddit, clarius pateat.

Atque primo quidem in limine medicorum lis orta est, an congeneres morbi sint rheumatismus ac arthritis. Varii varium discrimen inter utrumque morbum posuere. Aliqui ab externo habitu notas desumebant, e quibus tamen magis quid timendum sperandumve, quam quid agendum sit, concluditur. Damus utique, homines subinde per totam vitam unica tantum vice rheumatismo affici, contra ac arthritide fieri solet; at nulla inde indicatio derivari poterit.

Alii febrim rheumatismo semper iunctam esse asserunt, aliis interim id negantibus. Atque ipse *Sydenhamus* arthritidem a rheumatismo differre contendit, quod illa absque febre plerumque sit, febris saltem dolorem sequatur. At neque hoc practicam morbi ideam suppeditat.

Macbridius arthritidem a rheumatismo, ut variolae a morbillis, id est, non forma tantum, sed re ipsa differre, auctor est. Sed immemor erat vir doctissimus, rheumatismos in arthritides saepissime mutari, atque iuvenes aetate vegeta rheumatismis vexari solitos, aetate magis provecta arthriticos evadere.

Neque illae differentiae, quae a contagiosa arthritidis natura, a laesa ventriculi facultate tanquam certo prodromo articularis morbi, aut materie calcarea, quae ex variis corporum arthriticorum locis subinde eiicitur, peti solent, maioris usus sunt, cum partim incerta, imo etiam falsa sint.

Cum itaque facilis morbi unius in alterum transmutatio observetur, haud puto ingenium

horum morborum dispar esse; atque si aliquod sit discrimen inter rheumatismum et arthritidem, id omne a varia causa excitantis indole derivandum esse arbitror.

Uterque enim morbus id commune habet, ut a *plethora acri* oriatur; proprius tamen cuilibet morbo modus inest, quo acredo haec generatur, et corpori inhaeret.

Si plethora haec acris a causa potissimum externa, eoque transitoria, producatur, rheumatismus oritur; cuius rei exemplum in perfrigerio, frequentissima rheumatismorum causa, habemus. Morbi materia tunc ad articulos, ad illorum interstitia aut alias partes facile decumbit. Verum si humorum acris degeneratio a vita otiosa, victu lauto, veneris abusu, animi adfectibus, etc., aut vitio haereditario initium duxerit, tanta scilicet visceribus labe inducta, ut illa naturalis sanguinis humorumque blandities absit; omnis tunc dolor ab illo acri productus, tensivus, pressorius, punctorius, lancinans, pungens, cum vel absque tumore aut rubore, et in quacunque corporis parte, *arthritis* audit.

Etsi haec etiam rheumatismi et arthritidis distinctio, quid agendum sit, non fuggerat, ad prognosim tamen statuendam plurimum utilitatis habet; uti enim in rheumatismo a leviori causa, eaque minus pertinaciter sano caeteroquin corpori inhaerente, nato, sanitatem aegris facile promittimus: ita in arthritide, ubi maior humorum a nativa blanditie recessus, et gravior solidarum partium labes iungitur, malum non uni tantum alterive parti inhaeret, difflata causa brevi abigendum, sed de morbo totius substan-

tiae nunc agitur, non nisi mutata quoque tota morbi substantia persanando.

VARIAE SPECIES RHEUMATISMI.

Inter omnes species rheumatismi, rheumatismus inflammatorius, a *Sydenhamo* a) graphice descriptus, frequentissime occurrit. Quomodo inflammatio rheumatica a vera differat, a *Stollio* pluribus in locis explicatum legitur. De sanguine tamen id notandum: etsi rheumaticorum sanguis crusta ut plurimum diffusa tectus sit, tamen et hic phoenomenorum anomalia subinde observatur. Ill. v. *Swieten* b), narrat historias morborum inflammatorio-rheumaticorum gravissimorum, quin tamen in sanguine, etiam repetitis vicibus detracto, crusta apparuerit. Describit etiam pleuritidem inflammatorio-rheumaticam; dolor enim repente, una cum febre incidit, et symptomata paulo mitiora, quo iterum rheumaticae inflammationes a genuina differunt. Sanguis una die bis detractus nullam crustam exhibuit. Eodem libro rheumaticam inflammationem epidemicam describit; ubi sanguis absque crusta.

Ad rheumatismum inflammatorium is etiam pertinet, qui feminas menstruis proxime emansuris affligit.

Insignis est in rheumatismis inflammatoriis topica sanguinis per hirudines evacutio at requiritur. ut non nimis parca copia adplicentur. Effi-

---

a) *Sydenhami* Op. p. 227.

b) Il. v. *Swieten* Constitut. epidem. P. I. p. 20.

Efficax etiam remedium in scarificatione habetur, attamen profunda sit incisio, qua cautela neglecta, ferme nihil sanguinis effluit, ut Fr. *Hoffmannus* iam monuit.

Subinde rheumatica materies ad musculos faciei deponitur, praesertim unius lateris. At loco doloris quaedam immobilitatis species remanet, reliquo corpore sanissimo. Morbus hic haud infrequens est, atque non nisi cognita rheumatis indole cognoscitur. Nulla ex apparatu antiparalytico salus, neque valeriana, neque cortex medetur, morbus sub horum usu continuo increscit, aut, quod frequentius contingit, necquidquam mutatur. *Haenius* iam hanc musculorum faciei paralysis pertinaciam notavit. Exemplum habemus viri, qui ex perfrigerio bis sibi hanc aegritudinem contraxerat. Prima vice sub usu remediorum stimulantium diu absque levamine morbum traxit; malum tandem sponte fatiscebat; altera autem vice, eodem vitio, ex eadem causa contracto, facta venae sectione, et balneo pedum, mox sanatus est.

Rheumatismum biliosum apud *Stollium* a) descriptum legimus. „ Adulta aestate, atque initio autumni, quo morbi gastrici biliosi dominium obtinet, *rheumatismus biliosus* frequentissimus est, in his praecipue, qui ex morbo bilioso convaluerunt, si forte durante morbo aut nulla, aut non sufficiens per vomitum atque alvum biliosae saburrae evacuatio fuerit instituta. Post dysenteriam biliosam adstringentibus opiatisque

a) *Stoll* Rat. med. P. I. p. 21.

praemature sublatam, post febres autumnales praecoci corticis usu sufflaminatus, praecipue vero, si intempestivis sudoribus materies versus corporis superficiem fuerat determinata, frequentissimos vidi rheumaticos dolores diuturnos, et plerumque absque febre. Solventia, alvum leniter ducentia, frictiones, omniaque ea, quae materiam haerentem in motum agunt, balnea mineralia, succi herbarum antiscorbuticarum, gummi ferulacea omnem paginam absolvebant.

Idem etiam inter rheumatismos inflammatorios, et biliosos discrimen a *Schroedero* a) luculenter expositum est.

Cum rheumatismo bilioso is etiam coniunctus est, quem *Sydenhamus* ex nimis diuturno corticis usu provenire arbitrabatur; verum non cortex, ut recte animadvertit *Stollius*, sed usus eius praematurus ante requisitam materiae febrilis coctionem, et evacuationem hosce rheumaticos dolores genuit.

Rheumata periodica *Stollius* quoque observavit, cortice sanatos. „ Hoc mense Ianuario 1779. odontalgiae frequentes fuere, quae primo continuae erant, dein remiserunt, ita, ut interdiu vix, et mitissime, atque per vices affigerent, noctu vero crudelissime aegros exercitarent, donec sub auroram denuo mitescerent: nil profuit, nisi praemisso solvente salinoque remedio cortex peruvianus; qui minori dosi, et citius has odontalgias compressit, quam alias solet intermittentes comprimere. „ Rat. Med. P. III. pag. 95.

---

a) *Schroeder* opusc. V. I. p. 68.

TUMORES RHEUMATICI.

Tumores, qui corpora rheumatismo affecta occupant, non uno modo se habent. Nonnunquam, quamprimum comparent, fluctuatio in iis percipitur; aliquando id saepius, aut etiam omnino non contingit. Hi tumores podagram nonnunquam praecedunt, aut sequuntur, quos, ne externis remediis, neque internis retropellas, *Baglivius* hortatur a). Tumores, qui circa finem comparent, et tarde discutiuntur, spem faciunt, ut aegri per longiora intervalla a podagra immunes maneant b).

Tumores hi rheumatici, atque arthritici sanguinis missionem, fotus emollientes, maxime autem hirudines poscunt, quibus dolores talium tumorum non raro incantamenti adinstar sopiuntur. Recte itaque *Paulus Aegineta* monuit: „ Cum viscida et crassa materia praecellit, cardiaca adferunt praesidia; acri autem et ferventiori humoris qualitate superante, refrigerantibus placantur dolores. „

Frequens ceterum, chirurgorum praesertim error est, qui talibus tumoribus conspicuis, rheumaticam articulorum affectionem vi externae illatae adscribunt; atque *Pauli Aeginetae* temporibus hunc errorem frequentissimum fuisse scimus: „ Cum quidam ex prolapsu, aut propulsationibus, aut luxationibus, aut id genus, primam morbi articularis tentationem auspicati sunt; an-

a) *Bagliv. Oper.* p. 193.
b) *Hist. morbor. Wratislav.* p. 316.

tecedente interim in corpore materia, quae antea quiescebat, sed quam evidens causa movet. » L. III. Cap. 78. p. 299.

Summam denique rheumatismorum cum dysenteria affinitatem intercedere, Illustriss. *Switenii* observationibus comprobatur. a) Viderat is *Lugduni Batavorum* anno 1730. epidemicam biliosam febrim, quae per aliquot iam annos stationem tenuit. Mense Iulio huius anni magis saevit haec biliosa, atque intestina praecipue longis alvi fluxibus affligebantur. Accessit inconstans tempestas, unde transpiratio plurima impedita. Nullae tunc dysenteriae. At mense primum Octobris, aëre licet maxime sereno, dysenteriae prodibant, regnantibus una doloribus rheumaticis, pleuritide, coryza, odontalgiis, catarrhis. Mira tunc inter hos morbos relatio observabatur, cum enim rariores dysenteriae erant, infrequens etiam rheumatismus.

ANTIQUITATES ARTHRITIDIS.

Non est animus historiam scribere, atque omnia excerpere, quae apud graecos, romanosque scriptores de articulari morbo leguntur, aliqua tamen adnotare non superfluum esse existimo.

Podagram *Alexandri Tralliani* tempore frequentius homines vexasse, ex *Freindii* b) historia patet: » In tractanda podagra, de qua ni.

---

a) Van *Swieten* constit. epidem. T. I. p. 11. et 12.
b) *Freind.* op. p. 159.

hil quicquam prodidit *Galenus*, librum *Alexander* integrum ponit; unde fortasse morbum hunc huius tempore magis invaluisse quis crediderit. Quem praecipue purgantium ope is levare nititur; et in plerisque huiusmodi ab eo ordinatis compositionibus hermodactyli (quas quidem ille vix ab *Oribasio*, *Aëtioque* memoratas quantivis facit) maximam partem gerunt. Vides, quam parum recens inventio sit, sicut vane a quibusdam putatur, podagrae per purgantia mederi velle; quod malum fortasse omnino non curari magis expedit, quam si quis in eo eximias istas formulas ab *Alexandro* praescriptas adhibuerit; licet hae virtute haudquaquam cedant iis, quae hodierni passim medicastri venditant. »

Inter *Arabes* medicos *Rhazes* articularis morbi mentionem facit, de quo idem *Freindius* Oper. pag. 237. sequentia habet: » Liber de articulorum affectibus perquam dignus est, qui legatur: siquidem in eo eximiae nonnullae, atque haud vulgares curationes, ope venae sectionis praecipue effectae recitantur. Satis singulare est id, quod executus est in muliere quadam, validi habitus, vehementem dolorem perpessa, quem durus atque inflammatus in dextro carpo tumor excitaverat. Venam basilicam et saphaenam eadem hora incidit, atque ex alterutraque detraxit semilibram sanguinis. Post tres horas, soluta fascia, iterum eadem quantitate sanguinem misit, datoque convenienti alimento, rursus, interposito trium horarum spatio, saphaenam tertia vice aperuit, detractaque ad eundem modum altera semilibra, dolor cum punctione illico evanuit. Fuse quoque rationes exponit, quae se ad re-

vulsionem in inferioribus partibus faciendam moverint. »

Egregiam podagrae descriptionem *Celsus* a) reliquit: » In manibus, pedibusque articulorum vitia frequentiora, longioraque sunt, quae in podagris, chiragrisve esse consueverunt. Ea raro vel castratos, vel pueros ante feminae coitum, vel mulieres, nisi quibus menstrua suppressa sunt, tentant. Ubi sentire coeperunt, sanguis mittendus est, id enim inter initia statim factum, saepe annuam, nonnunquam perpetuam veletudinem bonam praestat. Quidam etiam, cum asinino lacte epoto se eluissent, in perpetuum hoc malum evaserunt. Quidam, cum toto anno vino, mulso, venere sibi temperassent, securitatem totius vitae consecuti sunt. Idque utique post primum dolorem servandum est, etiamsi quievit. Quodsi iam consuetudo eius facta est, potest quidem aliquis esse securior iis temporibus, quibus dolor se remisit: maiorem vero curam adhibere debet is, quibus id revertitur; quod fere vere, autumnove fieri solet. »

Morbum articularem, non hominibus modo, sed pecudi etiam infestum esse, cuncti medicinae scriptores observarunt. Inter quos insignis locus apud *Vegetium* b) habetur:

„ Articularis autem morbus, quem ἀρϑρίτην graeci vocant, per haec monstratur indicia. Interdum paucis, interdum plurimis diebus ab articulis claudicabit, ut ictu calcis alterius animalis percussus, aut negligentia impactus, aut saxo,

---

a) Lib. IV. Cap. XXIV.

b) *Vegetius* pecud. medic. L. I. cap. VI. Ed. Gens.

vel fuste videatur elisus. Sed haec solet esse distantia, ut illa quaelibet laesio loco figatur, haec autem passio, quia erratica est, subito ad pedem alterum migrat. Praeterea ossibus adstringitur cutis, et ad tactum tractanti dura resistit. Rigescit spina, corpusque contrahitur, pilus erectus et horridus, ac deformis aspectu, macie corpus affectum, et quamvis non recuset alimenta, nec curat, si desint: indies tamen deterior fit et tristior, difficulterque curatur. »

Curam deinde subiicit Cap. XIII. » Articularis morbus his declaratur signis. Claudicabit alternis pedibus, modo prioribus, modo posterioribus, et quasi tumor eidem in articulis circa coronas, vel certe in genibus apparebit, propterea, quod pestilentia morbi corruptus sanguis nervos et venas implet, et laedit, atque debilitat. Huic sanguinem primo de cervice, hoc est, de matricali vena detrahes; quem aceto acerrimo permixtum per totum animalis corpus induces, id est, illa loca, quae vexata sunt, diligentius ungas, quia creditur sanguis emissus in corpore, et corpori rursus cum aceto impositus, vitia morbosa siccare.

DE FEBRE HAEMORRHOIDALI.

A primis iam medicinae incunabulis attenti observatores, quidquid experientia de haemorrhoidibus constaret, memoria tradiderunt; unde ad nostram usque aetatem de causis, effectibus, relatione, nexu, natura, varia haemorrhoidum conditione observationum sylva in immensum excrevit. At febrim inde accendi, de *Haën* auctor

est, saltem, quis maiorum de febre haemorrhoidali eodem cum illo sensu egerit, scio neminem. Non enim ille hoc nomine intelligit febrim, ut eiusdem discipulorum nonnulli quondam male intellexisse videntur, vel quae ab haemorrhoidum affectione, obstructione, inflammatione suam ducat originem, vel quae haemorrhoidum fluxum a) pro crisi habeat. Sed talis est febris illius indoles, ut in summa, imo in increscente cruditate bonis gauderet perturbationibus criticis, quae irritis, nec per alias evacuationes suppletis ad evacuandum crisibus brevi tutoque iudicata esset b), similem porro febrim haemorrhoidalem epidemicam observavit Illustrissimus L. B. de *Störk*. c).

Cur autem febris haec, uti vult *Haënius*, sui similem in tota historia medica non habet? An febris est sui generis et specifica?

Clar. *Selle* in praeclaro suo opere pyretologico nec unquam huius nominis meminit, ut adeo, quidquid circa haemorrhoides observatur, ad febris cuiusdam symptomata potius referre videatur.

At tanta est *Haënii* auctoritas, tanta huius viri in observando acuties, ut res haec adcuratiori paulo indagatione digna sit.

Elapsa hyeme, adulta praesertim, cum ver iamiam appropinquaret, magna morborum rheumaticorum cohors late grassabatur, sanguine tunc temporis summe phlogistico, pauca tantum bile

---

a) De *Haëin* Rat. med. P. VII. p. 212.
b) L. c. p. 214.
c) Ann. medic. L. I. p. 143.

commixta, eaque ferme inerti. Contigit mihi, regnante hac constitutione epidemica, occasio, febrem hanc haemorrhoidalem *Haënii* in tribus aegris observandi, quorum historias accurate descriptas hic subiungo.

HISTORIA MORBI I.

Iuvenis 16. annorum, variolis et morbillis rite defunctus, ante annum tussi convulsiva laborabat. Tarda semper alvus, et frequens colica stercorea. Caeterum corporis habitus plenus, eusarcus.

Ab aliquo iam tempore frigus assiduum, dedolatio. Accessit nuper cephalalgia ad verticem, saevissima ante ientaculum. Vesperi calor per totam noctem; somnus inquietus.

Die 18. *Febr.*

Die 18. Februarii vocatus, aegrum extra lectum inveni assiduo febrientem, cum lingua sicca, albida, sapore oris non depravato. Respiratio vix laesa esse videbatur, at sub profundiori inspiratione tussis movebatur.

Abdomen inflatum, alvus constipata; pulsus celer, fortis, durus. Calor horroribus vagis praegressis intensior.

Clysma eccoproticum.

Decoctum salap cum nitro et roob sambuci.

Emulsum tenue, tepide pro potu communi.

Die 19. *Febr.*

Noctu inquies multa. Frequentior tussiendi necessitas.

Vagi circa lumbos dolores, ad regionem pubis protensi. Urinae paucae, straoguriosae. Frequens mingendi necessitas. Cutis sicca. Pulsus idem qui heri.

Venae sectio unc. x.

Clysma evacuans omni trihorio.

Cataplasma emolliens ad abdomen.

Reliqua eadem.

Ad vesperam febris intensior hesterna. Imperitia chirurgi sex tantum circiter unciae sanguinis emissae. Sanguis tenax, absque crusta. Semel deposuit alvum figuratam, copiosam. Urinae parcae, cum sedimento albo. Eadem mingendi difficultas.

Die 20. Febr.

Nox magis inquieta. Respiratio melior. Cephalalgia vehementior. Stillicidium sanguinis e naribus. Alvus nulla, praesente licet conatu alvum deponendi.

Dolores colici leviores, obtusi, subintrantes, torminosi, per abdomen erratici. Murmura, borborygmi; frequens ructuum flatuumque explosio; singultus.

Urinae hac nocte et cum facilitate et magna copia mittebantur, colore naturales, cum hypostasi alba, mucosa.

Pulsus frequentior hesterno, inaequalis.

Eadem remedia.

Ad vesperam febris exacerbatio hesterna gravior. Abhorruit a venae sectione. Hinc res omnis emollientibus comittebatur. Ob alvum constipatam clysma iniiciebatur.

Die 21. Febr.

Nox hesternae similis. Versus auroram som-

nus. Mane accedens inveni dormientem, aut potius somno profundo immersum, inter dentium stridores (ex consuetudine) evigilat. Animus tristis, morosus, facies rubra, narium siccitas; oculi scintillantes; frequenter nares contrectat, fricatque.

Respiratio bona, febris mitior. Alvus semel deposita, copiosa, sicca; urinae copiosae, hystericarum urinis similes. Hypochondria tensa. Abiens monui adstantes, ne erupturam narium haemorrhagiam ullo modo cohibeant.

Sera vespera larga narium haemorrhagia; mitior exacerbatio.

Die 22. Febr.

Nox inquieta. Somnus parcus. Caput, respiratio, abdomen, systema uropoieticum liberum. Suborti articulorum dolores.

Pulsus aequalis, minus frequens, mollior. Hodie vespertina exacerbatio mitior.

Hac ratione febris perrexit ad 14. usque morbi diem; ubi insigniter mitigata.

Dedi electuarium ex roob sambuci unc. iij, et nitri drachmis iij.

Melius in dies se habuit a febre; articulorum tamen adhuc dolor. Respiratio paulo tussiculosa, levior thoracis oppressio; pulsu tamen non multum irritato. Datum decoctum prius.

Sinapismus ad locum interscapularem.

Die 21. morbi perfecte convaluit; nulla ulteriori excretione superveniente. Cum alvus toto morbi decursu, et iam ante morbum morosior esset, dedi decoctum solvens ex gram. cich. taraxaco cum sale mirab. Glauberi.

HISTORIA MORBI II.

Decima Martii in alio aegro sequentia observavi.

Die 9. Martii.

Iuvenis 23. annorum; iam a longo tempore haemorrhoides fluentes, dolentesque. Frequentes colici dolores; flatulentia, praesertim a pastu, ventriculo tunc simul inflato. Alvus modo constipata per plures dies, larga repente diarrhaea subsequente. Calores saepe erratici. Tristitia absque manifesta causa. Nonnunquam ingens cordis palpitatio, et noctes inde insomnes. A triduo valida cephalalgia; lassitudo. Nona Martii sera vespera accessit horror, quem mox assiduus calor excipit. Nox insomnis.

Die 10. Martii.

Mane eadem ferme conquerebatur. Respiratio bona. Alvus parca, tarda. Urinae naturalibus coloratiores. Pulsus celerior.

Emollientia tepida, nitrosa.

Ad vesperam exacerbatio.

Die 11. Martii.

Nox hesterna gravior; reliqua etiam symptomata graviora.

Circa meridiem cutis rigiditas, pruritus, rubor, aequalis et vappidus calor, mollities. Urinae parcae, turbulentae; cum nubecula albo mucosa. Alvus constipata. Pulsus adhuc celerior naturali.

Ad vesperam exacerbatio; urinae copiosae, naturalibus multo coloratiores. Alvum bis deposuit consistentem.

Die 12. Martii.

Nox praecedenti similis. Omnia peiora; petechiae; articulorum dolores.

Venae sectio unc. x.

Vesperi exacerbatio prioribus mitior.

13. Dormivit hac nocte per vices. Febris mitior; omnia emendata. Exacerbatio mitis. Pergit in usu remediorum.

14. Dormvit; sat bene habet. Febris mitissima, dolores artuum vagi.

Emollientia.

Roob sambuci cum nitro.

Vesperi denuo magis incaluit.

15. Bene dormivit. Dispositio febriculosa. Dolores vagi. Ad vesperam bene habet.

16. Nox ut prior. Apyretos. Dolores artuum.

Tartari emetici gr. j. ex aqua sambuc.

Convaluit.

HISTORIA MORBI III.

Die 14. April.

Adolescens 26. annorum. Saepius ex morbo acuto decubuit. Ab anno circiter sanissimus. 14. Aprilis, horis pomeridianis, absque causa excitante manifesta praegressa horrore valido corripitur, vehementi calore subsequo, sensus stuporis; anorexia; vomituritiones assiduae; dolor inter scapulas assiduus.

Ad vesperam accersitus observavi sequentia:

Respiratio valde laboriosa, pulmonibus et thorace tamen integro. Sitis magna; lingua sicca et praerubra. Pulsus plenus, fortis, durus. Alvus nulla. Calor naturali paulo maior.

Venae sectio unc. x.

Decoctum salap. cum nitro et roob sambuc.

Die 15. *April.*

Nox insomnis. Per vices delirium; anxietas, iactitatio assidua; querelae multae, desperans animus; tremor labii inferioris; sputatio frequens; horrores vagi; copiosissimi ructus. Alvus clausa. Urinae copiosiores, cum sedimento albo, pituitoso. Febris hodie intensior.

Venae sectio unc. x.

Emollientia.

Clysmata frequenter iniecta.

Ad vesperam peius se habuit. Hinc

Venae sectio unc. x.

Die 16. *April.*

Nox melior, febris mitior. Omnia emendata. Ad vesperam exacerbatio, tussicula sicca.

Venae sectio unc. viii.

Die 17. *April.*

Nox melior; tussitabat. Respiratio bona. Reliqua symptomata mitiora. Eadem medicamenta continuantur.

Vesperi exacerbatio.

18. Omnia emendata. Vesperi levissima exacerbatio.

19. Nox bona. Febris mitissima. Nulla exacerbatio.

23. Apyretos. Appetit. Convaluit.

Non eo animo has morborum historias enar-

ravi, ac si in iis persanandis magnum quid me praestitisse existimem. Mitis enim horum morborum decursus, absque magno symptomatum apparatu, atque in corporibus haud infortunate dispositis.

Attamen, ut iurisconsulti, quid iustum, iniquumve sit, a *factis* deducunt, ita Medicorum de dignoscendis curandisque, ratiocinia, castis observationibus fulta esse oportet. Quid hae morborum historiae ad meam de haemorrhoidali febre opinionem faciant, paucis exponam.

Universim itaque anni tempus considerandum erat. Constitutio enim rheumatico-inflammatoriam stationaria tunc regnabat; ut morbos horum trium aegrorum, febrem rheumatico-inflammatoriam, seu synochum imputrem in corpore arthritico saevientem, recte dixeris.

Fuit certe in I. aegro fibra tenera, irritabilis; quod, etsi primo intuitu vix appareret, ex tussi tamen convulsiva. qua ante annum vexabatur, facile colligitur. En unum, idque grave signum temperamenti arthritici, auctam nempe irritabilitatem. Accedit, quod is ipse aeger ex patre arthritico natus sit, atque omnes etiam sorores ex articulari morbo laborent. Porro cephalalgia illa ad verticem, ante ientaculum potissimum affligens, a *Whyttio* a) pro signo acrimoniae arthriticae habetur. At si quis de omnibus hisce dubitet, exitum febris, et metastasim ad articulos factam respiciat.

Anamnesis in secundo aegeo varia iterum argumenta latentis arthritidis exhibet. Haemor-

---

a) Whytt von den Nervenkrankheiten.

rhoides enim, et animus absque causa morali saepe diiectus et tristis, signum temperamenti arthritici a *Grantio* a) habentur.

Notandum praeterea, in hoc aegro materiam arthriticam ad intestinorum vasa potissimum decubuisse, illumque morbum constituisse, qui nomine plethorae abdominalis mihi venit. Digestio nempe laesa, haemorrhoides, colici dolores frequentes, et facies laete rosea. Morbus hic iuvenibus feminis otiosis, bene pastis circa periodum emanentium catamentorum, viduis iunioribus, viris vitam sedentariam degentibus, solemnis est, et plurimorum malorum absconditorum feracissimus. Certa tunc diagnosi destituti, nescio, quas nervorum debilitates, hypochondriases, viscerum obstructiones nobis effingimus, et apparatu remediorum stimulantium, roborantium, solventium usu morbi incrementa acceleramus. Regimen antiphlogisticum, serum lactis, hirudines ad anum, balnee tepida, accommodata magis huic morbo remedia sunt.

Morbus hic non raro varias tragoedias ludit, pro diversa nempe abdominis parte, quam occupat. Observatur saepe chronicus vomitus assumptorum, alvo interim pertinaciter obstipata, ut scirrhum ventriculi subesse existimes. Inde non raro saevissimae cardialgiae, praesertim in feminis, quarum abdomen angusto thoraculo constringitur, aut quae assiduo corpore antrorsum inclinato sedent b).

Non.

---

a) *GRANT*, *von den chronischen Krankheiten*.
b) *Stoll* Rat. med. P. I. p. 241.

Nonnunquam vasis distentis, et varicosis redditis, ruptisque, vomitus cruentus oritur, vel morbus niger *Hippocratis*. Quanta autem vasorum abdominalium expansio subinde sit, anatomicis sectionibus constat. Ita *Vesalius* L. V. C. 15. vidit venae portae ramum per totum ductum intestini recti ad crassitiem fere pollicis adauctum. Narrat Quaerinomus (Consultat. 584.) non raro se invenisse obstructas mesenterii venas adeo dilatatas, ut speciem intestinorum potius, quam venarum prae se ferant. *Lietaud Inbegriff der medizinischen Praxis* p. 354. venam portarum instar intestini dilatatam describit.

Habet vero haec plethorica abdominalium vasorum conditio acrimoniam plerumque pro causa, ad vasa illa depositam, et humores copiosius allicientem, ut egregius *Tissotus* notat; licet etiam visceribus obstructis, et hinc impedito per abdominis territorium humorum circulo, quandoque debeatur: at tunc utriusque morbi signa simul observantur. Tunc nempe facies et oculi flavescunt, atque sollicita abdominis exploratione, tumorum ambitus tactu determinari poterit; quod autem in meis aegris non observabatur.

De haemorrhoidibus adhuc quaedam dicenda supersunt. Sunt autem haemorrhoides, ut supra iam monui, temperamenti arthritici signum. Atque ego iam dudum in illa opinione versabar, haemorrhoidum fluxum ferme semper ab acrimonia arthritica praecipue derivandum esse; quam sententiam clarissimorum virorum observatis comprobatam lego.

Daniel Sennertus a) haemorrhoides morbidam corporis constitutionem arguere asserit, et talem equidem, quae vitiosos, praecipue malencholicos, et adustos humores generat, quos ad conservandam corporis sanitatem natura haemorrhoidum fluxu evacuare solet. Et dein de aloëticis ad haemorrhoides aperiendos disserens, *Fuchsii* sententiam proponit, qui aloën id non per se, sed per accidens praestare credit, quod videlicet acres humores, qui sua acrimonia ani venas aperiunt, commovet; aut quod, ut ipse suspicatur *Sennertus*, attenuando sanguinem fervidiorem reddit, et quasi fundit, illique talem qualitatem inducit, quam alias sanguis in iis obtinet, qui ad haemorrhoidum fluxum praedispositi sunt. Atque in hoc casu aloës succo venae ani aperiuntur.

Petr. Forestus b) cum *Alexandro Benedicto Veronensi* haemorrhoides oriri contendit, cum acuti mordacesque in corpore humores abundaverint, quibus orificia venarum aperiuntur. Licet et alias ibi proponat earundem causas. Idem Libr. XXIX. observ. IV. narrat historiam arthritidis, podagram nempe et chiragram haemorrhoidibus suppressis succedentis, quibus redeuntibus podagra et chiragra denuo cessarunt. p. 787.

Haemorrhoides evacuationi humoris melancholici, id est atrabilarii (fomitis arthritici) proprie dicatas esse, dudum iam notavit *Hippocrates*.

Adriianus Spigelius c) refert, se in Germa-

---

a) L. II. P. II. sect. II. p. 420.

b) Observat. et cur. med. p. 487.

c) De h. c. fabr. l. c. 3.

nia vidisse multos homines a catarrho salso vexatos, sanatosque longa haemorrhoidum fluxione.

Ex haemorrhoidibus suppressis frequentissima arthritis, et omnes morbi articulares. Haemorrhoides fluentes, arthritidem licet non tollant, eam tamen leniunt a).

Attamen *Cornelius Zurgius* Hollandiae praeses, cum articulari dolore affligeretur, apparentibus consuetis haemorrhoidibus, iisque fluentibus, statim praedixit *Forestus*, eum ab omni dolore articulorum liberatum iri; neque, inquit, me fefellit haec sententia, cum nephritidi quoque remedio sint b). At quanta sit utriusque huius morbi, arthritidis nempe, et passionis nephriticae cognatio, et ad invicem relatio, abunde innotescit.

Cum ante aliquot annos hic Viennae arthritides chronicae potissimum regnarent, quae usum guaiaci, et antimonialium maxime exigebant, aegri, narrante mihi Viro clarissimo *Closset*, plurimum levaminis ab haemorrhoidum fluxu experiebantur.

Stahlius c) in frequentiori hirudinem ad venas haemorrhoidales applicatione spem futurae podagrae sanationis posuit.

Quod reliquas haemorrhoidum causas attinet, utut speciosae, atque subtiliter excogitatae, a veritate tamen alienae sunt.

Boërhaavius homines in optima sanitate con-

---

a) Ill. Quarin. Animadv.
b) L. c. observ. IV.
c) Casuale magnum.

stitutos, ideo quandoque haemorrhoidibus laborare credidit, quod alvus iis plerumque morosa foecum accumulationi intra intestinum cavum ansam det, unde circulatio per vasa abdominalia impediatur. At licet id subinde ita fieri negare non ausim, sufficit hic notasse, illam alvi segnitiem non ad sanitatis regulas accidere, et in arthriticis corporibus potissimum observari. Quod denique ad gravidas attinet, quibus haud rarae sunt haemorrhoides, mallem easdem quandoque cum *Baglivio* ab uteri intumescentia, et inde compressis vasis intestinorum per venas refluxu, licet rarius, derivare; cum, licet in omni gravida uterus intumescat, non tamen haemorrhois perpetuus graviditatis comes est; et illae praecipue gravidae, quae et corpore cacochymo et impurae sunt, primis maxime gestationis temporibus afficiuntur, notante *Primroso* de vulgi erroribus p 148.

Inde igitur constat, quo sensu, quove iure hanc febrim haemorrhoidalem nominasse voluerit *Haënius*?

Aeger tertius iam diu rheumaticis affectionibus vexabatur.

In omnibus his aegris, urina, etsi varia quantitate missa, idem tamen in omnibus sedimentum exhibuit, nempe album, mucosum, quale arthriticorum, aut rheumaticorum esse solet. Eiusmodi sedimentum in dysentericis boni praesagii, semelque in vetula urinam nigram cum tali hypostasi conspexit *Haënius*; aegra convaluit. Oper. posth. P. I. p. 314. Ast quanta sit inter rheumatismum cognatio abunde constat. Urinam similem nonnunquam homines mingunt febre

anomala detenti observante *Haënio*. An in his febribus anomalia debetur materiae arthriticae commotae corpus oberranti?

An febres malignae, ad quas hirudines ano adplicatas magis quam venae sectionem conferre dicit *Fabricius ab Aquapendente*, similes fuere febres in corporibus arthriticis anomalae, insolitis, gravibusque symptomatibus stipatae?

Quid autem ex praedictis concludendum esse existimem, huc redunt;

1) In omnibus his aegris manifesta signa materiae arthriticae in corpore oberrantis adfuisse, extra omne dubium est.

2) Febres *Haënio* haemorrhoidales dictas, esse febres ex rheumaticarum et arthriticarum familia; sed ex regnantis constitutionis idea propius determinandas esse: nam et inflammatorio, et bilioso, aut pituitoso charactere haec haemorrhoidalis febris insignita esse poterit.

3) Nec veritati congruit, hanc febrim sui generis esse, neque in morborum historiis sui similem habere. Unde autem tantae turbae in corpore, unde tam frequens ad evacuationes nisus, morbo licet crudissimo? Id partim ob eam rationem accidit, quod febris haec in arthriticorum fibram exquisite sentientem, et in stimuli febrilis impatientissimam incidat; partim vero ob eam ipsam materiam acrem, orgasmo febrili commotam, corpus vage oberrantem, et corporis colatoria vario modo turbantem, atque etiam occludentem.

In curatione igitur febris haemorrhoidalis ad febris principis indolem respiciendum est. Hac principe febre sua methodo fracta, vasis depletis,

alvo subducta, solidorum tono restituto, viribus neque exorbitantibus, neque languentibus, materies arthritica ad superficiem corporis stimulo blandissimo promovenda: emulso lenissimo camphorato; refracta dosi spiritus Mindereri, tartari emetici, ipecacuanhae, opii; aut vesicante largo, dolentibus locis adplicato. Interim ea sollicite continuanda sunt, quae febris principis character exigit.

Hucusque Viri amicissimi M. de Sallaba *in febrem haemorrhoidalem animadversiones, quibus* Haënii *de hac febre sententia egregie dilucidatur*.

QUAEDAM.

ARTHRITIDIS ANOMALIAE.

Insaniam arthriticam notavit *Whytt von Nervenkrantkh.*; surditatem vero arthriticam *Morgagni*, de *sedibus et caus. morb.* Epist. XXVII. n. 9.

Ad renes decumbens hydropem ad matulam producit, observante eodem *Whyttio*, l. c. p. 241.

Arthritica materies ad involucra testiculorum deposita hydrocelem causabat, superveniente podagrae paroxysmo discussam. *Pott on the hydrocele*.

Prolapsum ani, uterique cum doloribus articulorum alternantes, observavit *Brendelius*. Op. P. III. p. 144.

Intra viscera dilitescens aneurismata interna saepe aemulatur pulsatione continua, pulsu turbato, irregulari, quod in nostris regionibus, notante *Haënio*, frequens malum est.

Nonnunquam ad vesicam deponitur, et muci secretionem ita copiosam reddit, ut omnis ferme urina muco repleta sit. Morbus hic non insolens est, et pro calculo vesicae frequenter imponit. Quod *Frid. Hoffmannus* saepius observavit; etiam *Lietaud. Inbegriff der med. Prax. Th.* III. 5. 298.

Hanc de vario materiae arthriticae ad diversas partes decubitu veritatem *Paulus Aegineta* optime perspectam habuit: „ Podagricus et articularis cruciatus non solum ex imbecillitate particularum proficiscitur, neque etiam ex humore solum, sed ex utroque: et humor praeter naturam et particularum debilitas morbum articularem suscitant. „ L. III. C. 78. p. 298.

CONSPECTUS
MATERIARUM
TOMI QUARTI.

ADDITAMENTA.

SECTIO I.

SECTIO II.

SECTIO III.

Adversaria varii Argumenti.

CONSPECTUS MATERIARUM

TOMI QUINTI.

SECTIO I.

SECTIO II.

Historiae morborum in nosocomio SS. Trinitatis conscriptae anni 1776.

—— Pleuritis biliosa.
—— Pleuritis.
—— —— occulta chronica.
—— Pleuritis.
—— Idem.
—— —— biliosa.
—— Pleuritis.
—— —— biliosa.
—— Pleuritis.
—— Pleuroperipneumonia
—— Dyspnoea.
—— Febris continua remittens biliosa.
—— Peripneumonia biliosa.
—— Saburra biliosa
—— Pleuritis.
—— Idem
—— Saburra biliosa.
—— Rheumatismus non febrilis.
—— Saburra biliosa.
—— Pleuritis vera.
—— —— chronica.
—— —— rheumatica.
—— Catarrhus.
—— Febris rheumatica.
—— Pleuritis latens.
—— —— biliosa.
—— Febris biliosa.
—— Peripneumonia serosa.
—— Parasynanche inflammatoria.
—— Dolor ventriculi rheumaticus.
—— Febris biliosa.
—— —— continua biliosa.
—— —— quotidiana.
—— Anasarca.

FINIS TOMI QUINTI.